

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ**

**Α Π Α Ν Τ Α
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ἐπιμέλεια
ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ — ΣΤΕΡ. Ν. ΣΑΚΚΟΥ
Καθηγητῶν Πανεπιστημίου

Ἐπιμέλεια
ΒΑΣ. Σ. ΦΕΥΤΟΓΚΑ — ΘΕΩΔ. Ν. ΖΗΣΗ
Διδασκῶν τῆς Θεολογίας

**ΙΩΑΝΝΟΥ
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ
ΕΡΓΑ**

ΤΟΜΟΣ 10

1. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ Η' — Θ'
2. ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ Θ' — ΙΒ'
3. ΕΙΣ ΕΥΤΡΟΦΙΟΝ Α' — Β'

Εισαγωγή — Μετάφρασις — Σχόλια

Π. Γ. ΣΤΑΜΟΥ

Θεολόγου Ἐπιτίμου Γυμνασιάρχου

Μετάφρασις Εἰς Εὐτρόπιον Β'

ΒΑΣ. Σ. ΦΕΥΤΟΓΚΑ

Κείμενον: B. Montfaucon

Παπαδοπούλου - Κεραμέως

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΟΜΙΛΙΑ Η'

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

1. Χθές μακρὸν ἐπὶ σὲς ἔμεινα. Δὲν ἐπρόεξα ὅμως τοῦτο μετὰ τὴν θέλησίν μου, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην. Ἔμεινα μακρὸν μετὰ τὸ σῶμα, ὅσα μετὰ τὴν γνώμην, μετὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς σαρκός. ὅσα μετὰ τὴν διόθεσιν τῆς δευνοίας. Διότι καὶ μέγα εἰς τὴν καρδίαν μου ὄλωσεν ὡς εἶπε, ὅσον ἡμιποροῦσα, καὶ εἰς τὴν δαιμόνιαν μου ὡς ἔφερον. Πάλιν, ἀδελφοί, τὴν πρόσκαιρον ταύτην νόσον ἀφήσαντες, μετὰ περισσοτέρην προθυμίαν ἐσπειράσωμεν τὸ πρόσκαιρον σοὺς νὰ ἔκωκεν.

Διὰ τοῦτο, ἐν καὶ δὲν ἔγινον τελείως καλά, μετὰ τὰ ὀνειδιζόμενα τῆς ἀσθενείας ἐπρέξα πρὸς τὴν ἀγάπην σοῦ. Οἱ μὲν ἀρεστοὶ λουτρὰ μετὰ τὴν ἀνάγκην ἐπιζητοῦν καὶ εἰς λουτρῶνος κατατρέγουσιν, ἐγὼ ὅμως, μόλις ἀνέρωσα, Ἰ τὰ ποθητὰ σοὺ πρόσκαιρα ἐξείραρσον πρέπον νὰ ἴδω καὶ τὴν ἐπιθυμίαν σοὺ πρὸς ὁμοίωσιν τοῦ θεοῦ λόγου, καθὼς ἔκω καθήκον, νὰ ἰκανοποιήσω, μέσα εἰς τὸ πέλαγος τοῦτο τὸ μέγα καὶ ἀλυμρὸν, τὴν θέλωσάν ταύτην, τὴν ἀππλογομένην κυμάτων, τὴν ὅποιαν ἡ σωρροῦ σοὺ ἐδημιούργησεν. Ἦλθα νὰ ἴδω τὰ καθαρὰ κωρῶμα τῆς ψυχῆς σοῦ.

Διότι ποῦς ληρὴν εἶναι τοιοῦτος, ὅπως ἡ Ἐκκλησία; Ποῦς παρὰδεισοὺς εἶναι τοιοῦτος, ὅπως ἡ ἐβὼ ἰδική σοῦ συγγέντρως; Δὲν ὑπάρκει ἐβὼ ὄρας ἐπιβουλοῦς, ἀλλ' ὁ Χριστός, ποῦ μὲς εἰσάγει εἰς τὰ ἱερὰ καὶ ἀπόρητα μυστήρια. Δὲν ὑπάρκει ἐβὼ ποῦ μὲς ρίπτει κῆμα, ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία ποῦ μὲς σηκώνει ἀπὸ κῆμα. Δὲν ὑπάρκουν ἐβὼ φῶλλα δένδρων, ἀλλὰ τοῦ γενετήριος ὁ καρπός. Δὲν εἶναι ἐβὼ φράκτις ἀπὸ ἀγκάθων, ἀλλὰ ἡμῶς γεμῶσιν σπαρῶλια. Ἐάν δὲ εἶρω ἀγκάθων, Ἐ εἰς ἐλρὰ τὴν μεταβάλλω, διότι τὰ ἐβὼ πράγματα δὲν εἶναι ἀπλὰ φυσικὰ ὄντα, ὥστε νὰ εἶναι ὀδόνωτος ἢ μεταβλητὰ ἀπὸ τὸν, ἀλλὰ πνευματικὰ, τμημένα μετὰ ἐλευθερίαν θελήσεως. Διὰ τοῦτο ἐάν εἶρω λίκον, τὸν κάνω πρόβατον, ὅσα διότι μεταβάλλω τὴν φύσιν, ἀλλὰ διότι μετατρέπω τὴν θέλησίν του.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον, δὲν θὰ πῶ ἔγω, ἐάν κανεὶς εἴπη, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν Κἀθάρων τοῦ Νῶε.

Γραμματεὺς Συντάξεως
Ἱερεὺς ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΟΤΗΣ
Ἐφημέριος Ἱ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν

Διότι ἡ μὲν Κιβωτὸς παρελήφθη τὸ ζῶα καὶ τὰ διοικητοῦς ζῶα, ἐνθ' ἡ Ἐκκλησία παραλαμβάνει τὸ ζῶα καὶ τὸ μεταβάλλει. Ἴδού τί ἔνοσά μὲ σὲαυτὸ. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν Κιβωτὸν ἰεραὶ καὶ ἐξῆλθεν ἰεραὶ, Εἰσῆλθε λύκος καὶ ἐξῆλθε λύκος. Εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κήρυκας ποὺ εἶναι εἰς τὰς διαβάσεις ἰεραὶ καὶ ἐξέρχεται περὶπερὰ. Εἰσέρχεται λύκος καὶ ἐξέρχεται πρόβατον. ³⁴¹ Ἄ Εἰσέρχεται φρενὴ καὶ ἐξέρχεται ὄρνις, ἀλλὰ διότι μεταβάλλεται ἡ φρενὴ, ἀλλὰ διότι ἡ κακία ἀποδιώκεται διὰ τῆς μετανόιας.

Διὰ τοῦτο συνεχῶς περὶ μετανόιας οὐκ ὁμιλῶ. Διότι ἡ μετάνοια ἂν καὶ εἶναι θειανὴ καὶ φρονηρὰ εἰς τὸν ἁμαρτωλόν, εἶναι φάρμακον πᾶν πλημμελημάτων, ἐξαρνήσιος τῶν παρανομῶν, ἐξάντησιος τῶν σαρκῶν, παρηγορία πρὸς τὸν Θεόν, ὄψιον κατὰ τοῦ διαβόλου, μάκαρα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κήπτουσα, σωτηρίας ἐλπίς, ἀπελευθερίας ἀφαίρεσις. Αὕτη τὸν ὁρατὸν ἄνοιγει, αὕτη εἰς τὸν παράδεισον εἰσάγει, αὕτη τὸν διάβολον νικᾷ (ὅτι αὐτὸ σικανὰ περὶ αὐτῆς οὐκ ὁμιλῶ) καθὼς πάλιν καὶ τὸ νὰ ἐσχῇ ἕνας θάρος εἰς τὸν ἑαυτὸν του, τὸν κόμει νὰ νικῶται ὑπ' αὐτοῦ. Ἄμαρτωλὸς εἶσαι; **Β** Μὴ ἀπελευθερῶσαι. Δὲν παύσῃ συνεχῶς ταῦτα νὰ λέγῃ καὶ ὡς φάρμακα νὰ οὐκ τὰ προσφέροι. Διότι γνωρίζῃ πόσον ἀποτελεσματικὸν ὄψιον κατὰ τοῦ διαβόλου εἶναι τὸ νὰ μὴ ἀπελευθερῶσαι. Ἄν ἐσχῇ ἁμαρτωλὸς, μὴ ἀπελευθερῶσαι δὲν θὰ παύσῃ τοῦτο συνεχῶς νὰ σοῦ τονίζῃ. Καὶ ἂν κάθε ἡμέραν ἁμαρτῶνται, κάθε ἡμέραν νὰ μετανόησῃ.

Καὶ ἐκεῖνο ποὺ κόνεμεν εἰς τὰ παλαιὰ στίγματα, διὰν γίνουιν ἐτοιμώροτα, δηλαδὴ ἀρεσοῦμεν τὰ αἴτια ἕκαστὰ καὶ μὲ νέα τὰ ἀντακαθιστάμεν, καὶ ποτὲ δὲν παύομεν τὰς ἐπισημασίας, αὐτὸ καὶ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας νὰ κόνεμεν. Ἐάν ἐπιλησῶμεν σήμερον ἕνακα τῆς ἁμαρτίας, ζωνάνισσε διὰ τῆς μετανόιας. Καὶ εἶναι δυνατὸν, λέγει, εὖν μετανόηση ἕνας νὰ σωθῇ; Εἶναι; καὶ παραεῖναι. Ὅλον τὸν θῖον μὲ ἁμαρτίας ἐπέρασα **С** καὶ εὖν μετανόησῃ οὐκ ὁμῖα; Βεβαίως. Ἄπὸ ποῦ εἶναι φανερόν; Ἄπὸ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ σου.

Μήπως εἰς τὴν μετανόιαν σου ἔσω τὸ θάρρος νὰ σπρωγῶμαι; Μήπως δηλαδὴ ἡ μετανόια σου μόνη ἡμπορεῖ τόσα κακὰ νὰ ἐκλεῖσθῃ. Ἐάν τοῦτο ἦτο ἔργον μόνον τῆς μετανόιας, δικαιολογητὸν θὰ ἔρωθεῖσῃ. Ἐπειδὴ δὲ μέσα εἰς τὴν μετανόιαν κόνεται τοῦ Θεοῦ ἡ φιλανθρωπία καὶ ἀποτελεῖ μετ' αὐτῆς ἕνα μίγμα, ἔσε θάρρος. Διότι ἔπειρον ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει, οὐτε εἶναι δυνατόν διὰ λόγου νὰ ἐρωτηθῇ ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ. Ἡ μὲν ἰδική σου κακία μέτρον ἔχει, τὸ δὲ φάρμακον αὐτῆς μέτρον δὲν ἔχει. Ἡ ἰδική σου

κακία, ὅποια καὶ ἂν εἶναι, ἀνθρώπινη εἶναι κακία, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία ἄριστος καὶ ἀπεριόριστος εἶναι καὶ εἰς αὐτὴν νὰ σπρωγῶμαι, ὅστις εἶναι ἄνωτῆρα τῆς κακίας σου. **Δ** Ὑπόθεσε διὰ μὴ στίγμα. ἔπεισον εἰς πέλαγος; μήπως ἡμπορεῖ νὰ σταθῇ ἡ νὰ φανῇ; Ὅσον εἶναι ἡ στίγμα εἰς τὸ πέλαγος, τόσον εἶναι ἡ κακία ἀπέναντι τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον δὲ οὐτε τόσον, ἀλλὰ ποτὸ περισσότερο. Διότι τὸ πέλαγος, ὅσον μεγάλο καὶ ἂν εἶναι, ἔχει ὄρια, ἐνθ' ἡ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχει, εἶναι ἀπεριόριστος. Ταῦτα λέγουσιν οἱ διὰ τὸ οὐκ ὁμῖα ἀμελεστοῦς, ἀλλὰ διὰ τὸ οὐκ καταστήσῃς ὁρατηριωτέροισιν καὶ προσημοτέροισιν εἰς μετάνοιαν.

Προετρέπει πολλὰκις εἰς τὸ θέατρον νὰ μὴ παγαίνεσαι. Ἡκούσας τὴν προτροπὴν καὶ δὲν συναγορεύσῃς μετ' αὐτῆν. Ἐπιγες εἰς τὸ θέατρον, παρήσασαες τὸν λόγον μου. Μὴ ἐντροπῆς λοιπὸν πάλιν νὰ εἰσελθῇς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ ἀκούσῃς τὸν λόγον. **Ε** Ἡκούσα καὶ δὲν τὸν ἐτήρησα, πῶς δύναμαι πάλιν νὰ εἰσελθῃ εἰς αὐτὴν καὶ νὰ τὸν ἀκούσω; ἴσως μοῦ εἴπῃς. Νὰ εἰσελθῇς, διότι ἂν δὲν ἐτήρησῃς τίποτε ἄλλο, πάντως ἔμαθες ταῦτα, διὰ δὲν τὸν ἐτήρησας. Πάντως ἐντρέψασα, κοκκινίσασα, κυρτὸς κοκκίς νὰ σὲ ἐλέγη. Παραφέρεις τὸν καλὸν, τὸν λόγον μου ἔχεις ρακισμένον μέσα σου. Καρὸς νὰ φαίνεται ἡ δουρακαλία μου σὲ καθαρῶσαι. Δὲν τὸν ἐτήρησας, κατεδάσασα ὅμως τὸν ἑαυτὸν σου; Κατὰ τὸ ἤμισυ τὸν ἐτήρησας, ἔσω καὶ ἂν δὲν τὸν τηρήσῃς, ἐπειδὴ εἴπῃς, δὲν τὸν ἐτήρησα. ³⁴² **Α** Διότι ὁ καταδικάζων τὸν ἑαυτὸν του διὰ τὴν μὴν τηρήσῃν τοῦ λόγου, εἰς τὸ νὰ τὸν τηρήσῃ σπεύδει. Παρατήρησας δὲν ἔμαθες θεάματα; Ἐκαμῶς παράνομα ἔργα; Αἰτιατάτως ἔγινες τῆς πόρνης; ἔφυγες ἀπὸ τὸ θέατρον; Πάλιν ἐσημῆσῃς τὸ σφάλμα σου; ἐντρέψῃς; Πρόσελθε εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐλυτήσῃς; Παρακάλεσε τὸν Θεόν. Ἐσημῆσῃς; μέχρι αὐτοῦ τοῦ σημείου.

Ἀλλοιμονόν μου, λέγεις, ἤκουσα καὶ δὲν ἐτήρησα; πῶς νὰ εἰσελθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν; Πῶς πάλιν νὰ ἀκούσω; Μὰ δὲ αὐτὸ ἀκριβῶς εἰσελθε, ἐπειδὴ δὲν τὸ ἐτήρησας, διὰ τὸ νὰ τὸ ἀκούσῃς πάλιν, καὶ νὰ τὸ τηρήσῃς εἰς τὸ μέλλον. Φάρισκον ἔν σου ἐπέθετο ὁ λατρός καὶ δὲν σὲ καθάρσῃ, ἄλλῃν ἡμέραν δὲν ἐπέθετε αὐτὸ πάλιν; Εἶναι ἕνας ἔυλακόςτος. Ἄς ὑποθέσωμεν διὰ θέλει νὰ κόψῃ μὴ θελανθῆναι. Παίρνει τὴν ὄψιν καὶ κόπτεται τὴν ρίζαν. **Β** Ἐάν δίσῃ ἕνα κτύπημα μετ' αὐτῆν καὶ δὲν πέσῃ τὸ ἁμαρτωλὸν δένδρον, δὲν δίδει καὶ ἄλλο κτύπημα, τέταρτον, πέμπτον, ἕκαστον; Αὐτὸ κόμει καὶ σὺ. Θελανθῆναι εἶναι ἡ πόρνη, ἁμαρτωλὸν δένδρον, δελανία παρῶγα πρὸς τροφήν τῶν ἀλόγων κείρων. Πρὸ πολλοῦ χρόνου ἐπι-

ζώση εις την δαίμονά σου. Με τας εφάρμοτους αίσθητικώς πραλήσεις της καπέλας την συνεύρησίν σου και σε υπεβοήλωσε. Ο λόγος μου άξίνα είναι διά τήν ξεροκώσικ. Τόν ηρώσεως μίαν ήμέραν πώς είναι δυνατόν σε μίαν ήμέραν να πέση, αότη ποό επί τώσον χρόνον είναι ριζωμένη μέσα σου; Έάν τόν άκούσης δύο φορές, εάν τρεις, εάν εκατόν, εάν άναριθμητες, δεν είναι τί τώ θαυμαστόν, άρκει μόνον να κόψης πράγμα πονηρόν και ίσχυρόν, συνήθεσιν πονηρόν. C Μάννα έπρωγον οι Ιουδαίοι και τώ κρωμάδιω της Αιγύπτου έζυτούσαν. Καλώς ήν ήμιν έν Αιγύπτω, Ελεγον (Άρθμ. 11, 18). Τώσον άσχηρον και κάκιονν πράγμα είναι ή συνήθεσι. Και εάν επί δέκα ήμέρας καταβάσης διά άκούσης τών λόγων, εάν επί είκοσι, εάν επί τριάκοντα, και εις να κόψης τήν κακήν συνήθειαν, δεν είναι άρκετόν τώτο, δεν μένω είσακασπιμένος από σε, μόνον πρόσεξε να μη άποκάμης, αλλά να έντρέπεται και να καταδικάζης τόν εαυτόν σου.

2. "Ας ύποθέσωμεν, ότι ος άμύλητος περί άγάπης ή-κουσε, άπήλθε, και επεδόθη εις άρπαγήν; Επέδειξες με τά έργα σου ότι δεν άρελήθης από τών λόγων; Μη έντροπής πάλιν να εισέλθης εις τήν Έκκλησίαν. Να έντρέπεται όταν άμαρτάνης, όταν μετανοήσς να μη έντρέπεται. Πρόσεξε να ΐ-δης τί σου έκαμε ο διάβολος. Τά δύο αυτά, B δηλαδή ή άμαρτία και ή μετάνοια, είναι ή μόν άμαρτία τραύμα, ή δέ μετάνοια φάρμακον. Καθώς δηλαδή διά τώ σώμα ύπάρκουν τραύματα και φάρμακα, έτσι και διά τήν ψυχήν ύπάρκουν τά άμαρτήματα και ή μετάνοια; ή άμαρτία β-μας φέρει τήν έντροπήν, ή δέ μετάνοια τήν παρησίαν και τώ θάρρος έκει. Πρόσεξε, παρακαλώ, πολλό εις δσα λέγω, διά να μη συγκύσης τήν τώδιν αήτην και κόσης τήν ύφέλεσιν. Υπάρκει τραύμα και φάρμακον, δηλαδή άμαρτία και μετάνοια. Τώ τραύμα είναι ή άμαρτία, τώ φάρμακον ή μετάνοια. Από τώ τραύμα προέρχεται ουπία, από τώ φάρμακον καθαρισμός της ουπίας. Από τήν άμαρτίαν προέρχεται πνευματική ουπία, από τήν άμαρτίαν θνατός και περιπόνησις. E Από τήν μετάνοιαν προέρχεται παρησία, προέρχεται έλευθερία, προέρχεται καθαρισμός της άμαρτίας. Πρόσεξε με πολλήν άκρίθειαν. Τήν άμαρτίαν έντροπή άκολουθεί, τήν δέ μετάνοιαν παρησία. Επρόσεξες εις αυτά ποό λέγω;

Τήν τώδιν αήτην ο Σατανάς άντέστρεψε και έδωκε τήν παρησίαν εις τήν άμαρτίαν, τήν δέ έντροπήν εις τήν μετάνοιαν. Εά συνεχώς μένη τώ θρώδω, έως ότου λύσει αυτό τώ ζήτημα. Πρέπει τήν ύπόθεσιν ποό ος έδωκα να τήν έπιστη-ράσαι. Μού είναι άδόνονον να τώ άφωτος ήμπελές. Υπάρκει,

όπως είπαμεν, τραύμα και φάρμακον. Τώ τραύμα φέρει τήν ουπία, τώ φάρμακον τόν καθαρισμόν της ουπίας. Μήπως από τώ φάρμακον προέρχεται ή ουπία; 343 A Μήπως από τώ τραύμα ή θεραπεία; Δεν έσκον τώτο τήν οσέρην τους και εκείνα τήν ίδιήν τους; Μήπως άμαρτεί να μεταβή τώτο εις εκείνο, ή εκείνο εις τώτο; "Ας έλθωμεν τώρα εις της ψυχής τά άμαρτήματα. Η άμαρτία τήν έντροπήν φέρει; ή άμαρτία τώ θνατός έκει, τήν παρησίαν άς κλέρον έκει. Η μετάνοια τήν παρησίαν φέρει, τήν νηστείαν έκει, τήν δεκαεσώνην κρατεί. Διάτι λέγει τας άνομίας σου πρώτος, ίνα δικαιοσύνης (Ήσ. 43, 28) και δάσκαλος έαυτού κατηγορος έν πρυτολόγη (Περ. 18, 17) λέγει ή άγία Γραφή. Γνωρίζων λοιπόν ο Σατανάς, ότι ή μόν άμαρτία φέρει μαζί της τήν έντροπήν, πράγμα τώ όποιον είναι ίκανόν να άπαρέψη τόν άμαρτάνοντα από τήν άμαρτίαν, B ή δέ μετάνοια έκει τήν παρησίαν, ή όποια είναι ίκανή να προσελκόση τόν μετανουώντα, άλλως τήν τώδιν αήτην και έδωκε τήν έντροπήν εις τήν μετάνοιαν, τήν δέ παρησίαν εις τήν άμαρτίαν. Από ποό τώτο φαίνεται; Έκ τών έξής; Κυριεύεται ένας από ίσχυρόν άποθνήσκον πρός δημοσίαν πόρνην. Εισέρχεται εις τώ κακογύγιον και καιρς να έντρέπεται, ουτε να κοιναίνη, συμπίλεται με τήν πόρνην και τήν άμαρτίαν διαπράττει. Πουθενά έντροπή, πουθενά κοκάνισμα. Εξέρχεται άπ' έκει, άφού έκαμε τήν άμαρτίαν, και διά να μετανουή έντρέπεται. C "Αβλιε, όταν ήμαρτανες με τήν πόρνην, δεν έντρέπεται, και όταν πρόκειται να μετανουήσης τότε έντρέπεται;

Έντρέπεται; Διατί οτε έπίρνεσε δεν έντρέπεται; Τήν πρόδιν της άμαρτίας κόνει και δεν έντρέπεται και διά να ει-πη τώ θνωτός της μετανουόν κωσάνζει και έντρέπεται; Τώ διαβόλου κακογύγια είναι τώτο. Όταν ο άνδρωτος διαπράττει τήν άμαρτίαν, δεν άφένει αυτόν να έντρέπεται, αλλά τόν ώθει να τήν κακή δημοσίαν. Διάτι γνωρίζεις, ότι, εάν έντροπή, θα άπαρέψη τήν άμαρτίαν. Όταν όμως πρόκειται να μετανουήσης, τόν κάνει να έντρέπεται, διάτι γνωρίζεις, ότι ή έντροπή τόν άπομακρόνει από τήν μετάνοιαν. Δώο κακό κάνει με τώτο και εις τήν άμαρτίαν τόν σείρει και από τήν μετάνοιαν τόν άπομακρόνει. Διατί λοιπόν έντρέπεται, όταν πρόκειται να μετανουήσης; "Οτε έπίρνευες, δεν ήσθάνεσο έντροπήν, οτε τώ φάρμακον έπιθέτες, έντρέπεται; "Οτε άπαλλάττεσαι από τήν άμαρτίαν έντρέπεται; D Τότε φραειες να έντρέπεται, τότε έπρωτε έντροπήν να αίσθάνεσαι, όταν ήμαρτανες. Όταν ήγίνεσο άμαρτωλός, δεν ήσθάνεσο έντροπήν, όταν γίνεσαι δικαίος έντρέπεται;

«λέγε τὸς ἀνθρώπους σου πρώτος, ἵνα δικαιώθῃς» (Ψα. 43, 26). Ἦ φιλανθρωπία Δεσπότου. Δὲν εἶπεν, διὰ νὰ μὴ κοιλιοσφῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ δικαιώθῃς. Δὲν ἤτο ὀρεκτὸν εἰς αὐτὸν τὸ εἶναι τὸν τιμωρὴν, ἀλλὰ ἀνάγκη καὶ δικαίον τὸν κένεος; Μάλιστα ἀπαντᾷ. Δόξα ὅμως μεγάλην προσοχὴν εἰς σοὶ λέγω, διὰ νὰ τὸ καταλάβῃς. Δίκαιον αὐτὸν κένει. Καὶ εἰς ποῖαν περιπτώσιν ἔκαμε τοῦτο; Εἰς τὴν περιπτώσιν τοῦ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος μὲ τὸ νὰ εἴπῃ εἰς τὸν σὺνταροδόν του· «Ὅσοι πρῶτον εἶπὸν Θεόν. Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαιοῦσθε, ὅσα γὰρ ἴδω ἐπιπέσαν ἐπιληρηθέντων» (Λουκ. 23, 40-41). Λέγει τότε πρὸς αὐτὸν ὁ Σατὴρ· «Σήμερον μετ' ἡμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ» (Λυτθὶ 43). Δὲν εἶπε· οὐ ἀπαλλάξω ἀπὸ τὴν κόλπον καὶ τὴν τιμωρῶσαν, ἀλλὰ εἰς τὸν παράδεισον τὸν εἰσάγει, ἐπειδὴ ἔγινε δικαίος.

Ἔθηκε ὅτι ἀπὸ τὴν ἐξομολόγησιν τὸν ἁμαρτωῶν του ἔγινε δικαίος ὁ Ἰησοῦς. Πολλὴ φιλάνθρωπος εἶναι ὁ Θεός. Ἐ δὲν ἔλυσε τὸν Υἱὸν του, διὰ νὰ λυτῶθῃ τὸν δοῦλον. Παρέθηκε τὸν μονογενῆ Υἱὸν του εἰς θάνατον, διὰ νὰ ἐξαγορᾶσθαι τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου. Τὸ αἷμα τοῦ Υἱοῦ του κατέβαλεν ἀντίστατον. Ἦ φιλάνθρωπος Δεσπότου. Κατὰ τὸν τοῦτον μὴ μοῖ εἴπῃς πάλιν ἁμαρτωρὸς πάλιν καὶ πῶς θὰ ἠμποροῦν νὰ σωθῆ; Σὺ δὲν ἠμπορεῖς, ὁ Δεσπότης σου ὅμως ἠμπορεῖ καὶ τόσοσ πολλὸν, ὥστε νὰ σοῦ ἐξαλείψῃ τὰ ἁμαρτήματα. 244 A

Πρόσεξε με καλὰ, εἰς αὐτὸν ποὺ λέγω. Εἰς τοσοῦτον θαυρῶν τὸ ἐξαλείψῃς, ὥστε οὔτε ἕνος αὐτὸν δὲν μένει. Εἰς μὲν τὰ αἰώματα τοῦτο δὲν εἶναι δυνατόν, ἀλλὰ παρὰ τὸς πολλὰς προσοχῆς τοῦ ἱατροῦ καὶ τὰ φάρμακα, ποὺ ἐπιθέτει εἰς τὸ τραῦμα, ποῦτο μὲν ἐξοφανθῆται, τὸ σημάδι ὅμως παραμένει. Καὶ ἂν ἕνος ἐπιληρηθῇ εἰς τὸ πρόσωπον, παραμένει τὸ σημάδι μετὰ τὴν θεραπείαν, ἀποδείξαι δὲ τοῦ τραύματος εἶναι ἡ ἀσθένεια τοῦ προσώπου, ποὺ προκαλεῖ τὸ σημάδι τοῦτο. Καὶ πάρα πολλὰς προσοχῆς καταβάλλει ὁ ἱατρός, νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὸ σημάδι, ὅπως ἐξήλεψε τὸ τραῦμα; δὲν ἠμπορεῖ ὅμως, διότι ἀναπόρῃ ἡ ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τὸ ἀνίσκουρον τῆς θένης του καὶ ἡ εὐτέλεια τῶν φαρμάκων. B Ὁ Θεός ὅμως, διὰν ἐξαλείψῃ τὰ ἁμαρτήματα, οὔτε σημάδι αὐτὸν δὲν ἔσται, οὔτε ἕνος τοῦτων δὲν ἐπιπέσει νὰ μείνῃ εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ μαζί μὲ τὴν ὕψιν καὶ τὴν ὁμορφίαν χαρίζῃ, μαζί μὲ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς κολάσεως καὶ δικαιοκαρδίᾳ, μαζί μὲ τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς κολάσεως καὶ δικαιοκαρδίᾳ, καὶ κένει ἐκείνων ποὺ ἁμαρτωροὶ ἴσταν μὲ τὸν μὴ ἁμαρτήσαντα. Δεῖται ἐξοφανθῆναι τὸ ἁμάρτημα καὶ τὸ κένει νὰ μὴ ὑπάρχῃ σοὶ μόνον εἰς τὸ παρὸν, ἀλλὰ οὔτε καὶ ὡς πρὸς τὸ παρελθόν. Τῶσιν τελείως καὶ ἀκαταλήπτως τὸ κατατρέ-

φει, ὥστε τίποτε δὲν μένει, οὔτε σημάδι, οὔτε ἕνος, οὔτε ἀποδείξαι, οὔτε δείγμα.

Καὶ ἀπὸ ποῦ φαίνεται τοῦτο; Θὰ οὐκ τὸ εἶπω, διότι δι' ἐκείνην ποὺ λέγω ὁφθαλμῶν καὶ τὸς ἀποδείξαι νὰ παρέται, ὥστε νὰ μὴ ὁφθαλμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποδεικνύω τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου διὰ τῆς Γραφῆς, διὰ νὰ εἴσθε θέτατοι περὶ ἐκείνων ποὺ ἀκούετε. C Σὺς παρουσιάζω λοιπὸν ἀνθρώπους τραυματισμένους, λαὸν ἀλλάλητον, γεγῆτον ἀπὸ πληγῆς, ἀπὸ οσπίλων, ἀπὸ σκουλήκων, τῶν ὁποῦν τὸ σῶμα ἀλόκληρον εἶναι ἕνα συνεχὲς τραῦμα, ἕνα συνεχὲς ἔλκος. Οἱ ἀνθρώποι οὔτοι τόσοσ τελείως δύνανται νὰ θεραπευθῶν, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὔτε σημάδι τῆς πληγῆς, οὔτε ἕνος, οὔτε ἀποδείξαι. Καὶ ἐπινοοῦσθε ὅτι δὲν πρόκειται περὶ ἀνθρώπων, ποὺ εἶπον ἕνα τραῦμα, οὔτε δύο, οὔτε τρεῖς, οὔτε τέσσαρα, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ πόδια μέχρι τὸ κεφάλι ἴσταν ἕνα συνεχὲς τραῦμα. Παραπολοῦσθε μὲ μεγάλην προσοχὴν αὐτὸ ποὺ λέγω, διότι κοινὸν ἐνδοσφῆροντος καὶ αὐτῆσ εἶναι. Φάρμακα κατασκευάζω καλύτερα ἀπὸ τὰ φάρμακα τῶν ἱατρῶν, ὅποια οὔτε βασιλεῖς δὲν ἠμποροῦν νὰ κατασκευάσων. Ὁ βασιλεὺς τί ἠμπορεῖ νὰ σώσῃ; D Ἀπὸ τὸ δευτερώσων νὰ ἐσθάλῃ ἠμπορεῖ, ἀπὸ τὴν γέννησιν ὅμως νὰ ἐλευθερώσῃ δὲν δύναται. Χρήματα νὰ κερίσῃ δύναται, δαὶ ὅμως καὶ ψυχὴν νὰ σώσῃ. Ἐγὼ ὅμως εἰς νὰ κέρω τῆς μετανόας ὡς παραδίδω, διὰ νὰ μὴ εἴσθε τὴν δύναμίν τῆς, διὰ νὰ μὴ εἴσθε τὴν ἁμαρτίαν καὶ δι' ἡμῶν παρανομίαν δὲν ἠμπορεῖ νὰ καταβάλῃ τὴν δύναμίν τῆς. Πρὸς ἀποδείξαι τούτου ὡς παρουσιάζω σοὶ ἕνα, οὔτε δύο, οὔτε τρεῖς, ἀλλὰ καλιόδας πολλὰς ἀνθρώπων μὲ ἕνα, μὲ τραῦμα, γεγῆτους ἀπὸ ἀνορθήματα ἁμαρτήματα, ποὺ δύνονται διὰ τῆς μετανόας νὰ σωθῶν καὶ νὰ μὴ τὸς μείνῃ οὔτε σημάδι, οὔτε ἕνος ἀπὸ τὰ προηγούμενα ἁμαρτήματα. Δόξατε μεγάλην προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους μου E καὶ μὴ ἀρκεσθῆτε μόνον νὰ προσέχετε, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μνήμην οὐκ νὰ τοὺς ἐντυπώσεται, ὥστε καὶ ἐκείνους ποὺ ἀπουσιάζων νὰ δοῦσθε. Διὰ τοῦ τρόπου δὲ τούτου κατὰ οὔτοι εἶναι ἐπιτηρημένους τῆς ἀφελείας, ποὺ ἄνευς πάρα λαμβάνετε σέξ, θὰ τοὺς κάμει προσηυμένους καὶ δραστηριοτέρους πρὸς τὴν ἀρετὴν. Ἦ εἴθι λοιπὸν εἰς τὸ μέσον ὁ Ἠσυχίας ποὺ εἶδε τὰ Σερραφῆς, ποὺ ἤκουσε τὴν μυστικὴν ἐκείνην μελωδίαν, ποὺ ἀναρίστητα περὶ τοῦ Χριστοῦ ἐπροφήτευσε καὶ ἔς τὸν ἐρωτήσων τι λέγει· «Ὁρωσας, ἦν εἶδεν Ἠσυχίας κατὰ τῆς Ἰουδαίας, καὶ κατὰ τῆς Ἰερουσαλήμ» (Ψα. I, 1). Διηγῆσθε λοιπὸν τὴν ὄρασιν ποὺ εἶδες· «Ἦκουε οὐρανὸν, καὶ ἐναστῆου γῆ, διὸ Κύριος ἐλάλη-

σεν» (Αιούθ 2). "Άλλα υπεσκέθης και άλλα λέγεις. 344 A Ποία άλλα υπεσκέθην; "Όταν άρχίσης λέγεις: "Όρασις έναντίον του βασιλείου του 'Ιούδα και της 'Ιερουσαλήμ, και κατόπι άρψασίς τού βασιλείου του 'Ιούδα και την 'Ιερουσαλήμ, με τόν ούρανόν συνομιλείς και εις την γην έστραφες τόν λόγον. "Άφης τούς λογικούς ανθρώπους και με τά έλογα στοιχεία συνομιλείς.

"Εκαμα τούτο, επειδή από τά έλογα αλογώτεροι οι λογικοί έγιναν. Και διά κάτι άλλα. "Επειδή, ότε έμαλλε ό Μωυσις να εικονόγη αύτός εις την γην της επαγγελίας, προέβλεπον όσα έμαλλε να συμβούν, ότι ήρασή θά παρέδωκαν όσα τούς παρέδωκε. Έλεγε τώ 'Ιωάν: "Άκουε, ούρανέ, και προσεκτά γη ρήματα εκ στόματός μου» (Δευτ. 32, 1). "Επικαλούμαι ως μάρτυρα τόν ούρανόν και την γην διά σός, ό Μωυσις λέγει, ότι, εάν, όσον εισέλεθτε εις την γην της επαγγελίας, εγκαταλείψετε B Κύριον τόν Θεόν, θά διακαρποθήτε εις όλα τά έθνη. "Ήλθεν ό 'Ησαΐας, ή άπειλή έπρόκειτο να πραγματοποιηθή. "Επειδή δέν ήδύνατο να καλέση τόν Μωυσαϊά και εκείνους που τότε τά ήκουσαν, όδοι είχον άπόβοναι, καλεϊ τά στοιχεία που έπεκαλέσθη ως μάρτυρας ό Μωυσις. 'Ισοδ' εύώσατε την ύπόσχεσιν, ό 'Ιουδαίοι. 'Ισοδ' έχετε εγκαταλείψει τόν Θεόν. Πώς να σέ καλέσω ως μάρτυρα, ό Μωυσις; Διότι απέθανες. Πώς να καλέσω τόν 'Ασράν; Και εκείνος απέθανε. Δέν ήμπορείς να καλέσης άνθρωπον ως μάρτυρα; Κάλεσε τά στοιχεία της φύσεως. Διά τούτο και έγω, όταν έβην, λέγει ό Μωυσις, δέν έκάλεσα ως μάρτυρα μόνον τόν 'Ασράν και τούτον και εκείνον, επειδή ούτοι θά απέθνησκον, αλλά και τά στοιχεία της φύσεως που δέν άποθνήσκουν, τόν ούρανόν και την γην. C Λέγει λοιπόν ό 'Ησαΐας: "Άκουε, ούρανέ, και ένωπίου γης, διότι σός, έδωκεν έντολήν ό Μωυσις να καλέσω σήμερον ως μάρτυρας. Καλεϊ δέ τά στοιχεία δια μόνον διά τούτο, αλλά και διότι πρός τούς 'Ιουδαίους άπέλησε. "Άκουε, ούρανέ, διότι σό τήν μάνα κατέβαλες. "Ένωπίου ή γης, διότι σό την άρτυγαμήσαν έδωκες. "Άκουε, ούρανέ, όκουε, διότι σό τώ μάνα έρωγες, σό άνώτερα από την φύσιν σου έκαμες. "Άνω ήσο και άλωσι έρωγής. "Ακροόσου γη, διότι σό κάτω ήσο και πρόκειρον τραπέζι κατεσκεύασες. Εις άργίαν ήτο ή φύσις και ειργάζετο ή χάρις του Θεού. D Ούτε δοξάων έργασία προηγήθη και όμως τά στοιχεία ήσαν έτοιμα. Ούτε μαγειρουν χέρια, ούτε διαταγή υπήρχε, αλλά τώ μάνα τά άνακοήσιτα όλα, ή πηγή ή ήγιασμένη και ή φύσις έλθρονοόσε την άδυναμίαν της. Πώς τά ρούχα των δέν εκάλασαν; Πώς τά ύποδήματά των

δέν επάλησαν; "Όλα έγιναν διά την ύπηρεσίαν τούτων. "Άκουε, ούρανέ, και ένωπίου, γης. Μετά από τας ύπομινήσεις και εύεργεσίας εκείνας ιδρίζετο ό Δεσπότης υπ' αύτών. Πρός ποιον άλλον να έμάλησα, παρά πρός σός; "Άνθρωπον δέν έχω, ό οποίος να με άκούση. 'Ισοδ' ήλθον, και σός ήν άνθρωπος; Ελάλησα και σός ήν ό άκουόμενος. Με τά έλογα συνομιλώ, επειδή οι λογικοί εις την μικρότητα των άλλων κατήντησαν. Διά τούτο και άλλος προφήτης, E έλέπων τόν βασιλέα να μείνεται, τώ ειδώλον να λατρεύεται, τόν Θεόν να ιδρίζεται, τούς άλλους όλους να είναι ζαρωμένοι και φοβισμένοι, λέγει: "Άκουσον θυσιαστήριον, όκουσον μου» (Γ' Βασ. 18, 2). Εις την πέτραν, με την όπιαν είναι κατασκευασμένος τώ θυσιαστήριον έμαίεις; Ναί, λέγει, επειδή από την πέτραν πώ άναίσθητος είναι ό βασιλεύς. "Άκουσον μου, θυσιαστήριον, όκουσον τόδε λέγει Κύριος. Και άρτίως διεπέσθη τώ θυσιαστήριον. ήλαδή ή πέτρα ήκουσεν, έρωγίσθη και έγω έκαμα την θυσίαν. Πώς δέν ήκουσεν ό άνθρωπος; 344 A "Ήλπισε τώ κέρι του διά να πάση τόν προφήτην. Και τί κάνει ό Θεός; "Εξήρανε τώ κέρι του. Ελέπε τί έκαμε; Ελέπε φιλανθρωπίαν Δεσπότης και άμαρτίαν δούλου. Διότι από την άρχή δέν έξήρανε τώ κέρι του; Διά να γίνη από τώ πέσμα της πέτρας σωφρονώτερος. "Εάν δέν έσώζετο ή πέτρα, λέγει τρόπον πανά με τούτο, δέν θά σέ έπιμωρούσα, επειδή δέ εκάσιθη και σό δέν διαρωθήσης, έναντίον σου φέρω την άργην. "Ήλπισε τώ κέρι διά να άρπάση τόν προφήτην και εξήρανθή τώ κέρι του. "Ήτε στυμένον τώ τρόποιον δορυφόροι τούσι και στρατιγοί και βοηθεία πολλή υπήρχε και τώ κέρι να λυγίσουν δέν ήμπορούσαν. B Και έμενε τούτο εις την θέσιν του φωνάζον, στυλιτεύον την ήτιαν της άσεβείας, διακηρύττον της εύσεβείας τώ τρόποιον και τόν θρήνον, τώ Θεού την φιλανθρωπίαν και εκείνου την άνομίαν. Και να κάμψουν αυτό δέν ήμπορούσαν.

3. "Άλλά διά να μη λησμονώμεν την ύπόσχεσίν μας, μεταβοίνοντες από τόν ένα λόγον εις τόν άλλον, δε σός άποδείξωμεν, ό,τι σός υπεσκέθημεν. Τί δέ σός υπεσκέθημεν; "Ότι και άναριθμητα πράγματα από την άμαρτίαν θν έχρη κανείς, όταν μετανόηση και κείνη τώ κολών, τούσιν αυτά εκκαίρονται υπό του Θεού, ώστε ούτε σπρώδι, ούτε Ικνας, ούτε δείγμα δέν μένει. Αύτά σός υπεσκέθην και αυτά θά προσπαθών να σός άποδείξω. "Άκουε, ούρανέ, και ένωπίου γης, ότι Κύριος έλάλησεν (Ήσ. 1, 2, 4). Λέγει μου τί είπες; "Υπόδε έγέννησα και ύψασα, C αυτοί δέ με ήθέτησαν. "Έγωμ θεός τόν κτισόμενον (άλογώτερος και από τά έλογα είναι) και θνος την

φύσιν τοῦ Κυρίου αὐτοῦ (χειρότεροι καὶ ἀπὸ τοὺς θύους εἶναι). Ἰσραὴλ δὲ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαὸς με οὐ συνήκεν. Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν. Διὰ τί, λέγεις, δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα σωτηρίας; Διὰ τί λέγεις, οὐαὶ; Λέγε μου. Δόξα δὲν εὐρύτατος θεραπεύειν. Διὰ τί λέγεις, οὐαὶ; Δόξα ἐπέθεσα φάρμακα καὶ δὲν ὑπεκάρησεν τὸ ἔλκος. Διὰ τοῦτο ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτούς.

Τὶ ἄλλο λατῶν ἔγωγὸν νὰ κέρω; Κοιτάζω ὄδω καὶ κατὰ ἄνω. Παρακαλῶ προσέχετε με πολὺ. Οὐαὶ διὰ τί; Διὰ τί τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὰ σώματα γίνεται. **Δ** Ὅταν δηλαδὴ ὁ ἰατρός ἴσῃ ὅτι ὁ θρῆναστος δὲν ἔχει ἐλπίδα σωτηρίας δοκίμῃ, οἱ δὲ συγγενεῖς καὶ φίλοι τοῦ ἀνοσταναζομένου καὶ ἀλαφρόνουνται. Ἄλλ' ἐκεῖ ὄσκαρα εἶναι τὰ κλέιστα καὶ οἱ ἀνοσταναγμοί. Διὰ τί οὐκ ἀποκρίνεται ὁ ἀποθνήσκων, καὶ ἔλκος ὁ κόσμος ἂν θρηνῆται δὲν θά τὸν σπρώξῃ. Ὅσοι λόγῳ πένθους γίνεται ὁ θρῆνας, οὐκ ἀποκρίνεται τὸ κοκοῦ. Διὰ τὴν ψυχὴν θρῆνας δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον, ἀλλὰ ἐὰν θρηνήσῃ, πολλὰς φορὰς ἀνορθώνει τὸν νεκρὸν κατὰ τὴν ψυχὴν, λόγῳ τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τί; Διὰ τί τὸ μὲν οὐρα, ἐὰν ἀποθῆναι, ἢ δὲ ἐπιανέσκειται εἰς τὴν ζωὴν διὰ τὴν δύναμιν ἀνορθωτικῆς, ἢ δὲ ψυχῆ, ἐὰν ἀποθῆναι,¹⁸ ἐπιανέσκειται εἰς τὴν ζωὴν διὰ τῆς ἀνορθωτικῆς. Ὅταν ἄλλοτε πύρον θρηνήσῃ καὶ πολλὰς θῆ τὸν ἀνεγείρῃ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. **Ε** Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος δὲν ἔγραψε μόνον, ὅτι συνεβόλευεν, ἀλλὰ καὶ ἐθροισθε με δάκρυα, νουθετήτω, ἕνα ἕκαστον (Πρῶτ. 90, 33). Ἔστι, νουθετεῖτε, διὰ τί καὶ ἀποκρίσεις; Διὰ τί, ἵνα, ἐὰν δὲν φέρῃ ἀποτέλεσμα ἢ νουθεσία, νὰ φέρουν τὰ δάκρυα. Ἔστι καὶ ὁ προφήτης θρηνεῖ. Ὁ Δεσπότης ἡμῶν ἔλεπεν νὰ πληρώσῃ ἢ πῶπως τῆς Ἱερουσαλὴμ λέγει: «Ἱερουσαλὴμ ἢ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀποστολισμένους πρὸς σὲ» (Ματθ. 23, 37). Φαντάζεται τὴν πύωσιν τῆς πόλεως καὶ μιλᾷται ἄνθρωπον θρηνῶντα. Καὶ ὁ προφήτης λέγει: «Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν, λαὸς πλήρης ἁμαρτιῶν» (Ἠσ. 1, 4). Μήπως τοῦλάχιστον ἔχει ὑγιὲς τὸ σῶμα; Εἶδες αὐτοὺς γεμάτους ἀπὸ πληγῶν; «Σπέρμα πονηρὸν, υἱὸς ἄνομος» (Αὐτόθι 4).¹⁹ **Α** Διὰ τί θρηνεῖς, λέγε μου; «Ἐγκαταλίπετε τὸν Κύριον, καὶ παρωγίσαιτε τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ. **Τ** Ἦν πλη-

18. Θάνατον τῆς ψυχῆς καλεῖ ὁ Ἰατρός Ἰεροσότομος, κατὰ τὸ τῆς Γενεσ. 2, 17, τὴν ἁμαρτίαν. Ἡ ψυχὴ δὲν ἀποθνήσκει εἰς ἀθάνατον. Οἱ ἀποκτείνονται ἢ ἀνορθωτῶνται ἐθροισθῶντες διὰ ἀνορθωτικῆς μετὰ τοῦ σώματος καὶ οὐκ ἀνορθῶνται μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν.
19. Ἡ ἐπιάνουσα Ἱερουσαλὴμ. Ἰσραὴλ 8, 27.

γῆτες; (Αὐτόθι 5). Μὲ τί ἄκαρπὸν νὰ σὲ κτηθήσῃ; Μὲ πείνων ἢ μὲ ἐπιθέσῃ; Κάθε τιμωρίαν μετακαρτέωσθαι καὶ ἡ κακία σου δὲν ἐπαράτῃ. «Προσιθνήσκῃ ἀνομία, πῶς κεφαλὴ εἰς πόνον, καὶ πῶς καρδία εἰς λύπην. Οὐκ ἔστι τραῦμα, οὐκ μύλωμα» (Αὐτόθι 6). Παράξενα πράγματα. Πρὸ ἀλύτου ἔλεγε: «Σπέρμα πονηρὸν, υἱὸς ἄνομος, ἐγκαταλίπετε τὸν Κύριον καὶ παρωγίσαιτε τὸν Ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ «Οὐαὶ ἔθνος ἁμαρτωλόν». Θρηνεῖς, κόπτεσθαι, ὀδύρεσθαι, μετῶς τὰ τραύματα καὶ κατόπιν λέγεις μόνον τραύματα ὑπάρχουν, μόνον πληγῆς; Πρόσκειε τραῦμα γίνεται, **Β** θῶν τὸ μὲν ἄλλο μέρος τοῦ σώματος ὑγιὲς εἶναι καὶ μόνον ἕνα μέρος αὐτοῦ μένει ἀναίσθητον. Ἐδῶ θρῆνας λέγει διὰ ἅλων τὸ σῶμα ἔχει μεταβληθῆ ὁ τραῦμα. Δὲν ὑπάρκουν παρὰ μόνον τραύματα, μόνον πληγῶν, μόνον νωπὰ κτυπήματα. Ἀπὸ τὰ πόδια μέχρι τὸ κεφάλι καλύπτεται τὸ σῶμα ἀπὸ πληγῶν, αἱ ὀστέα δὲν ἐκαθαρίσθησαν, ὅστε ἐπέθεθησαν, ὅστε ἀνεκουρτέωσθησαν μετὰ ἑλκωσιν. «Ἢ νῆ ἡμῶν ἔρημος, αἱ πόλεις πυραιοῦσται, τὴν κῆραν ἡμῶν ἀλλότριος κατοικήσῃ» (Αὐτόθι 7). Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαστα καὶ οὐκ ἔστιν ἀνορθωτῆται. Κάθε τεχνικὸν μέσον μετακαρτέωσθαι καὶ ὁ θρῆναστος μένει νεκρὸς. Ἐπειτα, ἀκούσατε λόγον Κυρίου θρονοντες Σοδόμων καὶ Γομόρρας. Τὶ μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ἡμῶν (Αὐτόθι 10). Τὶ λοιπὸν, πρὸς κατοίκους τῶν Σοδόμων ἄμαλ; Ὅχι, ἀλλὰ τοὺς Ἰουδαίους κατοίκους τῶν Σοδόμων ἀνορθώσῃ. **Γ** Ἐπειδὴ οὕτως τὸν τρόπον τῶν σοδομῶν ἐμμήθησαν, τὸ ὄνομα αὐτῶν τοὺς ἔδωκε. Ἐπειτα ἀκούσατε λόγον Κυρίου, θρονοντες Σοδόμων καὶ Γομόρρας. Τὶ μοι πλῆθος τῶν θυσιῶν ἡμῶν; λέγει Κύριος. Πλήθος εἰμὶ ὀλοκαυτωμένων κρῶν, καὶ στέαρ ἄρνων οὐ θούλωμα. Ἐὰν προσφέρῃτε μοι σιμιθάλων, μόσων, θυσιῶν θβέλυγμα μοι ὅτι τὰς νεομηνίας ἡμῶν καὶ τὰ σάββατα μοι ἢ ψυχῆ μου νηστεύειν καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνάκαμα. Ὅταν ἐκτείνῃτε τὰς χεῖρας ἡμῶν πρὸς τὸ ἀποστρέφω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀπ' ὑμῶν (Αὐτόθι 13-15). Ἐπάρχει τίποτε ἴσον μετὰ τὴν ὀργὴν αὐτῆν; **Δ** Ὁ προφήτης τὸν οὐρανὸν καλεῖ, θρηνεῖ, ἀλαφύρεται, ὀδύρεται, λέγει: «Οὐκ ἔστι τραῦμα οὐκ ἔστι μύλωμα. Ὁ Θεὸς ἀργίεται, δὲν δέκεται κανὼν εἶδος θυσίας, ὅστε νεομηνίας, ὅστε σάββατα, ὅστε προσευχάς, ὅστε ἔκτασιν τῶν κερῶν. Εἶδες ἔλκος; εἶδες νόσημα θρασυτεῖον, ἔστι ἐνός, ὅστε δύο, ὅστε ἔδωκα, ἀλλὰ καλύδων; Τὶ λοιπὸν λέγει κατόπιν; «Λοιούσαθε καθαροὶ γίνεσθε» (Αὐτόθι 16). Μήπως ὑπάρκει ἁμαρτία, διὰ τὴν ὅσων δὲν ὑπάρκει συγχώρησις; Αὐτὸς ὁ Θεὸς τὸ λέγει δὲν ἀκούω τί λέγετε σεις. Καὶ λέγει: «Λοιούσαθε». Πρὸς τί λέγεις ἐκείναι; Πρὸς τί τοῦ-

τα; Είναι ἀφέλημα καὶ τὸ δόσ. Ἐκείνα δὲ νὰ ἐκροβίσω, ταῦτα δὲ νὰ προσελκύσω. Ἐάν δὲν ἔκοιθες αὐτοῦς, Κύριε, ἔδὲν ἔκουν ἐλπίδα σωτηρίας, πῶς λέγεις «λοῦσασθε»; Ἀλλὰ πατέρας φιλόστοργος εἶναι, ὁ μόνος ἀγαθός, καὶ λυσιπάραι περισσότερο ἀπὸ τὸν πατέρα.

Καὶ δὲ νὰ μὴθῃς, ὅτι πατέρας εἶναι, λέγει πρὸς αὐτοὺς: «Τὶ ποιῶμαι, Ἰουδαῖοι; Δὲν γνωρίζεις, Κύριε, τί νὰ κάμω; Γνωρίζω ἀπαντῆ, ἀλλὰ δὲν θέλω, διότι ὄπισθε μὲν ἡ φύσις τῶν ἀμαρτημάτων τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ μὲ συγκρατεῖ τὸ μέγεθος τῆς φιλανθρωπίας μου. Τὶ νὰ σοὶ κάμω; Νὰ σὲ λυπηθῶ; Ἀλλὰ τότε γίνεσθε ραθυμώτερος. Νὰ ἐπέλθω ἐναντίον σου μὲ τιμωρίας; Δὲν τὸ ἀνέχεσαι ἡ φιλανθρωπία μου, Τὶ νὰ σοὶ κάμω; Νὰ σὲ κάμω ὅπως ἕκαστα τὰ Σόδομα καὶ νὰ σὲ κατασφῆρω ὅπως τὰ Γόμορρα;» 248 Ἀ Δὲν τὸ βαστῆ ἡ καρδιά μου. Ὁ ἀναλλοίωτος ἀμετάβητος ἄνθρωπος μνηστῆς, μέλλον δὲ μητέρα φιλόστοργον. Δὲν τὸ βαστῆ ἡ καρδιά μου, ὅπως δὲν τὸ βαστῆ ἡ καρδιά τῆς μύνας. Δὲν ἠρεσθήθῃς εἰς τὴν φράσιν ταύτην, ἀλλὰ προσέθεσε: «Ἐταράχθη ἐν τῇ μετελείᾳ μου» (Πα. ΙΙ, 8). Ταράσσεται ὁ Θεός, διότι ἀπὸ τὸ μυαλό σου τέτοια ἰδέα. Ἀτάραχος καὶ ἀμετάβητος εἶναι ὁ Θεός, ἀλλὰ, ὅπως εἶπον, μνηστῆς ἡμῶς καὶ ἐπαναλαμβάνει τοὺς λόγους μας. Δὲν τὸ βαστῆ ἡ καρδιά μου, συνεκινήθη. «Λοῦσασθε, καθαροὶ γίνεσθε». Τὶ οὐκ ὑπεσκέθην; Σὺς ἔσωκα τὴν ὑπόσκεσιν νὰ σὺς ἀποδείξω, ὅτι τοὺς ἀμαρτωλοὺς καὶ ἀπὸ ἀναριθμήτα ἀμαρτήματα ἂν εἴπω γεμίται καὶ ἀπὸ ἄλλα, ὅταν μετανοήσουν, τῶσον τελείως ὁ Θεός τοὺς θεραπεύει, ὥστε οὔτε ἕκνος εἰς αὐτοὺς δὲν μένει ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα ποὺ εἶχον, οὔτε σημάδι, οὔτε ἡ προσωπεῖα ὑπόμνητος τῶν πληγῶν τῆς ἀμαρτίας. Β

«Λοῦσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς πονηρίας ὑμῶν ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. Μάθετε καλὸν ποιεῖν» (Ψα. Ι, 16, 17). Καὶ τί καλὸν διατάξεις νὰ κάνομεν; «Κρίνατε ὄφρα νὸν καὶ δικαιοῦσατε κήραν». Δὲν εἶναι θαρσεῖαι αἱ διαταγαί, ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ἡ ὅσα λυσιπάραι τὴν γυναῖκα ποὺ ὑποφέρει. «Καὶ δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν λέγει Κύριος» (Αὐτίθῃ 18).

Κάμετε τὸ μικρὸν σὺς καὶ τὸ ὑπόλοιπον, ποὺ εἶναι μεγαλύτερον ἐγὼ θὰ τὸ προσέθεω. Ὀλίγον δόξατέ μου καὶ τὸ ἄλλο ἐγὼ θὰ καρίσω. Ἐλάτε. Καὶ ποῦ νὰ ὑπῆγομεν; Εἰς ἐμὲ ποὺ ἐρεθίσσατε, ποὺ μὲ περιωργίσατε. Εἰς ἐμὲ ὁ ὅποιος οὐκ εἶπα: «Ὅσο ἔσομαι ὑμῶν» (Αὐτίθῃ 15), δὲ νὰ φρονηθῆτε τὴν ἀπειλήν καὶ νὰ μὲ κάμετε νὰ πούσω τὴν ἐναντίον σου ὀργὴν μου.

Ε' Ἐλάτε πρὸς ἐμὲ, ποὺ δὲν ἔκοιθω, δὲ νὰ ἔκοιθω. Καὶ τί κάνομε; Αὐτὸ ποὺ κάνω εἶναι ὅτι δὲν ὀφίωμαι ἕκνος, οὔτε δεῦμα, οὔτε σημάδι ἀπὸ τὰ ἀμαρτήματα ποὺ εἶχατε καὶ μετανοήσατε. «Δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν λέγει Κύριος». Καὶ συνεκίχει: «Ἐάν ὦσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοὺν ὡς χιόνα λευκαίνω. Μήπως ὑπάρχει πουθενά σημάδι πληγῆς; Μήπως ὑπάρχει (αριμασιὰ μαζὶ μὲ τὸ χρώμα τῆς καθαρότητος); «Καὶ ἂν ὦσιν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκαίνω. Μήπως ὑπάρχει πουθενά μαυρίλα; Μήπως ὑπάρχει λεκέτι; Καὶ πῶς γίνεται αὐτὴ ἡ καθαρότης; Μήπως ἄλλα ἦσαν αἱ ὑποσκέσεις; Διότι τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου εἶνε αὐτὰ. Δὲν εἶδες μόνον τὸ μέγεθος τῶν ὑποσκέσεων, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄψωμα ἐκείνον ὁ ὅποιος τὰς εἶδε. Διότι εἰς τὸν Θεὸν ὁ ὅποιος ἤμπορεῖ νὰ μὲς καθάρσῃ ἀπὸ τοὺς λεκέδες τῆς ἀμαρτίας εἶνε εἶναι δυνατός. Δ Τούτων λοιπὸν ἔκοιθωντες ἀλλοθύντα διὰ τοῦ προσήτου καὶ τὸ φάρμακον τῆς μετανόιας γνωρίζοντες, δόξαν πρὸς αὐτὸν ἅς ἀναπέμψωμεν, διότι εἰς αὐτὸν ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΑΣΙΑΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΚΝΗΣΙΩΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΕΩΣ

Ο ΜΙΑΙΑ Θ'

Καθὼς οἱ γεωργοὶ ποὺ σπείρουν, καθόλου δὲν ἀφελούνται, διὰν πλησίον εἰς τὸν ὄρονον Ἐ σπείρουν τὸν σπόρον τοῦ σπυ, ἔτσι καὶ ἡμεῖς καθόλου δὲν ἀφελούμεθα ἐκ τοῦ διη ἀνομαζόμεθα Χριστιανοί, ἐάν δὲν ἔκιμεν καὶ ἔργο χριστιανικά. Καὶ ἐάν θέλετε ἀποδείξιν τοῦτου, θά σὸς φέρω ἀξιοπιστον μάρτυρα, τὸν ἀβελωθέον Ἰάκωβον, ποὺ λέγει: «Ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἔστιν» (Ἰακ. 2, 17). Ἄρα λοιπὸν 149 Α ἀπαράτητος εἶναι ἡ διαρκὴς τῶν ἔργων καὶ ἐάν οὐτὰ δὲν ὑπάρχουν, καθόλου δὲν ἀφελεῖ ἡ ἀναμασία τοῦ Χριστιανοῦ. Μὴ ἀπορεῖς δὲ δι' αὐτὸ ποὺ λέγω. Διότι, λέγε μου, τί κέρδος ἔχει ὁ στρατιώτης ἐκ τοῦ διη εὐρίσκεται εἰς τὴν ἐκστρατείαν, ἐάν δὲν εἶναι ἄξιος τῆς ἐκστρατείας καὶ δὲν παλεῖται ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, ὁ ὁποῖος τὸν τρέφει; Ἰουκ δέ, ἂν καὶ φοβερὸν εἶναι αὐτὸ ποὺ λέγω, καλύτερα θά ἦτο αὐτὸς νὰ μὴ στρατολογηθῆ, παρά, ἀφοῦ στρατολογηθῆ, νὰ ἀμελῆ διὰ τὴν τιμὴν τοῦ βασιλέως. Διότι, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ τιμαρῆθῃ ἐκεῖνος ποὺ, ἐνψὶ ἀπὸ τὸν βασιλέα τρέφεται, δὲν ἀγωνίζεται ὑπὲρ τοῦ βασιλέως; Καὶ τί λόγος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως; Εἴθε τοῦλάχιστον διὰ τὰς ψυχὰς μας νὰ ἐφροντίζαμεν. Β

Καὶ πῶς, λέγει κάποιος, εἶναι δυνατόν, ἀφοῦ εἶμαι μέσα εἰς τὸν κόσμον καὶ σὲ τόσοσ δυσκολίας, νὰ σωθῶ; Τί λέγεις, ἄνθρωπε; Θέλες μὲ συντομίαν νὰ σοῦ δεῖξω διη δὲν συντελεῖ ὁ τόπος διὰ νὰ σωθῆ κανεὶς, ἀλλὰ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς καὶ ἡ θέλησίς του; Ὁ Ἄδამ εἰς τὸν Παράδεισον ἦτο καὶ οὐκ νὰ εὐρίσκετο σὲ λιμῶνα ἐναυαγήσει, ἀνασθῆναι ὁ Ἄδᾰμ εἰς τὰ Σόδαμα ἦτο, τὸ ὅποια λόγῳ τῆς ἁμαρτίας ἀποείζον μὲ τραυματικὰς πέλταγος καὶ τίποτε δὲν ἔπαθε. Ὁ Σαουλ μέσα εἰς τοὺς θραυρούς τοὺς βασιλικούς ἦτο καὶ ἔλασε τὴν βασιλείαν τὴν

ἐπίγειον καὶ τὴν οὐράνιον. Δὲν δικαιολογεῖται λοιπὸν κανεὶς μὲ τὸ νὰ λέγῃ: Ὁ δὲν εἶναι δυνατόν καὶ εἰς τὸν κόσμον νὰ εἶμαι καὶ μέσα σὲ δυσκολίας καὶ νὰ σωζώμαι. Ἀπὸ ποῦ ἄρα προέρκονται διη αὐτὰ; Ἐκ τοῦ διη ἄλλοι μὲν εἰς τὰς προσευκὰς, ἄλλοι δὲ εἰς τὰς θείας συνάξεις συνεχῶς δὲν ἐρχοσθε. Δὲν βλέπετε ἐκεῖνους ποὺ ἐπιθυροῦν νὰ λάθουν ἀξιώματα ἀπὸ τὸν ἐπίγειον βασιλέα, πῶς πλησίον του διαρκῶς εὐρίσκονται, πῶς καὶ ἄλλους θέζουν νὰ τὸν παρακαλέσουν, διὰ νὰ μὴ χάσουν αὐτὸ ποὺ ἐπιζητοῦν;

Ταῦτα δι' ἐκεῖνους, ποὺ δὲν ἐρχονται εἰς τὰς θείας συνάξεις λέγονται, καὶ δι' ἐκεῖνους, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὴν ὥραν τῆς φοβερῆς καὶ μυστικῆς τραπέζης μὲ συνομιλίας καὶ ματαιολογίας ἀσκαλοῦνται.

Τί κίνεος, ἄνθρωπε! Πρὸς τὸν ἱερέα, ἐπὶν εἶπε: «Ἄνω σκάμην τὸν ναῦν ἡμῶν καὶ τὰς καρδίας δὲν ἔβουσε ὑπόσκεσον καὶ εἶπε: Δ' Ἐκαμεν πρὸς τὸν Κύριον;» Δὲν φοβεῖσαι, δὲν κοκκινίσεις, κατ' αὐτὴν τὴν φοβερὴν ὥραν φεικτικὴ νὰ εὐρίσκεσαι. Βαβαὶ τοῦ θαύματος! Ἐνῶ ἡ μυστικὴ τραπέζα εἶναι ἔτοιμη, ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ διὰ σὲ σφραγίζεται, ὁ ἱερεὺς διὰ σὲ ἀγωνίζεται, πῦρ πνευματικὸν ἀπὸ τὴν ἀκρᾶνον ἀναδύσει τρέπον, τὰ Χερουβεὶμ παύονται καὶ τὰ Σεραφὶμ ἔκτανται, τὰ Ἐξαπτέρυγα τὰ πρόσωπα καλύπτουν, διὰ οἱ ἀσώματα δυνάμεις μετὰ τοῦ ἱερέως διὰ σὲ προσεβούουν. Ἐ τὸ πῦρ τὸ πνευματικὸν κατέρχεται, τὸ αἶμα εἰς τὸ ποτήριον ἐκ τῆς ἀκρᾶντου πλευρῆς κίνετοι πρὸς καθαρῶνον Ἰακὸν σου, δὲν φοβεῖσαι, δὲν κοκκινίσεις καὶ κατ' αὐτὴν τὴν φοβερὴν ὥραν μεύσσης νὰ εὐρίσκεσαι; Ἐκατὸν ἐξήκοντα ἄκτῳ ὥρας ἔχει ἡ ἔβδομάς, μίαν δὲ καὶ μόνην ὥραν ἐξεκαίρει διὰ τὸν ἐκατὸν τὸν ὁ Θεὸς καὶ αὐτὴν ἀκόμη εἰς κοσμικὰ πράγματα καὶ σὲ γέλια καὶ συνομιλίας ἐξοβείεις; 150 Α Μὲ ποῖαν λοιπὸν παρησίαν εἰς τὰ μυστήρια θά προσέλθης; Μὲ ποῖαν συνεπίσην, ἀφοῦ τὴν ἐράλινες; Καὶ διὰ τὰ νὰ καταλάβῃς, σάβου; Ἐὰ ἐτολμοσες, ἄρ' γε, κρατῶν εἰς τὰ χέρια κόπρον, νὰ ἐγγίγῃς τὸ ἄκρον τοῦ φορέματος τοῦ ἐπιγείου βασιλέως; Ποτέ.

Μὴ νομίσει, διη ἄρως εἶναι, οὔτε διη ὄνος εἶναι, διότι δὲν καταλήγει, ὅπως τὰ λοιπὰ φαιγῆτὰ εἰς τὸν ἀφερῶνα. Ἄπαγε τῆς ἀλασθημίας νὰ μὴ ἐκρῆς τοσὸντιν ἰδῶν. Ὅπως τὸ κερὶ, ἐπὶν ἔλθῃ εἰς ἐπαρῆν μὲ τὴν φωσῆ, τίποτε ἀπὸ τὴν οὐσῶν του δὲν διατρεῖ, οὔτε ὑπολεψήματα αὐτοῦ μένουι, τὸ ἔκρον καὶ ἐβῶ γίνεται τὰ ἱερὰ μυστήρια καταναλῶντοσ ἐξ

10. Ἄλγοι τῆς θείας λειτουργίας καὶ σήμερον λεγόμενοι.

ἀλοκλήρον ἀνομιγνυόμενα με τὴν οὐσίαν τοῦ αἵματος. Διὰ τοῦτο, ὅταν προσέρχεσθε νὰ μεταλάβετε, Β μὴ νομίζετε ὅτι ἀπὸ ἀνθρώπου μεταλαμβάνετε τοῦ θεοῦ Σώματος, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ αὐτὰ τὰ Σαρραφὴν διὰ τῆς λογίσεως τοῦ πατρὸς, τὴν ἀπόψιν, ὡς γνωστῶν, εἶδεν ὁ Ἰωσῆφ (Ἰα. 8). Ὅταν δὲ προσερχώμεθα νὰ μεταλάβωμεν τοῦ σωτηρίου αἵματος, νὰ νομίζωμεν ὅτι ἐγγίζομεν μὲ τὰ χεῖρα τὴν ἑσπέραν πλεῖραν καὶ τότε νὰ μεταλαμβάνωμεν αὐτό.

Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί, ἄς μὴ ἀπονοιάζωμεν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτε πάλιν, ὅταν εἰς αὐτὴν εἰσελά, νὰ ἀσκαλοῦμεθα μὲ σπυριόμας. Ἄς ἰσάμεθα ἕρπυλοι καὶ ἔντρομοι, κώπο διευθύνοντες τὰ μάτια, ἀνὰ δὲ τὴν ψυχὴν. Ἄς στενάζωμεν οσωπλής καὶ ἄε ἀλαλόζωμεν διὰ τῆς καρδίας. Δὲν βλέπετε ἐκεῖνους ποὺ ἴστανται πλησίον τοῦ αἰσθητοῦ C καὶ φθαρτοῦ καὶ προσκαίρου καὶ ἐπιγείου βασιλείας, πῶς εἶναι ἀμεικάνηται, ἄρρωτοι, ἀκίνητοι, πῶς δὲν βλέπουν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ἀλλὰ εἶναι ἀκυβητοί, κατηρεῖς, ἔρπυλοι; Αὐτοὺς, ὦ ἄνθρωπε, λάβε ὡς παράδειγμα καὶ οὐκ παρακαλῶ νὰ πορίσασθε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὅταν εἰσερχοσθε ἐνώπιον τοῦ ἐπιγείου βασιλείας. Καὶ μάλιστα μὲ πολὺ περισσότερον φόβον πρόκειται νὰ πορίσασθε ἐνώπιον τοῦ ἑπουρανοῦ βασιλείας. Ταῦτα δὲν θὰ πύσω πολλὰς φορές νὰ οὐκ λέγω, ἕκαστου οὐκ εἶπα νὰ διορθωθῆτε. Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἄς εἰσερχώμεθα ὅπως πρόκει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Δ μὴ ἔχοντες μηχανοκίαν εἰς τὴν ψυχὴν, ἐπὶ ὑπάρχει φόβος, ἐνθὺ θὰ προσευκώμεθα, νὰ στρέψωμεν ἐναντίον μας τὴν προσοχὴν, λέγοντες: Ἄφες ἡμῖν ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίμεν τοῖς ἀρεταῖς ἡμῶν (Ματθ. 8, 12). Διὰ τοῦτο εἶναι οἱ λόγοι οὗτοι καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι οὐκ νὰ φωνάζη τὰ ἔξω πρὸς τὸν Θεόν. Ἄφες αὐτοῦ, ἄφες: ἔλυσον, ἄφες: συγκαύρησον, συκαύρησον. Ἐάν ἐκράτησα, κράτησον: ἄν δὲν συγκαύρησον τὸν πλησίον διὰ τὸ πρὸς ἐμὲ παραπτώματά σου, αὐτὸ σὺ νὰ συκαύρησον τὰ πρὸς σὲ ἀμαρτηματά μου. Μὲ ὅπου μέτρο ἐμέτρησα, μὲ τὸ ἴδιο ἀντιμέτρησέ με.

Ταῦτα γνωρίζοντες, καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἡμέραν ἐνθυμηθέντες, καὶ τὸ πῦρ ἐκεῖνο καὶ τὴν φοβερὰν βασανιστήρια σκεφθέντες, Ε ἄς ἐπιστρέψωμεν πλεόν ἀπὸ τὸν πλανημένον δρόμον μας εἰς τὸν Θεόν. Διὰ τὸ θὰ ἔλθῃ ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ θεσπρον τοῦ κόσμου τοῦτου θὰ διαλυθῆ καὶ τότε δὲν θὰ εἶναι δυνατόν πλεόν νὰ ἀγωνιάζωμεθα. Δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ τὸ τέλος τοῦ θίου νὰ ἐμπορευθῆ κάποιος.

20. Διόλυσον τοῦ θεσπρον τοῦ κόσμου δι' ἑκαστον καὶ τέλος τῆς φθῆκῆς αὐτοῦ ἐργεταίς εἶναι τὸ τέλος τῆς ζωῆς του, ὁ θάνατος.

Δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ θεσπρον νὰ στεφαναῖ. Οὗτος ὁ καιρὸς εἶναι καιρὸς μετανοίας, ἐκεῖνος κρέσεως: οὗτος ὁ καιρὸς εἶναι καιρὸς τῶν ἀγνῶτων, ἐκεῖνος τῶν στεράνων: οὗτος εἶναι καιρὸς κόπου, ἐκεῖνος ἀνάσεως: οὗτος καιρὸς ἐργασίας, ἐκεῖνος καιρὸς ἀνταποδόσεως.

Ἐπιστῆθε ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀμελείας, οὐκ παρακαλῶ, σπασθῆτε καὶ ὄσα λέγονται: μὲ προθυμίαν ἄς ἀκούσωμεν. 21 Α Ἐξήσωμεν ἕως πέρα σαρκίως, ἄς ζήσωμεν ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα πνευματικῶς. Ἐξήσωμεν μὲ τὰς ἡσυχίας, ἄς ζήσωμεν τοῦ λοιποῦ καὶ μὲ τὸς ἀρετὰς. Ἐξήσωμεν μὲ τὴν ἀμέλειαν, ἄς ζήσωμεν καὶ μὲ τὴν μετάνοιαν. «Τὶ ὑπερφρανεύεται γῆ καὶ σποδός» (Σοφ. Σαρ. 10, 9): Διὰ τὶ ὑπερφρανεύεται ὁ ἄνθρωπος; Διὰ τὶ κομψοῖς καὶ ἕκαστὸν μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν αὐτὸν σου; Τὶ ἐλπίζεις νὰ ἀπολαύσῃς ἀπὸ τὴν δόξαν τοῦ κόσμου καὶ ἀπὸ τῶν πλοσίων;

Ἄς μεταβῶμεν εἰς τοὺς τόφους, παρακαλῶ, καὶ ἄς ἔσωμεν τὰ ἐκεῖ μιστηροῦδη πράγματα, τὴν ἀνθρωπίνην φρόσιν καταποσειομένην, ὅσα φαγκαμένα, σάματα σάματα. Καὶ εἰς τὸ θέμα τοῦτο, ἄν εἶσαι σοφός, σέβησον, καὶ ἄν εἶσαι φρόνητος, εἰπέ μου ποῖος εἶναι ἐκεῖ ὁ βασιλεὺς καὶ ποῖος ὁ ἰσχυρὸς, ποῖος ὁ εὐγενής καὶ ποῖος ὁ δοῦλος, ποῖος ὁ σοφός καὶ ποῖος ὁ μὴ σοφός, Ποῦ τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς νεότητος; Β Ποῦ ἡ ὑπερβολικὰ χαυρομένη θρησκεία τοῦ προσώπου; Ποῦ τὰ ὠραία μότια; Ποῦ ἡ καλοκαμμένη μίση; Ποῦ τὸ πυροεπίσσανα κέλλη; Ποῦ τὰ ὠραία μάγουλα; Ποῦ τὸ λαμπρὸν μέτωπον; Δὲν εἶναι ὅσα σόνη; Δὲν εἶναι ὅσα στάσι; Δὲν εἶναι ὅσα σκουριά; Δὲν εἶναι ὅσα σκουληρία καὶ βουκόλια; Δὲν εἶναι ὅσα βρωμερά; Ταῦτα ἔχοντες εἰς τὸν νοῦν, ἀδελφοί, καὶ ἐνθυμώμενοι τὴν ἐσκότην μας ἡμέραν, ἐπ' ὅσον ἔχομεν καιρὸν, ἄς ἐπιστρέψωμεν ἀπὸ τὸν πλανημένον δρόμον μας. Ἐξηγορήσωμεν μὲ πολὺτηρον αἶμα (Α' Πέτρ. 1, 19). Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἐράνη. Διὰ σὲ, ὦ ἄνθρωπε, ὁ Θεὸς εἰς τὴν γῆν ἤλθε καὶ δὲν εἶχε ποῦ νὰ ἀκουσθῆται τὸ κεφάλι του (Λουκ. 9, 58).

Πῶ πᾶ, τί θευμαστὸν πράγμα! C Ὁ κριτὴς διὰ τοὺς καταδικάους εἰς δικαστήριον ἐρχεται, ἡ ζωὴ θάνατον γέεται, ὁ πλάστης ὑπὸ τοῦ πλάσματος ραπίζεται, ὁ ὑπὸ τῶν Σαρραφῶν μὴ βλέπόμενος, ὑπὸ τοῦ δοῦλου ἐμπόσεται, ἕως καὶ κολὴν γέεται, διὰ λόγους κενῆται, εἰς τόφρον κατατίθεται, καὶ οὐκ ἀμελεῖς, εἰπέ μου, καὶ κομψοῖς, καὶ καταφρονεῖς, ἄνθρωπε, Δὲν γνωρίζεις, ὅτι καὶ τὸ αἷμά σου ἄν κούσῃ δι' αὐτόν, ὅτε τότε τὸ πρὸς αὐτὸν κρῆος σου ἐξεπέλυσας; Διὰ τὴν ἄλῃ ὄξα ἕκαστὸν αἷμα τοῦ δεσποῦ καὶ ἄλλο τὸ αἷμα τοῦ δούλου. Πρόλαβε διὰ τῆς μετάνοιας καὶ τῆς ἐπιστροφῆς τὴν ἔξωτον

ἐκ τοῦ σώματος τῆς ψυχῆ σου, διότι, ὅταν ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, Ὁ πούτε κάθε θεραπεία διὰ τῆς μετανοίας, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ μετάνοια ἰσχύει καὶ μόνον εἰς τὸν Ἄδην δὲν ἔσται καρμὴν ἰσχύει. Ἄς ζητήσωμεν τὸν Κύριον, ὅσῃ ὅσον ἔκομεν καρπὸν. Ἄς ἐργασθῶμεν τὸ ἀγαθόν, διὰ τὸ ἀπαλλαγῶμεν καὶ ἀπὸ τῆν μέλλουσαν ἀπελεύτητον γέννηαν καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας ἀξιωθῶμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Διὰ τῶν δημοσιευμένων ἐνταῦθα τεσσάρων κατηχητικῶν συκληροῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν σαζομένων κατηχητικῶν λόγων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τῶν ὁποίων διὰ ἔχουν δημοσιευθῆ εἰς τὸν ἔβδομον τόμον τῆς παρούσης σειράς. Αἱ εἰς τὸν παρόντα τόμον ἐκδιδόμεναι τέσσαρες κατηχητικαὶ ἔχουν ληρῆσθ αἱ μὲν δύο πρῶται ἀπὸ τῆν ἔκδοσιν τοῦ Β. Μοντπαιουσι, τῆς 3, σελ. 265 - 287, ὅπου φέρονται ὡς κατηχητικαὶ πρώτη καὶ δεύτερα, αἱ δὲ ἄλλαι δύο ἀπὸ τῆν ἔκδοσιν τοῦ Παπαδοπούλου - Καραμῆως (Varia Graeca Sacra, Πατροῦπολις, 1909, σελ. 154 - 176), ὅπου φέρονται ὡς δεύτερα καὶ τρίτα.

Ἡ ἀριθμῆσις τῶν Κατηχητικῶν εἰς μὲν τῆν μετάφρασιν ἀκολουθεῖ τῆν συνέχειαν τῆς ἀριθμῆσεως τῶν εἰς τὸν ἔβδομον τόμον ἐκδοθειῶν διὰ κατηχητικῶν ὁμιλιῶν, εἰς δὲ τὸ κείμενον τηρεῖται ἡ ἀριθμῆσις τῶν ἐκδόσεων ἀπὸ τῆς ὁποίας ἐλήφθησαν.

Ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον καὶ τῆν διδασκαλίαν αὐτῶν ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ διαπιστώσῃ ἀπὸ τῆν εἰσαγωγῆν μας εἰς τὸν ἔβδομον τόμον.

Μετὰ τῆς Κατηχῆσις ἐκδίδονται καὶ μεταφράζονται ἐνταῦθα καὶ οἱ δύο εἰς Ἑβραϊκῶν λόγοι τοῦ Χρυσοστόμου, οἱ ὁποῖοι ἐξαφηνήθησαν εἰς τῆν Κωνσταντινουπόλιν τὸ 399 ἐξ ἀποριῆς τῆς πρὸς τὸν Ἑβραϊκῶν θυγατρίας τοῦ αυτοκράτορος καὶ τῆς ἐκτιμῆσεως τοῦ ἀπὸ τὰ ἀξιώματα τοῦ ὁσίου καὶ πατρικίου, Καταβιτικῆμος ὁ Ἑβραϊκῶς ἀπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ βασιλέως κατέφυγεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας, Ἰησοῦν ἄστυον. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἄστυον εἶχεν ὁ ἴδιος καταργηθῆ: διὰ νόμου, ὁ ὁποῖος ἀρξὶς «μυθῆνα προσποιεῖται ταῖς Ἐκκλησίαις, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἴψῃ προσφρονέοντας ἀφείλεσθαι» (Ἐκτὸν εἰς τὸν 1, 6). Ὁ Χριστιανὸς ἠρτήθη νὰ παραδῶσθ τὸν Ἑβραϊκῶν εἰς τοὺς καταζητούντας αὐτὸν καὶ ἐκατόνησαν ἐπὶ τῆ ἐκαιαίρῃ τῆν πρώτην εἰς Ἑβραϊκῶν ὁμιλίαν αὐ. Εἰς αὐτῆν περιγράφει ζωηρῶς, μὲ τῆν διακρίσεσιν αὐτὸν καλλίπεσαν τῆν ματαιότητα καὶ τὸ ἀματάβολον τῶν ἔγκοπιῶν καὶ αὐτοῦσῃ συγγνώμῃ καὶ συμπάθειαν. Ἐν συνεχείῃ δὲ προσέφυγεν εἰς τὸν βασιλέα ὑπὲρ τοῦ Ἑβραϊκῶν.

Μετά διήμερον ὁ Εὐτρόπιος ἔγκαταλείπει προφίως τὸν ναὸν καὶ συλλεγθεὶς ἐξορίσθη εἰς τὴν Κύπρον καὶ παραδοθεὶς εἰς τὸν Ἰσπανίδου ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ στρατηγῶν Γαϊθῶν ἀπεκαφαλίσθη παρ' αὐτοῦ. Ὁ Χρυσόστομος μετὰ τὴν αἰχμήν τῶν Εὐτροπίου ἐξαφάνισσε ἑτέραν ἐπιλίαν· «Ὅτε τῆς Ἐκκλησίας ἔξω εὐφραδίᾳ ὁ Εὐτρόπιος ἀπαπέσθη...». Ἡ ἐπιλία αὕτη, ἣν καὶ εἶναι περσικαὶκὴ, ἔχει κλοῦσαν θεολογικὴν παρεχόμενον, ἀνοκφερόμενον εἰς τὴν ἀφελιμότητα τῆς ἀναγκαστικῆς τῶν Γραφῶν καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρόγειον τῶν ἀγαθῶν τῆς βασιλείας. Τὸ κείμενον τῶν ἐπιλιῶν λαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ Μοντάνου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΣΤΑΜΟΣ
Ἐπίτιμος Γυμνασιάρχης
Θεολόγος

ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ Θ'

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΟΥΝΤΑΣ ΝΑ ΒΑΠΤΙΘΩΣΙ, ΚΑΙ ΔΙΑΤΙ ΛΟΙΠΤΩΝ
ΠΑΙΔΕΥΘΕΝΤΩΝ ΚΑΙ ΟΚΙ ΑΦΕΛΕΣ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ΛΕΓΕΤΑΙ ΤΟ
ΝΑΠΤΙΣΜΑ ΚΑΙ ΟΤΙ ΕΦΑΜΑΡΤΩΝ ΕΙΝΑΙ ΟΚΙ ΜΟΝΟΝ ΤΟ ΝΑ ΠΑΡΑ-
ΝΑΤΗΜΕΝ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟ ΝΑ ΟΡΘΙΣΜΕΘΑ, ΕΣΤΙ
ΚΑΙ ΑΝ ΘΑ ΤΟΥΣ ΤΗΡΗΣΜΕΝ.

1. Πόσον ποθητὸς καὶ ἀγαπητὸς μᾶς εἶναι ὁ κορὸς τῶν νέων ἀδελφῶν! Ἀδελφοὶ δὲ ἐγὼ οὐκ ὀνομάζω προτοῦ ἀκομῆ ἔλθουν οἱ πόνοι τοῦ τοκετοῦ καὶ πρὸ τῆς γεννησεῖς οὐκ εἶναι τὴν συγγένειαν εὐκαρίτως διακρίσσω. Διότι γνωρίζω καλῶς, πόσον μεγάλην τιμὴν καὶ ἐξουσίαν θὰ λάβετε ἐκεῖνοι δὲ ποῦ πρόκειται νὰ ἀναλάβουν ἐξουσίαν τινὰ καὶ πρὸ τῆς ἀναλήψεως αὐτῆς συνθήκας ἴδιοι τοὺς τιμοῦν. 226 Α ἵνα διὰ τῶν τιμῶν καὶ τῶν περιποιήσεων ἐξαπαλαίσουν ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν εὐνοίαν τῶν εἰς τὸ μέλλον. Τοῦτο καὶ ἐγὼ κρίνω νῦν. Διότι δὲν πρόκειται ὑμῖν νῦν ἐξουσίαν νὰ ἀναλάβετε, ἀλλὰ εἰς αὐτὴν τὴν βασιλείαν νὰ ἀδραγῆθῃτε, μᾶλλον δὲ ἕξι εἰς βασιλείαν ἀπλῶς, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τῶν οὐρανῶν τὴν βασιλείαν. Διὰ τοῦτο οὐκ ἰκετεύω καὶ οὐκ παρακαλῶ νὰ μὲ θυμῆσθε, ὅταν θὰ μεταθῆτε εἰς ἐκεῖνην τὴν βασιλείαν. Καὶ ἐκεῖνο ποῦ ὁ Ἰωσήφ ἔλεγε πρὸς τὸν ἀρχιερατικόν· «ἐνθὺν μὲν μοι, ὅταν εὖ σοι γένεται» (Γεν. 40, 14), τοῦτο καὶ ἐγὼ λέγω νῦν πρὸς οὐκ νὰ μὲ θυμῆσθε, ὅταν θὰ οὐκ γίνῃ αὐτὸ τὸ καλὸ, Δὲν ἀπαύω τοῦτο ὡς ἀποθῆναι δι' ἑνεργίαν, ἀλλὰ ἐκεῖνος, Ἐ διότι δὲν ἦλθα διὰ νὰ οὐκ ἐξηγήσω ἑνεργίαν, ἀλλὰ τὰ οὐράνια πράγματα νὰ οὐκ διηγηθῶ καὶ εὐκαρίτως εἰδήσεις νὰ οὐκ φέρω δι' ἀγαθὰ τοιαῦτα· «Ὅτι οὐκ ἀφθαλμῶς εἶδεν, οὐκ οὐκ ἤκουσεν, οὐκ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη». Τοιαῦτα εἶναι «ἃ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν» (Α' Κορ. 2, 9). Ὁ μὲν λοιπὸν Ἰωσήφ ἔλεγε πρὸς τὸν οἰνοκόον ἐκεῖνον· «Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἀποκαταστήσει σε Φαραὼ εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν σου» (Γεν. 40, 12), ἐγὼ δὲ οὐκ δὲν λέγω, ὅτι ἀκόμη τρεῖς ἡμέρας ὑπολείπονται καὶ θὰ λάβετε δέλωμα οἰνοκόου βασιλέως, ἀλλ' ἀκόμη τριάκοντα ἡμέραι καὶ θὰ οὐκ ἀποκαταστήσῃ ὅτι ὁ Φαραὼ, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν εἰς τὴν ἀνω πατρίδα, εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἰε-

ρουσαλήμ, εις την πόλιν την σύριον. C Και εκείνος μὲν ἔλεγεν, ὅτι ἐβίωσεν τὸ ποτήριον εις κείρας τοῦ Φαραῶν (αὐτοῦ), ἐγὼ δὲ οὐκ ἔγω λέγω ὅτι θὰ δώσετε τὸ ποτήριον εις κείρας τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὁ βασιλεὺς θὰ δώσει εις τὸ ἰσὺν σας κέρι τὸ ποτήριον τὸ φρικτὸν καὶ γεῖτον ἀπὸ μεγάλης δυνάμιν καὶ πολυπύροτον ἀπὸ τὴν ὕλικήν καὶ ἄβυλον κτίσιν. Ἐνωρῶσιν οἱ μεμυρημένοι τὴν δυνάμιν τοῦ ποτηρίου τούτου, θὰ τὴν μάθετε καὶ οὐκ ἄλλοι κατῆσαν. Nὰ μὲ θυμωθῆτε λοιπὸν, ὅταν μεταθῆτε εις τὴν βασιλείαν ἐκείνην, ὅταν λάβετε τὸ βασιλικὸν φόρεμα, ὅταν ἐνδυθῆτε τὴν πορφύραν, ποῦ ἐδώθη, μὲ δεσποτικὴν αἴμα, ὅταν ἔθετε εις τὸ κεφάλι σας τὸ στέμμα, ποῦ λαμπρότερα ἀπὸ τὸν ἥλιον ἐκτινοβολεῖ. D Διότι τοιαῦτα εἶναι τὰ δῶρα τοῦ νυμφίου μας, ἀνώτερα μὲν ἀπὸ τὴν ἄξιαν μας, ἀνώτατα δὲ τῆς φιλανθρωπίας του.

Διὰ τοῦτο ἤδη ἀπὸ τώρα καὶ προσηύχεται εἰς τοὺς ἱερούς ἐκείνους θαλάμους εἰσέλθετε ὡς μακαρίκια. Καὶ οὐκ ἔστι μόνον ὡς μακαρίκια, ἀλλὰ καὶ ὡς ἁγιῶν διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην σας. Διότι δὲν προσήλθετε εἰς τὸ δάπτειν κατὰ τὸς τελευταίους στιγμὰς τῆς ζωῆς σας, ὅπως οἱ ῥοθιμότεροι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἀπὸ τώρα ἤδη, ὡς εὐγνώμονες ὑπηρετεῖτε, ἔτοιμοι νὰ ὑπακούετε εἰς τὸν Κύριον μὲ πολλὴν ἀγάπην, τὸν ἀπέχεται τῆς ψυχῆς μὲ πολλὴν μετριοφροσύνην καὶ προθυμίαν ἐδέξατε μέσα εις τὴν ζεύγλην τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐδέχθητε τὸν ζυγὸν τὸν μαλακὸν καὶ ἀφέλιμον καὶ ἐλάσατε ἐπάνω σας τὸ φορτίον τὸ ελαφρόν. E Διότι ἂν καὶ τὰ δῶρα τῆς χάριτος εἶναι τὰ ἴδια ὡς καὶ εἰς ἐκείνους ποῦ θαπίζονται, ὅταν εἶναι ἐτοιμοθάνατοι, δὲν εἶναι ὅμως ἴση ἡ προαίρεσις, οὕτε ἡ προετοιμία τῶν πραγμάτων. Διότι ἐκεῖνοι μὲν εἰς τὸ κρεβάτι λαμβάνουν τὸ δάπτειν, ἐνθὺ οὐκ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας, τῆς κοινῆς ἑλισσῆς ἡμῶν μητέρας; καὶ ἐκεῖνοι μὲν ὀδυρόμενοι καὶ θαυρόζοντες, οὐκ εἰς καίροντες καὶ εὐφροναίμενοι; ἐκεῖνοι ἀναστενάοντες, οὐκ εἰς εὐχαριστοῦντες; καὶ ἐκεῖνοι μὲν ζαλωμένοι καὶ ἀνοήθητοι ἀπὸ τὸν πολλὴν πυρετὸν, οὐκ εἰς γεῖται ἀπὸ πνευματικῆν ἡδονῆν. 227 A Διὰ τοῦτο οὐκ ὡς μὲν εἶναι ἅλα σύμφωνον μὲ τὴν διαρεάν, εἰς ἐκείνους δὲ ἅλα εἶναι ἀντίθετα. Διότι ἐκεῖ ὄφθῃνος καὶ ὀδυρμὸς παλὺς γίνεται, ὅταν θαπίζονται, καὶ παιδιὰ ἵστανται γύρω

1. Ἰστορεῖ τὴν μετὰ τὸ ἅγιον Βαπτισμὸν παρεχομένην εἰς τοὺς νεοφίτους θέσιν Κοινωνίαν (Κανὼν 146-147 Ἱεροσολύμων). Ὅπως κατὰ τὴν ἐπισημοσύνην μετὰ τὸ δάπτειν θέσιν λειτουργίαν μεταλαμβάνοντων κρείων, κρατώντες λαμπράς. Μετὰ τὴν θέσιν Κοινωνίαν ἐν Αἴγυπτῳ ἐγένετο γάλακτος καὶ μέλιτος εἰς ἐδάφημα τοῦ μέλιτος αἵματος καὶ τῆς γλυκύτητος τῶν ἀγαθῶν (Κανὼν 148, Ἱεροσολύμων).

εἰς αὐτοὺς κλαίοντα, καὶ γυναῖκα τὸ πρόσωπον κατακρυάλλουσα, καὶ φίλοι λυπημένοι, καὶ ὑπηρεταὶ γεῖτοι δάκρυα καὶ ἄλλ' ἢ ὅπως τῆς οὐκίας οὐροῦται μὲ κευμερινὴν σκοτεινὴν ἡμέραν. Ἐάν δὲ αὐτὴν τὴν καρδίαν τοῦ ἐπὶ τῆς κλήσεως εὐρισκομένου ἀνοίξῃς, ἀκωθωποῦσάν ἀπ' αὐτὰ θὰ τὴν εὐρησῃ. Διότι ὅπως θὼν φυσοῦν μὲ πολλὴν ὀρμήν καὶ ἀντίθετον κωθωθῶσιν ἄνεμοι καὶ προσκρούουν μεταξὺ τῶν εἰς τὸ πέλαγος, εἰς πολλὰ μέρη τὸ διασκορρίζουν, ἔτσι καὶ αἱ κλίσεις τῶν κακῶν, τὰ ὁποῖα τοὺς κατέχουν τότε, ἐκπίπτουσι μὲ ὀρμήν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἀσθενοῦς, εἰς πολλὰ φροντίδας τὴν διανοίαν του σκίζουσι. B Ὅταν εἰς τὰ παιδιὰ ἀποπέσῃ, βλάπτει τὴν ὀφθαλμῶν ὅταν εἰς τὴν γυναικα σπῆναι τὰ ἄλλοματά του, σπῆνεται τὴν καρδίαν; ὅταν ἴσῃ τοὺς ὑπηρετάς, τὴν ἐρημίαν εἴλη τῆς οὐκίας συλλογιζέται; ὅταν τὸν αὐτὸν του σκεπθῆ, ἐνθυμῆται τὴν παρούσαν ζωὴν καὶ ἐπιθεὶ πρόκειται νὰ ἀποχωρισθῇ αὐτῆς, πολλὴ λύπη τὸν καταλαμβάνει. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὐρίσκειται ἡ ψυχὴ ἐκείνου ποῦ πρόκειται νὰ θαπίζῃ. Ἐπειτα μεταξὺ τῶν θυρόθων καὶ τῆς ταρταχῆς αὐτῆς εἰσέρχεται ἐπὶ πλεῖον ὁ ἱερεὺς, ποῦ εἶναι φοβερότερος καὶ ἀπ' αὐτὸν τὸν πυρετὸν εἰς τὸν ἀσθενῆ, εἰς δὲ τοὺς ἀγγενοὺς αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τὸν θάνατον ἀπακουσιμώτερος. Διότι ἀπὸ τὴν φωνὴν τοῦ ἱατροῦ, ἡ ὁποῖα ἔφερε τὴν ἀπελπίσιν διὰ τὴν ζωὴν ἐκείνου, C μεγαλύτερα ἀπελπίσιν θεωρεῖται ὅτι εἶναι ἡ σκέψις περὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἄλλ' ἀκόμη δὲν ἀνέφερο τὸ σπουδαιότερον τῶν κακῶν. Ἐν τῷ μεταξὺ ἡλασθῆ, ἐνθὺ ἀνησυχῶν καὶ προετοιμάζονται οἱ σπαικοὶ τοῦ ἀσθενοῦς, πολλὰς φεύγει ἡ ψυχὴ καὶ ἔρημιον ἀφήνει τὸ σῶμα, εἰς πολλοὺς δὲ ἂν καὶ παραμένῃ, καθόλου δὲν τοὺς ἄφραται ἡ καρμινὴ τῆς. Διότι, ὅταν οὕτε τοὺς παρόντας ἀνθρώπους δὲν ἀναγνωρίζῃ, οὕτε φωνὴν ἀκοῆς, οὕτε θύναται νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἐρωτήσεις καὶ εἴη τὰ λόγια ἐκείνη, διὰ τὸν ὁποῖον τὴν μακαρίαν ἐκείνην συνθήκην θὰ κέρη πρὸς τὸν κοινὸν ὄμιλον ἡμῶν Κύριον, ἀλλὰ ὡς ἕλλον ἔκρηστον ἢ λίθος ὁ μέλλων νὰ θαπίζῃ κείτοι, χωρὶς νὰ διαφέρῃ καθόλου ἀπὸ νεκρῶν, τί ἀφῆλεια προέφραται ἐκ τῆς πελάσεως τοῦ μυστηρίου, ὁποῦ εὐρίσκειται εἰς τὸσον ἀνασθησίαν;

2. D Διότι ἐκεῖνος ποῦ μέλλει νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ ἱερὸν

2. Διὰ τοιαύτης περιγραφῆς καὶ ὁμοίων μετὰ παρόντων δεκαπέντε αἰώνων κατὰ τὴν κοινὴν τὸν ἐτοιμοθάνατον εἰς τοὺς ἐνοματι Χριστιανούς, οὕτως θεωροῦν τὸ ποτήριον τῆς ζωῆς προφίμως τοῦ θανάτου, διὰ καὶ ἀποφεύγουν νὰ μεταλάβουν ἐγκρίτως. Ἐν τοιαύτη περιπτώσει ἔχουν ἀρρωστήσει οἱ κατωτέρω λόγοι τοῦ Κριστοστόμου ἐπὶ τῆς μυστηρίου ὁμοῦ ἐν ἀνασθησὶ τοιαύτῃ;

και φρικτά ταυτα μυστήρια, πρέπει να είναι εις τας αισθήσεις του και προσεκτικός, καθαρός από κάθε διωκτική φροντίδα, γεμάτος από πολλήν σωφροσύνην, από πολλήν προθυμίαν, να εκδικάσῃ από την διάνοιάν του πάντα λογισμὸν ξένον πρὸς τὰ μυστήρια και εις όλα καθαρόν να ἐπιτρέξῃ τὸν σίκον τῆς ψυχῆς του, ὡς να πρόκειται αὐτὸν τὸν βασιλέα να ὑποδεχθῇ. Τοιαύτη πρέπει να είναι τῆς διανοίας σας ἡ προπαρασκευή, τοιαύτη ἀπὸ διαλογισμοῦ σας, τοιαύτη τῆς ψυχῆς σας ἡ προαίρεσις. Τὴν μὲν λοιπὴν ἀνοσχίαν ἀποσθῆν διὰ τὴν ἀρίστην ταύτην διάθεσίν σας, Ἐ ἀνομιναίετε να λάθετε παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εις τὰς ἀνταποκρίσεις ὑπερβάλλει ἐκείνους ποὺ θεκνύουν ὑποσχὴν εις αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ πρέπει και οἱ σόνδουλοι τὴν ἰσχύην των εἰσφορὰν να προσφέρουν, θε καταβάλλουμεν και ἡμεῖς τὴν εἰσφορὴν τὴν ἰσχύην μας, μᾶλλον δὲ οὔτε αὐτὴ εἶναι ἰσχυρὴ μας, ἀλλ' ἀνίκει εις τὸν Κύριον. Διότι λέγει ἡ Γραφή: «Τι γὰρ ἔκει, ὁ οὐκ ἔλασες; Ἐιδὲ και ἔλασες, ἡ καυχῆσαι ὡς μη λαθόν;» (Α' Κορ. 4, 7). Ἐπεθύμουν πρῶτα δι' ὅλα να εἴπω, διατὶ τάχα οἱ πατέρες ἡμῶν παρατρέξαντες ὅλον τὸ εἶος εις αὐτὸν τὸν καιρὸν ἐνομοθέτησαν να θαπτήνται τὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας; Και διὰ τῶν λόγων μετὰ τὴν ἀπὸ ἡμῶν γενομένην διδασκαλίαν, ἀφαιρέσαντες τὰ ἐνδύματα και ὑποδήματά σας γυμνοῦς και ἀνυποδήτους, μόνον με τὸν χιτωνίσκον; 228 Α οὐκ παρεπέμπουν εις τὰς φωνὰς τῶν ἔξορκιστῶν; Διότι ὅτι ἠυλάσις και ὡς εἶπαε και τὸν τρόπον τούτων και τὸν καιρὸν αὐτὸν οὕτω καθάρισαν, ἀλλὰ και τὰ δύο ταυτα ἔχουν κάποιον μυστικὸν και ἀπόρητον λόγον. Και τούτων μὲν τὸν λόγον ἤθελα να σῆς εἴπω, βλέπω ὅμως διὰ πρὸς ἄλλο ζήτημα ἀναγκαϊότερον μᾶς εἶναι ἄνω ἢ ὁμίλια. Εἶναι δηλαδὴ ἀνάγκη να σῆς εἴπω τὶ τέλος πάντων εἶναι τὸ θάπτισμα, διὰ ποῖαν αἰτίαν εἰσῆλθεν εις τὸν βίον μας και πόσα φέρει εις ἡμᾶς ἀγαθὰ.

Ἄλλ', ἂν θέλατε, προηγουμένως περὶ τῆς ἐπανυμίας τοῦ μυστικοῦ τούτου καθαρμοῦ να ὁμιλήσωμεν. Διότι τούτο δὲν ἔχει ἕνα μόνον ὄνομα, ἀλλὰ πολλὰ και διάφορα. Ἐ τὸ καθαρικὸν τούτο λέγεται λουτρὸν παλιγγενεσίας. Ἐ Ἐσπασε γὰρ ἡμᾶς, λέγει, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας και ἀνεκκένωσης Πνεύματος ἁγίου» (Ἐφρ. 3, 5). Λέγεται και φάσμα και αὐτὴν τὴν ὀνομασίαν ὁ Παῦλος πάλιν τοῦ τὴν ἔδωκε: Ἐ Ἀναμνησθήσεθε γὰρ τὰς ὑπόθετον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ὀβλίην ὑπεμίνατε ποθημάτων» (Ἐφρ. 10, 32). Και πάλιν: Ἐ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἴματά φωτισθέντας και γεωσαμένους τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου και παραπεσόντας,

3. Τοῦτο ἔγγειτ εις τὴν Β' Κατήχησιν παρ. 14 και 1Α' παρ. 5.

πάλιν ἀνακαινίζων εις μετάνοιαν» (Ἐφρ. 6, 4, 6). Καλεῖται και θάπτισμα: Ἐ Ὅσοι γὰρ εις Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσαθε» (Γαλ. 3, 27). Καλεῖται ἐνταφιασμός: Ἐ Συνετάσθητε γὰρ αὐτῷ, λέγει, διὰ τοῦ θάπτισματος εις τὸν θάνατον» (Ρωμ. 6, 4). C Καλεῖται περιτομή: Ἐ Ἐν ᾧ και περιετμήθητε περιτομῇ ἀκαροποιήτων, ἐν τῇ ἀπεκδόσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς σαρκὸς» (Κολ. 2, 11). Καλεῖται σταυρός: Ἐ Ὁ παλαιὸς γὰρ ἄνθρωπος ἡμῶν συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας» (Ρωμ. 6, 6). Εἶναι δυνατόν και ἄλλα περισσότερα διὰ αὐτὰ ὀνόματα να εἴπωμεν, ἀλλὰ διὰ να μὴ ἐξεδουλώμεν ὅλον τὸν καιρὸν εις τὰς ὀνομασίας τοῦ καθαρμοῦ, εις τὸ πρόπον ὄνομα ἐξ ἔλαθμεν και τούτου τὴν σημασίαν ἀποῦ εἴπωμεν, ἡς σταματήσωμεν τὸν λόγον. Πρέπει ὅμως να ἀρχίσωμεν τὴν διδασκαλίαν ἀπὸ κάποιου ὑψηλότερον σημείων. Ἐπάρκει τὸ κοινὸν εἶναι τῶν ἀνθρώπων λουτρὸν, τὸ διὰ τῶν δημοσίων λουτρῶν, τὸ ὁποῖον συνήθως καθαρίζει τὸν ῥύπον τοῦ σώματος. D Ἐπάρκει και τὸ Ἰουδαϊκὸν λουτρὸν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀνώτερον μὲν ἀπὸ ἐκείνου, ἀλλὰ παλὶ κατώτερον ἀπὸ τὸ λουτρὸν τῆς χάριτος. Και τούτο (τὸ Ἰουδαϊκὸν) καθαρίζει μὲν σωματικὸν ῥύπον, ἀλλὰ και κάποι ἐπιπλέον, ἐπειδὴ ἐπιτεταί τῆς συνειδήσεως και τὴν καθαρίζει ὅταν εἶναι ἀσθενής. Διότι ὑπάρκουν παλλὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἐκ φύσεως μὲν δὲν εἶναι ἀκάθαρτα, γίνονται ὅμως τοιαυτὰ λόγω τῆς ἀδυναμίας τῆς συνειδήσεως. Καθὼς δὲ εις τὰ παιδιὰ τὰ προσματὰ και τὰ μορμολοκμα, τὰ ὁποῖα ἐκ φύσεως δὲν εἶναι φοβερά, φαίνονται ὅμως εις αὐτὰ τοιαῦτα διὰ τὴν φυσικὴν ἀδυναμίαν τῆς κρίσεως των, τὸ αὐτὸ συμβαίνει και εις αὐτὰ ποὺ εἶπον ἀνωτέρως. Και διὰ να ἀναφέρω ἕνα παράδειγμα, τὸ να ἐγγίσῃ κάποιος νεκρὰ σῶματα τούτου ἐκ φύσεως δὲν εἶναι ἀκάθαρτον πράγμα, Ἐ ὅταν ὅμως ἐκεῖνος ποὺ ἐγγίξῃ, ἔχει ἀσθενή συνείδησιν, τότε γίνεται ἀκάθαρτος. Ὅτι δὲ ἐκ φύσεως δὲν εἶναι ἀκάθαρτος ἡ πρῆξις αὐτῆ, τὸ ἔδειξεν αὐτός ὁ Κύριος ὁ Μωσῆς, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν αὐτὸς τὰς διατάξεις, ὅστις ἂν και ἔφερε μαζί τὸν δολοκλήρον νεκρὸν, τὸν Ἰωσήφ, ἔπνευ καθαρός. Διὰ τούτο και ὁ Παῦλος ὁμιλῶν εις ἡμᾶς περὶ τῆς ἀκαθαρίας ταύτης, ἡ ὁποῖα δὲν πρόέρχεται ἐκ φύσεως, ἀλλ' ἐξ ἀδυναμίας τῆς συνειδήσεως λέγει τὰ ἔξης: «Ὅδὲν κοινὸν δι' αὐτοῦ, εἰ μη τῷ λογικῶμένῳ τι κοινὸν εἶναι» (Ρωμ. 14, 14). Βλέπετε διὰ ἡ ἀκαθαρσία δὲν γίνεταί ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἀσθεσίαν τοῦ λογισμοῦ; Και πάλιν: «Πάντα μὲν καθάρα, ἀλλὰ κακὸν ἡμῶ ἀνθρώπων τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθῆναι» (Ρωμ. 14, 20).

229 Α Βλέπετε διὰ οὐ τὸ να τρώγῃ πα, ἀλλὰ τὸ να σκονδαλιῆθῃ διὰν τρώγῃ, τούτο εἶναι τὸ αἴτιον τῆς ἀκαθαρίας.

3. Τὴν τοιαύτην κηλίδα ἐκαθάριζε τὸ Ἰουδαϊκὸν λουτρὸν. Τὸ λουτρὸν τῆς χάριτος οὐ τοιαύτην, ἀλλὰ τὴν πραγματικὴν ἀκαθαρσίαν καθαρῶς ἢ ὅποια εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν μεγάλην κηλίδα ἐνοποθεῖ, διότι οὐ κεῖνους ποῦ ἐγγίζου νεκρὰ σῶματα, ἀλλ' ἐκεῖνους ποῦ ἐγγίζου νεκρὰς πράξεις κάνει ἀκαθάρτους. Καὶ εἴτε θηλυκαρπῆς, εἴτε πόρνος εἶναι ἕνας, εἴτε εἰδωλολάτρης, εἴτε ἀποβήτα κακὸν ἔχει καί, εἴτε ἄλλην τὴν ἀνθρωπίνην κακίαν ἔχει, ὅταν πᾶση μέσῃ εἰς τὴν καλυμμένην τῶν ὑδάτων, καθαρῶτερος ἀπὸ τῆς ἡλιακῆς ἀκτίνης ἀνέρεται ἀπὸ τὰ θεῖα ἐκεῖνα νάματα. Β Καὶ διὰ τὸ μὴ νομίσει δι' λόγου καυχῆσαι εἶναι τὰ λεγόμενα, ἀκούσων τοὺς λόγους τοῦ Παύλου περὶ τῆς δυνάμεως τοῦ λουτροῦ (τοῦ βαπτισματος): «Μὴ πλανᾶσθε: οὕτε εἰδωλολάτραι, οὕτε πόρνοι, οὕτε μοικτοί, οὕτε μαλκακοί, οὕτε ἀρσενικοκαίται, οὕτε πλεονέκται, οὕτε μέθυσοι, οὐ λαῶντες, οὐκ ἔσραγες, βασιλεῖαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσοις» (Α' Κορ. 6, 9-10). Καὶ ποῖαν σκέψιν ἔχει τοῦτο πρὸς ἐκεῖνα ποῦ εἴπομεν. Λέγει: Διότι ἐκεῖνο ποῦ ζητοῖμεν νὰ ἀποδεχθῆ εἶναι, εὖν ὅλα αὐτὰ τὰ καθαρῶς τελείως ἢ δυνάμει τοῦ λουτροῦ. Λογῶν ἀκούσων τὰ ἔξῃς: «Καὶ ταῦτα πνεῦς ἔτε, ἀλλ' ἀπελοσόσασθε, ἀλλ' ἁγιασθήτε, ἀλλ' ἠδικασθήτε ἐν τῷ ὄνοματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν» (Αὐτόθι II). Γ Ἐμεῖς μὲν ὑπεσκόμμεθα νὰ οὐκ ἀποδεχόμεθα, ὅτι καθαροὶ ἀπὸ πάσης πορνείας γίνονται οἱ προσερχόμενοι εἰς τὸ λουτρὸν τοῦτο, ὁ δὲ λόγος ἀπέδειξεν ἐπιπλέον, ὅτι οὐ μόνον καθαρῶνται, ἀλλὰ καὶ ἅγιοι καὶ δίκαιοι γίνονται, διότι δὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἀπελοσόσασθε μόνον, ἀλλὰ καὶ ἁγιάσασθε καὶ ἕσιναιτε δίκαιοι. Τὶ δύναται νὰ γίνῃ παραδοξότερον ἀπ' αὐτό, ὅταν χωρὶς κόπου καὶ ἰδρωτῶς καὶ καταρθέματα ἀρετῆς δικαιοσύνη γεννᾶται. Τοιαύτη πρόφρα, εἶναι τῆς θεῆς δωρεᾶς ἢ φιλιανθρώπια, χωρὶς ἰδρωτῶς δημιουργεῖ δίκαιος. Ἐάν ἐπιστολῇ βασιλέως περιέκωσι δόξα γράμματα, ἀφ' ἧν ἐλευθέρους ἀνθρώπους, ὑπευθύνους εἰς μύρια ἐγκλήματα, ἄλλους δὲ ὁδηγεῖ εἰς μεγίστην τιμὴν, πολὺ περισσότερον τὸ ἅγιον καὶ παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα, D ἢ μὰς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ πάσης κακίας, ἢ μὰς κορὴν μεγάλην δικαιοσύνην καὶ ἢ μὰς γεμίσῃ ἀπὸ πολλῆν πορησίαν. Καὶ ὅπως μία σίβη, ὅταν πᾶση μέσῃ εἰς ἀκάνθας πέλαγος, ἀμέσως θὰ σθεσθῇ ἢ θὰ γίνῃ ὄφραγος, διότι θὰ καταπονήσῃ εἰς τὰ πολλὰ ὕδατα, ἔτσι καὶ κάθε ἀνθρωπίνη πορνεία, ὅταν πᾶση μέσῃ εἰς τὴν καλυμμένην τῶν θεῶν νάματων, ἀπὸ ἐκείνην τὴν σίβην γρηγορώτερα καὶ εὐκολώτερα καταπονήσεται καὶ ὀφραίνεται.

Καὶ τότε διατὶ, ἀφοῦ ὅλα τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν τὰ ἔξα-

λείπει καὶ ἀφάνει τὸ λουτρὸν τοῦτο, E δὲν ἀνομάζεται λουτρὸν ἀρέσεως, οὕτε λουτρὸν καθαρισμοῦ, ἀλλὰ λουτρὸν παλιγγενεσίας; Δοτὶ δὲν μὰς ἀφάνει ἄπλως τὰ ἁμαρτήματα, οὕτε ἄπλως μὰς καθαρῶς ἀπὸ τὰ πλημμελήματα, ἀλλὰ εἰς τοιαύτων δαθμὸν μὰς ἀπαλλάσσει, ὡς εὖν ἐγοννήθημεν ἀνωθεν. Δοτὶ ἀνωθεν μὰς δημιουργεῖ καὶ κατασκευάζει, διαπλάσσει ἡμᾶς πάλιν οὐκ ἀπὸ πάρα, ἀλλὰ δημιουργῶν ἀπὸ ἄλλο στοιχείου, ἀπὸ τὴν φύσιν τῶν ὑδάτων. Δὲν ἀποθῆται καὶ καθαρῶς ἄπλως τὸ σκεῖος, ἀλλὰ τὸ ἑνακτῶν εἰς τὸ κωνευτήριον. Δοτὶ ἐκεῖνα τὰ σκεῖα ποῦ σπογγίζονται καὶ καθαρῶνται, ἔστω καὶ ἐν καλῇ καὶ προσεκτικῇ καθαρῶσθῶν, 280 Α διατηροῦν ἕκην τῆς ποιότητος τῶν καὶ φέρων ἕκην τῆς κηλίδος ποῦ εἶσαν, ἐνῷ ἐκεῖνα ποῦ θὰ πάσων εἰς τὸ κωνευτήριον καὶ διὰ τῆς φρενῆς θὰ λυάσων καὶ ἀνευθεθῶν, ἀποβάλλουν κάθε σῶσιν καὶ ἔσων τὴν αὐτὴν λαμπρότητα μὲ τὸ κωνούργια, τὰ ὅποια ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν κωνῶν.

Συνέθη ὁλοθῆ ὅτι γίνεται μὲ ἕνα χρυσοῦν ἀνδρόριαντα, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τὴν πολυκαρπῶν, τὸν κωνῶν, τὴν σκῶν καὶ τὴν σκωρίαν ἐγέμμε ἀπὸ λέραν καὶ ἔσασε τὴν λαμπρότητα τοῦ: ὅταν ἕνας τὸν πᾶση εἰς τὸ κωνευτήρι, καθαρῶσται καὶ ἀπαστράπεται τοῦτο μὰς τὸν ἀποθῆται, τὸ αὐτὸ συνέθη καὶ ἐξῆ. Ἐλέτων τὴν ἰσάκην μὰς σῶσιν ὁ Θεὸς νὰ εἶναι σκουργασμένην ἀπὸ τὴν σκουργῶν τῆς ἁμαρτίας, νὰ ἔχη ποτὸ κωνισθῆ ἀπὸ τὸν κωνῶν τῶν ἁμαρτημάτων καὶ νὰ ἔχη κάσσι τὴν ἀραιότητα, τὴν ὁποῖαν ὁ Ἰεὸς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἔδωσσε, Β λαθὼν αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς τὴν ἔφριπεν εἰς τὸ κωνευτήρι, δηλαθῆ εἰς τὰ ὕδατα τοῦ βαπτισματος, εἰς τὰ ὅποια ἔστειλεν ἀπὸ φρενῆς τὴν κωνῶν τοῦ Πνεύματος. Ἐπειτα τῶσ μὰς ἀνεδημιούργησε καὶ νέους μὰς ἔκαρε, ἐφομιλάλους μὲ τὰς ἡλιακῆς ἀκτίνας κατὰ τὴν λαμπρότητα, μὰς ἐξέγει ἀπὸ τὰ ὕδατα, συντριψῶν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, νέον δὲ καὶ λαμπρότερον τοῦ προηγουμένου κατασκευάσσει.

4. Αὐτὴν τὴν συντριβὴν καὶ τὸν μυστικὸν τοῦτον καθαρῶν ἰπνοῦν ὁ προφήτης ἀνωθεν ἔλεγε: «Ὡς σκεῖος κεραμῶσ συντριψῆς αὐτοῦ» (Ψαλμ. 2, 9). Ὅτι δὲ αὐτὸ αὐτὰ ἀναφέρονται εἰς τοὺς ποιοῦσ, φανίεται σαφῶς ἐκ τῶν πρὸ αὐτῶν λεγομένων, διότι λέγει: «Ὑλὸς γὰρ μου εἶ σὺ, λέγει: ἐγὼ σήμερον γενέννηκά σε. Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ δώσω σοι τὰ ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν κατάσχεσιν σου τὰ πέματα τῆς γῆς» (Ψαλμ. 5, 7-8). Εἶδες ὅτι τὴν ἐκ τῶν ἐθνῶν Ἐκκλησίαν ἀνέφερε C καὶ τὴν παντακοῦ ἐξηλιμωμένην Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἶπε: Κατόπιν λέγει πάλιν: «Ἰσηναεῖς αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ» (5, 9): ἔχι φορτικὴν, ἀλλὰ ἰσχυρὴν «ὡς σκεῖος κεραμῶσ θὰ συντριψῆς αὐτοῦ». Ἰδοὺ δὲ

καί εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ βαπτίσματος ὑπὸ μυστικτέραν ἔκφρασιν ἀνεφέρθη, διότι δὲν εἶπεν ὡς ἐκεῖ ὁστράκινα, ἀλλὰ σκευὴ κεραμείας. Προσεκτε ὅμως εἰς τὴν ἔννοιαν. Τὰ ὁστράκινα δηλαδὴ σκευὴ, ὅταν συντριβῶν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διορθωθῶν, λόγῳ τῆς σκληρότητος, τὴν ὅποιαν ἀπαζ. ἔλαβον ἐκ τῆς φωτιῆς. Τὰ σκευὴ δὲ τοῦ κεραμείας δὲν εἶναι ὁστράκινα, ἀλλὰ πηλῖνα, διὰ τοῦτο καὶ ὅταν πῶθουν κάποιον διαστραφῆν ἢ θλάθην, εὐκολόν εἶναι νὰ ᾄσθῃ εἰς αὐτὰ δεύτερον σῆμα διὰ τῆς ἠαυότητος τοῦ τεκνίου. Ὅταν μὲν συμφορὰν ἀνεπανόρθωτον ἀναφέρῃ, δὲν λέγει σκευὴ κεραμείας, Ὡ ἀλλὰ σκευὴ ὁστράκινον. Ὅταν ἤθελε νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸν προφήτην καὶ τοὺς Ἰουδαίους, ὅτι εἰς ἀνεπανόρθωτον συμφορὰν παρέδωκε τὴν πόλιν, τὸν διέταξε νὰ λάθῃ στήριξαν ὁστρακίνην καὶ νὰ τὴν συντρίψῃ ἐμπρὸς εἰς δλον τὸν λαὸν καὶ νὰ εἴπῃ «Ὁὗτος ἀπολεῖται καὶ ἡ πόλις καὶ συντριβήσεται» (Ἰερ. 18, 11). Ὅταν πάλιν θέλῃ νὰ τοὺς κάμῃ νὰ ἔκουν καλὰς ἐλπίας, εἰς κεραμείον καταβάλλει τὸν προφήτην καὶ δὲν τοῦ δεικνύει ἄγγελιον ὁστράκινον ἀλλὰ πηλῖνον, ποὺ διαπλάσσεται εἰς τὰ κέρια τοῦ κεραμείας καὶ ἔρφεύγει ἀπὸ τὰ κέρια του καὶ τοῦ λέγει: Εἰ εἶ ὁ κεραμεὺς οὗτος τὸ σκευὸς τὸ διαπεσὸν ἀναλαθὼν ἐρρόθισκε πάλιν, οὐ πολλῷ μῆλλον ἐγὼ δυνήσομαι διαπεσόντας ὕμεις ἐπανορθῶσαι;» (Ἰερ. 18, 6). Δίνονται ὁ Θεὸς ἕκχι μόνον, ὅταν εἰμῶθα πηλῖνοι, νὰ μῆς διορθῶσῃ διὰ τοῦ λουτροῦ τῆς πλιγγενεσίας, ἀλλὰ καὶ ἀφοῦ δεκχόμεν τὴν ἐνέργειαν τοῦ Πνεύματος καὶ ὑποπέσωμεν εἰς παραπτώμα, διὰ μετανόιας εἰλικρινοῦς νὰ μῆς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἀρκίαν θέαν μας. Ἀλλὰ δὲν εἶναι καιρὸς νῦν νὰ ἀκούσῃτε τοὺς περὶ μετανόιας λόγους, μῆλλον δὲ εὐχομαι ποτὲ νὰ μῆ ἀίσθανθῆτε τὴν ἀνάγκην τοῦ φαρμάκου ἐκείνου.⁴ 231 Α ἄλλὰ τὴν ἀραιότητα καὶ λαμπρότητα, ποὺ προκείται νῦν νὰ λάβετε, διαρκῶς ἀμείλιτον νὰ διατηρήσετε.

Διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃτε λοιπὸν νὰ διατηρήσῃτε αὐτὴν πάντοτε, ὡς σὲ ἐπισημὴν ὀλίγα καὶ περὶ τῆς κρισιανικῆς συμπεριφορῆς, διότι εἰς τὴν παλαιότητα, ὅπου σωματικῶς ἀγωνίζονται, ἀκίνδυνον εἶναι εἰς τοὺς ἀθλητὰς οἱ πῦσσις, ἐπειδὴ πρὸς τοὺς σκευὸς αὐτῶν γίνεται ἡ πῆλη καὶ ἀπὸ τοὺς διδοσκάλους των παραδεσπραχίζονται. Ὅταν ὅμως ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῶν ὀγώνων, ὅταν ἀνοιγῇ τὸ στάδιον, ὅταν οἱ θεαταὶ ὄνω θὰ κάθηνται, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης θὰ εἶναι παρών, καὶ ἀνάγκην πλέον ἔν ἐκ τῶν ὄσω θὰ γίνῃ ἢ θὰ δεῖξουν ἀμέλειαν, ὅποτε θὰ κέσσουν καὶ μὲ πολλὴν ἐντροπήν θὰ ἀπέλ-

4. Ἴδὲ Ἰωάννης τοῦ Χρυσόστομου, Ἐπισημὸν Φαρμάκων: Περὶ Μετανόιας ὁμιλία: θ'.

θουν, ἢ ἢ θὰ δεῖξουν προθυμίαν καὶ ἰκανότητα καὶ θὰ λάθουν τὰ βραβεῖα καὶ τοὺς στεφάνους τῆς νίκης. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ σὲς. Αἱ τριάκοντα αὐτὰ ἡμέραι εἶναι ὅμοιοι μὲ παλαιότεραν, καὶ προπονήσεις καὶ μελέτην. Ἀς μάθωμεν λοιπὸν ἀπὸ τῶρα νὰ νικῶμεν τὸν πονηρὸν ἐκεῖνον δαίμονα, διότι ἐναντίον ἐκείνου μέλλομεν νὰ ἀποδοκιμάσῃμε μετὰ τὸ θάπτισμα, ἐναντίον ἐκείνου νὰ μασιμάσῃμε καὶ ἀγωνιάσῃμε.

Ἀς μάθωμεν λοιπὸν ἀπὸ τῶρα ἀπὸ τοῦ συλλαβόμενου ἐκείνου, ποῖα εἶναι αἱ πονηρίαι του, ἀπὸ τοῦ εὐκόλου θανάτου νὰ μῆς ἐπιρῶσῃ, ἵνα, ὅταν ἔλθουν οἱ ὀγώνες, μὴ παραξενευθῶμεν, ὅτε θορυβηθῶμεν, βλέποντες νέα παλαιότητα. Ἐ ἀλλὰ ἀφοῦ τῶρα μελετήσωμεν μεταξὺ μας αὐτὰ καὶ μάθωμεν ὅλα αὐτὰ τὰ τεκνίσματα, μὲ θάρρος νὰ ἀρχίσωμεν τὴν πρὸς ἐκεῖνον πῆλην.

Δι' ὅλων τῶν μέσων συνηθίσει νὰ μῆς ἐλάτῃ, προπάντων ὅμως διὰ τῆς γλώσσης καὶ τοῦ στόματος. Διότι τίποτε δὲν εἶναι ἴσων κατὰλληλον ὄργανον εἰς ἐκεῖνον διὰ νὰ μῆς ἐξαπατήσῃ καὶ μῆς κατοστρέψῃ, ὅσον ἡ ἀκρίτης γλώσσα καὶ τὸ ἀπόλυτον στόμα. Ἐφ' αὐτῶν προέρχονται τὰ πολλὰ ἡμῶν παραπτώματα, ἐξ αὐτῶν τὰ μεγάλα ἐγκλήματα. Καὶ ὅτι εὐκόλα ἕνας παρεκτρέπεται διὰ τῆς γλώσσης τὸ φανερόναι κάποιος λέγων: «Παλλοὶ ἔπεσον διὰ μακαρίας, ἀλλ' αὐ τοσούτοι ὄσοι διὰ γλώττης» (Σοφ. Σειρ. 28, 28). Τὴν διαότητα δὲ τοῦ παραπτώματος φανερώσαντες, εἶπε πάλιν ὁ ἴδιος: «Ὀλιθίσθη ἀπὸ ἐδάφους μῆλλον ἢ ὀλιθίσθη ἀπὸ γλώσσης» (Σοφ. Σειρ. 20, 20). Οἱ λόγοι οὗτοι ἔκουν τὴν ἐξῆς σημασίαν: προτιμότερον εἶναι, λέγει, ἄ νὰ πέσῃ καὶ νὰ συντριβῇ τὸ σῶμα ἐνὸς παρὰ νὰ ἐκοτομήσῃ κάποιος λόγον, ὁ ὅποιος νὰ κατοστρέψῃ τὴν ψυχὴν μας. Δὲν ἀνοφέρει δὲ μόνον τὰ παραπτώματα, ἀλλὰ καὶ προτρέπει πολλὸ νὰ φρονιζώμεν, ὥστε νὰ μῆ ὑποπέσωμεν εἰς αὐτὰ, λέγων τὰ ἐξῆς: «Ποίησον τὸ στόματι σου θῆραν καὶ ποκλόδος» (Σοφ. Σειρ. 23, 28). Δὲν θέλει νὰ εἴπῃ διὰ τοῦτου νὰ κατασκευάσωμεν θόρας καὶ μοκλόους, ἀλλὰ πολλὰ μέτρα ἀσφαλείας νὰ λάβωμεν, ὥστε νὰ προσφυλάξωμεν τὴν γλώσσαν μας ἀπὸ ὅσων λόγων. Καὶ πάλιν εἰς ἄλλο μέρος δεικνύοντες, ὅτι, ἐκτός ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας προσπόθεσιν, καὶ περιοσότερον ἀκόμα ἐπ' αὐτὴν, ἔκομεν ἀνάγκην τῆς ἐνωσθῆν βοηθείας, ἵνα τὸ θῆριον τοῦτο συγκρατήσωμεν, πρὸς τὸν Θεὸν ὑψώσας τὰς κείρας ὁ προφήτης εἶπε: «Ἐπαροῖς τῶν χειρῶν μου θυσία ἐσπερινή. Εἰ Θεὸς, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματι μου καὶ θῆρον περιοκῆς ἐπὶ τὸ κελεῖ μου» (Ψαλμ. 140, 3-5). Ὁ ἴδιος δὲ, ποὺ ἔδοκε τὰς ἐνωστέρας συμβουλὰς, λέγει πάλιν: «Τίς ὄσσει ἐπὶ τῷ στόματι μου φυλακὴν καὶ ἐπὶ τῶν κειλέων μου σφραγίδα πανορθ-

γον;» (Σοφ. Σειφ. 22, 27). Βλέπετε, ότι καθένος φοβείται τὰ παραπτώματα ταῦτα καὶ θρηνεῖ καὶ συμβουλεύεται καὶ εὐκταίῃ ἢ γλώσσα του πολλὴν περιορισμὸν νὰ εἶρη; Καὶ διὰ ποῖον λόγον ἀφοῦ τόσον μεγάλην καταστροφὴν φέρει τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ σώματος, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ σῆμα μας ὁ Θεός; Τὸ ἔβαλε, διότι φέρει καὶ μεγάλην ἀφελειαν καὶ ἂν μάλιστα προσέσκαμεν, μόνον ἀφελειαν προκρίνει καὶ καθόλου καταστροφὴν. Ἄκουσε λοιπὸν τί λέγει περὶ τοῦτου ἐκεῖνος ποῦ τοῦδε κρηγομένου λόγους εἶπεν: **222** Α Ἐν κειρὶ γλώττης ζωὴ καὶ θάνατος (Παρ. 18, 21). Καὶ ὁ Χριστὸς τὸ ἴδιον λέγει: Ἐὰν πᾶν λόγον σου κατακριθῆσθαι καὶ ἀπὸ πᾶν λόγων σου δικαιοδοῆσαι (Ματθ. 12, 37). Ἡ γλώσσα οὐδέτερά ἐστὶν καλὴ καὶ οὐ εἶσαι κίρκος αὐτῆς καὶ τὴν μεταχειρισθῆς διὰ τὸ καλὸν ἢ τὸ κακόν. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὸ ξηφός: ἂν μὲν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν τὸ μεταχειρισθῆς, οὐ γίνεται ἔργον σωτηρίων, ἂν δὲ τὸ ἀθήσῃς ἐναντίον σου, οὐκ ὁ οὐδὲρος, ἀλλ' ἡ ἰδική σου παρανομία γίνεται αἰτία τῆς σφαγῆς. Αὐτὴν τὴν σέβην καὶ περὶ τῆς γλώσσης νὰ κόμωμεν. Εἴφορ ἐστὶν ποῦ εὐρίσκεται εἰς τὸ μέσον μετὰ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ἀκόνησος λοιπὸν αὐτὴν διὰ νὰ κατηγορήσῃς τὰ ἁμαρτηματὰ σου. Μὴ τὴν κρηγομοποίησῃς διὰ νὰ πληγώσῃς τὸν ἀδελφόν σου. **Β** Διὰ τοῦτο μετὰ οὐκ ἄλλῃ τείχη τὴν περιέβαλεν ὁ Θεός, μετὰ τὸ διάφραγμα τῶν δόδων καὶ μετὰ τὸ περιβόλιον τῶν χειλέων, διὰ νὰ μὴ ἐκβάλλῃ εὐκόλως ἀπερισκεπτα καὶ ἀπειρητὴ λόγια. Συγκράτησέ τὴν διὰ τῶν δόδων. Ἀλλὰ δὲν ἀνέχεσθαι τοῦτο; ἀκρῶνόνσέ τὴν διὰ τῶν δόδων, εἰς τοὺς ὁποίους, ἀπὶ θεμῶν παρόδοσάς τὴν, διὰ νὰ δαγκάνωσι τὸ σῆμα τῆς. Διότι εἶναι καλύτερον νὰ δαγκάνωται αὐτὴ πύρα ποῦ θὰ ἁμαρτάνῃ, παρὰ νὰ ζητῇ τότε σταγόνα νεροῦ καὶ ἐνῶ θὰ κατακαίεται νὰ μὴ εἶρη αὐτὴν τὴν ἀνακούφισιν (Λουκ. 18, 24). Καὶ ἄλλα πολλὰ ἁμαρτηματὰ ἡ γλώσσα συνήθως πράττει, ὀβριζοῦσα, ἐλασχυμοῦσα, αἰσχρολογοῦσα, συκοφαντοῦσα, ὀρκισμένη καὶ παροσβάνουσα τοὺς θεοὺς τῆς. **Γ**

Δ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ σὺς παρανομώσωμεν τὸν νοῦν, ἀνοφρόντες σήμερον δια μαζὶ τὰ ἁμαρτηματὰ τῆς γλώσσης, εἶνα μόνον πύρα νόμον σὺς παρουσκοῖμεν, τὸ νὰ προφυλάττωσθε ἀπὸ τοὺς θεοὺς, προλέγοντες καὶ ῥητῶς ταυίζοντες, οὐ ἂν δὲν ἀποφύγετε τοὺς θεοὺς, δὲν ἔνοσά μετὰ τοῦτο τὴν ἐπιποκίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ τηρῆτε τοὺς θεοὺς, δὲν θὰ σὺς ὀμλήσῃσιν πλὴν δι' ἄλλο ζήτημα. Διότι ἄπονον εἶναι οἱ μὲν διδάσκαλοι τῶν γραμμάτων νὰ μὴ εἶδον δεύτερον μάθημα εἰς τὰ παιδιὰ, ἂν δὲν ἴδον οὐκ τὸ πρῶτον ἐνετοπιῆ καλὰ εἰς τὴν νύμφην των, ἡμεῖς δὲ, ἐνῶ σὺς δὲν δόνσασθε τὰ προ-

νοόμενα μαθήματα μετὰ ἀκρίβειαν νὰ εἴπετε, εἰς ἄλλα πάλιν μαθήματα νὰ σὺς ὀδηγώμεν. **Δ** διότι τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ματαιοπονία. Διὰ νὰ μὴ μᾶς ἀναγκάσωτε λοιπὸν νὰ κλείσωμεν τὰ στόμα, πολλὴν ἐνδιαφερόσθητε διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο. Διότι θαρὸν εἶναι τὸ ἁμαρτηματὸν τοῦτο καὶ πάρα πολὺ θαρὸν. Εἶναι δὲ πάρα πολὺ θαρὸν, διότι δὲν φαίνεται οὐκ εἶναι τοιοῦτον. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἐκεῖνο, ποῦ μετὰ κάνει νὰ φοβοῦμαι, τὸ ὅτι οὐκ ἔχει δὲν φοβείται τὸ ἁμαρτηματὸν τοῦτο. Διὰ τοῦτο ἀθεράπευτον εἶναι τὸ νόσημα, ἐπειδὴ οὐκ ἔχει θεωρεῖται νόσημα. Ὅπως δὲ τὸ νὰ ὀμλήῃ ἕνας ἄπλως, δὲν θεωρεῖται ἔγκλημα, εἶται καὶ τοῦτο δὲν θεωρεῖται ἔγκλημα καὶ μετὰ πολλὴν παρησίαν ἢ παρανομίαν αὐτὴν ταυίζοιται. **Ε** Ἐὰν δὲ ἐπιπλήσῃ ἕνας τοὺς διαπράττοντας ταύτην, ἡμέσως γέλια ἐπακολουθοῦσιν καὶ εἰρωνεῖα πολλὴ οὐκ εἰς θάρος ἐκείνων, ποῦ ἐπιπλήσονται διὰ τοὺς θεοὺς, ἀλλ' ἐναντίον ἐκείνων, ποῦ θέλουσιν νὰ διορθώσωσιν τὸ νόσημα τοῦτο. Διὰ τοῦτο μακρὸν περὶ ταῦτων κόμωσι λόγον, οὐκ ἔστιν ὅτι θέλω νὰ ἐπιπλήσῃ καὶ κρονίαν ἁμαρτίαν νὰ ἐξαλείψω δὲν ἔνοσά δὲ τὰς ἐπιποκίας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς ἐπιποκίας. Ἀλλ' ὁ θεῖος, λέγει κόμωσι, ποῦ εἶναι ἄνθρωπος καλός, μετὰ ἐπιποκίαν ὄψιαμα, ποῦ ζῆ μετὰ σωφροσύνην καὶ εὐλόγειαν, ὀρκίζεται. Μὴ ποῦ ἀναφέρῃς τὸν καλὸν ποῦτον ἄνθρωπον, τὸν σῶσανα, τὸν εὐλόγησιν, τὸν ἐξασκοῦναι τὴν ἱεροσύνην, ἀλλ' ἐὰν θέλῃς, ὑπόθεσε οὐκ ὁ Πέτρος εἶναι οὗτος ἢ ὁ Παῦλος ἢ ἕνας ἄγγελος, ποῦ κατέβη ἐκ τῶν οὐρανῶν. **223** Α Ἐπειδὴ εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν λαμβάνωσιν ὑπ' ὄψιν τὴν ἴδιαν τῶν προσημῶν. Καὶ τοῦτο, διότι ἐγὼ ἀναγιγνώσκω τὸν νόμον περὶ θεοῦ, ποῦ εἶναι νόμος βασιλικὸς καὶ οὐκ ἀνθρώπινος, βασιλικὸς, ποῦ δὲ ἀναγιγνώσκωσιν τὴν βασιλικὰ γράμματα, ὅλη ἡ αἰθνησία τῶν ἀνθρώπων τίθεται κατὰ μέρος. Ἄν δύνωσαι νὰ εἴπῃς, οὐκ ὁ Χριστὸς δὲν ἐπιπλήσῃς τὸν θεόν, ἀποδείξετε τοὺς καὶ θὰ ὑποκαρπίσωσιν ἕνα θεὸς μετὰ τὴν αὐστηρότητα ἀπαγορεύσῃ τὴν πρῶτην ταύτην, ὥστε μαζὶ μετὰ τὸν Πονηρὸν νὰ ταπεινῆ τὸν ὀρκισμένον. **Τὸ γὰρ περιουσιον τοῦτων, τοῦ ναί, καὶ τοῦ οὐ, λέγει, ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστὶν (Ματθ. 5, 37), εἰ ποῦ ἀναφέρῃς τὸν θεῖον καὶ τὸν θεῖον; **Β** Ὁ Θεὸς δὲν θὰ σὲ κρίνῃ μετὰ τὸν παροσβόσιον τοῦ ἐνοσά καὶ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ μετὰ τὴν διαταγὴν τῶν νόμων των. Ἀφοῦ αὐτὴν τὴν διαταγὴν ἔδωκεν, ἐπρεπε νὰ συμμορφώσῃς μετὰ αὐτὴν καὶ νὰ μὴ προβάλλῃς ὡς δικαιολογίαν τὸν θεῖον, οὐτε νὰ περιεργάζεσαι ἕνας ἁμαρτίαν. Ἐπειδὴ ὁ μέγας Δαυὶδ διέπραξε πολλὴν μεγάλην ἁμαρτίαν, οὗτο δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ δικαίωμα νὰ ἁμαρτάνωμεν; Λέγει μου; Διὰ τοῦτο λοιπὸν πρέπει νὰ λαμβάνωμεν προφυλακτικὰ μέτρα κατὰ τῆς ἁμαρτίας**

καὶ μόνον τὰ κατορθώματα τῆς ἀρετῆς τῶν ἁγίων νὰ ζηλεύωμεν, ὅπου δὲ ὑπάρχει βαρυμία καὶ νόμου παράβασις, πρέπει νὰ τὴν ἀποφεύγωμεν μὲ πολλὴν προσοχίαν. Διότι δὲν θὰ λογοδοτήσωμεν πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, C ἄλλὰ πρὸς τὸν Κύριον καὶ εἰς αὐτὸν θὰ ἀπολογηθῶμεν ἐν ἕκαστῆς πράξεως τοῦ βίου μας. Δε' ἕκκεινο λοιπὸν τὸ δικαιοσύνην ἵσχυρον εἰς προστασίαν τοῦ σώματος. Ὅσοιδήποτε σπουδαῖος καὶ μέγας ἂν ὑποτεθῆ ὅτι εἶναι ἐκεῖνος ποὺ παραβαίνει τὸν νόμον τοῦτον, θὰ ὑποτεθῆ ἔξωθεν τὴν καθωρισμένην τιμωρίαν, διότι δὲν εἶναι προσποιητῆς ὁ Θεός. Πᾶς λοιπὸν καὶ μὲ πᾶσαν τρόπον εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφύγωμεν τὸ ἁμάρτημα: Διότι δὲν πρέπει θεοβάσις νὰ ἀποδεικνύμεν μόνον, ὅτι εἶναι θαυρῶν τὸ ἐγκλήμα, ἀλλὰ καὶ πῶς θὰ ἀπαλλαγῶμεν αὐτοῦ νὰ συμβουλευσώμεν.

"Ἐκεῖς γυναῖκα, ἕκκεις ὑπρέτην, ἕκκει παιδί, φίλον, συγγενῆ καὶ γείτονα: Εἰς ἅλους αὐτοὺς ἀνάθεσε νὰ σὲ προσφυλάσσωσιν ἀπὸ τοῦ ἁμαρτήματος. Εἶναι φοβερὸν πρῶγμα ἡ συνήθεια, ἕκκει μεγάλην δύναμιν εἰς τὸ νὰ μᾶς καταβάλλῃ. H δόσκαλο δύναται τις νὰ προσφυλάξῃ ἀπ' αὐτὴν καὶ χωρὶς νὰ θέλωμεν καὶ νὰ γνωρίζωμεν πολλάκις μᾶς ρίπτει εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ἀφοῦ λοιπὸν γνωρίζεις ὅτι ἡ συνήθεια ἕκκει ἴσχυρον μεγάλην δύναμιν, κατὰ βίαν ἀνάλογον προσπάθειαν, ὥστε νὰ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τὴν κακὴν συνήθειαν καὶ τὴν ἄλλην συνήθειαν, τὴν ὑπερλιπομένην, νὰ ἀποκτήσῃς. Καθὼς δὲ, τώρα ἐνῶ προσπαθεῖς καὶ προσφυλάττεισαι καὶ φροντίζεις, ἡδυνήθη ἕκκειν πολλὰκις νὰ σὲ καταβάλλῃ, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον, ἂν μεταφέρῃς τὸν αὐτὸν σου εἰς τὴν καλὴν συνήθειαν, τοῦ νὰ μὴ ὀρκίζουσαι, οὔτε χωρὶς τὴν θέλησίν σου, οὔτε ἐξ ἁμελείας θὰ πῆρσ ποτὲ εἰς τὰ ἁμαρτήματα τῶν ὀρκῶν, διότι ἀληθῶς, μεγάλο πρῶγμα εἶναι ἡ συνήθεια καὶ ἕκκει μεγάλην δύναμιν, ὅπως ἡ φύσις. Διὰ τὸ νὰ μὴ κοπιῶμεν λοιπὸν συνεχῶς, εἰς μεταδύμεν εἰς τὴν ἄλλην, E τὴν καλὴν συνήθειαν καὶ ἀπὸ καθέναν ἐξ ἐκείνων μετὰ τῶν ὁποίων κατοικεῖσαι καὶ συναναστρέφουσαι, ζήτησε τὴν χάριν, νὰ σὲ συμβουλεύῃ καὶ προτρέπῃ νὰ ἀποφεύγῃς τοὺς ὀρκούς καὶ ὅταν πῆρσ εἰς αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν νὰ σὲ ἐλέγξῃ. H ἐπιτήρησις δὲ αὐτῆς ποὺ θὰ κάνουν οὗτοι διὰ σὲ, θὰ εἶναι καὶ δι' αὐτοὺς συμβουλιὴ καὶ προτροπὴ νὰ κατορθώσωσιν καὶ οὗτοι νὰ μὴ ὀρκίζονται. Διότι ἐκεῖνος ποὺ ἐλέγχει ἄλλον, ἐπειδὴ ὀρκίσθη, δὲν θὰ πῆρσ εὐκόλῃ εἰς τὸ βάροσ τούτου. Βάρωσραν δὲ ὅτι τυχαῖον εἶναι τὸ νὰ κἀν ἕνας πολλοὺς ὀρκούς ἐκ μόνον ὅταν πρόκειται περὶ ἐλασίων πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ὅταν πρόκειται περὶ πολὺ σπουδαίων. Ἡμεῖς δὲ καὶ λέχονα ὅταν ἀγορεύωμεν, καὶ διὰ δύο ὁσολοῦς^β ὅταν φιλονεικῶμεν, καὶ πρὸς ὑπέρ-

β. Ὁ ὁσολός ἦτο νόμισμα ἕκκειν ἄξιον τῆς δραχμῆς.

ρέτας ὅταν ἀγριζώμεθα καὶ τοὺς ἀπειλούμεν, τὸν Θεὸν πάντοτε καλούμεν ὡς μάρτυρα διὰ τοῦ ὀρκου. 224 A Καὶ ἀνθρώπων μὲν ἐλεύθερον, ποὺ ἕκκει κάποιον μικρὸν ἄξιον, δὲν θὰ ἐτάλας διὰ τσιὰ τὰ πράγματα νὰ τὸν καλέσῃς ὡς μάρτυρα εἰς τὴν ἀγοράν, ἀλλὰ καὶ ἂν θὰ ἐπιχειρήσῃς νὰ τὸν καλέσῃς, θὰ τιμωρηθῆς διὰ τὴν ὕβριν ταύτην, τὸν βασιλεῖα ὄντων οὐρανῶν, τὸν Δεσπότην τῶν ἀγγέλων, τὸν βασιλεῖα καὶ διὰ χρέματα καὶ διὰ τυχαῖα πράγματα ὅταν ἁμάρτῃς, τὸν σῶσεις εἰς μαρτυρίαν. Καὶ πῶς λοιπὸν αὐτὰ θὰ εἶναι ἀνεκτά;

Μὲ πᾶσαν λοιπὸν τρόπον θὰ ἀπαλλαγῶμεν ἀπὸ τὴν κακὴν ταύτην συνήθειαν: Ὅσα ἀπαλλογῶμεν ἂν θέσωμεν γύρω μας τοὺς φύλακας, ποὺ εἶπαν ἀνωτέρω, ἕκκει καθορίσωμεν ὁρισμένον χρόνον πρὸς διόρθωσίν μας καὶ ἕκκει, ὅταν παρέλθῃ ὁ χρόνος οὗτος καὶ δὲν διορθωθῶμεν, ἐπαβάλωμεν τιμωρίαν εἰς τὸν αὐτὸν μας. Πᾶσος λοιπὸν χρόνος θὰ ἐπαρκεσῇ πρὸς διόρθωσίν μας, E Δὲν νομίζῃς ὅτι οἱ πόρα πολὺ νηφάλιοι καὶ προσεκτικοὶ καὶ ἄγρυπνοι διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν θὰ κρεισοῦσιν περισσοτέρας ἀπὸ δέκα ἡμέρας, ὥστε τελείως νὰ ἀπαλλαγῶσιν ἀπὸ τὴν κακὴν τῶν ὀρκῶν συνήθειαν. Ἐὰν δὲ μετὰ τὰς δέκα ἡμέρας θὰ ὀρκισθῶμεν, ποιήνῃ νὰ ἐπαβάλωμεν εἰς τὸν αὐτὸν μας καὶ τιμωρίαν μεγίστην καὶ καταδύνην νὰ ὀρῶμεν διὰ τὴν παράβασιν. Ποῖα δὲ θὰ εἶναι ἡ καταδύνη: Δὲν καθορίζω πλέον ἐγὼ τούτο, ἀλλ' ἀφήνω αὐτὸ εἰς τὴν ἰδύνην σου κρίναι. Ὅταν ποιησοῦσιν τακτοποιήσωμεν τὰ ἁμαρτήματα εἰς ἡμᾶς, ἕκκει μόνον ὡς πρὸς τοὺς ὀρκούς, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ἐλαττώματα, καὶ καθορίζωμεν χρόνον, καὶ τιμωρίαν ἐπαβάλωμεν μετὰ τὴν πάροδον αὐτοῦ, ἂν περιπέσωμεν εἰς αὐτὰ, καθαροὶ πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν θὰ ἀπέλωμεν, C θὰ ἀποφύγωμεν τὴν γέννηαν τοῦ πυρός καὶ μὲ παρησίαν θὰ σταθῶμεν ἐμπρὸς εἰς τὸ ὄμμα τοῦ Χριστοῦ. Τὴν παρησίαν δὲ ταύτην εἴθε ὀλοὶ νὰ ἐπιτύχωμεν, διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλοανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁσολοῦ εἰς τὸν Πατέρα ὄρου μετὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀνήκει ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ Ι'

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΕΩΝΤΑΣ ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΩΣΙ· ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΑΙ ΟΠΟΙΑΙ ΜΕ ΦΙΛΑΡΕΤΑ ΠΑΡΕΜΙΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΑΛΙΣΘΝ ΚΑΙ ΚΥΡΕΑ ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΣΤΟΛΙΖΟΝΤΑΙ Ω ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΕΚΕΙΝΩΝ ΠΟΥ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΟΝΤΑΙ ΜΑΝΤΕΙΑΣ ἢ ΦΑΚΤΑ ἢ ΕΠΙΘΑΛ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΟΛΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕΝΑ ΠΡΟΣ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΝ.

1. Τοὺς καρποὺς ἐκείνων, τὰ ὅποια πρό τινοσ ἐπιοὺ ἐκ τὴν ἀγάπην οὐκ, ἐνωρίσ ἤθεα νὰ οὐκ ἐπιήσῃ, διότι δὲν τὰ λέγομεν, διὰ νὰ τὰ ἀκούετε μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ τὰ διατηρήτε ἐκ τὴν μνήμην οὐκ καὶ διὰ πῶν ἔργων νὰ μᾶς φανερώσετε ὅτι τὰ ἐνθυμήσθε, μᾶλλον δὲ διὰ ἐκ ἡμᾶς, ἀλλὰ ἐκ τῶν Θεῶν ὁ ὅποιοσ γνωρίζει τὰ ἀπόρητα τῆσ ὁσινοῦσ. Διὰ τοῦτο καὶ κατήχησις ἡ διδασκαλία αὐτῆ λέγεται, ἵνα καὶ ὅταν ἡμεῖσ ἀπουσιάζωμεν, ὁ λόγος ἡμῶν ἀντιπῆ ἐκ τὰσ ἰδικὰσ οὐσ διανοῦσ. Καὶ μὴ οὐκ φανῆ παράδοξον, Ἐ διὸ δεκά μόλισ ἡμέρασ μετὰ τὴν σπορὰν ἤλθομεν νὰ ζητήσωμεν τοὺσ καρποὺσ, διότι εἶναι δυνατόν τὴν ἰδίαν ἡμέραν νὰ σπεύρῃ ἕνασ καὶ συγκρόνωσ νὰ θερίσῃ, ἐπειδὴ οὐκ μὲ τὴν ἰδίαν μᾶσ δύνωμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐνίσκωσιν τῆσ δυνάμεισ τοῦ Θεοῦ προσκαλοῦμεθα ἐκ τοὺσ ὀνόνασ.

Ὅσοι μὲν λοιπὸν ἐδέχθησαν ἔξ ὀλοκλήρου ὅσα εἴπωμεν καὶ τὰ ἐπραγματοποίησαν, ὡσ προκοποῦν ὄλο καὶ ὑψηλότερα ἐκ τὴν ἀρετὴν, ὅσοι δὲ ἀκόμη δὲν ἤρξισιν τὴν καλὴν ταύτην ἐργασίαν, ὡσ τὴν ἀρκίσουν ἀπὸ πῶρα, ἵνα διὰ τῆσ προθυμίασ αὐτῶν ταύτησ ἀποφύγουν τὴν καταδύτην διὰ τὴν προηγουμένην αὐτῶν ραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν. Διότι εἶναι, εἶναι δυνατόν καὶ ἐκεῖνοσ ἀκόμη ποὺ ἐφάνη πᾶρα πολὺ ἀμελήσ προηγουμένωσ, ²³⁵ Ἄ ὅταν κατόπιν δεῖξῃ προθυμίαν, διὰ τῆσ προθυμίασ ταύτησ νὰ ἀναπληρῶσῃ ὅλην τὴν ζημίαν τοῦ παρελθόντοσ χρόνου. Διὰ τοῦτο λέγει ἡ Γραφή: «Σήμερον ἐκ τῆσ φωνῆσ αὐτοῦ ἀκούσῃτε, μὴ σκληρόνητε τὰσ καρδίασ ἡμῶν, ἐν τῷ παρακροασίῃ (Ψαλμ. 94, 8). Τοῦτο δὲ λέγει διὰ νὰ μᾶσ προτρέψῃ καὶ συμβουλεύσῃ ποτὲ νὰ μὴ ἀπελιπώμεθα, ἀλλ' ἕκαστῶν ἐπαικόμεθα ἐκ τῶν κόσμων ποῦτον, νὰ εἴμεθα αἰσιδόδοι, νὰ προκοπιώμεν πάντοτε ἐκ τῶν ὁρῶν τῆσ ἀρετῆσ καὶ νὰ τρέχωμεν διὰ νὰ λάβωμεν τὸ ὄρα-

θεῖον, τὸ ὅποῖον μᾶσ ἐπιφυλάσσει ἡ πρόσκλησις πρὸσ τὸν οὐρανὸν, ὅσοι μᾶσ καλεῖ ὁ Θεὸσ.

Τοῦτο λοιπὸν ὡσ κἀνωμεν καὶ τὰ ὀνόματα τῆσ μεγάλης ταύτησ δωρεῆσ ὡσ ἐξετάσωμεν. Διότι ὅσοσ ἡ ἀγνοια τοῦ μεγέθουσ τοῦ ὀνόματοσ συντελεῖ, ὡσπερ οἱ δι' αὐτοῦ τρωμένοι νὰ γίνωται ἀμελέτεροισ, ὅσοι καὶ ἡ γνώσις αὐτοῦ συντελεῖ νὰ γίνωσκιν οὐτοὺ εὐγνωμόνοισ καὶ προθυμότεροισ. Ἐ ἔξ ἄλλου ἤθελεν εἶναι ὀσκηριον καὶ ἄξιον γέλωτοσ τὸ πρᾶγμα, ἐνθ ἀπολοῦσθε τῶσ δόξῃσ καὶ τιμῃσ παρὰ τοῦ Θεοῦ οὐτε. τί τέλος πάντων σημαίνουσι τὰ ὀνόματα αὐτῆσ νὰ γνωρίζετε. Καὶ διὰτι ἀναφέρω τὴν δωρεάν ταύτην; Ἄν τὴν σημασίαν τοῦ κοινῶ τοῦ γένουσ ἡμῶν ὀνόματοσ ἐνωρήσῃ, οὐκουδαιότην διδασκαλίαν καὶ παρακλήσιν πρὸσ τὴν ἀρετὴν θὰ λάβῃσ. Διότι τὸν ὀρισμὸν τῆσ λέξεωσ ἀνθρώποσ δὲν τὸν δίδωμεν ἡμεῖσ, ὅσοσ οἱ ἔξω τοῦ χριστιανισμοῦ συγγραφῆσ, ἀλλὰ ὅσοσ ἡ θεία Γραφή διέταξε.

Ἀνθρώποσ δηλαδὴ εἶναι οὐκ ἐκεῖνοσ ὁ ὅποιοσ ἔχει ἀπλῶσ κέρια καὶ πόδια ἀνθρώποισ, οὐτε ἐκεῖνοσ ποὺ λογικὸν ἔχει μόνον, ἀλλ' ἐκεῖνοσ ὁ ὅποιοσ εὐσέθειαν καὶ ἀρετὴν εἰλικρινῶσ ἔσκει. Ἄκουσε λοιπὸν τί περὶ τοῦ Ἰωβ λέγει Ἄσφου εἶπεν, δε: «Ἐν τῷ κώρῳ τῷ Ἀσφίτιδι ἀνθρώποσ ἦν, δὲν περιγράφει αὐτὸν μὲ τοὺσ ὄρουσ τῶν ἐξωτερικῶν συγγραφῶν, Ἐ οὐτε λέγει, ὅτι δύο πόδια εἶχε καὶ πλατεῖα νύκτα, ἀλλὰ τὸ γνωρισμῶτα τῆσ εὐσεβείασ ἐκείνησ συνθέτων ἔλεγε: «ἀδικασ, ἀληθινόσ, θεοσεβῆσ, ἀπεκχόμενοσ ἀπὸ παντοῦσ πονηροῦ πράγματοσ (Ἰωβ 1, 1), δεκινῶν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀνθρώποσ. Τὸ ἴδιον καὶ ἄλλοσ λέγει: «Τὸν Θεόν, φοβοῦ, καὶ τὰσ ἐντολάσ αὐτοῦ φύλασσε, ὅτι τοῦτο πᾶσ ἀνθρώποσ» (Ἐκκλ. 12, 13). Ἐάν δὲ ἡ ὀνομασία ἀνθρώποσ τῶσιν ὄσῃσιν πρὸσ τὴν ἀρετὴν δίδει, πόσων μᾶλλον ἡ ὀνομασία ποτῆσ;

Διὸσ ὀνομάζεσαι ποτῆσ, ἐπειδὴ ποτεῖσ ἐκ τῶν Θεῶν καὶ λογμάνεισ παρ' αὐτοῦ ὡσ ὁμοίῃσ τῆσ πίστεασ σου δεκασίωσιν, ἀμάρτια, καθαρὸτητα ψυχῆσ, νόθεσίαν, βασίλειαν οὐρανῶν. Ἐ Σοῦ ἐνεπιστεῖσῃ καὶ σοῦ ἔδωκεν ὡσ παρακαταθήκην ὁ Θεὸσ ταῦτα καὶ οὐ πάλιν τοῦ ἐνεπιστεῖσῃσ καὶ ἔδωκεσ ὡσ παρακαταθήκην ἄλλα, ἐλεημοσύνην, προσεικάσ, σκερροσύνην καὶ ὄλην τὴν ἄλλην ἀρετὴν. Καὶ διὰτι νὰ λέγω ἐλεημοσύνην; Καὶ ἕνα ποτῆσ κρῶσ νερὸ ἂν δώσῃσ, δὲν θὰ τὸ κάσῃσ, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μὲ προσοκὴν τὸ φυλάσσει δι' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ πολλαπλοῖσιν θὰ σοῦ τὸ ἀποδώσῃ. Διότι τὸ ἄξιον θαυμασοῦ εἶναι ὅσοι μόνον ὅτι διαφυλάτῃσ τὰσ παρακαταθήκασ, ἀλλὰ καὶ δίδει πολὺ περισσώτερωσ, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν καὶ ἀνταπόδοσιν.

Τοῦτο καὶ οὐ νὰ κἀνῃσ διέταξε, κατὰ τὴν δυνάμειν σου.

ἐν ἐκείνῃ πού σου ἐνευσιτεῖσθαι. Ἐ τὴν ἀγότητα πού εἶπες, νά αὐτίσῃς καί τὴν δικαιοσύνην, πού ἀπὸ τῶ βαπτισμοῦ εἶπες, λαμπρότεραν νά τὴν κάμῃς καί τὸ χάρισμα φαιδρότερον. Τοῦτ' καὶ ὁ Παῦλος ἔκαμε, αὐτίσας ἅλα τὰ ἀγαθὰ, πού εἶπες διὰ τῶν κατὰν κόπων, διὰ τῆς προθυμίας καί τοῦ ζήλου αὐτοῦ. Κότταζε δὲ Θεοῦ κριθεμονίαν, ὅστε τὸ πᾶν σοῦ ἔδωκεν εἰς τὸν κόπον αὐτόν, ὅτε ἀπ' ἅλα σὲ ἐπύρρουν, ἀλλ' ἄλλα μὲν σοῦ ἔδωκε, ἄλλα δὲ σοῦ ὑπεσκέθη. Δὲ ποῖον δὲ λόγον δὲν σοῦ τὸ ἔδωκεν ἅλα εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν; Διὰ νὰ δεῖξῃς σὲ τὴν πίστιν πρὸς αὐτόν, ποτεῖον εἰς ἐκείνα πού ἀπόρη δὲν σοῦ ἔδωκε, μόνον ἀπὸ τὴν ὑπόκεισιν αὐτοῦ. 234 Α Διὰ ποῖον δὲ πάλιν λόγον δὲν διαφύλαξεν ἅλα ἐμεῖ, ἀλλ' ἔδωκεν ἐδῶ καί τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος καί δικαιοσύνην καί ἀγιασμόν; Διὰ νὰ σοῦ κάμῃ ἐλαφρότερος τοὺς κόπους καί νὰ σὲ κάμῃ αἰσιδοῦσον διὰ τὰ μέλλοντα. Διὰ τοῦτο καί νεοφώτιστος θὰ ὀνομάζεσαι, διότι νέον καί δοθεῖτον φῶς πάντοτε θὰ ἔχῃς, ἂν θέλῃς. Διότι τὸ μὲν ἡλιοκὸν φῶς καὶ ἂν θέλωμεν καὶ ἂν δὲν θέλωμεν, τὸ διαδέχεται ἡ νύκτα, τοῦτο δὲ τὸ φῶς δὲν γνωρίζει σκοτίας. «Τὸ γὰρ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαθε» (Ἰω. 1, 5).

Δὲν εἶναι, πράγματα, ὡσον λαμπρὸς ὁ κόσμος κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὅσον φωτίζεται καὶ λαμπρότερα γίνεται ἡ ψυχὴ, ἢ ἡ ὁπία ἐδέχθη τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος. Καί διὰ νὰ ἐνοήσης τοῦτο σκέψου μὲ ἀκρίβειαν τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων. Ἐφ' ὅσον δηλαδὴ διαρκεῖ ἡ νύκτα καὶ ὑπάρχει σκότος, πολλὰκις ἐνῶ εἶδε κάποιος ἕνα σκοινί, τὸ ἐνόησεν ὅτι εἶναι φεῖδι, καὶ φίλον, πού ἐπιπλοῖσζε, τὸν ἀπέσπυεν ὡς ἐκθύρον καὶ κρότον, ὅταν ἀκούσῃ, φοβῶται. Ὅταν ὅμως ἐπιβρῶσῃ, τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν γίνεται, ἀλλ' ἅλα φαίνονται, ἐκεῖνα πού ἀκριβῶς εἶναι, πράγμα τὸ ὅποιον συμβαίνει καί εἰς τὴν ψυχὴν μας. Ὅταν δηλαδὴ εἴθῃ ἡ χάρις καὶ ἐκδιώξῃ τὸ σκότος τῆς διανοίας, διακρίνομεν καλὰ τὰ πράγματα καὶ περιφρονούμεν ἐκείνα πού προηγουμένως μὲς προένοῦσαν φόβον. Διότι ὅτε θάνατον πλὴν φοδοῦμεθα, ὅσο ἡμάς θάμεν καλὰ παρὰ τῆς ἑρῆς ταύτης μυστηριώδους, ὅτι ὁ θάνατος δὲν εἶναι θάνατος, ἀλλ' ἵπνος καὶ κοίμησις πρόσκαιρος, ὅτε πένταν φοδοῦμεθα, ὅτε ἀπένεσαν, ὅτε τίποτε ἄλλο ἔκ τῶν τοιούτων, γνωρίζοντες ὅτι βαδίζομεν πρὸς ζωὴν καλύτεραν, ἀσφαρίαν καὶ αἰώνιον καὶ ἀπηλλαγμένην ἀπὸ κάθε τοιαύτην ἀνωμαλίαν.

2. Ἄς μὴ παραμεινόμεν λοιπὸν προσκολλημένοι πρὸς τὰ διοικητὰ πράγματα, ὅτε εἰς τὴν τροφὴν τῆς τραπέζης, ὅτε εἰς τὴν παλυτέλειαν τῶν ἐνδομάτων. Διότι ἔχεις ἐνδύματα ἀνιότερον, ἔχεις τράπεζαν πνευματικὴν, ἔχεις τὴν δόξαν τὴν

οὐράνιον καὶ τὸ πᾶν διὰ σὲ γίνεται ὁ Χριστός, καὶ τράπεζα καὶ ἐνδύματα καὶ οἶκος καὶ κεφαλὴ καὶ ρίκα, διότι λέγει ὁ Ἀπόστολος: D «Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. 3, 27). Ἰσοῦ πῶς γίνεται διὰ σὲ ἐνδύματα. Θέλεις νὰ μῶσῃς πῶς καὶ τράπεζα σοῦ γίνεται; «Ὁ τράγων με λέγει, ὡσπερ ἐγὼ ζωὴ διὰ τὸν Πατέρα, κἀκεῖνος ζῆσται δι' ἐμεῖ» (Ἰωαν. 6, 57). Ὅτι δὲ καὶ οἶκος σοῦ γίνεται, τὸ θεοθαύμασιον ὁ Ἰδιος λέγων: «Ὁ τράγων μου τὴν οἶκα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωαν. 6, 56). Καί ὅτι ρίκα γίνεται, λέγει πάλιν: «Εγὼ ἡ ἀμπλος, ὑμεῖς τὰ κλήματα» (Ἰω. 15, 5). Καί ὅτι ἀδελφός καὶ φίλος καὶ νυμφίος: «Ὁκέτι ὑμεῖς λέγει δούλους: ὑμεῖς γὰρ φίλοι μου ἔστε» (Αἰτ. 15). Καί ὁ Παῦλος λέγει πάλιν: «Ἡρισσάμην ὑμᾶς ἐν ἀνδρὶ, παρθένον ἀγνήν παρσῆσθαι τῷ Χριστῷ» (Β' Κορ. 11, 2). Καί πάλιν: «Εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Ρωμ. 8, 29). Ὅτι δὲ μόνον ἀδελφοὶ αὐτοῦ γινόμεθα, ἀλλὰ καὶ παυδία. Ἐ Ἰσοῦ γὰρ, λέγει, ἐγὼ, καί τὰ παυδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός» (Ἦα. 8, 18). Καί ὅτι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ μέλη αὐτοῦ καὶ οἶμο αὐτοῦ γινόμεθα. Ἦς νὰ μὴ ἴσων ἀρεκτὰ ὅσα εἶπες, εἰς νὰ φανερώσωμεν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐνοίαν, πού δεκτικὴ πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄλλο ἀνιότερον ἀπ' αὐτὰ καὶ πλησύτερον πρὸς ἡμᾶς ἔθηκε, κεφαλὴν ἡμῶν τὸν ἐαυτὸν τοῦ ὀνομάσας (Ἐφεσ. 1, 22).

Ὅλα λοιπὸν ταῦτα γνωσκῶν, ἀγαπητέ, ἀντάμειπε τὸν εὐεργέτην σου ἐπαδικνύων ἀρίστην διαναγωγήν. 237 Α Ἐκταν δὲ σὲ ὅτι ὄντων τὸ μέγεθος τῆς θυσίας τοῦ καλλίστου τὸ μέλη τοῦ αἱματός σου. Σκέψου τί λαμβάνεις εἰς τὸ χέρι σου⁶ καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἀνεκθῆς νὰ κτυπήσῃς μὲ αὐτὸ κάποιον, ὅτε νὰ τὸ πληγώσῃς μὲ τὴν ἁμαρτίαν, ἀφοῦ ἐτιμήθῃ διὰ τοιούτου ἁίματος. Σκέψου τί δέχεσαι εἰς τὸ χέρι καὶ καθαρὸν αὐτὸ ἀπὸ τὴν ἡλιονεξίαν καὶ κάθε εἴδους ἀργαίην διατήρησον. Ἀναλογίσου ὅτι δὲν δέχεσαι τὸ δάρον τοῦτο (τὸν Χριστὸν) μόνον εἰς τὸ χέρι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ στόμα τὸν φέρεις καὶ φάλαξε καθαρὸν τὴν γλῶσσαν ἀπὸ αἰσχροῦ καὶ ὑβριστικῶν λόγων, ἀπὸ βλασφημίας, ἑπαιτίας καὶ ἀπὸ ἅλα τὰ ὄντα μὲ αὐτὸ. Διότι εἶναι ἀλλόθριον τὴν γλῶσσαν, ἢ ἡ ὁπία ἐξυπηρετεῖ φρικωδέστερα μυστήρια καὶ βάφεται διὰ τοιούτου αἱματος καὶ χρυσὴ μάκαρα γίνεται, νὰ τὴν χρησιμοποιούμεν διὰ λουδορίας καὶ ὄβρισις καὶ ὄστια. Σεβάσθητι τὴν τιμὴν μὲ τὴν ὁποῖον τὴν ἐτίμησεν ὁ Θεός καὶ μὴν τὴν καταβάλλῃς εἰς τῆς

6. Ἐλάμβανον οἱ Ἰουδαῖοι τὸ Τίμιον Σῶμα τοῦ Κυρίου διὰ τῆς χειρὸς, διότι μὴτοῦ τοῦ εἰς αἶματος μετακείμενον κορυφωμένως τοῦ Σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ὅς σημεῖον οἱ Ἰουδαῖοι.

ἁμαρτίας τὴν καταστροφήτα. Ἐνθροούμενος πάλιν ἐπι μετὰ ἀπὸ τὸ χεῖρα καὶ τὴν γλώσσῃ, ἢ καρδία δέκεται τὸ φοικτὸν ἐκεῖνο μυστήριον, μὴ πλεῖον ποτὲ δόλον κατὰ τοῦ πλησίον, ἀλλὰ ἀπὸ κάθε κακουργίαν καθαρὴν διατήρησον τὴν διάνοιάν σου. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ τὰ μάτια καὶ τὴν ἰσχύον θὰ δυναθῆς καὶ κρατήσης μακρὰν τῆς ἁμαρτίας. Δὲν εἶναι δέ, πράγματι, ἄπονον μετὰ τὴν μυστικὴν ἐκείνην καὶ ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐρχομένην φωνήν, δηλαδὴ ἐκ τῶν Χερουθεμ, με πορνικὰ ὄραματα καὶ διεγερτικὰς μελωδίας νὰ μολῶντες τὴν ἁκοήν; Δὲν εἶναι δὲ ἕξον ἐσοκότης τιμωρίας C μετὰ τὰ ἴδια μάτια μετὰ τὰ ἄσπια θάλασσα τὰ ἀπύρρητα καὶ φοικτὰ μυστήρια, νὰ δλέτης πόρνας καὶ νὰ διαφράτης διανοητικὰς μοικείαν; Εἰς γάμον, ἀγαπή, προσεκλήθης μὴ λοιπὸν εἰσέλθῃς φορῶν ρυπαρὰ ἔνδωματα, ἀλλὰ λάβε κατάλληλον διὰ τὸν γάμον στολίην. Διὰ τὴν ἐάν ὀφθαλμοὶ οἱ προσεκλούμενοι εἰς ἀσθητικὸς γάμους καὶ ἐν ἀκόμη εἶναι οἱ πτωχότεροι ἄλων, ἀγοράζου ἢ δανείζονται καθαρὰ ἔνδωματα καὶ φοροῦντες αὐτὰ ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν πρόσκλησην, μεταβαίνοντες εἰς τοὺς ἀνταποκρίνοντες εἰς τὴν πρόσκλησην, μεταβαίνοντες εἰς τοὺς γάμους, οὐδ' ὁ ὁποῖος προσεκλήθη εἰς γάμον πνευματικὸν καὶ δεῖται βασιλικὰ, σέψου πῶσον δίκαιον πρῶτα εἶναι νὰ ἀγοράσῃς κατάλληλον φόρεμα. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀνάγκη οὐτε νὰ ἀγοράσῃς, διότι αὐτὸς ὁ Ἰῶσος, ὁ ὁποῖος σε προσκαλεῖ, σοὶ τὸ παρέχει δωρεάν, διὰ νὰ μὴ θύνασαι οὐτε τὴν πτωκίαν νὰ προσβάλλῃς ὡς πρόσφον τῆς μὴ μεταδόσεώς σου εἰς τὸν γάμον. B Φύλαττε λοιπὸν τὸ φόρεμα, ποὺ ἔλαβες, διότι ἐν τῷ κάμῳ, δὲν εἶναι δυνατόν οὐτε νὰ τὸ δανεισθῆς, οὐτε νὰ τὸ ἀγοράσῃς, ἐπειδὴ τοιοῦτον φόρεμα πούθεν δὲν πωλεῖται. Ἦκουσας πῶς ἀνεστῆσαν οἱ παλαιὰ βαπτισθέντες καὶ τὸ στήθος ἐκτύπησαν, διότι τοὺς ἤλεγχεν ἡ συνειδήσις; Πρόσεξε λοιπὸν, ἀγαπή, μήπως καὶ οὐ κάποτε πάθῃς τοῦτο. Πᾶς δὲ εἶναι δυνατόν νὰ μὴ πάθῃς τὸ ἴδιον, ἐν δὲν κόπῃς τὴν ποιητὴν συνήθειαν τῶν κακῶν; Διὰ τοῦτο καὶ προηγουμένως εἶπον καὶ τώρα λέγω καὶ δὲν θὰ παύσω νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐπὶ ἐάν ἕνας τὰ ἐλαττωματὰ του δὲν διαρθώσῃ, οὐτε ἔκαμε τὸν ἐπιτόν του τοιοῦτον, ὥστε νὰ ἀσπὶ εὐκόλῃ τὴν ἀρετὴν, οὕτως ὅς μὴ διατίθεται. E Διότι τὰ μὲν προηγουμένως διαπραχθέντα ἁμαρτήματα ἐξάλειφονται ὑπὸ τοῦ βαπτίσματος, ὑπάρχει ὅμως ἕνα μικρὸς φόβος καὶ ἕνα τυχαῖος κίνδυνος νὰ ἐπανελάβωμεν πάλιν εἰς τὰ ἴδια καὶ νὰ μὴς γίνῃ τὸ φάρμακον πληγῆ. Διότι ὅσον μεγαλυτέρα εἶναι ἡ διδομένη χάρις, τόσο ἀσθητοτέρα θὰ εἶναι ἡ τιμωρία εἰς ἐκεῖνους ποὺ κατ'ἄπονον ἁμαρτάνουν.

3. Διὰ νὰ μὴ ἐπανελάβωμεν λοιπὸν εἰς τὸν προηγουμένον ἔμετόν μας, ὡς προετοιμάσομεν τὸν ἑαυτὸν μας ἀπὸ τώρα.

Ἐπι δὲ πρέπει πρῶτον νὰ μετανοήσομεν καὶ νὰ ἀπομακρυνθῶμεν ἀπὸ τὰ κακὰ ποὺ προηγουμένως ἐπράξαμεν καὶ τότε νὰ προσέλθωμεν διὰ νὰ λάβωμεν τὴν χάριν, 29 A ἄκουσε τί ὁ Ἰωάννης λέγει καὶ τί ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων εἰς ἐκεῖνους ποὺ ἐμελλόν νὰ βαπτισθῶσι: «Ποῦσατε καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας καὶ μὴ ἄρξῃτε ληθεῖν ἐν ἑαυτοῖς, ὅτι πατέρα ἔκαμεν τὸν Ἄβραάμ» (Λουκ. 3, 8). Ὁ δὲ Πέτρος εἰς τοὺς ἐπιπύοντες αὐτὸν εἶπε: «Μετανοήσατε καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Πράξ. 2, 38). Ἐκεῖνος δὲ ποὺ μετανοεῖ δὲν ἐγγίζει πλέον τὰ πρῶτα ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια μετενόησε. Διὰ τοῦτο προηγουμένως νὰ εἴπωμεν ἑ Αποστάσεις οἱ Σατανᾶ, διὰ νὰ μὴ ἐπανελάβωμεν πλέον εἰς αὐτὸν. Ὁ, πὶ κάνουν οἱ ζωγράφοι αὐτὸ καὶ τώρα νὰ γίνῃ. B Οὕτως δηλαδὴ, ἐπὶν θέλουσιν νὰ ζωγραφίσουν τὰς βασιλικὰς ἢ ἄλλας μορφὰς, ἄφοῦ στήσουν ἐπιπρὸς τῶν τὰς σανίδας, φέρουσιν ἐπι αὐτῶν ἔδω καὶ ἐκεῖ λευκὰς γραμμάς καὶ ἰκονογραφοῦν τὰς εἰκόνας. Πρῶτον βάλλουσιν τὰ τελευταῖα κρῖματα, ποὺ θὰ ἀποδόσουσιν τελείως τὴν εἰκόνα, ἐλευθέρως ἄλλα μὲν ἰκονογραφήματα οὐδύνου, ἄλλα δὲ ἀντὶ ἐκεῖνων οὐκ ἐξοιδίου, διορθῶνται τὰ ἐσφαλμένα καὶ μεταβάλλουσιν ὅσα εἶναι ἐλαττωματικὰ. Ὅταν ὅμως τὰ τελευταῖα καὶ ὀριστικὰ κρῖματα ἐπαθεῖσιν, δὲν εἶναι πλέον ἐλευθέρως νὰ οὐδύνου καὶ διορθῶσιν, ὅπως πρῶτα, διότι πᾶσα διορθῶσις θάλαττει τὴν ὠραιότητα τῆς εἰκόνας καὶ ἔγκλημα ἢ πρῆξις αὐτῆ γίνεται. Τὸ ἴδιον λοιπὸν κάμει καὶ οὐ. Νόμισε ἐπι εἰκόνα εἶναι ἡ ψυχὴ σου. Πρῶτον λοιπὸν ἐπέληθ' ἡ ἄληθης τοῦ Πνεύματος δωρῆ (τὸ τελευταῖον κρῖμα) ἐξέλειψε τὰς κοκὰς συνθηλας, C ποὺ ἔκεις μέσα σου, νὰ ὀκλεῖσαι, νὰ ψεύδῃσαι, νὰ ὑβρίζῃς, νὰ ἀσυχρολογῃς, νὰ προξενῃς γέλια, ἢ ὅτι ἄλλο παρόνομον ὡς αὐτὰ συνθηλας νὰ κάμῃς. Κάμει αὐτὴν τὴν συνήθειαν, διὰ νὰ μὴ ἐπανελάβῃς εἰς αὐτὴν πάλιν μετὰ τὸ βάπτισμα. Τὰ ἁμαρτήματα τὰ ἐξάλειψαι τὸ βάπτισμα, τὴν συνήθειαν ἐξάλειψαι τὴν σὺ, ὥστε, ἐπὶν θὰ θεοῖν τὰ τελευταῖα κρῖματα καὶ θὰ λάμπῃ ἡ βασιλικὴ εἰκόνα, νὰ μὴ ἐλαττωθῇ καὶ διορθῶντες πλέον καὶ τραύματα καὶ πληγὰς δημιουργῇς εἰς τὴν πνευματικὴν ὠραιότητα, ποὺ σοὺ ἔδωκεν ὁ Θεός. Κατάστατε λοιπὸν τὴν ὁρμὴν σου, οὐδῆσε τὸν θυμὸν. Ἐάν ἕνας σὲ ἀδικῇ, ἐάν σὲ ὑβρίσῃ, δάκρυσε δι' ἐκεῖνον. Μὴ ἀνανακτῆσαι σὲ, οὐκ ἀλλυθῆσαι, μὴ ἐρεθισθῆς, μήτε νὰ εἴπῃς ὅτι με ἠδίκησαν εἰς τὴν ψυχὴν. D

Κάνει δὲν μὴς ἀδικεῖ εἰς τὴν ψυχὴν, ἐάν ἡμεῖς δὲν ἀδικήσομεν τὴν ψυχὴν μας. E Καὶ ἐξηγοῦμαι. Σοὺ ἀφῆρσεν

7. Τὸν ἀποστόλου θεολογὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοστόμου. Περί τοῦ ἑβραίου καὶ εὐδαίμων πραγμάτων (PG 47, 429-436).

Ένας τὴν περιουσίαν· Δὲν σὲ ἠδίασεν εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλ' εἰς τὰ κτήματα· ἂν δὲ σὺ βεβῆης μνησκακίαν, ἠδίασες οὐ τὴν ψυχὴν σου. Διότι τὰ κτήματα ἂν σοῦ ἀραιώσῃ ἕνα, καθάλου δὲν σὲ ἐξημίωσεν, ἀλλὰ καὶ σὲ ἀφέλησεν, ἐνῷ σὺ ἂν δὲν ἀφήσῃς τὴν ὀργὴν, θὰ τιμωρήσῃς ἐκεῖ διὰ τὴν μνησκακίαν σου. Σὲ κακολόγησε κάποιος καὶ σὲ ὕβρισε· Καθόλου εἰς τὴν ψυχὴν δὲν σὲ ἠδίασεν, ἀλλ' εἰς τὸ σῶμα. Ἀντιπέδικες οὐ τὰς κακολογίας καὶ τὰς ὕβρεις· Σὺ τὴν ψυχὴν σου ἠδίασες, διότι διὰ τοὺς ὑβριστικούς λόγους ποῦ εἶπες θὰ ὑποστῆς ἐκεῖ τιμωρίαν. **Ε** Καὶ τοῦτο πρὸ πάντων θέλω νὰ γνωρίζετε, ὅτι τὸν Χριστιανὸν καὶ τὸν ἰσὸν κανεὶς δὲν δύναται νὰ τὸν ἀδικῆσιν εἰς τὴν ψυχὴν, οὔτε σὺς ἀνάη ὁ διάβολος.

Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο μόνον τὸ θαυμαστὸν, ὅτι ἀκαταβλήτους ἀπὸ ὅλας τὰς ἐπιδουλάς μᾶς ἔκαμεν ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ ἱκανούς νὰ ἀσκήσῃν τὴν ἀρετὴν μᾶς ἐδημιούργησε. Κανένα δὲ κύλιμα δὲν μᾶς ἐμποδίζει νὰ εἰμεθα ἑνάρετοι, ἂν θέλωμεν, εἴτε πτωχοὶ εἴμεθα, εἴτε σαρματικῶς ἀσθένεια, εἴτε παραπειταμένοι, εἴτε ἀγνωστοί, εἴτε ὑπερήται. Διότι οὔτε πτωχεία, οὔτε ἀσθένεια, οὔτε σάρματις ἀναπηρία, οὔτε δουλεία, οὔτε ἄλλο τι παρόμοιον τοῦτον δύναται ποτὲ νὰ γίνῃ ἐμπόδιον πρὸς τὴν ἀρετὴν. **239** **A** Καὶ διὰ τὴν λέγου πτωχὸν καὶ ὑπερήτην καὶ ἀγνωστον· Καὶ φυλακισμένον ἂν εἶσαι, ἢ φυλάκιση καθόλου δὲν σοῦ γίνεται ἐμπόδιον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἰσοῦ μᾶς· Σὲ ἐλύπησε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἐντὸς τῆς φυλακῆς καὶ σὲ ἠρέθησε· Μὴ ὀργισθῆς κατ' αὐτό. Μήπως εἰς τὸ νὰ μὴ ὀργισθῆς τὰ δεσπὰ καὶ ἡ πτωχεία καὶ τὸ ὅτι εἰς περιφρόνησιν εὐρίσκουσαι ἐμπόδιον γίνεται· **Τ**ὶ λέγου ἐμπόδιον! Μᾶλλον σὲ ἐδόθησε τοῦτο καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καταστειλῇς τὸν τῦπον σου. Εἶδες ἄλλον νὰ εὐτυχήσῃ; Μὴ τὸν φθονήσῃς. Καὶ ἐδῶ ἡ πτωχεία δὲν γίνεται ἐμπόδιον. Πόλιν, ἴσταν πρόκειται νὰ προσευχηθῆς, μὲ νηφαλιστήρια καὶ προσοχὴν διανοίας πρῶτε τοῦτο. Καὶ ἐδῶ τίποτε δὲν σὲ ἐμποδίζει. **Ε** Πρώτιστα δεῖξτε, ἐπεικεῖσαι, συφροσόνῃν, σεμνότητι· καὶ οἱ αὐτὰς δὲν ἀπαιτεῖται ἐξωτερικὴ ὑποδοχήσις. Καὶ τὸ σπουδαιότερον πλεονέκτημα τῆς ἀρετῆς εἶναι, ὅτι αὕτη δὲν ἔχει ἀνάγκην οὔτε πλοῦτου, οὔτε ἐξουσίας, οὔτε δόξης, οὔτε ἄλλου τινὸς παρομοίου, ἀλλὰ μόνον ψυχικῆς ἡγιασμένης καὶ τίποτα περισυότερον. Κύτταξε δὲ νὰ ἴδῃς, ὅτι τὸ ἴσον γίνεται καὶ μὲ τὴν χάριν. Διότι εἴτε κωλὸς εἶναι ἕνας, εἴτε τυφλός, εἴτε ἀνόητος, εἴτε εἰς δοκίμην ἀσθένειαν περιέτρεσκον, ἀπὸ κανένα ἐκ τῶν ἀτυχημάτων τούτων δὲν ἐμποδίζεται ἡ χάρις νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀβη ἐπιζητεῖ μόνον ψυχὴν, ἢ ὑπόστασιν μετὰ προθυμίας νὰ τὴν δέχεται καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐκωτερικὰ τὸ παρρηκεῖ. **С** Προκειμένου μὲν περὶ τῶν στρατι-

τῶν τῶν ἐταγείων βασιλέων, οἱ θέλοντες νὰ στρατολογήσασιν αὐτούς, ζητοῦν νὰ ἔχουν οὕτω σαρματικὴν συμμετρίαν καὶ εὐρωστίαν. Καὶ οὐ μόνον τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκεῖνος ποῦ θὰ στρατευθῆ, ἀλλὰ καὶ ἐλεύθερος πολίτης νὰ εἶναι, ὅστις ὁ δούλος δὲν γίνεται δεκτός. Ὁ βασιλεὺς ὅμως τῶν αἰσάνων, τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν ζητεῖ, ἀλλὰ καὶ δούλους δέχεται εἰς τὸ στρατόπεδόν του καὶ γέροντας καὶ παραλύτους καὶ δὲν ἐντρέπεται διὰ τοῦτο. **Τ**ὶ ἀπ' αὐτὸ φαλαθροπότερον ὑπάρχει· **Τ**ὶ ἀφελιμώτερον τοῦτου δύναται νὰ γίνῃ; Διότι οὗτος μόνον αὐτὰ ποῦ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν θέλησιν μας ζητεῖ, ἐνῷ ἐκεῖνοι, ὅσα δὲν ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς, λέγου τοῦτο, διότι τὸ νὰ εἰμεθα δούλοι ἢ ἐλεύθεροι δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς, **Δ** ὅμως πάλιν τὸ νὰ εἰμεθα ὑψηλοὶ ἢ κοντοὶ εἰς τὸ ἀνάστημα, γέροι ἢ ἄρτιμελεῖς καὶ τὰ τοιαῦτα. **Τ**ὸ νὰ εἰμεθα ὅμως ἐπεικεῖς καὶ κολῶν διαθέσασιν καὶ τὰ παρόμοια μὲ αὐτὰ, ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν θέλησιν μας. Ὁ Θεὸς ζητεῖ ἀπὸ ἡμᾶς μόνον ἐκεῖνα τῶν ὁπίων εἰμεθα κύριοι. Καὶ πολὺ δικαίως, διότι οὐκ ἔστιν ὑπηρεσίαν ἰδικὴν του, ἀλλὰ διὰ τὴν μᾶς εὐεργετήσῃ μᾶς προσκαλεῖ εἰς τὴν χάριν αὐτοῦ, ἐνῷ οἱ ἐπίγειοι βασιλεῖς δὲ ὑπηρεσίαν ἰδικὴν τῶν καλοῦν τοὺς στρατιώτας. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν εἰς πόλεμον μᾶς σφύρουσιν αἰσθητόν, οὗτος δὲ εἰς μάκρην πνευματικὴν.

Ἡ αἰσὴ ἀναλογία παρατηρεῖται οὐκ μόνον εἰς τοὺς πωλέμους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ὅσοι δηλοδῶ πρόκειται νὰ ἀγωνισθοῦν εἰς τὸ θέατρον/ἐκείνοι, **Ε** δὲν ἀρχίζουσιν τοὺς ἀγῶνας, ἂν ὁ κήρυξ δὲν τοὺς περιφέρῃ ἐμπροσθεν ὅλων φωνάζων· Μήπως ἔχει κανεὶς κατηγορίαν κατὰ τοῦτον; Ἀφοῦ λοιπὸν ἐκεῖ τὰ παλάσματα δὲν ὀφροοῦν εἰς τὴν ψυχὴν, ἀλλ' εἰς τὸ σῶμα, διὰ τὴν ζήτησιν/νὰ ἔχουν αἱ ἀγωνιζόμενοι εὐγένειαν· **Ε**δῶ ὅμως δὲν γίνεται τίποτε τοιοῦτον, ἀλλ' ἐντελεῖς τὸ ἀντίθετον, ὅστις ἡ πάλιν δὲν γίνεται διὰ τῆς συμπλοκῆς τῶν χειρῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλοσοφίας τῆς ψυχῆς καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς διανοίας. **Τ**ὸ ἀντίθετον δὲ καὶ ὁ ἀγωνιστής κάνει. Δὲν περιφέρει τὸν μέλλοντα νὰ ἀγωνισθῆ λέγων· **240** **A** Μήπως ἔχει κανεὶς κατηγορίαν κατ' αὐτό; Ἀλλὰ φωνάζει· Καὶ ἂν εἶσι οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἂν οἱ δοίμενος κατόπιν συμφωνίας μετὰ τοῦ διαδόλου χειρίστας κατηγορίας καὶ ἀνέταρστος κατὰ τοῦ ἀποδόλου, δὲν τὸν ἀπομακρόναι, οὔτε τὸν ἀποστρέφουσι, ἀλλ' ἀφοῦ τὸν ἀπαλλάξω ἀπὸ τὰς κατηγορίας καὶ τὸν ἐλευθερώσω ἀπὸ τὴν πονηρίαν τῶν φέρω εἰς τοὺς ἀγῶνας. Καὶ πολὺ δικαίως, διότι ἐκεῖ ὁ ἀγωνιστής καθόλου δὲν βοηθεῖ τοὺς ἀγωνιζομένους διὰ τὴν ἐπιτύχου τὴν νίκην, ἀλλὰ μένει οὐδέτερος. **Ε**δῶ ὅμως ὁ ἀγωνιστής τῶν ὄθλων τῆς εὐσεβείας σύμμαχος καὶ βοηθός γίνεται, δι-

δυν εἰς αὐτοὺς κείρα βοηθείας κατὰ τὴν ἐναντίον τοῦ θαλάμου μάκην. **B**

4. Καὶ τὸ ἔξω θυμιασμοῦ δὲν εἶναι μόνον τὸ ἓτι μᾶς συγκραεῖ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν τὰ ξεσκατάζει, δὲν τὰ φανερόναι, δὲν τὰ κάνει γνωστὰ εἰς τοὺς ἄλλους, οὕτε μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἔλθωμεν εἰς τὸ μέσον καὶ νὰ τὰ ἐπωμεν, ἀλλὰ μόνον εἰς αὐτὸν νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ ἐξομολογήσωμεν ἁμαρτίας. Ἐὰν θεοσάως ἕνας ἀπὸ τοὺς δικαστὰς ἔλεγεν εἰς οὐλλοιρθέντο ληστὴν ἢ τυρωρόκον νὰ ὁμολογήσῃ τὰ ἐγκλήματά του καὶ θὰ ἀπαλλαγῇ τῆς τιμωρίας, μὲ πάλιν προθυμίαν θὰ δόξαιτο νὰ τὸ κάμῃ, διότι λόγῳ τῆς ἐπαθυμίας νὰ σωθῆν θὰ ἔλαμβανεν ὑπ' ὄφιν τὴν ἐντροπὴν τῆς ὁμολογίας. **C** Ἐδὼ δὲμος οὐδὲν τοιοῦτον συμβαίνει, ἀλλὰ συγκραεῖ τὰ ἁμαρτήματα καὶ δὲν ἀναγκάζει ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων νὰ τὰ ἐκπομπέωμεν. Ἐνα μόνον ζητεῖ, ἐκεῖνος ποῦ λαμβάνει τὴν ἄρεσιν νὰ μῶθῃ τῆς δωρεᾶς τὸ μέγεθος. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄριστον ὁ μὲν Κύριος, ὅταν μᾶς εὐεργετῇ, νὰ ἀρκίται μόνον εἰς τὴν ἰσχύην μας ὁμολογίας, ἡμεῖς δὲ ὅταν τὸν τιμῶμεν νὰ ἐπαχτηώμεν καὶ ἄλλους ὡς μάρτυρας καὶ αὐτὸ τὸ μικρὸν ποῦ κάμνομεν, εἰς ἐπίδειξιν νὰ τὸ κάμνωμεν:

Θυμιασόντες λοιπὸν τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλοφροσύνην αὐτοῦ, ὡς ἀνταποκρινόμενοι εἰς αὐτήν, κάμνοντες ἔτι ἐξαρτῶνται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ πρὸ πάντων ὡς συγκρατήσομεν τὴν ὀργὴν τῆς γλώσσης καὶ ὡς μὴ ὁμολῶμεν πάντοτε, διότι ἕκαστος γὰρ πολυλογία οὐκ ἐκπερῶσθαι ἁμαρτίαν. (Παρ. 10, 19). Ἄν μὲν λοιπὸν ἔχης κάτι ὑφέλιμον νὰ εἴπῃς, ὄνομαξέ τὰ κέλιθ σου. ἄλλως οὐκ ἔστιν ἡ ἀσπίς εἶναι καλυτέρα τῆς ἀνοσιελοῦς ὀμμίας. Χειροτέκνης εἶσαι: ἐνὸς κόλλῃσαι εἰς τὴν ἐργασίαν σου πάλιν. Ἀλλὰ δὲν θέλει διὰ τοῦ στόματος νὰ πάλιν: πάλιν νοερεῖς: μέγας σύντροφος εἶναι ὁ πάλιν. Κένενα ἕκ τοῦτου δὲν θὰ πῶθῃς κακόν, ἀλλ' ἐνὸς θὰ εἶσαι εἰς τὸ ἐργαστήριόν σου, θὰ εἶσαι ὡς νὰ ἐπίσκεπται εἰς μοναστήριον, διότι τὴν ἡουκίαν δὲν θὰ μῆς τὴν ἄσυναν τὰ κατάλληλα ταῖα, ἀλλ' οἱ ὀρθοὶ καὶ κανονικοὶ τρόποι τῆς ζωῆς. Ὁ Παῖλος ὡς γνωστὸν εἰς ἐργαστήριον ἐργάζετο τὴν τέκνην του καὶ ἄλλως καθόλου δὲν ἐκρημάθη ἢ ἀρετῇ του. Μὴ λέγε λοιπὸν: πῶς θὰ ἡμπορέσῃ, ἐνὸς εἶμαι χειροτέκνης καὶ πτωχός, νὰ φιλοσοφῶ; **E** Διὰ τοῦτο μάλιστα θὰ ἡμπορέσῃ νὰ φιλοσοφῇ. Διότι πρὸς εὐσέβειαν συντελεῖ περισσότερον ἢ πτωχεῖα παρὰ ὁ πλοῦτος, ἢ ἐργασία παρὰ ἢ ἀργία, ἐπειδὴ ὁ πλοῦτος εἰς ἄσυναν δὲν προσέκουν γίνεται ἐμπόδιον εἰς τὴν

8. Ἡ ὁμολογία καὶ ἐξομολογία αὕτη πρὸς τὸν Θεὸν γίνεται εἰς τὸν ἑκατόμηνον τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰανὺν, εἰς τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας.

ἀρετῇ. Ὅταν δηλαδὴ πρόκειται νὰ ἀφήσῃς τὴν ὀργὴν, νὰ σῆσῃς τὸν φθόνον, νὰ καταρώσῃς τὸν θυμὸν, νὰ προσευκηθῇς, ἐπιεικίαν καὶ πρῶτητα, φιλοφροσύνην καὶ ἀγάπην νὰ ἐπιδείξῃς, πῶς ἡμπορεῖ νὰ σοῦ γίνῃ ἐμπόδιον εἰς αὐτὰ ἢ πτωχεῖα;

Διὰ νὰ κατορθώσωμεν ταῦτα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ καταβάλωμεν χρήματα, ἀλλὰ καλὴν προαίρεσιν νὰ ἐπιεικώσωμεν. Διὰ νὰ κάμωμεν ἐλεημοσύνην κυρίως χρειάζονται χρήματα, ἀλλὰ καὶ αὕτη διὰ τῆς πτωχείας περισσότερον ἐφέλασμα.

241 **A** Διότι καὶ ἡ γυναῖκα ποῦ ἔδωκε τοὺς δύο ὀβολοὺς ἴσο ἀπὸ ἄλλους πτωκότερα καὶ ἄλλως ὄλους εἰς τὴν ἐλεημοσύνην ἐπέραςε (Λουκ. 21, 2-4). Ἄς μὴ νομιζώμεν λοιπὸν ὅτι μεγάλο πρῆγμα εἶναι ὁ πλοῦτος, οὕτε νὰ θεωρῶμεν τὸν κρουσὸν καλλίτερον ἀπὸ τὴν λάστιν, ἐπειδὴ ἡ δέξια τῆς ἑλῆς δὲν ἐξαρτῶται ἀπὸ τὴν φύσιν αὐτῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἰσχύην μας νοσορτοῖαν. Διότι, ἐὰν κανεὶς καλῶς σκεψθῇ, θὰ ἴσῃ ὅτι ὁ σφόδρος χρειάζεται περισσότερον ἀπὸ τὸν κρουσὸν, διότι οὗτος κοπιῶν ἀνάγκην εἰς τὴν ζωὴν μας δὲν ἱκανοποιεῖ, ἐνὸς ὁ σφόδρος πολλὰς ὑφέλειας μῆς παρέχει, ἐπειδὴ χρησιμομαίεται εἰς ἀναριθμήτους τέχνους. Καὶ διὰ τὴν νὰ συγκρίνω τὸν κρουσὸν μὲ τὸν σφόδρον: Ἀπὸ τοὺς πτωχότερους ἄλλως ἀναγκαίστερα εἶναι οἱ κοινοὶ λίθοι, **B** διότι ἀπὸ ἐκείνων τιποτε τὸ χρήσιμον δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ, ἐνὸς ἀπὸ τοὺς κοινῶς λίθους καὶ σπῖτα καὶ τέξτη καὶ πῆλις: κατασκευασθῶσαν. Σὺ δὲ δεῖξέ μου τί ἀφέλεσα δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ αὐτὰ τὰ μαργαριτάρια ἢ μύλλων ποῖα εὐλόγη δὲν προέρχεται. Διότι διὰ νὰ φορέσῃς σὺ ἕνα κόκκον ἀπὸ μαργαριτρί, καλιόδες πτωχοὶ πνίγονται ἀπὸ τὴν πείναν. Ποῖαν λοιπὸν ἁπολογίαν θὰ εἴπῃς; ποῖαν συγγνώμην;

Ἐπιθερεῖς νὰ στολισθῇ, ὡ γυναῖκα, τὸ πρόσωπον; στείλει τὸ δακτύλῳ μὲ μαργαριτρία, ἀλλὰ μὲ σωφροσύνην καὶ σεμνότητα. Διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου ποῦ εὐχάριστον θὰ φαίνεται τοῦτο εἰς τὸν ἄνδρα σου. Διότι ὁ διὰ μαργαριτῶν στολισμὸς καὶ εἰς ὑποψίαν ζηλοτυπίας ἐμβάλλει συνήθως καὶ εἰς ἐκθρας καὶ φιλονεικίας καὶ μάχας: ὡς γνωστὸν δὲ τιποτε δὲν εἶναι ἀπὸστοτερον ἀπὸ ὑποπτον θυμῶν. **C** Ὁ στολισμὸς ἄλλως διὰ τῆς ἐλεημοσύνης καὶ σωφροσύνης καθὲ μὲν πονηρὰν ὑποψίαν ἐκβάλλει, ἀπὸ καθὲ δὲ ἐλευστικῶν μέσων σφοδρότερον ἐλκύει πρὸς σὲ τὸν σύζυγον σου. Διότι αὐτὸ τοῦτο τὸ κάλλος δὲν συντελεῖ ὅσον εἰς τὸ νὰ γίνῃ ὁμορφὴ ἢ ὄψις, ὅσον ἢ εὐμενῆς διάθεσις ἐκείνου ποῦ τὴν θέλει. Τὴν διάθεσιν δὲ εὐμενῆ δὲν εἶναι κάνει συνήθως τιποτε ἄλλο παρὰ ἢ σωφροσύνη καὶ ἢ σεμνότης. Ὅστε καὶ ἐν ὁμορφῇ εἶναι κάποια, ὅταν δυσμενῶς διάκειται πρὸς αὐτὴν ὁ ἄνδρας τῆς, θὰ τοῦ

φονή ότι είναι ή μό άσκημη άπ' έλας. Καί όταν πάλιν κά-
ποια τάκη νά μή είναι εύπρόσκαπος, άν εύμεν ή αισθήματα
έναντι αύτης έχη ό άνδρας της, θά τοϋ φωνή ότι είναι ή
ώραιότερα όλων. Διότι ή κρίσις άν μία είναι ώραια ή όχι δέν
προέρχεται από την φύσιν εκείνων πού βλέπονται άλλ' από
τά αισθήματα εκείνων πού τής βλέπουν. Καλλάπιστον λοιπόν
την όφιν σου διά ακαρροσύνης, σεπνότητος, ελεημοσύνης, φι-
λανθρωπίας, Δ άγάπης, αποργής ηρώς τών άνδρα σου, έπει-
κείας, πραότητος, άνεγκαιρίας. Ταύτα είναι τά κρώματα της
άρετης. Διά τούτων άγγελούς και ανθρώπους ως έρασιός θά
πρασελύσσης διά τούτων τών έβαιων αύτοϋ τοϋ Θεοϋ θά
έφελκύσσης. Όταν δέ ό Θεός θά σέ έγκωμιάση και τών άνδρα
σου έξάπαντος θά ύποτάξη εις σέ. Διότι, έν ή σοφία τοϋ
άνθρώπου κάνει φρεσινών τώ πρόσωπον αύτοϋ (Έκκλ. 8, 1)
πολύ περισσότερον κάνει φρεσινών τώ πρόσωπον της γυναι-
κας ή άρετή αύτης. Έάν δέ νομίζης, ότι σπουδαίον πράγμα
είναι ό κοινός διά πολυτελών λίθων στολισμός, λέγε μου, τί
θά σέ άφελήσουν τά μαργαριτάρια την ήμεραν εκείνην της
κρίσεως; Καί ποία ή ανάγκη νά άνοφέρω την ήμεραν εκεί-
νην, άφοϋ είναι δυνατόν και άπό γεγονόςτα τοϋ παρόντος κό-
σμου, όλα αυτά νά αποδειξώ; Όταν εκείνοι πού έθεωρήθη-
σαν ως θύρισται τοϋ θουλιεύς, εις τώ δικαστήριον εύόρνοντο
και διάτρεχον τών έσοχων κίνδυνον, Ε τότε αι μητέρες και
αι γυναίκες αυτών τά περιέρραρα και τά χρυσά κοσμήματα
και τά μαργαριτάρια και όλον τών στολισμών αυτών άπέθα-
λον, ως και τά χρυσούφρανα ένδύματα άφοϋ δέ έφόρεσαν
λίπα και εύτελή φορέματα και στάκτην εις τά μαλλιά της κε-
φαλής έπισπάλλισαν, έμπρός εις τας θύρας τοϋ δικαστηρίου
έκυλίοντο και διά τοϋ τρόπου τούτου τούς δικαστάς σνγα-
νούσαν.⁸ Έάν δέ εις τά έδώ δικαστήρια τά μέν χρυσά κοσμή-
ματα και τά μαργαριτάρια και τά πλουσιματά φορέματα έπα-
βουλή και προσόσια δύνανται νά γίνον, ²⁴² Α ή δέ άπεικεία
και ή πραότης και ή στάκτη και τά δάκρυα και τά εύτελή
ένδύματα έφελκύουν την συμπύθεσιν τών δικαστών, πολύ
περισσότερον εις τώ άδέκαστον και φοβερόν εκείνο κριτήριον
τούτο δύνανται νά γίνη. Διότι ποίαν δικαιολογίαν θά προβά-
λης, λέγε μου, ποίαν άπολογία, όταν ό Κύριος θά σέ κατη-
γορή διά τά μαργαριτάρια ταύτα και τούς πτωχούς, πού από
την πείναν άπέθανον, θά παρουσιάση εις τώ μέσον; Διά τούτο
και ό Παύλος έλεγεν ότι αι γυναίκες δέν πρέπει νά στολι-
ζώνται εμη έν πλέγμοις, ή χρυσή, ή μαργαριτάρια, ή ιματι-

8. Τοϋτο άγένετο κατά την στίχον της Άνωταχίας άπ' Μ. Θεοδο-
σίου. ¹⁸⁴ Χρυσούφρανα 18 έμπίλιν εις έσθρίμιντας παρ. 8'.

ομή πολυτελείς (Α' Τιμ. 2, 9). Άπ' αυτό δύνανται νά γίνη
ή έπιβουλή. Έάν δέ ύποτεθή ότι και διαρκώς είναι δυνατόν
νά άπολαύσασμεν αυτά, όταν θά άποθάνωμεν έξάπαντος θά
κυριοθώμεν έξ αυτών. Άπό την άρετήν όμως προέρχεται
κάθε άσφάλεια και καμμία μεταβολή και μετάπτωσης εις σί-
την δέν καρφέ, Β άλλά και έδώ μας κάνει πολύ άσφαλείς και
έταν άποθάνωμεν μαζί μας έρχεται.

Θέλεις νά άποκτήσης πλούτον από μαργαριτάρια και
ποτέ νά μή τών κάσης; Λάβε όλα τά κοσμήματά σου και από-
θεσέ τα εις τά χέρια τοϋ Χριστοϋ διά μέσον τών πτωχών,
βοηθήσασ αυτάς, και εκείνος θά σοϋ φυλάξη όλον τούτον
τόν πλούτον, όταν θά σοϋ άναστήση τώ σώμα με πολλήν λαμ-
πρότητα. Τότε με άφθονώταρον θά σέ περιβάλλη πλούτον και
με άνώτερα κοσμήματα, διότι αύτός ό πλούτος, τών όποιον
έκεκ είναι εύτελής και γελοίος. Σκέψου πράγματι, σέ ποίους
θέλεις νά άρέσης και διά ποίους φορείς τά κοσμήματα αυτά
θεθαίως διά νά σέ ίδουν και σέ θαυμάσουν ό οκονοσοιός, ό
σθηρουργός, ό μεταπαλητής. C Καί δέν ενίρεσσαι, ούτε κοκ-
κινίζεις εις αυτούς νά έπισηπανύσσαι, τούς όποιους δέν κατα-
δέκασαι ούτε νά καιρηθήσης και διά τούτους όλα αυτά νά
κάνης;

Πώς λοιπόν θά άφήσης αύτην την νοστοριάν; Άν θυ-
μηθής τά λόγια, πού ειπας, όταν έπρόκειτο νά θηπιθήης:
«άποτάσσομαι σοι, Σατανά, και τή πομπή σου και τή λατρείσ
σου» διότι ή μανία διά τά μαργαριτάρια κοσμήματα είναι
πομπή σατανική! Έλαβες από τών Θεον χρυσόν και διά νά
θεσημώσης δι' αυτού με τά κοσμήματα τώ σώμά σου, άλλά διά
νά άπελευθέρωσης από την πτωκειάν τούς πέντηας και νά
τους διαβρώσης. Λέγε λοιπόν συνεκώς άποτάσσομαι σοι, Σα-
τανά. Κανένα μέσον δέν είναι περισσότερον άποτελεσματι-
κόν από αύτην την φωνήν, έν με έργα την έκδηλώσωμεν.

5. Δ Αύτην και σεις πού μέλλετε νά θηπιθήτε πρέπει
νά μάθετε, διότι ή φωνή αύτη συνήκη πρός τών Κύριον
είναι. Καί όπως ήμεις, όταν πρόκειται νά άγοράσωμεν δού-
λους, αυτούς τούς ίδίους πού πωλούνται έρωτώμεν προη-
γομμένως, έν θέλου νά μας ύπηρετήσω, τώ ίδιον κάνει
και ό Χριστός. Έπειδή μέλλει νά σέ προσάδω δούλον, προη-
γομμένως έρωτά, έν θέλης νά εγκαταλείψης τών τύραννον
έκείνων τών σκληρόν και άγρον και συνήκας δέχεται από
σέ, διότι δέν επιβάλλει άναγκαστικώς την έξουσίαν του. Κί-
σταις δέ νά ίδεις τοϋ Θεοϋ την φιλονθρωπίαν. Ημείς μέν
προτού νά καταβάλλωμεν την τιμήν έρωτώμεν τούς πωλου-
μένους και όταν άκούσωμεν, ότι δέκονται νά μας ύπηρετή-
σουν, Ε τότε καταβάλλομεν την τιμήν αυτών ό Χριστός όμως

δὲν ἔκαμεν ὄψας ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντίτιμον κατέβαλε δι' ἑαυτοῦ ἡμᾶς, τὸ τίμησον αὐτοῦ αἴμα· «τιμῆς γάρ, λέγει, ἠγοράσθητε» (Α' Κορ. 7, 23). Καὶ ὅμως, παρ' ὅλον τοῦτο, δὲν μᾶς ἀναγκάζει, παρὰ τὴν θέλησίν μας, νὰ τὸν ὑπηρετώμεν, ἀλλ' ἐὰν δὲν ἔχω, λέγει, τὴν εὐχαρίστησιν, ὅπως αὐθιγότητος καὶ μὲ τὴν θέλησίν σου νὰ ὑποταχθῶ εἰς τὴν ἐξουσίαν σου, δὲν σὲ ἀναγκάζω ὅτι σὲ θιάζω νὰ τὸ κάμω. Καὶ ἡμεῖς μὲν οὐδέποτε θὰ ἀπεφασάζωμεν νὰ ἀγοράσωμεν πονηροῦς ὑπηρετίας, ἐὰν δὲ κάποτε θὰ ἐλαβόμεθα αὐτὴν τὴν ἀπόφασιν, μὲ δυσωδέσκειαν θὰ τὸ ἐκάνωμε, καὶ ἀντίτιμον κακοῦ δούλου θὰ κατεβάλωμεν. **243** Α' Ὁ Χριστὸς ὅμως ἀγνώμονας καὶ παραβάτας τοῦ νόμου ὑπηρετίας ἀγοράζων, κατέβαλεν ἀντίτιμον πρώτης τάξεως δούλου, μᾶλλον δὲ μεγαλύτερον, τοῦτου καὶ ἴσως μεγαλύτερον, ὥστε ὅτι λόγος, ὅτι ἐννοεῖται δύναται νὰ παραστήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ τιμήματος τοῦτου. Διὰ τὸ δὲν ἔδωκεν ὡς ἀντίτιμον οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θάλασσαν, ἀλλὰ τὸ ἀπ' ὅλα αὐτὰ πολυτιμώτατον, τὸ αἴμα αὐτοῦ κατέβαλε καὶ δι' αὐτοῦ μᾶς ἐξηγόρασε. Καὶ κατόπιν ἔδωκεν τούτων δὲν ζητεῖ ἀπὸ ἡμῶν μάρτυρας, ὅτι ἐγγράφω, ἀλλ' ὀρκεῖται εἰς ἄλλήν ὁμολογίαν· καὶ ἂν εἴη ἐκ διανοίας· «ἐπιτάσσομαι σοι, Σατανᾶ, καὶ τὴν πομπὴν σου τὸ πᾶν θεωρεῖ δι' ἐλασιν ἀπὸ σέ. Τοῦτο λοιπὸν δὲ λέγωμεν· ἐπιτάσσομαι σοι, Σατανᾶ, διότι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην τῆς κρίσεως θὰ μᾶς ζητηθῶ λόγος δι' αὐτὴν τὴν φωνὴν καὶ ἐκ φυλάτσωμεν αὐτὴν ὡς παρακαθήρηται. **B** Ἰὰ νὰ τὴν ἐπιστρέψωμεν ἀερίαν τῆς πομπῆς δὲ τοῦ Σατανᾶ εἶναι τὰ θέατρα καὶ αἱ ἰσχυροὶ καὶ καθεὶ ἁμαρτία καὶ παρατήρησις ἡμερῶν καὶ κληθόνες καὶ σύμβολα.

Καὶ τί ἄρα γε εἶναι τὰ σύμβολα; λέγει κάποιος: Πολλὰ κς, ὅταν ἓνας ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ σπίτι του, εἶπεν ἄνθρωπον μονόφθαλμον ἢ κωλὸν καὶ τὸ ἐθεώρησε κακὸν σῶμα. Τοῦτο εἶναι πομπὴ σατανική, διὰ δὲν συντελεῖ ἢ συνάντησις τοῦ ἀνθρώπου νὰ γίνεται κακὴ ἢ ἡμέρα, ἀλλὰ τὸ νὰ ζῆ ἓνας εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Ὅταν λοιπὸν ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οἰκίας σου, δι' ἓνα μόνον πρᾶγμα πρόσεξε, μήπως ἢ ἁμαρτία σὲ συναντήσῃ, διότι αὐτὴ εἶναι ἐκεῖνη, ποῦ μᾶς ῥίπτει κάτω καὶ χωρὶς αὐτὴν καθόλου ὁ διάβολος δὲν θὰ ἠμπορήσῃ νὰ μᾶς θλάσῃ. **C** Τί λέγεις; ἄνθρωπον βλέπεις καὶ τὸν θεωρεῖς κακὸν σῶμα καὶ δὲν βλέπεις τὴν παγίδα τοῦ διαβόλου, πῶς σὲ ἐμβάλλει εἰς πόλεμον μὲ ἄνθρωπον, ποῦ καθόλου δὲν σὲ ἠδίκησε; πῶς ἐκθρόνισέ σε μὲ τὸν ἀδελφόν σου, χωρὶς καμμίαν δικαιολογίαν; Καὶ ὁ μὲν Θεὸς καὶ τοὺς ἐκθρόνισεν εἰς αὐτὸν νὰ ἀγαπήσωμεν, σὺ δὲ καὶ ἐκεῖνον ὁ ὅποιος καθόλου δὲν σὲ ἠδίκησε, ἀποστρέφεται, χωρὶς νὰ ἔχως τίποτε κατ' αὐτοῦ καὶ δὲν ἐν-

νοεῖς πόσον γελοῖος γίνεσαι, πόσον ἐντροπάζεις τὸν ἑαυτόν σου, μᾶλλον δὲ πόσον ἐπικίνδυνον εἶναι τοῦτο! Νὰ εἴπω καὶ ἄλλο περισσότερο γελοῖον; Ἐντρέπομαι μὲν καὶ κοκκινίζω ἀναγκάζομαι ὄψας χάριν τῆς ἰδικῆς σὰς σωτηρίας νὰ τὸ εἴπω. Ἐὰν μᾶς συναντήσῃ παρθένος, λέγει, ἢ ἡμέρα θὰ περῶσι χωρὶς νὰ μᾶς φέρῃ καμμίαν ὠφέλειαν, ἐὰν δὲ μᾶς συναντήσῃ πόρνη, θὰ μᾶς πᾶν καλὰ καὶ πολλὰ κέρδη θὰ μᾶς φέρῃ. Σκεπάζετε τὸ πρόσωπον, ἀκούοντες ταῦτα καὶ τὸ μέτωπον ἐκτυπήσατε καὶ εἰς τὴν γῆν ἐκίψατε; Ἀλλὰ μὴ κύνετε τοῦτο τώρα, ποῦ λέγονται ταῦτα, ἀλλὰ καὶ διὰν γίνονται διὰ τῶν ἔργων. Βλέπε καὶ ὅσα πῶς τὸν δόλον ἐκρυψεν ὁ διάβολος, ἵνα τὴν μὲν σάρκα νῆαν νὰ ἀποστρέφωμεθα, τὴν δὲ ἀκόλαστον νὰ βλέπωμεν μὲ εὐχαρίστησιν καὶ νὰ ἀγαπήσωμεν. Ἐπεὶ δὲ δηλαδὴ ἤκουσε γὰρ Χριστὸν νὰ λέγῃ, οἱ εὐδαιμόνωνος γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίκευον αὐτὴν» (Ματθ. 5, 28) καὶ εἶπεν οἱ πολλοὶ κατενίκησαν τὴν ἀκολασίαν, θέλωμεν εἰς ἄλλης ὁδοῦ νὰ τοὺς ῥίψῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, δι' αὐτῆς τῆς ἰδέας πρὸς πόρνας γυναῖκας μὲ εὐχαρίστησιν νὰ προσέκουν τοὺς ἕπαιους. **E**

Τι δὲ νὰ εἴπω κανεὶς περὶ ἐκείνων ποῦ μεταχειρίζονται μαγικὰς ἐπιφῶδες καὶ φυλακτὰ καὶ κάλματα νομισματὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνα περὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ποδῶν ἔχουσιν; Αὐταὶ εἶναι οἱ ἐλπίδες μας, λέγε μου, ὥστε μετὰ ἀπὸ τὸν σταυρὸν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου, εἰς εἰκόνα Ἑλληνικοῦ βασιλέως τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μας νὰ ἔχωμεν. Δὲν γνωρίζεις πῶς κατώρθωσεν ὁ σταυρὸς; Τὸν θάνατον κατέλυσε, τὴν ἁμαρτίαν ἔσθρε, τὸν ἄδην περιττὸν κατέσχευε, τοῦ διαβόλου τὴν δύναμιν παρέλυσε, καὶ διὰ τοῦ σώματος τὴν ὕψαιον δὲν εἶναι δεισιπύστος; **244** Α' Τὴν αἰκουμένην ἔλην ἀνέστησε καὶ σὺ δὲν ἔχεις ἐπιποσεισύνῃν εἰς αὐτόν; Πόσας ημερίας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἔσαι ὀκτιος, λέγε μου; Καὶ δὲν εἶναι μόνον τὰ φυλακτὰ, ἀλλὰ καὶ μαγικὰς ψαλμωδίας (γνητόματα) μεταχειρίζεται διὰ τὸν ἑαυτόν σου, εἰσάγων εἰς τὸ σπίτι σου παληόγρηκας ποῦ μεθύνει καὶ παραπαύουν. Καὶ δὲν ἐντρέπεται ὅτι κοκκινίσεις μετὰ ἀπὸ ἰσὴν χριστιανικὴν φιλοσοφίαν νὰ ἀποδίδῃς σημασίαν εἰς αὐτὰ; Καὶ τὸ κειρότερον τῆς ἀπάτης εἶναι τὸ εἶπε: ὅταν δηλαδὴ τοὺς συμβουλεύωμεν λέγοντες ταῦτα καὶ ζητῶμεν νὰ τοὺς ἀπομακρύνωμεν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην, θεωροῦν ὡς ἰκανοποιητικὴν ἀπολογία νὰ εἴπωσιν, οἱ χριστιανῆς εἶναι ἡ γυναῖκα ποῦ ἀπηγγέλλει τὰς μαγικὰς αὐτὰς ἐπιφῶδες καὶ τίποτε ἄλλο δὲν λέγει παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ ὄνομα.¹⁰ Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς αὐ-

10. Τὸ πᾶν ἰσχυρίζονται καὶ ὁμοῦν οἱ μαγικὰς ὕψαις λέγοντες

τὴν ὑπερβολικὰ μισθὸ καὶ ἀποστρέφονται, ἢ ἐπειδὴ κάνει κατὰ κριταὶν τοῦ ὄνματος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτου ὑβρίζει αὐτόν, διότι, ἐνῶ λέγει, ὅτι εἶναι χριστιανή, τὰ ἔργα τῶν ἔθνικῶν ἐπιτελεῖ. Καὶ οἱ δαίμονες βεβαίως ἀνέφερον τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἦσαν δαίμονες καὶ μολονῶσι βλεποντες πρὸς τὸν Χριστόν· «Ὡσαύτως σε τίς εἶ, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ» (Μαρκ. 1, 24) τοὺς ἐπετίμησε καὶ τοὺς ἐξεδίωξε.

Διὰ τοῦτο οὐκ παρακαλῶ νὰ εἰσθε καθαροὶ ἀπὸ τὴν ἀπάτην ταύτην καὶ ὡς ράβδον καὶ στήριγμα νὰ ἔχετε τὸ λόγον τοῦτο. Καὶ ὅπως κυρίως ὑποδείματα καὶ ἐνδύματα δὲν θὰ δεῖξετε κάποιος ἐπὶ σῆς εἰς τὴν ἀγορὰν νὰ κατελθῆ, κατὰ τὸν ἕξον τρόπον καὶ κυρίως τὸ λόγον προκρίτει νὰ περῶσθε ἀπὸ τὰ πρόθυρα τοῦ πύλωνος σου προηγουμένως νὰ εἴητε τὸ λόγον τοῦτο· «ἐπιτάσσομαι σοί, Ὁ Σατανᾶ, καὶ τῆ πορνῆ σου καὶ τῆ λατρείᾳ σου, καὶ συντάσσομαι σοί, Χριστέ». Οὐδέποτε δὲ κυρίως νὰ εἴητε τοὺς λόγους ταύτους νὰ μὴ ἐξέλθῃς τῆς οἰκίας σου, διότι τοῦτο θὰ σοῦ κρημαίνει ὡς ράβδος, ὡς ὄπλον, ὡς πύργος ἀκατάβλητος. Λέγουσιν δὲ τοὺς λόγους ταύτους κάμει συγχρόνως καὶ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ εἰς τὸ μέτωπόν σου. Διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου οὐκ ἔχον ἄνθρωπος, ἐάν πρὸς συναντήσῃ, ἀλλὰ οὕτως αὐτὸς ὁ διάβολος δὲν θὰ ἠμπορήσῃ νὰ σὲ βλάψῃ, βλάψαν παντοῦ μετὰ αὐτὰ τὰ ὄπλα νὰ ἐμφανίζομαι. Καὶ περὶ τούτων τὸν ἑαυτὸν σου ἀπὸ πύρα διδάσκον, Ἰνα, ὅταν λάβῃς τὴν σφραγίδα τοῦ βαπτίσματος νὰ εἶσαι ἕτοιμος στρατιώτης καὶ ἀφοῦ στήσῃς τὸ τρίπωλον τῆς νίκης κατὰ τοῦ διαβόλου, νὰ λάβῃς τὸν στέφανον τῆς δικαιοσύνης, τὸν ὁποῖον εἶθε ὄλοι νὰ ἐπιπέσωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ τοῦ ὁποῖου εἰς τὸν Πατέρα ἀνέκει ἡ δόξα, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς τὰ ἄγια Πνεῦμα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

εἰς τοὺς πύργους ἀπὸ ἀρσενικοῦ (ἀνεκκαίρημα). Εἰς ταύτων πρὸς τοὺς ἄλλους λέγει· «Ὁ Χριστὸς ἔκουσεν κἀνὰ τοὺς πάντας ὁμοκαρδίαν».

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Α '

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΜΙΛΙΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗΝ ΚΑΤΕΒΑΣΙΝ ΠΕΡΙ ΟΡΚΩΝ, ΑΦΙΕΡΩΣΕ ΤΑΥΤΗΝ ΕΙΣ ΤΟ ΙΑΙΟΝ ΠΑΛΙΝ ΘΕΜΑ, ΑΠΟΔΕΙΞΑΣ ΟΤΙ ΟΥΚ ΜΟΝΟΝ Η ΠΑΡΑΒΑΣΙΣ ΤΟΥ ΟΡΚΟΥ, ΑΛΛΑ ΚΑΙ Η ΤΡΕΦΙΣ ΑΥΤΟΥ ΤΙΜΩΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΟΤΙ ΠΡΟΣ ΦΘΕΒΙΑΝ ΜΑΣ Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΑΝΕΣΤΡΩΗ.

1. Ἄρα γε ἀπερακρίνατε ἀπὸ τὸ στόμα σας τὴν κακὴν τῶν ἄρκων συνθήσαν; Δὲν ἐληγεμόνησα βεβαίως οὕτως ἐκεῖνα ποὺ σῆς εἶπα κατὰ τὴν ὁμιλίαν μου, οὕτως τὰς ὑποσχέσεις ποὺ σῆς μοῦ ἐδώσατε διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο. Διότι καὶ ἐγὼ σῆς ὁμιλήσα περὶ αὐτοῦ καὶ σῆς ποῦ ὑποσχεθήτε ἂν καὶ οὐκ εἶπα διὰ τοῦ λόγου, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐπαίνων ποὺ ἐκάρτε ἐκεῖνον ποὺ εἶπα. Ἡ ὑπόσχεσις δὲ αὕτη εἶναι ἄνωγερὸν ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσιν διὰ τοῦ λόγου, διότι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ὑπόσκειται διὰ τοῦ λόγου, πολλάκις συγκατατίθειται μὲν διὰ τῆς γλώσσης, ἀλλὰ δὲν συγκατατίθειται διὰ τῆς θελήσεως· ἐνῶ ἐκεῖνος ποὺ ἐπαίνει ὅσα ἐλέγησθε, κάνει τὴν συγκατάθεσιν μὲ τὴν θελήσιν του. Λοιπὸν ἐκαθορίσατε τὴν γλώσσαν σας ἀπὸ τὴν φοβερὰν αὐτὴν κηλίδαν ἀπερακρίνατε τὴν θλαβερὰν αὐτὴν συνθήσαν ἀπὸ τὴν ἱερὰν ψυχὴν σας; Ἐγὼ ὑποθέτω ὅτι τὴν ἐκυθαρίσατε, διότι μέλλετε νὰ ὑποδεχθῆτε βασιλεῖα μέγαν, καὶ νὰ ὑπολαύσατε διδοσκαλίαν πολλὴν καὶ πνευματικὴν, παρεκομένην ἀπὸ τῶν συνετιωτέρων Πατέρων. Καὶ ὁ καιρὸς δὲ ὑποβηθεὶ πρὸς τοῦτο καὶ ἡ προθεσμία ποὺ σῆς ἐδόθη διὰ νὰ διαρκωθῆτε εἰς τὸ τέλος πλέον εὐρίσκειται καὶ σῆς εἶθε εὐάγωγος καὶ εὐπειθεὶς. «Πειθεσθε γὰρ τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπεικείτε» (Ἐβρ. 13, 17) λέγει ὁ Ἀπόστολος καὶ εἰς ὅσα νὰ ὑπακούετε εἰς αὐτοὺς. Ἄν' ὅσα αὐτὰ συμπεραίνω, νομίζω, ὅτι ἔχετε κατορθώσει τοῦτο. Ἀλλὰ δὲν θὰ ἤθελα νὰ συμπεραίνω καὶ νὰ νομίζω, ἀλλὰ νὰ γνωρίζω σαφῶς. Διότι ἐάν τὸ ἐγνωρίζω, θὰ ἤρξικα μετὰ μεγαλιώτερος προθυμίας τοὺς μυστικωτέρους λόγους καὶ ἀφοῦ ἄρρητα τὴν φροντίδα τῶν περὶ ἄρκου λόγων, μετὰ περισσοτέρως εὐκολίας δὲ σῆς εὐάγγουον πρὸς τὴν φρικτὴν ταύτην μυσταγωγίαν καὶ θὰ σῆς εἰσῆγγουον εἰς αὐτὰ τὰ ὄπλα καὶ θὰ σῆς ἐδεικνυον τὸ ἄγιον

τῶν ἁγίων καὶ ὅλα τὰ ἐκεῖ ὑπάρχοντα, ὅτι στάμνον κρυφῶν ἔκρυψαν μόνον (Ἐβρ. 9, 4), ἀλλὰ τὸ θεοπτικὸν σῶμα, τὸν ἄριστον τὸν οὐράνιον (Ἰωαν. 8, 51). Θὰ οὐκ ἐδείκνυσαν ὅτι ἑλπίστην κρυφῶν ἔκρυψαν πλάκας λήθης καὶ νόμον, ἀλλὰ σάρκα ὁμοίαν καὶ ἅγιαν, ἔκρυψαν αὐτὸν τὸν νομοθέτην. Θὰ οὐκ ἐδείκνυσαν ἐντὸς αὐτῶν ὅτι πρόβατον σφαγιζόμενον, ἀλλὰ τὸν ἁμῖνον τοῦ Θεοῦ θυσιασιζόμενον, θυσίαν μυστικὴν, τὴν ὁποῖον καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγγελοι μὲ τρώοντες ἐδέχοντο. Θὰ οὐκ ἐδείκνυσαν ὅτι τὸν Ἀαρὼν νὰ εἰσέρχεται ἐντὸς αὐτῶν μὲ κρυφῶς φανερὸν σταλῆν, ἀλλὰ τὸν μονογενῆ Υἱόν, ἔκοντα τὴν ἁπαρτήν τῆς οἰκῆς μας φύσεως καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Πατέρα νὰ δεικνύη τὸ μέγεθος τοῦ κατορθώματος Αὐτοῦ. «Οὐ γὰρ εἰς χειροποιήτητα, λέγει, ἅγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ» (Ἐβρ. 9, 24). Ὑπάρχει καὶ ἐκεῖ κατοπέτασμα, ὅτι ὁμοίως ὁμοίον μὲ ἐκεῖνο ποδὲς εἶκεν ὁ Ἰουδαϊκὸς νόμος, ἀλλὰ πολὺ φρικωδέστερον ἐκεῖνου. Ἄκουσον λοιπὸν τί λογῆς εἶναι τοῦτο τὸ κατοπέτασμα διὰ τὴν μάθηρ πᾶσαν διαφέρουσαν ἐκεῖνα τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ αὐτῶν. «Ἐκοντες, λέγει, πολλὴν παρηγορίαν εἰς τὴν ἐκδοὸν τῶν ἁγίων ἐν τῷ σφμα Ἰησοῦ, ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ κατοπέτασματος, ἰοῦτέτοι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ» (Ἐβρ. 10, 19-20). Εἶδες πῶς τοῦτο τὸ κατοπέτασμα εἶναι φρικωδέστερον ἐκεῖνου; Εἰς αὐτὰ τὰ ἱερὰ ἐπιπέθουσι βίους ὕμῶν νὰ κρίσῃσιν ἡμῶν.

2. Ἀλλὰ τί ἔπαθα; Δὲν μὲ ἀφῆνει ἡ περὶ τῶν ὄρων φροντίδα, τελειῶς παραλούσῃ τὴν θέλησιν τῆς ψυχῆς μου. Καὶ γινώσκω μὲν, ὅτι πολλοὶ θὰ θεωρήσουν αὐτὸ πῶς εἶπα ὡς ὑπερβολὴν, διότι νομίζουσιν, ὅτι μικρὸν εἶναι τὸ ἁμάρτημα, ἐγὼ ὅμως διὰ τοῦτο κυρίας ὀργῆς. Διότι ἄλλα μὲν ἁμαρτήματα καὶ εἶναι φοβερὰ καὶ θεωροῦνται ὅτι εἶναι ἐπὶ παραδείγματι ὁ φόβος καὶ ἡ μοικεῖα καὶ εἶναι φοβερὸ καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τοιοῦτον, ὁ δὲ ὄρκος εἶναι μὲν φοβερόν ἁμάρτημα, ἀλλὰ οἱ ἄνθρωποι δὲν τὸ θεωροῦν ὡς φοβερόν. Διὰ τοῦτο θομῶ καὶ φοβοῦμαι αὐτὸ τὸ ἁμάρτημα. Ἡ ἀντιλήψις δὲ αὐτῆ προέρχεται ἀπὸ τὴν πανουργίαν τοῦ διαβόλου, διὰ τὴν αἰσθητὴν συγκαταληγμένην τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀνομιαν, διὰ τὴν αἰσθητὴν τὴν σαυρῆτα τοῦ ἁμαρτήματος τοῦ ὄρκου. Τὶ λοιπὸν εἰς τὸν ὄρκον θὰ καταναλώσωμεν ὅλην τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸν χρόνον; Ὅχι θεσπίζω διότι ὑποθέτω, ὅτι θὰ ὑπάρχουν καὶ μερκοί, ποὺ κατάρθωσαν νὰ μὴ ὀρκίζονται. Καθὼς ὁμοίως, ἦσαν ὁ σπείρων ἐξῆλθε εἰς τὸ χωράφι

διὰ τὴν σπείρῃ τὸν σπῆρον (Λουκ. 8, 5), δὲν ἔπαυσε βίος ὁ σπῆρος εἰς τὸ ἀκαθάρτον καὶ πετρώδες μέρος, ἀλλὰ πολλοὶ σπῆροι ἔπαυσαν καὶ εἰς τὴν γῆν τὴν εὐφορὸν, ἔτσι καὶ τώρα εἶναι ἀδύνατον κατὰ τὴν τῆς διδασκαλίας πρὸς τοὺς μεγάλους πλῆθος νὰ μὴ ὑπάρχῃ κανεὶς ποὺ νὰ δύναται νὰ ἐπιδείξῃ τὸν καρπὸν τῆς διδασκαλίας ταύτης. Ἀφοῦ λοιπὸν πολλοὶ μὲν κατάρθωσαν τοῦτο, ὅτι ὁμοίως ἀκόμη βίος, ὡς χωρῆσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν λόγον. Ἐπρεπε ὁμοίως ἐκεῖνοι ποὺ δὲν κατάρθωσαν γὰρ μὴ ὀρκίζονται, καθόλου νὰ μὴ ἀκούουσιν μυστικῶς λόγους διὰ τὴν μὴ ἐπιπέθουσι βίως πνευματικῶς ἐκεῖνοι ποὺ συνεγορεύθησαν μὲ τοὺς λόγους μας, ὡς φανώμεν ἐπιπέθει εἰς τοὺς ἀμελεῖς χάριν τῶν ἐπιμελῶν καὶ ἁγίων. Διότι εἶναι προτιμότερον εἰς τοὺς ἀμελεῖς νὰ φανώμεν ἐπιπέθει χάριν τῶν καλῶν, παρὰ οἱ καλοὶ καὶ ἐνάρετοι νὰ βλάπτωνται ἐξ αἰτίας τῶν ἀμελῶν καὶ ραθυμῶν.

3. Ἐπιθύμω νὰ οὐκ ὑπενηθίμω τὸ κρέος μου, τὸ ὅποιον εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν ὑπεσκέσθην νὰ οὐκ καταβάλλω, ἀλλ' ὁμοίως δὲν τὸ κατέβαλον, διότι εἰς ἄλλα ἀναγκαϊότερα μὰς ἠνάγκασεν ὁ λόγος νὰ στραφῶμεν. Ποῖον λοιπὸν ἦτο τὸ κρέος ἐκεῖνο; Ἐπιθύμω νὰ οὐκ εἶπω διὰ ποῖον λόγον οἱ Πατέρες μας παρατρέξαντες βίον τὸ κρινικὸν διάστημα τοῦ βίου εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον κατόρθωσαν νὰ μυσταγωγῶνται οἱ ψυχαὶ μας καὶ ἔλεγον ὅτι ὅτι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυκεν ἐγένετο ὁ καθορισμὸς οὗτος. Διότι ἡ αὐτὴ χάρις εἶναι πάντοτε καὶ δὲν ἐπιπέθειται ἀπὸ τὸν καιρὸν, ἐν τοιούτοις ἔχει καὶ κάποιον μυστικὸν βαθύτερον λόγον ὁ καθορισμὸς τοῦ καιροῦ τοῦτου. Διὰ ποῖον λοιπὸν αἰτίαν ἐνομιθέτησαν οἱ Πατέρες τώρα νὰ τελήσῃ τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος; Τώρα ὁ βασιλεὺς μας ἐνίκησεν εἰς τὸν κατὰ τῶν βαρβάρων πόλεμον ἄρρατος δὲ εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ βαρβάρου ἀγριώτερου βίου οἱ δαίμονες. Τώρα τὴν ἁμαρτίαν κατέλυσε, τώρα τὸν θάνατον ἔσθισε καὶ τὸν διάβολον ὑπέταξε, τοῦ ἀιμαλώτους ἡλευθέρωσε. Εἰς ἀνομιαν λοιπὸν τῶν ἐπιπέθει ἔκαμιν τὴν παρουσίαν ἡμερῶν. Διὰ τοῦτο τώρα ἐνομιθέτησαν οἱ Πατέρες νὰ διανεμῶνται αἱ βασιλικαὶ θωρακί. Οὕτως εἶναι ὁ νόμος τῶν ἐπιπέθει. Αὐτὸ κάνουν καὶ οἱ ἔξω τοῦ Χριστιανισμοῦ βασιλεῖς. Τὰς ἐπιπέθει τῶν νικῶν τὸν ποῦ πολλὰς τιμὰς τὰς τιμῶν. Ἀλλ' ὁ τρόπος μὲ τὸν ὅποιον τὰς τιμῶν εἶναι γεμῆτος ἀτιμίαν. Διότι ποῖα τιμὴ προέρχεται ἀπὸ τὰ θεάτρα καὶ ὅσα εἰς αὐτὰ λέγονται καὶ πράττονται; Δὲν εἶναι ὅλα γεμῆτα ἀπὸ ἐντροπῆν καὶ πολλὰ γέλια; Αὐτὴ ὅμως ἡ τιμὴ εἶναι ὅμοια τῆς μεγαλοδοξίας ἐκεῖνου ποὺ μὰς ἐτίμησε. Διὰ τοῦτο τώρα ἐνομιθέτησαν νὰ τελήσῃ τὸ βάπτισμα, ὅπως οὐκ ὑπενηθίμωσι διὰ τοῦ καιροῦ τῆς τελείσεως αὐτοῦ τὴν νίκην τοῦ δεσπότη,

και κατά τὰ ἐπιδικία νὰ ὑπάρκουν μερικοί φοροῦντες τὰ λαμπρὰ φορέματα και εἰσερχόμενοι εἰς τὴν πύλιν τοῦ βασιλείας. "Οὐκ δὲ μόνον διὰ τὸν λόγον τοῦτον καθώρισαν τὴν ἡμέραν ταύτην, ἀλλὰ και διὰ νὰ συμμετέχη λόγι τοῦ καιροῦ εἰς τὰ παθήματα τοῦ δεσπότου Χριστοῦ. Ἐσταυρώθη, λέγουσιν, ἐκεῖνος εἰς τὸ ξύλον σταυρώσου και οὐ διὰ τοῦ βαπτίσματος· διότι σταυρός εἶναι τὸ βάπτισμα και θάνατος, θάνατος ὅμοιος τῆς ἁμαρτίας, σταυρός τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου.

4. "Ἀκουσὸν λοιπὸν, τί λέγει ὁ Παῦλος διὰ νὰ φανερώσῃ τὰς δύο αὐτὰς ὄψεις τοῦ βαπτίσματος, ὅτι εἶναι θάνατος τῆς ἁμαρτίας και σταυρός; "Ἡ ἀνοίγειε ὅτι ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθητε; (Ρωμ. 6, 3). Και πάλιν «ὡ παλαιοὶ ἦσαν ἀνθρώπων συνειπαρμύθη ἵνα καταργηθῇ τὸ ὄμμα τῆς ἁμαρτίας» (Ἀϊτόθ. 8). Διὰ νὰ μὴ φοβηθῆς λοιπὸν ἀκούων θάνατον και σταυρὸν προσέθεον ὅτι θάνατος τῆς ἁμαρτίας εἶναι ὁ σταυρός. Εἶδες πῶς, εἶναι σταυρός τὸ βάπτισμα; Μάθε ὅτι και ὁ Χριστὸς βάπτισμα τὸν σταυρὸν ἐκάλεσε και ὅτι ἔλασεν εἰς τὸ βάπτισμα σου τὸ ὄνομα τοῦ σταυροῦ και τὸ ἀντήλασε μετ' ὄνομα τοῦ βαπτίσματος. Τὸ βάπτισμα τὸ ἰδικόν σου ἐκάλεσε σταυρὸν τὸν σταυρὸν τὸν ἰδικόν μου, λέγει, καλῶ βάπτισμα. Και ποῦ λέγει τοῦτο; «Βάπτισμα ἐκὼ βαπτισθῆναι ὃ ὑμεῖς οὐκ οἴδατε» (Λουκ. 12, 50). Και πῶθεν εἶναι φανερὸν ὅτι διὰ τὸν σταυρικὸν τοῦ θάνατον λέγει τοῦτο; Ἐκ τῶν ὄψε; Προσῆλθον εἰς αὐτὸν τὸ παιδίον τοῦ Ζεβεδαίου, μάλλον δὲ «ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου» λέγουσα: «Εἰπέ, ἵνα οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ μου καθίσωσιν εἰς ἐκ δεξιῶν και εἰς ἐξ ἐπισημῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου» (Ματθ. 20, 20-21). Ἡ παράκλησις ἦτο μητέρας, ἀν και ἔτι ἀπερίοκτος παράκλησις. Τί λοιπὸν ἀπῆντησεν ὁ Χριστὸς; «Ἐνόησθε μὲν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν και τὸ βάπτισμα, ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;» (Ματθ. 20, 22). Βλέπετε ὅτι βάπτισμα τὸν σταυρὸν ἠνόησε; Ἀπὸ ποῦ φαίνεται τοῦτο; «Ἐνόησθε, λέγει, πίνειν τὸ ποτήριον, ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; Ποτήριον τὸ πῶθος καλεῖ και διὰ τοῦτο λέγει' «Πάτερ, εἰ δυνατόν, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ» (Ματθ. 26, 39). Εἶδες, πῶς βάπτισμα τὸν σταυρὸν ἐκάλεσε και τὸ πῶθος ποτήριον; Ἐκάλεσε δὲ αὐτὸ ἔτι, και ἐπειδὴ αὐτὸς ἐκαθάρθη ἐκ τῆς ἁμαρτίας (πῶς ἦτο δυνατόν αὐτὸ τὸ πρῆγμα ἀφοῦ οὗτος ἁμαρτίαν ποτὲ δὲν ἔκαμε, ὅτε ὄλος εὐρέθη εἰς τὸ οὐμὸν του; (Ἡσ. 58, 9), ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ αἷμα ποῦ ἔρρευσεν ἀπ' ἐκεῖ δλην τὴν οἰκουμένην ἐκαθάρσεν ἐκ τῆς ἁμαρτίας. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος λέγει' «εἰ σύμφυτοι γεγῶναμεν τῷ ὁμοιωμῶτι τοῦ θανάτου αὐτοῦ διὰ τοῦ βαπτίσματος

τοῦ» (Ρωμ. 6, 5). Δὲν εἶπε «τῷ θανάτῳ», ἀλλὰ «τῷ ὁμοιωμῶτι τοῦ θανάτου αὐτοῦ». Διότι θάνατος ἦτο και ἐκεῖνο (τὸ πάθος τοῦ Κυρίου) και τοῦτο (τὸ βάπτισμα), ἀλλ' ἔτι θάνατος τοῦ αὐτοῦ πρῆγματος· ἐκεῖνο μὲν ἦτο θάνατος τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, τοῦτο δὲ εἶναι θάνατος τῆς ἁμαρτίας τοῦ βαπτισζομένου. Διὰ τοῦτο ὁμοιωμῶτι τοῦ θανάτου τὸ ἠνόησε.

5. Τί λοιπὸν; Ἀποθνήσκωμεν μόνον μετὰ τοῦ δεσπότου Χριστοῦ και συμμετόκωμεν μόνον εἰς τὰ λαμπρὰ παθήματα του διὰ τοῦ βαπτίσματος; Κυρίως μὲν οὐτε τοῦτο εἶναι λυτηρὸν, τὸ νὰ λάθωμεν μέρος εἰς τὸν θάνατον τὸν δεσποτικόν. Ἀλλὰ περίμενε ὀλίγον και θὰ εἶρη, ὅτι λαμβάνεις μέρος και εἰς τὸ εὐχάριστα συμβάντα τοῦ Κυρίου· «Εἰ γὰρ ἀπεθάνωμεν εἰς αὐτῷ», λέγει ἠποστεζομεν ὅτι και συζησομεν αὐτῷ» (Ἀϊτόθ. 8). Διότι ταση και ἀνάστασις συγχρότως γίνετα εἰς τὸ βάπτισμα· ἀφήνει δηλαδὴ κάτω τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ὁ βαπτίζομενος και λαμβάνει τὸν νέον και ἀνίσταται εἰς νέαν ζωὴν «ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς» (Ἀϊτόθ. 4).

Βλέπετε, πῶς πάλιν τὴν ἀνάστασιν λέγει διὰ τοῦτον; Ἄλλὰ διὰ τί ἡ μὲν ἰδική μας ἀνάστασις και ἡ ταση και ὁ θάνατος ἐν τῷ βαπτίσματι γίνετα ταυτοχρότως, διότι συγχρότως βαπτόμεθα και ἀνιστάμεθα, ἡ δὲ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἐβράδυνεν; Διότι τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνέστη. Διὰ τί λοιπὸν ἡ μὲν ἰδική μας ἀνάστασις γίνετα γρήγορα, ἡ δὲ τοῦ Κυρίου ἐβράδυνεν; Ἐγινε τοῦτο διὰ τὸ συμφέρον μας, διὰ νὰ μάθῃς, ὅτι ἡ βραδύτης τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου δὲν οφείλεται εἰς ἀδυναμίαν αὐτοῦ, διότι ἐκεῖνος ποῦ ἠδυνήθη νὰ ἀναστήσῃ τὸν θούλον εἰς θρασεῖαν τοῦ χρόνου στιγμήν, ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ ἀναστήσῃ ὁμοίως τὸν ἑαυτὸν του. Εἰς τί λοιπὸν οφείλεται ἡ βραδύτης; Εἰς τί ἡ τρίμηρος ταση; Διὰ νὰ γίνῃ διὰ τῆς βραδύτητος και τῆς παραμονῆς, τρέπον τινά, ὅπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ θανάτου και τὸ τρίμηρον διάστημα ἀναμφωσθήτητος ἡ ἀνάστασις αὐτοῦ. Διὰ τί ἐὰν σήμερον κατῆν τῶσιν μεγάλης ἐπιδοξείας ὑπάρχοντων ἀνθρώπων λέγοντες ὅτι φαινομενικῶς ἐπῆσεν ὁ Κύριος, ἐὰν δὲν ἐπιτολάσει τῶσιν βραδύτης μετὰ θανάτου και ἀναστάσεως, τί δὲν ἦθελον εἶπει ἐκεῖνοι; Ὁ διάβολος δηλαδὴ δὲν ἠθέλε νὰ ἐπιβλασθεῖ και ἀρραβιθῆται τὸ κήρυγμα τῆς ἀναστάσεως μόνον, ἀλλὰ και τὸ ἀξιοπῶτον και τὴν θεωωμένην τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου. Διότι ἐγνωρίζε, ἐγνωρίζε καλῶς ὅτι ὁ θάνατος τοῦ Σωτήρος ἦτο κοινὸν φάρμακον τῆς οἰκουμένης

11 Τοιοῦτο ἔστιν οἱ εἰς τὸς Γνωστικὸς ἀνήκοντες ἀπρεπὸς ἀσχετῆς.

καὶ ἤθελε νὰ ἀπομακρῆν τὴν πίστιν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ αὐτοῦ διὰ τὴν στερήσιν αὐτοῦ τῆς σωτηρίας. Διὰ τοῦτο βραδύναι ὁ Κύριος νὰ ἀναστήθῃ καὶ προσέρχονται οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Πιλάτον λέγοντες· «Ὡς ἡμῖν στρατιώτης ἵνα τηρήσωμεν τὸν τάφον (Ματθ. 27, 63-66). Ἴ τῆς ἀνασκυντίας! Πόσε εἶδες, ὦ Ἰουδαῖε, νεκρὸν φρουρούμενον; Ἐάν κοινὸς νεκρὸς ἦτο καὶ ἀπλοῦς ἄνθρωπος ὁ σταυρωθεὶς, διατί ξένα καὶ παράδοξα μέτρα λαμβάνεις; διατί φοβεῖσαι καὶ τρέμεις καὶ φύλακας τοῦ τάφου συνιστᾷς; Ὅμως οὔτε τοῦτο ἠμποῦσαν ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἄφηκε νὰ φυλάττεται ὁ τάφος, διὰ τὴν πίστιν ὁ ἀμαρτωλὸς διὰ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν του. Ἐκεῖνοι μὲν ἔλεγον· «ὁδοὺ μας στρατιώτης διὰ τὴν μὴ κλέψωσιν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ εἴπωσιν ὅτι ἀναστήθῃ» καὶ συνέβη τὸ ἀντίθετον· ἔλαβον δηλαδὴ στρατιώτας διὰ τὴν μὴ ἠμποροῦν νὰ ἰσχυρῶσιν, ὅταν θῆ ἀνάστατο διὰ ἔκλεψαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ δὲν ἀνέστη. Καὶ τὰ κατὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ τοῦ ἐπιδόλου αὐτοῦ μάρτυρας ἔκαμε μάρτυρας τῆς ἀναστάσεως τοῦ ὁ Χριστός, διὰ τὰς κῆρας τὴν δικαιοσύνην κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς κρίσεως.

8. Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν καθήρισαν οἱ Πατέρες τὴν τελῆται ἢ μυσταγωγία τοῦ βαπτίσματος, ἀρκετὰ νομίζω, οὗς ἐξηγήσῃς δι' ὅσων οὗς εἶπα. Ἐπιθυμῶ δὲ καὶ ἄλλο κρῆος νὰ σὲ καταβάλλω, ἔάν ἡ ἀκρόασις θῆν σὲ ἐκούρασε, καὶ νὰ σὲ ἐξηγήσω, διατί γυμνῶς καὶ ἀνυπόδητους σὲ παραπέμπομεν ἐπὶ ἔδω πρὸς τὰς φωνὰς τῶν ἔξορκιστῶν. Καὶ εἰς τοῦτο ἡ αὐτὴ αἰτία πάλιν ὑπάρχει, τὸ ὅτι ἐνίμμεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν πόλεμον καὶ συνέλαβεν ἀκμαλοῦτους. Τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸ ἔξωτερικὸν σῆμα τῶν ἀκμαλοῦτων. Ἄκουσον λοιπὸν τί λέγει πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ὁ Θεός· «Ὁν τρόπον ἐπαρετόθῃ ὁ παῖς μου Ἰσάκας γυμνὸς καὶ ἀνυπόδητος, οὕτως πορεύονται υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς τὴν ἀκμαλωσίαν γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι» (Ἠσ. 20, 3). Θέλιον λοιπὸν νὰ σὲ κάμῃ νὰ ἐνθυμηθῆς τὴν προφηγομένην τοῦ διαδόλου τυραννίαν, διὰ τοῦ ἔξωτερικοῦ τοῦτου σήματος σὲ παραπέμψω εἰς τὴν μνήμην τῆς παλαιᾶς ἀθλίας σου καταστάσεως καὶ γενεᾶς. Διὰ τοῦτο ἔχω μόνον γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδητοι Ἰσραῆλ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς χεῖρας ἀνυψωμένους εἰς σῆμα ἰκεσίας, διὰ τὴν ἀμολογήσει με σὺ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ὁσίαν τώρα προσέρχεσθε καὶ τῆς ὁσίας σέβω καὶ λάφυρα ἔλασθε. Τὰ λάφυρα αὐτὰ ὁ Ἰσάκας ἀνοφέρει μακρόθεν πρὸ τῆς πραγματοποιήσεως προαναφινῶν τὰ ἔξῃ· «Αὐτὸς τοῦ ἰσχυροῦ μερεῖται σέβω» (Ἠσ. 53, 12) καὶ πάλιν· «ἤλθε κηρύξαι ἀκμαλοῦς ἄφρασι» (Ἠσ. 61, 1). Ὁ δὲ Δαυὶδ τὴν

ἀκμαλωσίαν ταύτην προφητεύων ἔλεγε· «Ἀνέστη εἰς ὄψας ἀκμαλοῦς ἀκμαλοῦς» (Ψαλμ. 67, 18).

Ἄλλὰ μὴ γίνῃς ἀσθητικὸς ἀκούων ἀκμαλοῦσαν δὲν ὑπάρχει ὑπερλίωτερον πρόβηρον ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἀκμαλωσίαν. Διότι ἡ μὲν ἀκμαλωσία τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας εἰς δουλείαν ὄδηγεῖ, αὕτη δὲ ἀπὸ τῆς δουλείας εἰς τὴν ἐλευθερίαν μεταφέρει. Καὶ ἡ μὲν τῶν ἀνθρώπων ἀκμαλωσία ὑποστρεφεί τῆς πατρίδος καὶ εἰς τὴν ξένην πατρίδα ὄδηγεῖ, αὕτη δὲ ἡ ἀκμαλωσία ἐκβάλλει ἀπὸ τὴν ξένην καὶ φέρει πρὸς τὴν πατρίδα δηλαδὴ τὴν ἴδιαν Ἰερουσαλήμ. Ἡ ἀκμαλωσία τῶν ἀνθρώπων ἀποστρεφεί ἀπὸ τὴν μητέρα, αὕτη δὲ πρὸς τὴν μητέρα τὴν κοινὴν δλων ἡμῶν σὲ ὄδηγεῖ. Ἐκεῖνη καὶ ἀπὸ συγγενεῖς καὶ συμπολίτας σὲ χωρίζει, αὕτη δὲ πρὸς τοὺς πολίτας καὶ οὐρανοῦ ὄδηγεῖ, διότι συμπολιταὶ ἐστέ, λέγει, τῶν ἀγγέλων (Ἐφ. 2, 19). Ἡ ἔξωτερικὴ λοιπὸν ἐμφάνισις τῶν κατηρούμενων αὐτὸ τὸ νόημα εἶπαι.

7. Διὰ ποῖον λόγον οἱ φωναὶ τῶν ἔξορκιστῶν (οἱ ἔξορκισμοί), αἱ φοβεραὶ καὶ φρικώδεις σὺ ὑπενθυμίζουσι τὸν κοινὸν ἡμῶν δεσποτὴν, τὴν κάλωσιν, τὴν τιμωρίαν, τὴν γέννησιν; Διὰ τὴν ἀνασκυντίαν καὶ κακουργίαν τῶν δομῶν. Διότι πρόβητον ἀσφράγιον εἶναι ὁ κατηρούμενος καὶ κἀν ἔρημον καὶ σῆμα χωρὶς θύρας, ἐλευθερὸν εἰς πάντας ἀδικήρις, φιλῶς Ἰσραὴλ, καταφυγὴ θηρίων, κατοικία δαιμόνων. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ βασιλεὺς ἀπεφάσισεν ἀπὸ πολλῶν φιλιθρησίων τὸ κἀν τοῦτο τὸ ἔρημον, τὸ χωρὶς θύρας, τὸ καταφυγίον τῶν ληστῶν νὰ γίνῃ βασιλικὴ αὐλή, διὰ τοῦτο ἔστειλεν ἡμεῖς τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς ἔξορκιστὰς νὰ προετοιμάσωμεν τὸ σῆμα τοῦτο. Καὶ ἡμεῖς μὲν τοὺς τοῖκους τοὺς ἐτοιμώροτους τοὺς κἀνονεμ γερῶς διὰ τῆς διδασκαλίας. Διότι ἐπεὶ ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, λέγει, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ἐκούρησε τὴν αἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν» (Ματθ. 7, 24). Στερεὰ κοπιώσμεν τὸ θεμέλιον εἰς οὗτο ἔλαθ ὁ βασιλεὺς. Ἐάν ἔγωγε κἀποι ἀκαθαρσίαν καὶ βόρβορον τὸ καθυρίζωμεν τελείως. Ταυτί γίνωι ἡ οὐσία τῆς ἀμαρτίας θρωμερὰ καὶ ἀκάθαρτος. Ἄκουσον λοιπὸν πῶς χαρακτηροῖται τὴν φύσιν αὐτῆς ὁ Δαυὶδ· «ὡσεὶ φορτίον βαρὺ ἐβαρύνθησαν ἐπὶ ἡμῖν. Προκώξωμεν καὶ ἐκπέσωμεν οἱ μιλωπέες μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου» (Ψαλμ. 37, 5-8). Ἡμεῖς μὲν ἀμαρτωλοῦμεν τὴν δικαιοσύνην καὶ θέτομεν τὸ μέτρον τὸ πνευματικόν, αἱ δὲ ἔξορκιστὰς διὰ τῶν φοβερῶν ἐκείνων φωνῶν παρατηροῦν τρόπον τινὰ γύρω μῆκος ὑπάρχει κἀποι θηρίον ἢ ὄψας ἢ ὄκτις ἢ σκορπὸς καὶ εἰς τὸ ἔκτοσθα τῆς φοβεράς ἐκείνης φωνῆς ὅσον θύρον καὶ ἂν εἶναι τὸ θηρίον, δὲν δύνανται νὰ πορευθῆν καὶ ἐμφυλῆν

εις αὐτὸν ἄλλ' ἐξέρχεται καὶ δραπέτευει κυρὸς πρὸς τὸ θέλημα.
 8. Ἐπιθεθῆναι πρὸς εἴπω καὶ κἀπὶ ἄλλο, τὸ ὅποιον δὲν ὄψε ὑποσχέθη, ἄλλ' ἦτο ἀνάγκη νὰ σὰς τὸ εἴπω διὰ τῶν λόγων ἡμεῖς μὲν λεγόμεθα πιστοί, οἱ δὲ προσημαζόμενοι διὰ τὸ βάπτισμα κατακούμενοι. Διότι πράγματι εἶναι ἐντροπή καὶ ὄξυν γέλωτος τὸ νὰ τμηταί ἕνας καὶ ὅτε τὸ δυναμὸς τῆς τρυφῆς ποῦ λαμβάνει νὰ γνωρίζῃ. Ἄλλὰ τί ἔπαθα; ποῦ ἤλθε πάλιν ἡ περὶ τῶν ὄρκων ἀνησυχία καὶ φροντίδα; ἡ ὁποία μὲ κατηγορεῖ διότι ἐβράβυσα νὰ ἀσκοληθῶ μὲ αὐτὴν καὶ σύρει πρὸς τὸν ἑαυτὸν τῆς τὸν λόγον. Διὰ τοῦτο ἀναβάλλοντες τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ζητημάτων τούτων διὰ τὴν ἐπομένην ὡμίλιον, πρὸς τὴν παραίτησιν τῆς ἀποφυγῆς τῶν ὄρκων δεστροφώμεν τώρα. Φοδερὸν κακὸν, ἀγαπήτε, εἶναι ὁ ὄρκος. φοδερὸν καὶ ἐπιθλαβές· φάρμακον ἀλέθριον, δηλητήριον καταστροφετικόν, τραῦμα σκεπασμένον, πλῆγη ἀφανής, τροφή ἐπιβλαβής, ἡ ὁποία εἰσάγει τὸ δηλητήριον εἰς τὴν ψυχὴν· θέλος σατανικόν, ἀσάντιον πύρινον, μάκαιρα δίστομος, ρομφαία ἀκονισμένη, ἀμαρτία ἀσυγχώρητος, παρανομία ἀδικαιοσύνης, θάραβρον θαυθῦ, κρημνὸς ἀπότομος, παγίδα ἰσχυρὰ, δίκτυον ἐκτεταμένον, δεσμὸς ἄλυτος, θρόγγος ποῦ δὲν ἔχει διέδροον. Ἄρα γε εἶναι ἀρκετὰ ταῦτα καὶ παραδέχεσθε, ὅτι εἶναι φοδερὸν ὁ ὄρκος καὶ τὸ χειρότερον ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα; Πεισθήτε, πεισθήτε, παρακαλῶ, εἰς τοὺς λόγους μου. Ἐάν δε κάποιος ἀμφιβάλῃ ἰδοὺ ἔρχομαι καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν. Ἐκεῖνο ποῦ δὲν ἔχει καμμία ἁμαρτία, τὸ ἔχει αὐτὴ ἡ ἁμαρτία. Διότι εἴταν δὲν παραβαίνωμεν τὰς ἄλλας ἐντολὰς δὲν τιμωρούμεθα, τὸν δὲ ὄρκον πολλαίς καὶ φυλάττοντες καὶ παραβαίνοντες ἐξ Ἰσοῦ τιμωρούμεθα. Ἴσως δὲν ἐνοήσατε αὐτὸ ποῦ εἶπα. Λοιπὸν εἶναι ἀνάγκη νὰ σὰς τὸ εἴπω σαφέστερα. Πολλάκις κάποιος ὠρκισθῆ νὰ πράξῃ παράνομον πράξιν καὶ ἐνέπεσεν εἰς θρόγγον ἄλυτον. Εἶναι ἀνάγκη λοιπὸν τώρα ἢ νὰ φυλάξῃ τὸν ὄρκον του καὶ νὰ παρανομήσῃ ἢ νὰ μὴ τὸν φυλάξῃ καὶ νὰ πέσῃ εἰς τὸ ἐγκλημα τῆς ἐπισοκίας. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔγινε καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη βαθεῖ ὁ κρημνὸς καὶ ὅπως ἢ ἄλλως ὁ θάνατος ἀνασφραγιστὸς εἴτε φυλάξῃ τὴν ἐντολὴν εἴτε δὲν τὴν φυλάξῃ. Ἐπὶ τοῦ λοιποῦ καταστροφετικώτερον ἀπὸ τὸ ἁμάρτημα τοῦτο εἴτε προφυλάσσεταί τις ἀπ' αὐτοῦ εἴτε ὄχι.

9. Καὶ διὰ νὰ ἐνοήσατε ὅτι ἔτσι εἶναι καὶ ὅτι πολλοὶ πολλαίς ὄχι μόνον διότι παρέδωκαν τὸν ὄρκον, ἀλλὰ καὶ ὅσοι τὸν ἐφύλαξαν, ἔτσι τιμωρῶσαι ἔγιναν, θὰ σὰς διηγηθῶ σκεπτικὴν ἱστορίαν. Ὁ Ἡρώδης τὰ γενέθλια τοῦ κάποιου εἶχε καὶ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγεννήθη ἑορτάζε' ἔδειων δὲ νὰ κόμῃ αὐτὴν λαμπροτέρου, ἔβαλε τὴν θυγατέρα τῆς

βασιλίσσης νὰ κορέσῃ, μὴ γνωρίζων ὅτι διὰ τοῦτου μᾶλλον ἐζητιέσκε τὴν ἡμέραν. Ἐπῆρετε ἀηλοδὴ ἀντὶ τούτου νὰ εὐκαιροτήσῃ τὸν φιλόνηθρον Θεόν, διότι ἐκ τῆς ἀνυπαρξίας τὸν ἐδημιούργησε, διότι τοῦ ἔδωκε ψυχὴν, διότι τὸν εἰσέγαγεν εἰς τὸ σωματὸν τοῦτο τῆς κτίσεως θεάτρον, διότι θεάτην τὸν ἔκαμε τῆς ὑψιστάτης καὶ θαυμαστῆς ταύτης δημιουργίας, ἔπῆρετε μὲ θύμους καὶ εὐκαριστίας πρὸς τὸν Κύριον νὰ τιμῆσῃ τὴν ἡμέραν, ἐνῷ ὁσὸς διὰ τῆς ἀμίας τὴν ἐτίμισε. Ἐπὶ τοῦτο δὲ ἀπαιτητικώτερον πρῶτα ἀπὸ τὸν κορὸν: "Καὶ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐκόρευον ἡ θυγατέρα τῆς Ἡρωιδῆδος. Ἀκούσατε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὅσοι μὲ τοιοῦτους κορούς καὶ τοιαῦτα ἄσφατα τμηταί τὰ σπουδαιότερα γεγονότα τῆς ζωῆς σας δὲν εἶναι αὐτὰ μικρὰ κακά, ἔτσι καὶ ἂν θεωροῦνται ἀδιάφορα. Ἀκριβῶς, ἐπειδὴ θεωροῦνται ἀδιάφορα, διὰ τοῦτο εἶναι μεγάλα κακά, ἐπειδὴ δὲν τυγχάνουν πολλῆς φροντίδος καὶ προσοχῆς. Ἡ βαρεὶα ἀσθένεια, εἴταν τὴν προσοχῆς καὶ φροντίδος ἐξελείπεται, ἐνῷ ἐκεῖνη ποῦ θεωρεῖται μικρὰ καὶ δι' αὐτὸ δὲν τυγχάνει προσοχῆς, γίνεται μεγάλη. Τί λέγετε; εἰς αἰκίαν πιστοῦ τολμᾷ ἕνας νὰ ὤρκισῃ κορὸν καὶ δὲν φοδῆται μῆπως πέσῃ κεραυνὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ καύσῃ ἅλα; Ταῦτα καὶ διὰ τὰς γυναῖκας τὸ λέγω, ἵνα καὶ τοὺς ἄνδρας σαρφρονέωσιν καὶ ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τῶν αἰσθητικῶν καὶ ἐκόρευον ἡ θυγατέρα τῆς βασιλίσσης. Εὐλογητὸς ὁ Θεός· πόσῃ σαρφροσύνῃ εἰς τὸ θῆον μὰς ἔθεσε! Ἀκούσατε οἱ πιστοὶ εἰς πᾶσον προσέρχεσθε νυμφίον, ὁ ὅποιος, ἐνῷ προηγουμένως ὁ θῆος μὰς ἦτο γεμάτος ἀσκήμια, τώρα μὰς ἐπὶ τὸν ὄρκον μὲ ἐντροπὴν, σαρφροσύνην καὶ αἰσινότητα. Ἐκεῖνο ποῦ ἡ βασιλίσσα τότε δὲν ἐντρέπετο νὰ κόμῃ, τώρα δοῦμε καὶ μικρὰς ὀνητέριους δὲν θὰ ἐδέκοντο νὰ ὑπομείνουν. Ἐκόρευσε λοιπὸν ἐκεῖνη καὶ μετὰ τὸν κορὸν ἄλλων ἁμαρτιῶν θαυροτέρων ἔκαμε, διότι ἔπεσε τὸν ἀνόητον ἐκείνον νὰ ὑποσχεθῆ εἰς αὐτὴν μὲ ὄρκον, ὅτι θὰ τῆς δώσῃ δεῖ τοῦ ζήτησῃ. Βλέπετε πᾶς ὁ ὄρκος κάνει τοὺς ἀνόητους καὶ ἀνοήτους; ἐκεῖνο ποῦ ἀπλάως θὰ ζητήσῃ, ὠρκισθῆ νὰ τῆς δώσῃ. Τί λοιπὸν θὰ ἔκαμε δὲν ἐζητιέσκε τὴν κεφαλὴν του ἢ τὴν βασιλείαν του ὡς τὴν;

12. «Τί γὰρ ὀνητέριος ἀτιμότερον;» σελ. 184. Ὁ κλέριος ἰσχυρὸν διὰ τὸν κορὸν τῶν εὐλοκατέρων χαρακτηριζόμενος ὁσὸς τοῦ ἁγίου Χρυσόστομου, λόγῳ τῆς μεγάλης καὶ ἀσκήμιας κατακτάσεως τοῦ κοροῦ καὶ τῆς ἀσκήμιας διεξαγωγῆς αὐτοῦ, δὲν ἰσχυρὸς διὰ τοὺς αἰσθητικὸς ἑλληνικὸς χοροῦ, ὅστις εἶναι ἑκατοντάς ἔθους χορὸς καὶ ἑκατὸν ἢ ἑκατὸν προσοπιὰν συναπαρτιζόμενος (ἔσ. Ἀθήρητος, Σύστημα Ἡθικῆς, Ἀθήναι 1923, σελ. 298). Ἴδὲ καὶ ὁ Ἄρχηγός τῆς Πίσσεως (μυθῆματα Ἄνεστερ. Κατηχητικὸν), ἐκδ. γ', Ἀθήναι 1965, σελ. 169, ἐΣΠΣΣ.

Ἄλλ' ὅμως τίποτε ἐξ αὐτῶν ἐκεῖνος δὲν ἐνόησεν. Διότι ἤστατο πλησίον ὁ διάβολος καὶ ἔκανε ἰσχυρὰν τὴν παγίδα· ἀφοῦ δὲ κατεσκεύασε τέλειον τὸν ὄρκον καὶ ἔθεσε τὴν παγίδα καὶ ἔδωκε παντοῦ τὸ δίκτυον, τότε διατυπώνει τὴν αἰτίαν ἐκεῖνην, διὰ τὴν εἶναι θεδαία καὶ ἀναπόφευκτος ἡ σὺλπιγκος αὐτοῦ. «Ὅδός μοι, λέγει, ἐπὶ πῖνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ» (Ματθ. 14, 8). Ἀναπόφευκτος εἶναι ἡ αἰτία, ἀνόητος ἡ δόσις καὶ ἀλαφροὶά. Καὶ τῶν δύο τούτων ὁ ὄρκος εἶναι αἴτιος. Τὶ λοιπὸν ἔπραξε τὸ κάρη; Ἐνθυμήθηκε αὐτὸ ποῦ προηγουμένης σὺς ἔλεγεν, ὅτι καὶ φυλάττοντες τὴν ἐντολὴν καὶ παραδίδοντες αὐτὴν ἐξ Ἰesu τιμωρούμεθα. Ἔπραξε τὸ δάση τὴν κεφαλὴν τοῦ προφήτου; Ἄλλὰ τότε θὰ ἦτο ἀνυπόφορος ἡ τιμωρία. Ἄλλὰ τὸ μὴ τὴν δάση; τότε θὰ ἦτο ἔνοχος τοῦ ἀγκλήματος τῆς ἐπισκοπίας. Ἔβλεπε πῶς καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη εἶναι κρημνός; «Ὅδός μοι, λέγει, ὡς ἐπὶ πῖνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ». Ὡς τῆς κατηγορημένης αἰτίας! Ἄλλ' ὅμως ἔπεισε τὸν Ἡρώδη καὶ ἐνόηκεν ὅτι θὰ σταματήσει τὴν γλώσσαν ἐκεῖνην τὴν ἱερὰν, ἡ ἥσασα ὅμως μέχρι σήμερον φωνάζει. Διότι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, μᾶλλον δὲ εἰς κάθε ἐκκλησίαν ἀκούετε τὸν Ἰωάννην διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ φωνάζει καὶ τὸ λέγει «Οὐκ ἔξεστι σοὶ ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου» (Ματθ. 8, 19). Ἐκοψε τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ δὲν ἔκοψε τὴν φωνήν· ἐσταμάτησε τὴν γλώσσαν, ἀλλ' οὐ καὶ τὸν ἔλεγχον.

II. Βλέπετε τί κάνει ὁ ὄρκος! Προφητῶν κόπτει κεφαλὰς, Ἔβλεπε τὸ θέλει, φοβήσεται τὸν δειφθῶν εἶδες τὸ δίκτυον, πρόσθε τὸ μὴ πῆσαι μέσα. Ἄλλ' εἶναι ἀνάγκη πλέον καὶ σὺς λυπηθῆ, ὥστε καὶ μὴ γίνῃ βαθύτερα ἡ τομή· εἶναι ἀνάγκη πλέον καὶ σκεῖσθαι τὸ κέρι μετὰ τὸ καθήκον ἐργαλείον αἱματωμένον καὶ τὸν λόγον καὶ τὸν πάρο ἀπὸ τὰ τραύματα τῆς ἐπισκοπίας καὶ εἰς σιωπὴν καὶ τὸν θῆσα. Αὐτὸ λοιπὸν καὶ ἐνθυμήθητε καὶ οὐδέποτε θὰ ἁμαρτήσετε, ὅτι καὶ φυλάττοντες τὸν ὄρκον καὶ μὴ φυλάττοντες ἐξ Ἰesu ἁμαρτάνετε καὶ τιμωροῦσθε. Ποῦ εἶναι τώρα οἱ λέγοντες ἐάν ὀρκισθῶ δίκαιος (εἶναι κακόν); Ποῦ ὑπάρχει δίκαιον, ὅταν γίνῃται παροχάσις νόμου; Ποῦ ὑπάρχει δίκαιον, ὅταν αὐτὸ ποῦ ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει σὺ τὸ πράττει; Ἄλλὰ ὑπομείνατέ μοι ποῦ σὺς ἐπιδόντομεν πλέον τὰ τραύματα, διότι καὶ ὁ ἐπίθετος προξενεῖ πόνους καὶ εἶναι κάπως ἐνοκλητικός. Αἰσθητὰ μὲν θὰ ἦτο ἡ τιμωρία διὰ τοὺς ὄρκους ποῦ ἐκάματε πρὸ τῆς διδασκαλίας ἡμῶν εἴτε ἐφυλάττετε εἴτε παρεδίνατε αὐτούς, αἰσθητοτέρα ὅμως θὰ εἶναι τώρα κατ'ὸν τῆς διδασκαλίας ἡμῶν. «Εἰ γὰρ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔκρουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας» (Ἰω. 15,

22) λέγει ὁ Κύριος. Τοῦτο καὶ σὺ σὺς εἶναι δυνατόν καὶ λέγει, ὅτι δηλαδὴ τοῦ λοιποῦ οὐδεμίαν δικαιολογίαν θὰ ἔχετε ἀν παραδίνατε τὴν ἐντολὴν ταύτην. Τώρα θεδαίως τὸ δάσημα, ποῦ θὰ λάβετε, εἴτε ἐπισκοπίαν εὖρη, εἴτε ἐπισκοπίαν, εἴτε πορνεῖον, εἴτε μοικρίαν, εἴτε ἄλλαν τὴν κακίαν, ἀποβάλλει ὁλοὺς τοὺς ῥύπους καὶ σὺς καθαρίζεται τελείως· εἶθε δὲ καὶ μετὰ τὸ δάσημα καὶ σὺς τὴν καθαρότητα αὐτὴν ποῦ θὰ λάβετε καὶ διατηρήσετε καὶ τὸ εἶθε ἀπληλαγμένοι πάσης κηλίδος καὶ ἡμεῖς καὶ συνήθησεν καὶ τὴν κακίαν ἀποβάλλετε καὶ ὑπερ τῶν διδασκάλων σου, ἀφοῦ μέγιστα μετ' ἄλλων θὰ σὺς ἐλέησεν καὶ λήμπετε λιμνηρότερα ἀπὸ τὰ ὕδρα τοῦ οὐρανοῦ. Ἔθε λοιπὸν διὰ τῶν εὐκῶν σου καὶ τὴν κακίαν ἀποβάλλετε ἅπαντες ἔμπροσθεν τοῦ ἁγίου τοῦ Χριστοῦ, διὰ τοῦ ὁποῦ καὶ μετὰ τοῦ ὁποῦ εἰς τὸν Πατέρα, συγχρόνως δὲ καὶ εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀνήκει ἡ δόξα τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Κ Α Τ Η Χ Η Σ Ι Σ 18'

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ ΝΑ ΒΑΠΤΙΣΘΩΣΙ. ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ ΕΣΚΑΤΗ.

1. Ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι ἡ ἑσπέρη ἡμέρα τῆς κατηχήσεως. Δε' αὐτὸ καὶ ὁ ἑσπέραιος ὄλων εἰς τὴν ἑσπέρην ἡμέραν τῆς κατηχήσεως ἔκω ἔλθει. Ἐκω δὲ ἔλθει ἑσπέραιος ἀπὸ τῆς ἀναγγελίας διὰ μετὰ δύο ἡμέρας ὁ νυμφίος ἔρχεται. Σηκωθείτε λοιπὸν, ἀνάψατε τὰς λαμπράδας καὶ με φαίτερον φῶς τὸν βασιλεῦα τῶν οὐρανῶν ὑποδεχθήτε. Σηκωθείτε καὶ γρηγορήσατε· διότι οὐκ ἔν κερῶ ἡμέρας, ἀλλ' εἰς τὸ μέσον τῆς νυκτός ὁ νυμφίος ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔθημον τῆς γελότης τοῦ γάμου, ἡ νύμφη νὰ παραδίδεται εἰς τὸν νυμφίον, ὅταν ἡ νύκτα ἔκει παλὺ προχωρήσῃ. Μὴ ἐπιπολεῖως δὲ λάβετε αὐτὸ πὺ ἠκούσατε, οὐ νυμφίος ἔρχεται, διότι πρόκειται πρᾶγμα: περὶ μεγάλων γεγονότος πὺ φανεράνει μεγάλην τοῦ Θεοῦ φιληνθρωπίαν. Δὲν διέταξεν ἡ ἀνθρωπίνῃ φῶσι πρὸς αὐτὸν νὰ ἔλθῃ, ἀλλ' αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς ἦλθε. Βεβαίως τοῦτο εἶναι τὸ ἔθημον τῶν γάμων, ὁ νυμφίος νὰ μεταβῆ εἰς τὴν νύμφην, ἔστι καὶ ἂν αὐτὸς μὲν εἶναι εὐπορώτατος, ἐκείνῃ δὲν εἶναι πτωκὴ καὶ παραπεταμένη. Ἀλλὰ προκειμένου μὲν περὶ ἀνθρώπων, τοῦτο δὲν εἶναι καθόλου θαυμαστὸν, διότι καὶ ἂν ἀκόμη ἀπὸ ὀπίσθεως ὀλίγη ὄξια διαφέρει πολὺ ὁ γάμος ἀπὸ τῆς νύμφης, οὐδεμία διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν ἀπὸ ὀπίσθεως ἀνθρωπίνης φύσεως. Διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι εὐπορώς εἶναι ὁ νυμφίος, πτωκὴ δὲ καὶ εὐτελής ἡ νύμφη, καὶ οἱ δύο ὅμως ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Προκειμένου ὅμως περὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας τὸ πρᾶγμα εἶναι θαυμαστὸν, διότι ἂν καὶ ἦτο Θεὸς καὶ εἶχε τὴν μακαρίαν καὶ ἀθάνατον ἐκείνην οὐσίαν (γνωρίζετε δὲ πῶς διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων) κατηξίωσε πρὸς τὴν ἰδικὴν μας φύσιν νὰ ἔλθῃ. Ἀφῆσας δὲ τὸν πατρικὸν οἶκον οὐκ εἶ' ἀποκηρύσσει, ἀλλὰ διὰ τῆς κατὰ σάρκα οἰκονομίας πρὸς τὴν νύμφην ἔτρεξε. Τοῦτο λοιπὸν καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος Παῦλος ἐνόησας καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κηρυχθείσης καὶ τῆς τιμῆς θαυμάσας ἐφώναξε δυνατὴ καὶ εἶπεν· «Ἀντὶ τοῦτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν

πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκαλληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν. Ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφ. 5, 31-32).

2. Καὶ κατὰ τί εἶναι θαυμαστὸν τὸ ὅτι πρὸς τὴν νύμφην ἦλθεν, ἀφοῦ καὶ τὴν ζωὴν του ἀσκήν νὰ θυσιάσῃ ὑπὲρ αὐτῆς δὲν ὄπισσε; Καίτοι θεοδίκως κανεὶς νυμφίος διὰ τὴν νύμφην δὲν θυσιάσθη· διότι κανεὶς, κανεὶς ἑραστής, καὶ ἂν πάρα πολὺ ρονιαδῆς εἶναι, δὲν περικόπεται ἀπὸ τῶσιν ἀγάπην πρὸς τὴν γυναῖκα πὺ ἀγάπῃ, ἀπὸ δὲσιν ὁ Θεὸς διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ψυχῶν μας. «Καὶ ἂν παραστῆ ἀνάγκη νὰ ἐμπισθῶ, λέγει, ἢ νὰ ραπισθῶ ἢ εἰς αὐτὸν νὰ ἀναβῶ τὸν σταυρὸν, δὲν θὰ ὀρνιθῶ νὰ σταυρωθῶ, διὰ νὰ λάβω τὴν νύμφην». Ταῦτα δὲ ἔπισκε καὶ ὑπέμενε οὐκ ἔκ θαυμαστοῦ καὶ ἐκτιμήσεως τοῦ κάλλους αὐτῆς, διότι δὲν ὑπάρχει ἀσκημότερον πρᾶγμα ἀπὸ αὐτὴν, οὔτε ἀσθεστερον, προτοῦ θεοδικῆς λάθῃ αὐτῆν. Ἄκουσε λοιπὸν πῶς ὁ Παῦλος περιγράφει τὴν ἀσκημίαν καὶ κακομορφίαν αὐτῆς· «Ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλονώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίας καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, στυγητοί, μισούντες ἀλλήλους» (Πτ. 3, 3). Ἐμισούσαμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον (τῶσιν μεγάλη ἦτο ἡ κακία μας)· ὁ Θεὸς ὅμως ἡμᾶς τοὺς μισοῦμένους μεταξὺ δὲν ἔμισησε, ἀλλὰ ἐκείνους πὺ εὐρίσκοντο εἰς τῶσιν ἀσκημίαν καὶ κακομορφίαν ψυχῆς τοὺς διέσωσε. Ἀφοῦ δὲ ἦλθε καὶ εὔρε τὴν μέλλουσαν νύμφην αὐτοῦ νὰ εἶναι γιμνὴ καὶ ἀσκημιονῆ, τὴν ἐνέδουσε πρὸς καθαρόν τὸν οὐσίον τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν ὄξαν κανεὶς λόγος οὔτε καμμία διάνα θὰ δυναθῇ νὰ παρατίσῃ. Πῶς νὰ σὲς τὸ εἶπῃ: Μὲ τὸν ἑαυτὸν του ὡς ἄλλο ἡμῶσιν μᾶς ἐνέδουσε· «Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδούσασθε» (Γαλ. 3, 27). λέγει ὁ Ἀπόστολος. Τοῦτο τὸ ἡμῶσιν ἰδὸν ἐνυθεν μὲ τὰ προφητικὰ του μάτιο ὁ Δαυὶδ ἐφώναξε καὶ εἶπε· «Ἰασητὴ ἡ βασίλισσα ἐκ δεξῶν σου» (Ψαλμ. 44, 10). Βασίλισσα μὲ μίς ἔγενεν ἡ πτωκὴ καὶ παραπεταμένη καὶ ἐπὶ τῶν πλησίων τοῦ βασιλέως ὡς νυμφίον δὲ καὶ νύμφην, πὺ ἴστανται ὁ ἕνας πλησίον τοῦ ἄλλου εἰς τὸ ἱερὸν μυστήριον τοῦ γάμου, παριστᾶ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ προφήτης· «Ἐν ἱματιοῦ διακρίσῃ περιβεβλημένη πεποικιλμένη» (Αὐτόθι). Ἰδὸν ὅτι καὶ τὸ ἡμῶσιν σου εἶπεν ὁ προφήτης. Κατὸσιν διὰ νὰ μὴ νομίσῃς ὅτι πρόκειται περὶ οἰσθητῶν πραγμάτων, ἐπειδὴ ἡκουσες νὰ λέγῃ χρυσὸν, ἀνυψῶναι τὴν διάνον σου καὶ εἰς παρ' ἐπισητὴ πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν νοητῶν προσθέντων τὸ ἐξῆς· «Ἰδὸσα ἡ ὄσα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἐωθθεν» (Αὐτόθι 14) Ἐλέεις νὰ ἴδῃς καὶ τὰ ὑποδήματα τῆς· Οὔτε αὐτὰ

είναι ραμμένα από αίσθητη ύλην, οὔτε ἀποτελοῦνται ἀπὸ κοινὰ δέρματα, ἀλλ' ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν εἰρήνην· ἔγυψήσαοθε, λέγει, τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν εἰσαγωγῇ τοῦ Εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης» (Ἐφ. 6, 15). Θέλεις νὰ σοὺ δεῖξω καὶ αὐτὴν τὴν ἀπαστραπτουσαν ὄψιν τῆς νύμφης καὶ τὸ ἀπεριγράφον κάλλος τῆς καὶ πολὺ πλῆθος ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων γύρω αὐτῆς; Ἄλλ' ὅς πασθόμεν ἀπὸ τὸ χεῖρ τοῦ νυμφαγωγοῦ Παύλου, ὅτις διασκόπων τὸ πλῆθος, θά δυναθῆ νὰ μᾶς εἰσαγάγῃ πρὸς αὐτήν. Πι λοιπὸν οὗτος λέγει περὶ αὐτῆς: «Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθαρῶς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι» (Ἐφ. 5, 25-26). Εἶδες ὅτι τὸ σῶμα αὐτῆς εἶναι καθαρὸν καὶ φαῖρόν; Εἶδες ὅτι εἶναι ὡραία καὶ ἀπαστραπτει περισσότερο ἀπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας; Κατόπιν προσθέτει εἶνα ἡ ἁγία καὶ ἁγία, μὴ ἔχουσα σπῆλον ἢ ρυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων (Αὐτόθι 27). Εἶδες αὐτὸ τὸ ἄθος τῆς νεότητος, αὐτὴν τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας τῆς; Θέλεις νὰ μάθῃς καὶ τὸ ὄνομά τῆς; παρὴ καὶ ἁγία ἀνορέζεται. Διότι λέγει: «Παῦλος ἀπέσταλας Χριστῷ Ἰησοῦ τοὺς ἁγίους τοὺς οὖν ἐν Ἐφέσῳ καὶ πιστοὺς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ἐφ. 1, 1).

3. Ἄλλ' ἄκουσας τὸ ὄνομα τῆς νύμφης, ἐνεθυμήθησαν παλαιὸν κρῆς μοι πρὸς σὲ, διότι εἶχα ὑποκεθῆ νὰ σοὺ εἰπω διαί ὀνομαζόμεθα πιστοί. Διὰ ποῖον λοιπὸν λόγον ὀνομαζόμεθα ἔτσι; Διότι μᾶς ἔχουν ἐμπιστευθῆ πράγματα, τὰ ὅποια οἱ σαρκιακοὶ μᾶς ὀφθαλμοὶ δὲν δύνανται νὰ ἴδωσιν. Τόσον μεγάλᾳ εἶναι ταῦτα καὶ φρικτῶς καὶ ἀνώτερα τῆς ἰσχύος μας φύσεως. Οὔτε συλλογισμὸς δύναται νὰ τὰ εἶδῃ, οὔτε διάνοια ἀνθρωπίνη θά δυναθῆ νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ καὶ κατανοήσῃ, μόνη δὲ ἡ τῆς πίστεως διδασκαλία γνωρίζει αὐτὰ καλῶς.

Διὰ τοῦτο διπλοῦς ὀφθαλμοὺς μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεός, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς σαρκὸς καὶ τοὺς τῆς πίστεως. Ὅταν λοιπὸν εἰσέλθῃς εἰς τὴν ἱερὰν μυσταγωγίαν (τοῦ βαπτίσματος), οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ τῆς σαρκὸς τὸ νερὸ βλέπωσιν, οἱ δὲ τῆς πίστεως τὸ πνεῦμα. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν βλέπωσιν τὸ σῶμα νὰ βαπτίζεται, οἱ δὲ τῆς πίστεως τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον νὰ θάπτεται· ἐκεῖνοι τὸ σῶμα νὰ λούεται, οὗτοι τὴν ψυχὴν νὰ καθαρῶνται· ἐκεῖνοι τὸ σῶμα νὰ ἀνοβαίνῃ ἀπὸ τὰ ὕδατα, οὗτοι τὸν νέον ἄνθρωπον λάμπουντο νὰ ἀνοβαίνῃ ἀπὸ τὴν ἱερὰν ταύτην καθαρίαν. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν τὸν ἱερέα βλέπωσιν νὰ ἐπιθέτῃ ἄνωθεν τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν καὶ νὰ ἐγγίῃ τὴν κεφαλὴν, ἐνῶ δὲν εἶναι ἄνθρωπος ὁ τότε βαπτίζων, ἀλλ' αὐτὸς ὁ μονογενὴς Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐκεῖνο ποῦ ἔγινεν ἐπὶ τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου μας, τοῦτο γίνεται καὶ ἐπὶ τῆς ἰσχύος μας. Ὅπως

ἐκείνην ὀφείνεται μὲν νὰ τὴν κρατῆ ὁ Ἰωάννης ἀπὸ τὴν κεφαλὴν, ὁ δὲ Θεὸς Λόγος εἰς τὰ ρεῖθρα τοῦ Ἰορδάνου τὴν κατέβαζε καὶ τὴν ἀβάπτιζε· καὶ ἄνωθεν ἰκόμετο ἡ πατρικὴ φωνὴ νὰ λέγῃ: «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός» (Ματθ. 3, 17) καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐπεφόιτα, τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ εἰς τὴν ἰσχύην σου σάρκα, ὅσα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὸ βάπτισμα γίνεται. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰωάννης διὰ νὰ μᾶς διδάξῃ ὅτι δὲν μᾶς βαπτίζει ἄνθρωπος, ἀλλ' ὁ Θεός, ἔλεγε: «Ὅπως μοι ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου, σὺ σὺν εἰμὶ ἰκανὸς λῦσαι τὸν λῆντα τοῦ ὑποδύματος αὐτοῦ. Αὐτὸς ὑπὲρ βαπτίζει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ» (Λουκ. 3, 16. Ἰω. 1, 27). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἰερὸς ἐστιν βαπτίζων, δὲν λέγει: «βαπτίζω τὸν δεῖνα», ἀλλὰ «βαπτίζεται ὁ δεῖνα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος» δεκνύων, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς ἐκεῖνος ποῦ βαπτίζει, ἀλλ' ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τῶν ὁποίων καὶ τὸ ὄνομα ἐπικαλεῖται.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σημερινὴ ἀπαγγελία σοὺς πιστοὺς λέγεται καὶ δὲν σοὺς ἐπιπέμπωσιν τίποτε ἄλλο νὰ εἰπάτε προτοῦ εἰπῆτε ὅτι πιστεύετε.¹³ Ἡ λέξις αὕτη εἶναι θεμέλιος ἄσκιος ποῦ ἔχει ἐπάνω του αἰκοδομητὴν ὀσάλευτον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος λέγει: «Πιστεύετε γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ ὅτι ἐπι» (Ἐβρ. 11, 6). Διὰ τοῦτο καὶ σὺ προσερχόμενος εἰς τὸν Θεὸν πρώτον πιστεύεις καὶ τότε προσφέρεις τὴν λέξιν ταύτην. Ἐὰν δὲ δὲν προηγήθῃ αὕτη (ἡ πίστις), τίποτε ἐκ τῶν ἄλλων ἀληθειῶν δὲν δύναται οὔτε νὰ εἰπῆς, οὔτε νὰ ἐννοήσῃς. Καὶ διὰ νὰ παραλείψω τὴν ἀνεκφραστον καὶ ἁμάρτυρον ἐκείνην γέννησιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, ταύτην, τὴν κατὰ σάρκα, ποῦ ἔγινεν εἰς τὴν γῆν, τῆς ὁποίας πολλοὶ ἔγιναν μάρτυρες, θά σοὺ ἀναφέρω, διὰ νὰ σοὺ ἀποδείξω δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ὅτι ὄνειν τῆς πίστεως οὔτε αὐτὴν εἶναι δυνατὸν ποτὲ νὰ παραδεχθῆς. Ὁ ἀκύριτος, ὁ συνέκων καὶ διακρατῶν τὰ πάντα, εἰς μίσηρον εἰσῆλθε παρθενικῶν. Πῶς καὶ διὰ ποῖου τρόπου; Ἀδύνατον εἶναι νὰ τὸ ἀποδείξῃς ἂν εἴπῃς εἰς τὴν πίστιν, ἐκείνην θά δυναθῆ νὰ σὲ πληροσορήσῃ, διότι τὰ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀδυναμίαν τῆς ἰσχύος μας θεουῶσας πρέπει νὰ τὰ παρουσιάζωμεν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς πίστεως. Τοῦτον τὸν τρόπον τῆς γεννήσεως οὔτε αὐτὸς ὁ

13. Προφανῶς πρόκειται περὶ τῆς θεᾶ τῶν κατηχομένων ἀπαγγελίας τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, ἡμερᾶς παρόντων εἰς αὐτὸς ὁ Ἐπίσκοπος τῆ Κωνσταντινουπόλεως, οὔτοι δὲ ἀπὸ γύλλων τοῦτε ἐνόησαν αὐτὸς τῆς κλητικῆς Ἐδδομένης ὅς ἔρχεται ὁ παρ' αὐτῶν εἰς ἡν Ἀσολικαία Σύνδου. Ἡ δὲ Σύνταγμα Ἰερῶν Κανόνων Ρέλλη· Νοτῆ τ. Β' σελ. 488 ἔφημισαν Βαλσαμῶνος καὶ Δειτοσοφιστῆν Ρομῶν σελ. 112.

Εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος, ὁ ὁποῖος τὴν ἀνέγραψεν ἐγνωρίζεν. Ὅτι μὲν «εὐρέθη ἔκουσα ἐκ Πνεύματος ἁγίου» (Ματθ. 1, 18) εἶπε, τὸν τρόπον ὅμοιος δὲν ἀνέφερεν. Ὁδὲ ὁ Γαβριὴλ ἐγνωρίζε, διότι καὶ οὗτος τοῦτο μόνον λέγει «Πνεῦμα ἁγιον ἐπελεούσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοῦ» (Λουκ. 1, 35), τὸ δὲ πῶς καὶ μὲ ποῖον τρόπον οὕτε αὐτὸς γνωρίζει.

4. Ἄλλὰ τὸν μὲν περὶ τῆς πίστεως λόγον εἰς τὸν διδάσκαλον¹⁴ θὰ παρακαρῆσομεν, εἶναι δὲ καθόν καὶ ἡμεῖς εἰς ἄλλην περίστασιν νὰ σὲς ἐμιλήσομεν περὶ αὐτῆς, ὅταν θὰ παρευρισκῶνται πολλοὶ ἐκ τῶν κατηκουμένων. Ἐκεῖνα δὲ ποῦ εἶναι ἀνάγκη μόνον θεῖς νὰ ἀκούσετε πᾶρα καὶ δὲν εἶναι εὐνοσιῶν, ὅταν ἐκεῖνοι εἶναι ἀναμειγμένοι μὲ σὰς νὰ εἶπω, αὐτὰ σήμερον εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σὲς εἶπω. Ποῖα λοιπὸν εἶναι αὐτά; Μεθαύριον, τὴν Παρασκευὴν, κατὰ τὴν ἐνάτην ἄραν, εἶναι ἀνάγκη νὰ σὲς ζητήσῃς νὰ κάρητε ὁμολογίας τινας καὶ συνθήκας πρὸς τὸν Κύριον. Δὲν σὰς ἀνέφερα δὲ δύνει λόγου τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἄραν καὶ ἀπ' αὐτὰς δύνασθε νὰ λάβετε κατὰ τὸ μυστικόν. Κατὰ τὴν ἐνάτην ἄραν τῆς Παρασκευῆς ὁ ἁγιστὴ εἰς τὸν παράδεισον εἰσῆλθε, τὸ σκότος, ποῦ ἔρχισε τὴν ἕκτην ἄραν, ἐξέλιπε καὶ τὸ αἰσθητὸν καὶ νοητὸν φῶς τότε προσεφέρεθι θεοῦ ὑπὲρ τῆς Οἰκουμένης. Διὰ τὴν λέγει ὁ Χριστὸς «Πάτερ εἰς χεῖρας σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου» (Λουκ. 23, 46). Τότε τὸν ἦλθον τῆς δικαιοσύνης ἰδῶν νὰ λάμψη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὁ αἰσθητὸς ἥλιος τὰς ἀκτῖνας ἀπέστρεψεν. Ὅταν λοιπὸν θὰ πρόκειται νὰ εἰσέλθῃς καὶ σὺ, ἐνθυμήσου τὸ μέγεθος τῶν κατορθωμάτων καὶ ἀρίθμησε τὰς διαρεὰς ταύτας καὶ τότε πλέον δὲν θὰ εὐρίσκειαι ἐπὶ τῆς γῆς ἄλλ' ἀνυψούμενος θὰ φθάσῃς ψυχικῶς εἰς αὐτοὺς τοὺς οὐρανοὺς.

Πρέπει λοιπὸν ὅταν ἴδῃς ἀπὸ κοινοῦ εἰσέλθετε (πρόσεξε καὶ τοῦτο, ὅτι ἅλα ἀπὸ κοινοῦ δίδονται σὲ ἄλλους σὰς, ὥστε μὴτε ὁ πλούσιος νὰ ὑπερέχῃ τοῦ πτωχοῦ, μὴτε ὁ πτωχὸς νὰ νομῆῃ ὅτι εἶναι κόπος πρὸς μειονεκτικὴν θέσιν ἀπὸ τὸν πλούσιον) διότι ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ δὲν ὁπάρκει διάκρισις ἀνδρός, οὔτε γυναικὸς, οὔτε Σκύθου, οὔτε θαρβάρου, οὔτε Ἰουδαίου, οὔτε εἰδωλολάτρου (Κολ. 3, 11). Διὰ δὲ μόνον ἡλικίας καὶ φύσεως διάκρισις δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀνωμαλία καθὲ ἀξιώματος, ἔχει ἀφορισθῆ: ἕνα ἀξίωμα ὑπάρχει εἰς ἄλλους, μίᾳ διαρεῖ, ἕνας ἀδελφικὸς σύνδεσμος, ἡ ἴδια χάρις), πρέπει λοιπὸν, ἐπαναλαβθεῖσθε, ὅταν ἴδῃς καὶ θὰ εἰσέλθετε, νὰ μὴ σταθῆτε ἄρθοι, ἀλλὰ νὰ γονατίσετε καὶ

ὑψιάνοντες τὰ κέρια εἰς τὸν οὐρανὸν νὰ εὐχαριστήσῃτε τὸν Θεὸν διὰ τὴν δωρεάν ταύτην. Εἰς τὰ γόνατα νὰ ἱστασθε διατάσσουσιν οἱ ἱεροὶ νόμοι, ὥστε καὶ ἀπὸ τῆς στάσις σὰς νὰ ὁμολογήσῃτε τὴν πρὸς τὸν Κύριον ὑποταγὴν σὰς. Ὅτι δὲ ἡ γονυκλισία φανερώσει δουλείαν καὶ ὁμολογίαν ὑποταγῆς, δέκουσε πᾶς τὸ λέγει ὁ Παῦλος «ἀὐτῷ κάρηται πᾶν γόνυ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθόνιων» (Φιλ. 2, 10). Ἄποῦ γονατίσετε διατάσσουσιν οἱ διδάσκοντες νὰ εἴπητε τὰ ἑξῆς: «Ἀποτάσσομαι σοὶ Σατανᾷ».

5. Μοῦ ἦλθε νὰ σακρούσῃ τὰρα: ἐταράχθη καὶ μικρὰ ἀνεπέναξα. Διότι ἐνεθυμήθη τὴν ἱερὰν ἐκείνην ἐσπέραν κατὰ τὴν ὁμοίαν καὶ ἐγὼ τὴν μακαρίων ταύτην ἠζήτηθην νὰ ἀφῶσω φωνήν, ὅτε εἰς τὴν φωνάδα καὶ ἁγίαν τοῦ βαπτίσματος μυσταγωγίαν ὠδηγοῦμην! Ἐνεθυμήθη τὴν καθαρότητα ποῦ εἶχον τότε καὶ ὅσα κατόπιν μέχρι σήμερον συνέλεξα ἁμαρτήματα. Συνέθη δηλαδὴ εἰς ἐμέ, ὅτι καὶ εἰς τὰς γυναῖκας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ μέγα ὕψος πλούτου καὶ εὐπορίας ἔπεσαν εἰς ἔσχατον βαθμὸν πτωχείας. Ὅταν λοιπὸν αἱ πᾶντωκαί αὐτὰ γυναῖκες βλέπωσι ἄλλα κορίτσια νὰ νυμφεύωνται εἰσφόρους νέους, νὰ τιμῶνται πολλὰ καὶ μὲ πολυτέλειαν καὶ πομπὴν νὰ δηγῶνται εἰς τὸν νυμφίον, πολλὰ θάβηθαι καὶ στενοκαρποῦνται: διὰ τὸν φθονοῦν τὰ ἕνα καλὰ καὶ ἀγαθὰ, ἀλλὰ, διότι, βλέποντες τὴν ἔξῃν εὐτυχίαν, οἰσθάνονται ζωηρότερα τὴν ἰστέην των συμφορὰν. Αὐτὸ καὶ ἐγὼ ἔπαθα τὰρα. Ἄλλὰ διὰ νὰ μὴ καταστήσω σκυθρωπότερον τὸν λόγον διὰ τῆς διηγήσεως τῶν ἰδικῶν μου κακῶν, ἔς ἐπανέλθω μὲν πάλιν διὰ τοῦ λόγου πρὸς σὰς.

6. «Ἀποτάσσομαι σοὶ Σατανᾷ». Τί ἔγινε; Τί τὸ ἔξῃον καὶ παράδοξον συνέθη; Σὺ ποῦ ἐφοβείσαι καὶ ἔτρεμες ἐξηγήρηθῃς ἐναντίον τοῦ τυράννου. Περιφρονεῖς τὴν σκληρότητά αὐτοῦ; Ποῖος σοῦ ἐνέβαλε τὴν θρασύτητα; Ἄπὸ ποῦ ἔλαβες τὸσον θάρρος; «Ὅπιον ἰοικυρὸν ἔκω» ἐναντί. Ποῖον ἔπλον, ποῖαν συμμαχίαν; Λέγε μου. «Συντάσσομαι σοὶ, Χριστέ», λέγει. Διὰ τοῦτο λαμβάνω τὸ θάρρος, λέγει, νὰ ἐξεγερθῶ ἐναντίον σου' ἔκω ἰσχυρὸν κατασθένον. Τοῦτο μὲ ἔκω ἰσχυρότερον τοῦ δαίμονος, τὸν ὁποῖον προηγουμένως ἐφοβόμην καὶ ἔτρεμον. Διὰ τοῦτο διὰ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ τὴν πομπὴν ἀπορροῦμαι. Πομπὴ δὲ τοῦ διαδόλου εἶναι καθὲ εἶδος ἁμαρτίας, τὰ θέατρα τῆς παρνομίας, αἱ ἱπποδρομῖαι, συγκεντρώσεις ποῦ προκαλοῦν γέλια καὶ εἶνοι πλήρεις ἀκαρτολογίας, πομπὴ τοῦ διαδόλου εἶναι οἰκονομίαι καὶ μαντεῖα, κλήρονες καὶ παρατηρήσεις καιρῶν, σύμβολα καὶ φιλικὰ καὶ ἐπιφοῖ. Θευμαστὸν φυλακτὸν καὶ μεγίστη ἐπιφοῖ εἶναι ὁ σταυρὸς, μακαρία δὲ εἶναι ἡ ψυχὴ ποῦ προ-

14. Τὸν Ἐπίσκοπον Φλακτιανόν.

φέρει τὸ ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σταυρωθέντος. Τοῦτο τὸ ὄνομα κάλεσον καὶ κάθε νόσημα θὰ φύγῃ, κάθε δὲ ἐπιβουλὴ σατανικὴ θὰ παραμερίσῃ ἀπὸ σοῦ. Αὐτοὺς τοὺς λόγους ἐνθυμήσου· οὗτοι ἀποτελοῦν συνθήκην πρὸς τὸν νυμφίον. Καθὼς δηλαδὴ προκειμένου περὶ τῶν αἰσθητῶν γάμων εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνωνται πρῶτον προκουσμίματα καὶ γαμήλια δῶρα, τὸ ἴδιον καὶ τώρα πρὸ τῶν γάμων τῶν πνευματικῶν (τοῦ βαπτίσματος) γίνεται. Γυμνὴν σὲ εἶρε καὶ παύσῃ καὶ ἀσκηνοῦσάν καὶ δὲν σὲ περιερόνθησε, δίδει μόνον τὴν προίκεσίν σου λαμβάνει ὡς ἄνθρωπος. Ἄντ' προίκεα λοιπὸν δώσε τοὺς λόγους τούτους καὶ θὰ τοὺς θεωρήσῃ ὡς μίγαν πλοῦτον ὁ Χριστός, ἂν τοὺς τηρήσῃ διὰ πάντος, διότι πλοῦτος δὲ ἐκεῖνον εἶναι ἡ σωτηρία τῶν ἰδικῶν μας ψυχῶν. Ἄκουσε πῶς λέγει τοῦτο ὁ Παῦλος· «πλουτῶν εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐπακαλουμένους αὐτὸν» (Ρωμ. 10, 12).

7. Μετὰ τοὺς λόγους τούτους, μετὰ τὴν ἀπόρρητον τοῦ διαβόλου, μετὰ τὴν προσέλευσιν πρὸς τὸν Χριστόν, ἐπειδὴ πλέον ἀνήκειν εἰς αὐτὸν καὶ τίποτε τὸ κοινὸν δὲν ἔκαμεν πρὸς ἐκεῖνον, ἄμεως διατάσσει ὁ ἱερεὺς νὰ σφραγίσῃ, καὶ εἰς τὸ μέτωπόν σου κἀναίει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ἐπειδὴ εἶναι ἐπιόμενον τὸ θηρίον ἐκεῖνα, ἀφοῦ ἤκουσε τοὺς λόγους σοῦ εἶπες, νὰ γίνῃ περισσότερο ἄγιον (διότι εἶναι ἀναίσχυτον) καὶ νὰ θέλῃ νὰ ἀρῆσθαι ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ προσώπου σου, διὰ τοῦ χρισματος κἀμῶν εἰς τὸ πρόσωπόν σου τὸν σταυρὸν, ἅπαν αὐτὸ ἐξουδετερῶναι τὴν ὄρμη. εἰς τὴν δὲ τολμὴν πλέον νὰ ἀνταρῶσθαι τὸ πρόσωπόν σου, ἄλλ' ὡς νὰ θάψῃ ἀκάννας νὰ ἐκπέμπωνται ἐξ αὐτοῦ, τυφλώνεται καὶ ἀπομακρύνεται. Γίνεται δὲ ὁ σταυρὸς διὰ τοῦ χρισματος· τὸ δὲ χρίσμα τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ μίγαν ἐλαίου καὶ μέρου καὶ τὸ μὲν μῦρον ἐπειδὴ εἶναι νύμφη, τὸ δὲ ἔλαιον ἐπειδὴ εἶναι ἀβλήτης. Ὅτι δὲ οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς σὲ κρίει διὰ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ἔκουσε τοὺς λόγους τοῦ Παύλου· «Ὁ δὲ θεοῦν ἡμεῖς σὸν ἡμῖν εἰς Χριστόν καὶ χρίσας ἡμεῖς, Θεός» (Β' Κορ. 1, 21). Ὅταν δὲ μετὰ τοῦτο τὸ χρίσμα ἀλείψῃ ἅλα τὰ μέλη, εὐκόλο δύνῃσαι νὰ καταβάλλῃς τὸν δράκοντα, χωρὶς νὰ πάθῃ κανένα κακὸν παρ' αὐτοῦ.

8. Μετὰ λοιπὸν τὴν κρίσιν ταύτην εἰς τὴν καλυμθῆσαν τῶν ἁγίων ὕδατων ὑπολείπετε νὰ ἔλθετε. Τότε ἀφοῦ σοῦ ἀπαρέσῃ ὁ ἱερεὺς τὸ ἱμάτιον, ὁ ἴδιος σὲ θυθίζει εἰς τὰ ὕδατα. Διατί ἄρα γυμνὸς; Διὰ τοῦτο σοῦ ὑπεθυμίζει τὴν γυμνότητα ποῦ εἶχε προηγουμένως, ὅτε ἴσος εἰς τὸν παράδεισον καὶ δὲν ἐντρέπετο· «Ἦσαν Ἀδὰμ καὶ Ἐβὰ γυμνοὶ καὶ οὐκ ἤσχύνοντο» (Γεν. 3, 1) λέγει ἡ Γραφὴ, ἕως οὗ ἔλα-

βον τὸ ἱμάτιον τῆς ἀμαρτίας τὸ γεμῖον ἀπὸ ἐντροπῆς. Καὶ ἐδῶ λοιπὸν νὰ μὴ ἐντρέπῃσαι, διότι πολλὸ ἀνώτερον εἶναι ἡ καλυμθῆσα ἀπὸ τὸν παράδεισον. Δὲν εἶναι ἐδῶ ἕρις, ἀλλ' ὁ Χριστὸς ποῦ σὲ φέρει εἰς τὴν ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος ἀναγέννησιν (Ἰω. 3, 5). Δὲν εἶναι ἐδῶ δένδρα ποῦ ἔχουν ὄμορφον καὶ ὠραῖον θέαμα, ἀλλὰ καρσιματα πνευματικά. Δὲν εἶναι ἐδῶ δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ (Γεν. 2, 10), ὅτε νόμος καὶ ἐντολαί, ἀλλὰ χάρις καὶ δωρεά· «Ἀμαρτία γὰρ ὤμων οὐ κυριεύσει· οὐ γὰρ ἔστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ χάριν» (Ρωμ. 8, 14).

9. Ἄφοῦ ἄρα με τὴν εὐχαρίστησιν ἠκούσατε ὅσα ἐλάθησα, μίαν μόνον ἀποθήκην διὰ τὴν ἡβονὴν ταύτην θὰ σὰς ζητήσω, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν σὰς ἐζήτησα. Ὅταν εἰς τὴν καλυμθῆσαν ἐκείνην τῶν ὕδατων καταβῆτε, ἐνθυμηθῆτε τὴν μηδαμινότητά μου. Περὶ τοῦτο καὶ προηγουμένως σὰς παρεκάλεσα, ὅταν σὰς ὑπεθυμίσα τὸν Ἰωσήφ, ὁ ὁπίος πρὸς τὸν ἀρχιερατικὸν ἔλεγεν· «Μνησθητί μου, ὅταν εὐ σοι γέννηται» (Γεν. 40, 14). Καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ἀρχὴν σὰς εἶπον· «θυμηθῆτε με ὅταν σὰς γίνῃ τὸ καλόν». Τώρα ἴσως δὲν λέγω θυμηθῆτε με ὅταν σὰς γίνῃ τὸ καλόν, ἀλλὰ θυμηθῆτε με, ἐπειδὴ σὰς ἔθηκεν τὸ καλόν. Καὶ ὁ μὲν Ἰωσήφ ἔλεγεν ἐνθυμίσαι με, διότι δὲν ἔκαμα κανένα κακόν» (Λευ. 15), ἐγὼ δὲ λέγω ἐνθυμηθῆτε με, διότι πολλὰς καὶ κακὰς πράξεις ἔκαμα. Μεγάλην παρησίαν πρὸς τὸν βασιλεῖα μας τὸν οὐράνιον θὰ ἔχετε τώρα ἄλλοι σὰς. Σὰς ἀποστέλλομεν ὡς κοινοὺς προσευτὰς πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων. Δὲν τοῦ προσφῆτε κριστὸν οὐδέποτε, ἀλλὰ πίστεως στέφανον· θὰ σὰς δεχθῆ δὲ με μεγάλην ἀγάπην. Παροκαλέσατε λοιπὸν αὐτὸν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἑλπίου ἡμῶν μητρὸς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ εἶναι αὕτη ἀσάλευτος καὶ ἀσειστος καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀρχιερέως, διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῆς φωνῆς τοῦ ὁποίου λαμβάνετε αὐτὰ τὰ ἀγαθὰ. Ὑπὲρ τῶν παρισταμένων εἰς ἡμῶν ἱερῶν πολλὰ εἰς αὐτὸν εἴπατε, ὑπὲρ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους παρεκάλεσατε, ἵνα οὐκ κηρύξων, ἀλλὰ ἀμαρτημάτων κρῆθῃ μὴς χάρις καὶ κοινὰ νὰ γίνωνται τὰ κατορθώματα τῆς ἀρετῆς· ὅσκι πολλὴν παρησίαν πρὸς τὸν Κύριον ἔχετε καὶ διὰ φιλημῶς θὰ σὰς ὑποδεχθῆ.

10. Ἐπειδὴ φίλημα ἀνέφερα, ἐπιθυμῶ καὶ περὶ τοῦτο τώρα νὰ σὰς ἀμύλω. Ὅταν πρόκειται νὰ ἐγγίσωμεν τὴν ἱερὰν τράπεζαν (διὰ νὰ κοινωνήσωμεν) προτρέπομεθα νὰ φιλοῦμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον καὶ νὰ ἀσπαζώμεθα ἀσπασίον ἄγιον. Διατί; Ἐπειδὴ σαρκατικὰ εἴμεθα χωρισμένοι, ἐνοῦμεθα ψυχικῶς τότε διὰ τοῦ φιλημῶς, ὥστε νὰ γίνῃ ὁ σάλλογος ἡμῶν ὁμοιος μετὰ τὸν ἀσπαστικὸν ἐκεῖνον σάλλογον. ποῦ δ-

λων τῶν πατευνόντων ἢ το ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία (Πράξ. 4, 32). «Ἀκουσε τί ὁ Χριστὸς λέγει περὶ τοῦτου: «Ἐάν προσφέρῃς τὸ δῶρον σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κακεὶ μνηστῆς, ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ὕψαγε πρῶτον διαλλάγηθαι τῷ ἀδελφῷ σου καὶ τότε πρόσφερε τὸ δῶρον σου» (Ματθ. 5, 23-24). Δὲν εἶπε ἐπρότερον προσένεγκες, ἀλλὰ ἐπρότερον διαλλάγηθαι καὶ τότε προσένεγκες. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ὅταν εὐρισκῶμεθα ἐνώπιδόν μας τὰ δῶρα τῆς θείας εὐχαριστίας, πρῶτα συμκλιθώμεθα ὁ ἕνας μὲν τὸν ἄλλον καὶ τότε εἰς τὴν θύσαν προσερχώμεθα. Ὑπάρχει καὶ ἕνας ἄλλος βαθύτερος λόγος διὰ τὸν ὅποιον φιλοῦμεθα. Νουοὺς τοῦ Χριστοῦ μὲς ἔκαμε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. Φιλοῦντες λοιπὸν ὁ ἕνας τὸ σῶμα τοῦ ἄλλου, τὰ πρόθυρα τοῦ ναοῦ καταφιλοῦμεν. Κανεὶς λοιπὸν μὲ πονηρὰν συνειδησὶν καὶ ὑποῦλον σκέψαν ὅς μὴ κἀντὶ τὸ φιλῆμα τοῦτο, διότι ἄγιον εἶναι τὸ φιλῆμα «ἐστῆσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ» (Α΄ Κορ. 16, 20), λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ἔλα ταῦτα ἐνθυμούμενοι, διὰ παντός ὡς διατηρούμεν τὴν συνταγὴν μὲ τὸν Χριστὸν τὴν ἀπάλησιν τοῦ Σατανᾶ, τὴν παρορσίαν, τὴν ὅποιαν τῶρα μὲς χαρίζεται ὁ Κύριος καὶ ἀκατήλωτον καὶ ἀκέραιον ὡς τῆ: διαφυλάτουμεν, ἵνα μὲ πᾶσιν ὁδοῖαν συναντήσωμεν τὸν ἰσχυρὸν τῶν οὐρανῶν καὶ καταβῶμεν νὰ ἀρπαγώμεν διὰ νεφελῶν, καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν νὰ φανώμεν ὄψιοι, τὴν ὅποιαν εἶθε ὁμοίαν νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλοανθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὅποιον ὁμοί μετὰ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀνάμει ἡ ὁδοὺ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

301 Α ΠΡΟΣ ΕΥΤΡΟΦΙΟΝ

Ο Μ Ι Α Ι Α Α'

1. Πάντοτε μὲν, κυρίως δὲ τῶρα, εἶναι εὐκαιρία νὰ ἐπισημειώσωμεν «Ματαιότης ματαιότητων»,¹ τὰ πάντα ματαιότης (Ἐκκλ. 1, 2). Πᾶς εἶναι πᾶρα ἡ λαμπρὰ τοῦ ὑπακοῦ ἀξίωματος περιβολή;² πᾶς εἶναι αἱ φανερὰ (πολύφωτα) λαμπρότητες; πᾶς οἱ κρότοι, καὶ οἱ κοραὶ, καὶ τὰ συμπτώματα, καὶ τὰ πανηγύρια; πᾶς εἶναι οἱ στέφανοι καὶ τὰ παρατετόματα;³ πᾶς τῆς πόλεως ὁ θόρυθος, καὶ οἱ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον ἔλαινοι καὶ ἱπποκραυγαί, καὶ τῶν θεσπῶν αἱ κολακείαι; Ὅλα αὐτὰ ἔκουν ἐξαφανισθῆ. Καὶ ὁμοίως ὁ ἄλλοτε ἕλατος μὲ δένδρον, τὸ ὅποιον προσέβαλε τερπνὰ ἰσχυρὸς ἄνεμος καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔρριψε κῶμα τὸ φύλλον, μὲς τὸ παρουσιάζει γυμνὸν καὶ κλονιζόμενον τῶρα πλέον καὶ ἀπὸ αὐτῆν τὴν ρίζαν τοῦ. B Τοιαύτη ἦτο ἡ κατ' αὐτοῦ ὁρμὴ τοῦ ἀνέμου, ὥστε νὰ ἀπειλῆ νὰ τὸ τερπνὸν, καὶ αὐτὰ τὰ νεύρα τοῦ δένδρου νὰ διασεισῆ. Πᾶς εἶναι τῶρα οἱ ψεύτικοι φίλοι, πᾶς τὰ συμπτώματα καὶ τὰ δεινὰ; πᾶς τὸ πλῆθος τῶν παρασίτων,⁴ καὶ αἱ καθημεριναὶ αἰνοδοσίαι, καὶ αἱ πολλὰ καὶ διάφορα τέχνητα τῶν μαγείρων, καὶ τῶν ἀναγνῶντων ἀξιοματούκων οἱ κόλακες, οἱ ὅποιοι ὅλα ὅσα λέγουσιν καὶ πράττουσιν, τὸ κάνουν διὰ νὰ εὐχαριστήσωσιν αὐτούς; Νύκτα ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα καὶ ἄνεμον καὶ διὰν ἔξημέρας ἐξηφανίσθησαν. Ἄνεθ ἦσαν ἀνοσιδίατα καὶ διὰν ἔφυγεν ἡ ἀνοσις, ὅλα τελείως ἐμαρῶνθησαν. Πομφόλυγες (φουσκες) ἦσαν καὶ διερράγησαν. Ἰσθὸς ἀράχνης ἦσαν καὶ διασπῆσθησαν. Διὰ τοῦτο τὸ ρητὸν αὐτὸ μὲ τὸ πνευματικὸν τοῦ νόημα συνεχῶς ὡς ἐπαναλαμβάνομεν, λέγοντες: «Ματαιότης ματαιότητων, καὶ πάντα ματαιότης. C Καὶ ὅχι μόνον νὰ τὸ λέγωμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς τοίχους, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν μας, καὶ εἰς τὰ ἐνδύματα καὶ εἰς τὴν ἀγορὰν, καὶ εἰς τοὺς δρόμους, καὶ εἰς τὰς θύρας, καὶ εἰς τὰς εἰσοδοὺς καὶ, κυρίως,

1. Ἐξαιρετικὸς τύπος ὑπερβολικῶν δεικνῶν τοῦ ματαιοῦ. Πᾶρα πολλὰ ματαιοὶ εἶναι διὰ τὰ πράγματα, ὡς ἐπὶ ἐλέγγομεν σήμερον.

2. Ἐννοεῖ τὸ λαμπρὸν καὶ πολυτελὲς περιβάλλον τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἡγετοῦ, ἢ καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνος τοῦ ἡγετοῦ, ὅμοι κατὰ τὸν Προκλήτιον ἦτο κατὰχρηστικὸν καὶ ἰσοκλήτικον.

3. Τὸ ἔν τῷ ἑατέρῳ ἐνέθεν τῷ καθάρματος τῶν ἀρχόντων ἢ καὶ τὰ ἐν τῷ πολυτελεῖ οἴκῳ αὐτοῦ.

4. Οἱ θυμαρὸν τρεφόμενοι: κόλακες; καὶ γαλιτωτικοί.

εις τὴν συνέθειαν ἑκάστου πρέπει συνεχῶς νὰ εἶναι γραμμένον καὶ πάντοτε νὰ τὸ μελετῶμεν. Ἐπειδὴ ἡ ἀπάτη πῦν πραγμάτων καὶ τὰ προσώπια (τὰ πλαστὰ πρόσωπα) καὶ ἡ ὑπόκρισις θεωροῦνται ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους, ὅτι εἶναι ἀληθεῖα, τὸ ρητὸν τοῦτο καθὲ ἡμέραν καὶ εἰς τὸ δεῖπνον, καὶ εἰς τὸ γεῦμα, καὶ εἰς τὰς συγκεντρώσεις, ἐπρεπε ἕκαστος νὰ λέγῃ εἰς τὸν πλησίον του καὶ νὰ ἀκούῃ παρ' αὐτοῦ, ὅτι «Ματαιώτης ματαιότητων, τὰ πάντα ματαιότης».

Δὲν σοῦ ἔλεγον συνεχῶς, ὅτι δοῦλος ποῦ κρυφὰ φεύγει εἶναι ὁ πλούσιος; Ἡ Σὺ ὅμως δὲν μὲς ἠνείκεσο. Δὲν σοῦ ἔλεγον ὅτι δοῦλος ἀκαρίσιος εἶναι; Σὺ ὅμως δὲν ἤθελες νὰ πεισθῆς. Ἰδοὺ ὅμως διὰ τὴν πείρα τῶν γεγονότων ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ πλούσιος δὲν εἶναι δοῦλος ποῦ μόνον κρυφὰ φεύγει, οὔτε ἀκαρίσιος μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωποκτόνος. Διότι αὐτὸς σὲ ἔκαμε τώρα νὰ τρέμῃς καὶ νὰ φοβῆσαι. Δὲν σοῦ ἔλεγον, ὅταν συνεχῶς με κατηγοροῦσε, ἐπειδὴ ἔλεγον τὴν ἀλήθειαν, ὅτι ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνους, ποῦ σὲ ἐκολόκειον; "Οὐ ἐγώ, ποῦ σὲ ἔλλοχι, ἐνδιαφέρομαι περισσότερο ἀπὸ ἐκεῖνους, ποῦ σοῦ κάνουν ἄτι σὲ εὐχαριστοῦν; Δὲν σοῦ ἔλεγον ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ἐδίχουν περισσότερο τὰ τραῦματα τῶν φίλων παρὰ τὰ θεληματικὰ φιλήματα τῶν ἐχθρῶν (Παρ. 37, 6): "Ἄν τὰ ἰδικά μου (δὴ τῶν νοθευσίων) τραῦματα ἐδέχεσο, δὲν θὰ σοῦ ἔφερον τὰ φιλήματα ἐκεῖνων τὸν θάνατον τοῦτον. Διότι τὰ τραῦματα τὰ ἰδικά μου ἐπιφέρουν ὕψιστον, ἐνῶ τὰ φιλήματα ἐκεῖνων νόσον ἀβραμπετικὴν ἐπινοοῦργησαν. Ποῦ εἶναι τώρα οἱ ἀνοχοὶ (κερασταί); 382 Ἄ ποῦ εἶναι αἱ εἰς τὴν ἀγορὰν περιφερόμεναι καὶ πολλοὺς ἐπαίνοους διὰ σὲ λέγοντες; Ἐδραπέτευσαν, ἠρηνήθησαν τὴν φιλίαν, ἀσφάλειαν εἰς τὸν αὐτὸν τοὺς δημιουργοὺς ἐκ τῆς ἰδικῆς σου ἀνοχίας. Ἡμεῖς ὅμως δὲν φερόμεθα κατὰ τὸν Ἰδιον τρόπον. Ἀλλὰ καὶ τότε ποῦ ἐθύρμας ἐναντίον μας, δὲν ἀπεμακρυνόμεθα ἀπὸ σέ, καὶ τώρα ποῦ ἔπεσε εἰς δυσμέλειαν, σὲ προστατεύομεν καὶ περιποιούμεθα. Καὶ ἡ μὲν Ἐκκλησία, τὴν ὁποίαν οὐ ἐπολέμησε, τοὺς κήλους τῆς ἠνοχίας καὶ σὲ ἐδέχθη, ἐνῶ τὰ θέατρα ποῦ ἐπροσάτευσες, καὶ διὰ τὰ ὅποια πολλὰς ἐναντίον μας ἀναγκαστοὺς (διότι κατεφερόμεθα κατ' αὐτῶν), σὲ ἐπρόδωσαν καὶ σὲ κατέστρεψαν. Καὶ ὅμως δὲν ἐπαύσαμεν πάντοτε νὰ σοῦ λέγωμεν: διὰτὶ κάνεις αὐτὰ τὰ πράγματα; Μὲ τὸ νὰ πολεμῆς με μανίαν τὴν Ἐκκλησίαν, τὸν αὐτὸν σου θλάπτεις. Καὶ δὲν ἐδίδες σημασίαν εἰς ὅλα αὐτὰ ποῦ σοῦ ἔλεγον. 383 Καὶ αἱ μὲν ἠμποροῦμαι, ἀφοῦ τὸν πλοῦτόν σου κατέφαγον, τὸ ἔξρος ἠκόνισαν ἐναντίον σου. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, ἡ ὁποία ὑπέστη τὴν ἀνάμνηστον ὀργὴν σου, παντοῦ σὲ παρακαλοῦσθαι, διότι θέλει νὰ σὲ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς καταστροφῆς.

2. Καὶ λέγω ταῦτα τώρα, ὅτι διὰ τὸ ὄφρα ἐκεῖνον ποῦ ἔχει πέσει κάτω, ἀλλὰ διὰ τὸ καταστῆσαι ἀσφαλεστέροισ ἐκείνους ποῦ εἶναι ὄρθιοι καὶ δὲν ἔπεσαν ἔτι διὰ τὸ ἀνανεῖσθαι πληγὰς τοῦ πληγμένου, ἀλλὰ διὰ τὸ διατηρῆσαι εἰς ὕψιστον ἀσφαλῆ ἐκεῖνους, ποῦ ἄκαμψ δὲν ἐπληγώθησαν, ὅτι διὰ τὸ καταποντίσθαι τὸν εἰς θαλασσοαραχτὴν εὐρισκόμενον, ἀλλὰ διὰ τὸ συμβουλεύσασθαι ἐκεῖνους, ποῦ πλέουσι με ὄρθιον ἄνεμον, νὰ μὴ καταποντιθοῦν. Πῶς ὅμως θὰ γίνῃ τοῦτο; 384 Ἐάν τὰς μεταβολὰς τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων (εἰς τὸ κατερότερον) σκεπτόμεθα. Καὶ οὗτος (ὁ εὐτόσιμος) ἐάν εἶεν ὄψ' ὄψιν του καὶ ἐφοδεῖτο μεταβολῆν (τῆς καταστάσεώς του), δὲν θὰ ὀφείτατο μεταβολῆν. Ἄφοῦ δὲ οὗτος οὔτε νόσος του, οὔτε δι' ἄλλων ἐγίνετο καλύτερος, σὲς τοῦλάχιστον ποῦ ὑπερηφανεύεσθε διὰ τὸ πλοῦτή σας, ὠφελήθητε ἀπὸ τὴν στερηρὰν αὐτοῦ, διότι τὰ ἀνθρώπινα πράγματα εἶναι τὸ πλεόν ὀδύνατα καὶ εὐτελεῆ πάντων. Διὰ τοῦτο με οἰοῦντοῖσι ὄνομα καὶ ἂν ὀνομάσῃ τις τὴν εὐτέλειαν καὶ ἀσφάλειαν αὐτῶν, θὰ εἶναι τοῦτο κατεῖρα τῆς ἐλπίδος. Εἴτε καπνὸν ἀληθείᾳ αὐτὰ τὰ ὀνομάσῃ, εἴτε κῆρον εἴτε ὄνειρον εἴτε ἀνθη ἀνοχίῳτικα, εἴτε ἀπόρητος. Τόσον εἶναι πρόσκαιρα καὶ ἀπὸ τὰ μὴ ἔχοντα σόδαριον ἄξιαν, πολὺ κατώτερα. Τὸ ὅτι δὲ καὶ μετὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ ἀσυναμίαν ἔχουν καὶ τὴν ἰδιότητα νὰ κλημνίσουν τοὺς εὐρισκόμενους ἐπ' αὐτῶν, φαίνεται ἐκ τοῦ ἔξης: 385 Ποῖος ἠπώθηε τοῦτου ἐπισπώτερος; Δὲν ἐξέπεσε τὴν οἰκουμένην κατὰ τὸν πλοῦτον; Δὲν ἐσθάσαν εἰς τὰ ἀνώτατα ἄζώματα; Δὲν προκαλοῦσεν εἰς ὄλιους φόβον καὶ τρόνον; Ἰδοὺ ὅμως τώρα εἶμι γίνεαι καὶ ἀπὸ τοὺς φυλακισμένους δυστυχετέροισ, καὶ ἀπὸ τοὺς δοῦλους περισσότερο ἀξιολύπητος, καὶ ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς, ποῦ τοὺς λυώζει ἡ πείνα, πτωχότερος, διότι βλέπει καθημερινῶς ἕξασ ἄσπιον καὶ ἀβραμπετικὴν καὶ ὀρθίον καὶ τὴν πρὸς τὸν θάνατον μεταφορὰν. Καὶ οὔτε ἂν κάποτε ἀπέλυσε τὴν ἡδονὴν ἐκεῖνην (τοῦ ἀζώματος) ἐνθλιμῆται, οὔτε αὐτὸ ἀκόμη τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀισθάνεται. 386 Ἄλλ' ἐνῶ εἶναι κατασπώμερα, σὴν νὰ εὐρίσκειται εἰς οὐρανοτάτην νόκτα, μένει τυφλωμένος. Ὅσον δὲ καὶ ἂν προσταθήκαμεν, δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ παραστήκαμεν διὰ τοῦ λόγου πῶσον οὗτος, ὡς εἶναι φυσικόν, ὑποφέρει, ἀναμένων καθ' ἑκάστην ὥραν τὸν θάνατον. Ἀλλὰ τί χρειάζονται, τὰ ἰδικά μας λόγια, ἀφοῦ αὐτὸς ὁ Ἰσὺς τὴν θλιβεράν κατάστασίν του σαφῶς δι' ἐκόνος μὲς ἐξαιρούμενος; Διότι τὴν προηγουμένην ἡμέραν, ὅταν ἦλθον ἐναντίον αὐτοῦ ἐκ τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων στρατιῶται, διὰ τὸν ὄνομα γόνου διαβῶς καὶ κατέφυγον οὗτος εἰς τὰ ἕρᾳ τοῦ Νοοῦ

σκεΐη⁵ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦτο, ὅπως καὶ τῶρα, ὅμοιον μὲ πρόσωπον νεκροῦ, 383 A τὸ δόντια του ἀκτινοῦσαν, ἐπαφάσαστο καὶ ἐτρεμεν ὅλον του τὸ σῶμα, ἢ ὁμίλια του ἦτο διακεκομμένη, ἢ γλώσσα του παραλελυμένη καὶ ἡ ἐξωτερικὴ του ὄψις τοιαύτη, ὡς νὰ εἶχε λιθίνην κρυψίν, ποὺ δὲν ἀποβάνεται.

3. Ἀνοσφέρως ταῦτα ἔχει διὰ τὸν ἐπιπέριον καὶ ὄρθριον διὰ τὴν συμφορὰν του, ἀλλὰ διὰ τὸ μαλᾶξω τὴν διάνοξίν σας, νὰ διεγείρω ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν συμπάθειάν σας, καὶ νὰ σὲς πείσω νὰ ἀρκεσθῆτε εἰς τὴν γενόμενῃν πτωρίαν του. Ἐπειδὴ εἶναι πολλοὶ μεταξὺ μας ἐπ' ἀνθρώπων, ποὺ κατηγοροῦν ἐπίσης καὶ ἡμᾶς, διότι τὸν δέδεχθην εἰς τὸ ἱερὸν ὄψιμα, διὰ τὸ μαλᾶξω τὴν ἀσπλαγχνίαν αὐτῶν, B ἔρηγοῦμαι ταῦτα καὶ ἐκπομπῶς τὰ παθήματά του, Διὰτὶ ἀναγκατεῖς, ἀγαπητέ μου: Διότι, ἀπαντῶ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κατέρυγεν ἐκεῖνος, ποὺ πάντοτε τὴν ἐπολέμησε. Διὰ ταῦτα ὅμως θὰ ἐπρεπε νὰ εὐχαριστῆς τὸν Θεόν, ὅστις ἐπέτρεψε νὰ ἔλθῃ οὗτος εἰς τοιαύτην ἀνάγκην, ὥστε νὰ μῶθῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν μὲν δύναμιν, διότι πρὸς πτωρίαν του, διὰ τοῦς κατ' αὐτῆς πολέμους, ὀλέσθη τοιαύτην πτώσιν. Τὴν δὲ φιλανθρωπίαν, διότι ἂν καὶ ἐπολεμῆθῃ ὑπ' αὐτοῦ, τῶρα τὴν ἀσπίδα αὐτῆς ἐμπροσθέν του πρὸς προσοσίαν του προσβάλλει, C ὑπὸ τὰς ἐπιπέρινας αὐτῆς τὸν ἐδέχθη, εἰς ἀσφαλέστερον μέρος τὸν ἔθεσε, χωρὶς καθόλου νὰ μη-σκακῆθῃ διὰ τὰς προηγουμένους κατ' αὐτῆς ἐπιθέσεις, καὶ μὲ πολλὴν φιλοστοργίαν τοὺς κόλπους τῆς τοῦ ἡλιώσε. Τοῦτο εἶναι τὸ λαμπρότερον τῆς Ἐκκλησίας τρίτον, τοῦτο εἶναι νῆα περιμανῆς, τοῦτο ἐντροπιάζει ἔθνικοις καὶ Ἰουδαίοις, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς λαμπρὸν δεκνύει. Τὸ ὅτι διηλαθῆ, ἄφοῦ συνέλαβε τὸν ἐκθρόν αὐτῆς ἀικυάλωτον, τὸν λιπύται καὶ ἐνῷ ὄλοι τὸν ἐγκατέλιπον, μόνη αὐτῇ σὺν ἡμέτερα φιλόστοργος, ὑπὸ τὰ παραπέτασματά της ἐκρύψε καὶ (κάριν αὐτοῦ) ἀνταστάθῃ εἰς βασιλικὴν ὄρηγιν, εἰς θυρὸν λαοῦ καὶ εἰς μῖκος ἀνυπόφορον. Αὐτὸ εἶναι στολισμὸς τοῦ θυσιαστηρίου. Τὸ στολισμὸς εἶναι αὐτὸς, λέγει ὁ κατηγοροῦν, νὰ ἐγγίξῃ τὸ θυσιαστήριον ὁ ἔνοχος αὐτὸς ἄνθρωπος D καὶ πλεονέκτης καὶ ἀρπαξί. Μὴ λέγε ταῦτα. Καὶ ἡ πόρνη, ποὺ ἦτο πάρα πολὺ ἔνοχος καὶ ἀκάθαρτος, ἤγγισε τὰ πόδια τοῦ Χριστοῦ, ἢ δὲ ἡρώδης τῆς αὐτῆς δὲν ἐπέφερε κατηγορίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ θαυμασμὸν καὶ ἔκστασιν μέγαν. Διότι δὲν ἔβλαπτε τὸν καθάρων ὁ ἀκάθαρτος, ἀλλὰ τὴν ἀκάθαρτον πνευματικῶς πόρνην ὁ καθάρων καὶ ἁμῖμος διὰ τῆς ἀφῆς καθάρων τὴν ἔκαμε. Μὴ λοιπὸν μνησκακῆθῃς, ἐνθραπέ μου. Ἐμεῖσα δοῦλα ἐκείνου, ὁ

5. Ἰσχυροῦς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν ἐπὶ τὴν ὄψιν κατέβηκεν ὁ Ἐυ-τρέπιος ἄνθρωπος.

ὁποῖος ὅταν ἐσταυρῆντο ἔλεγε: ε' Ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ ὀδοὶ τί ποιούσιν (Λουκ 23, 34). Ἄλλ' ἀπιγόμενος, λέγει ὁ κατηγορὸς τὴν ἐδῶ καταφυγὴν, ὅταν εἶκεν ἐξουσίαν, διὰ διαφόρων νόμων καὶ διαταγμάτων. Ἰδὸν ὅμως ὅτι διὰ τῶν ἔργων ἐνόησε τί κακὸν ἔκαμε καὶ τὸν νόμον πρῶτος αὐτὸς κατηγορεῖ μὲ τὴν ἐδῶ καταφυγὴν του καὶ ἔγινε τῆς οἰκουμένης θέατρον καὶ ἐνῷ οὐσιπῶ, E φωνάζει ἄν' ἐδῶ καὶ συμβουλήν εἰς πάντας δίδει διὰ τῶν παθημάτων του λέγων: Μὴ κάνετε τοιαῦτα, διὰ νὰ μὴ πάθετε τοιαῦτα. Διδάσκαλος ἀνεδείχθη διὰ τῆς συμφορῆς του, τὸ δὲ θυσιαστήριον ἐκέρπει μεγάλην λάμπριν καὶ τῶρα κυρίως καθίσταται τοῦτο φοβερὸν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἔχει δεμένον τὸν λέοντα. Διότι καὶ εἰς τὴν εἰκόνα, ποὺ παριστῇ τὸν βασιλέα, φέρει μεγάλον στολισμὸν ἔχει μόνον ὅταν εἰκονίζεται ὁ βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ θρόνου, ἐνδεδυμένος πορφύραν καὶ φέρων στέμμα, ἀλλὰ καὶ ὅταν κάτω ὑπὸ τὰ βασιλικά του πόδια εἶναι δάρβαροι μὲ τὰ κέρα ὅπως δεμένα 384 A καὶ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω. Ὅτι δὲ αὐτὰ ποὺ σὲς λέγω εἶναι ἀληθῆ, τὸ βλέπετε μόνον σὲς ὑπὸ τὴν προθυμίαν τῆς ἐδῶ συροφῆς τοῦ πλῆθους. Διότι λαμπρὸν εἶναι τὸ ἐκκλησιαστικὸν σήμερον καὶ φαιδρὸ ἢ σναφίς. Ὅσον δὲ πλῆθος κατὰ τὸ ἱερὸν Πάσχα εἶχαν ἐδῶ συγκεντρωθῆ, τόσον δλίεψ καὶ σήμερον νὰ εἶναι. Τοῦτους πάντας ἐκάλεσε οὗτος διὰ τῆς σιωπῆς του φωνάζων λακρυρότερα ὑπὸ τὴν σάλπιγγα διὰ τῶν πραγμάτων. Καὶ παρθένοι τὸ ἡμῶνά σας, καὶ γυναῖκες τοὺς γυναικωνίτας, καὶ οἱ ἄνδρες τὴν ἀγορὰν ἀφήσατε καὶ ἔλθετε ὅλοι μαζί ἐδῶ, διὰ νὰ ἰδῆτε ποῖα εἶναι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις καὶ τῶν διαπαικῶν πραγμάτων καθαρὰ τὸ φθαρτὸν καὶ πρόκαιρον, B καὶ τὴν πορνικὴν ὄψιν, ποὺ ἦτο προηγουμένως πάρα πολὺ λαμπρὰ (τέτοια εἶναι ἢ ἐκ τῆς πλεονεξίας εὐτυχία, ποὺ ἀσχημὴ καὶ ἀπὸ τὴν γρηθὸν ποὺ ἔχει ρυτίδας εἰς τὸ πρόσωπον φαίνεται) χωρὶς τὰ φιασίδια καὶ χρῶματα, διότι ἡ μεταβολὴ σὺν ἀσπύργος τὸ ἀφῆρεσε.

4. Τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῆς συμφορῆς ταύτης, ὥστε τὸν καρούμενον καὶ ἐπιφανῆ τὸν ἔκαμε νὰ φαίνεται τῶρα κατώτερος ὑπὸ ὄλους. Καὶ ἂν ἔνας πλούσιος εἰσέλθῃ ἐδῶ, πολὺ ὠφελεῖται. Διότι βλέπων ὑπὸ πῶσον ὑψηλὸν ὄψιμα ἐδέξασεν ἐκεῖνος, ποὺ ἔσταν ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, νὰ εἶναι συνσταλμένος, C νὰ ἔχη γίνε δευτέροτος ὑπὸ λαγῶν καὶ βάρταχον, νὰ εἶναι προσκολλημένος χωρὶς δεσποῖς εἰς τὸν κίονα τοῦτον (τῆς ἁγίας τραπέζης) καὶ νὰ περιφρίγγεται ἀντὶ δι' ἄλλοσεως διὰ τοῦ φόβου, καὶ νὰ φοβῆται καὶ τρέμῃ, ὁ βλέπων ταῦτα πλούσιος καταστέλλει τὴν ἔξωσιν τοῦ πλούτου του, καταβάλλει τὴν υπερηφάνειαν αὐτοῦ, καὶ ἀφοῦ σκηματίζει τὴν ὄρθην περὶ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἰδεῖν, ἀπέρ-

κεται μονόθεν διά τῶν γεγονότων ἔσα διά τῶν λόγων ἀναγράφουν αἱ Γραφαί: ὅτι «ἴσα σάρξ κάρτος καὶ πῶσα δόξα ἀνθρώπου ἕως ἀνθος κάρτου καὶ ὁ κάρτος ἐξηράνηθη καὶ τὸ ἀνθος ἐξέπεσε» (Ἠσ. 40, 6-7). Καὶ τὸ παρόμοιον «Ἦσοι κάρτος, τὰς ἀποξηρανθήσονται καὶ ὡσεὶ λάκκον κλῆς τὰς ἀποπεσοῦνται» (Ψαλμ. 38, 2) D καὶ «Ἦσοι κάρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ» (Ψαλμ. 101, 4) καὶ ὅσα ἄλλα παρόμοια. Καὶ ὁ πτωχὸς πάλιν, ὅταν εἰσαέλθῃ ἐδῶ καὶ τὸ πρόσωπον τοῦτο ἴδῃ, δὲν θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τὸν περιφρονημένον, λόγῳ τῆς πτωχείας του, οὔτε λυτεῖται δι' αὐτήν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην διότι ὑπῆρξεν δι' αὐτὸν ἀσπλον, λιμὴν γαλήνιος, καὶ τειχος ἀσφαλές. Οὗτος βλέπων ταῦτα, πολλὰς θὰ προσηύσῃ νὰ μένῃ σὴ φτώχεια του, παρὰ νὰ ἀναλάβῃ ἐπ' ἄλλῃ κρῶνον κόθε ἐξουσίαν καὶ κατόπιν νὰ ἀγωνίζεται μὲ κίνδυνον καὶ δι' αὐτὴν τὴν ζωὴν του. Βλέπεις ὅτι ἀπὸ τὴν ἐδῶ καταφυγὴν αὐτοῦ πολλὸ ὑπερήθησαν καὶ οἱ πλοῦσοι καὶ οἱ πτωχοί, καὶ οἱ μικροί, καὶ οἱ μεγάλοι θέσεις κατέκοντες, E καὶ οἱ δοῦλοι, καὶ οἱ ἐλεύθεροι; Βλέπεις ὅτι ἕκαστος φέυγει ἐπ' ἐδῶ, ἀφοῦ λάθῃ φάρμακα, καὶ μόνον νὰ τὸν ἐλέγη θεραπεύεται; Ἀράγε ἐμάλαξα τὸ κατ' αὐτὸς πῶς σας καὶ συνετέλεσα νὰ ἀποβάλετε τὴν ὀργὴν; Ἀρὰ γε ἐδοξα τὴν ἀναθρώπιαν σας; Ἀρὰ γε εἰς συμπάθειαν αὐτοῦ οὔτε ἔφερα: Ἐγὼ τοῦλάχιστον νομίζω ὅτι ἀρετὰ ἐπέτυχα τοῦτο, ὅπως φανερίουν τὰ πρόσωπά σας καὶ τὰ πολλὰ σας δάκρυα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ σκληρότης τῆς καρδίας σας ἐμαλάκησεν καὶ ἐγίνε τίπος εἴφορος, ὅς ἐσσι καρποὺς ἐλεηροσύνης καὶ στάχυα γεμίτα ἀπὸ καρποῦς συμπάθειας καὶ ἄς παρακαλέσωμεν τὸν βασιλέα, μᾶλλον δὲ τὸν φιλόνητον Θεόν, νὰ καταπραΰνῃ τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, νὰ κἀμ ἀπαλὴν τὴν καρδίαν του, διὰ νὰ ἰκανοποιήσῃ ὀλοκλήρως τὴν ἐπιθυμίαν μας, (νὰ τὸν συγκωρῆσῃ τελείως). 389 A Καὶ ἤρξισε τοῦτο νὰ γίνεταί, διότι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ποῦ οὕτως κατέφυγεν ἐδῶ, μεγάλη μεταβολὴ εἰς τὰ αἰσθήματα τοῦ βασιλέως ἐγίνε. Ὅταν διπλοδὴ ὁ βασιλεὺς ἔρωθεν ὅτι εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον κῆρον κατέφυγεν, οἱ δὲ στρατιωτικοί, ποῦ ἦσαν παρόντες, ἐξωργίζοντο διὰ τὰ παραπτώματα τοῦτου καὶ ἐζητοῦσαν νὰ τὸν σφάξουν, μακρὸν ἀπηύθυνε λόγον διὰ νὰ καταπαύσῃ τὸν θυμὸν τους λέγων, ὅτι δὲν πρέπει νὰ λαμβάνουν ὑπ' ἄμφαν μόνον τὰ παραπτώματά του, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπηρεσίας ποῦ ἔχει προσφέρει! Διὰ τοῦτο δὲ διεκρήρυξεν, ὅτι διὰ τὰς ὑπηρεσίας του ἠκριστέϊ, διὰ δὲ τὰ παραπτώματα, ποῦ ἔκαμεν ὡς ἀντὶν συγχωρεῖ. B Ἐπειδὴ δὲ ἔκεινον ἔκτεμενον νὰ π-

389 τοῦ ὄνομα εἰς τὴν M. ἠολίαν.

μωρῆθι διὰ τὰς πρὸς τὸν βασιλέα ὑβρεις αὐτοῦ διὰ θανάτου, φωνάζοντες, πηδῶντες καὶ τὰ δόρατα κινούντες, ὁ βασιλεὺς ἄφρασε νὰ τρέχουν ἀπὸ τὰ ἡμερώματα μάτια του βρόθον δάκρυα καὶ τοὺς ὑπενώμους τὴν ἁγίαν Τράπεζαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἕκεινος κατέφυγε καὶ διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου κατέπαυσε τὸν θυμὸν αὐτῶν.

5. Ἄλλ' ὅμως καὶ ἡμεῖς ὡς πρόβλεπον ἔπ' ἀπὸ ἡμῶς ἐφαρτῆται. Δὲν θὰ εἰσθε δυσχωρῆτοι ἄν, ἐνθ' ὁ βασιλεὺς ποῦ ὑβρίσθη παρ' αὐτοῦ δὲν μωρῶκαϊ, οἷς, ποῦ δὲν ἐπάτατε τίποτε τοιοῦτον, θὰ ἐξεθαλίετε τὴν κατ' αὐτοῦ ὀργὴν; Πῶς δὲ, ὅταν τελεωσῇ ἡ λειτουργία αὕτη θὰ λάβετε μέρος εἰς τὰ μυστήρια καὶ τὴν προσευκὴν ἐκείνην θὰ εἰσῆτε, C διὰ τῆς ὁποίας προειρημέθα νὰ λέγωμεν «Ἄφες ἡμῖν καθὸς καὶ ἡμεῖς ἄφιμεν τοῖς ὑπελήτοις ἡμῶν» (Ματθ. 6, 12), ὅταν ἐπιμένετε νὰ τιμωρῆθῃ ἕκεινος ποῦ οὔς ἔπιαισε; Διέπραξα μεγάλο ὀδῆγμα καὶ προσβολὴν; Τὸ ποραδεκόμεθα θεοκρίματα καὶ ἡμεῖς. Ἄλλὰ τώρα δὲν εἶμαι κάρτος δικαιοκρίτων ἀλλ' εὐσπλαχνίας: οὔτε εὐθύνης, ἀλλὰ φιλονθρωπίας: οὔτε ἀνακρίσεως, ἀλλὰ συγχωρήσεως: οὔτε ἀποφάσεως καὶ διδοικασίας, ἀλλὰ συμπάθειας καὶ κάρτους. Ἄς μὴ ἐξάπτεται λοιπὸν κανεὶς καὶ ἄς μὴ δυσσερετῆται, ἀλλ' ἄς παρακαλέσωμεν ἄλλο τὸν φιλόνητον Θεόν νὰ παρατεῖν τὴν ζωὴν του, νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἀπειλημένην σφαγὴν διὰ νὰ ἀποβάλλῃ (διὰ τῆς μετονοίας) τὰ παραπτώματά του. Καὶ ἄκαμῃ ἄλλο καὶ ἄς παρακαλέσωμεν εἰς τὸν φιλόνητον βασιλέα μας καὶ ὅς τὸν παρακαλέσωμεν κῆρον τῆς Ἐσχαθίας, D κῆρον τοῦ θυσοκρητοῦ, νὰ κἀμῃ ἕνα ἄνθρωπος εἰς τὴν ἁγίαν Τράπεζαν. Ἄν τοῦτο κἀμῃμεν, ὁ βασιλεὺς θὰ ἀποδεχθῇ τὴν παράκλησίν μας καὶ ὁ Θεὸς περισσότερον ἀπὸ τὸν βασιλέα θὰ μᾶς ἐπιπέσῃ καὶ διὰ τὴν φιλονθρωπίαν μας τοῦτην πολλὴν θὰ μᾶς ἀναμείψῃ. Διότι καθὸς τὸν σκληρὸν καὶ ἀπὴνθρωπον ἀποσερέφεται καὶ μοσεῖ, εἶται καὶ τὸν ἐλεήμονα καὶ φιλόνητον ἐδέκεται καὶ ἀγαπᾷ. Καὶ ἄν μὲν δίκαιος ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος εἶναι, λαμπροτέρους τοῦ πλέκει στεφάνου; E ἄν δὲ εἶναι ἀμαρτωλός, ποῦ δίδει, ὡς ἀποκτῆν τῆς πρὸς τὸν συνάνθρωπόν του συμπάθειας, τὴν συγκωρῆσιν τῶν ἀμαρτιῶν του. Διότι «Ἐλεον γάρ, λέγει, θέλω καὶ οὐ θυσίαν» (Ἠσ. 6, 6). Καὶ εἰς ἄλλῃ τὴν ἁγίαν Γραφὴν βλέπεις ὁ Θεὸς αὐτὸ πέντοτε νὰ ζητῇ ἐπαρόνας καὶ νὰ λέγῃ ὅτι αὐτὰς εἶναι ὁ τρόπος τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτιῶν. Διὰ τοῦ τρόπου τοῦτου λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὸν Θεὸν ἐμῆρῃ θὰ κἀμῃμεν, τοιαυτοτρό-

7. Εἰς τὴν ἑσταν κοινωνίαν, διὰ τὰ τέτα ἐκονοῦνον οὐσιαστικῶς οἱ σοφ.

πος τὰ ἁμαρτήματά μας θὰ ἐξαλειφωμεν, διὰ τοῦ τρόπου τούτου τὴν Ἐκκλησίαν θὰ στολίσωμεν καὶ ὁ φιλόνητος βασιλεὺς θὰ μᾶς ἐπαινέσῃ, ὅπως εἶπα προηγουμένως, ὁ λαὸς ὅλος θὰ μᾶς κερκοστήσῃ καὶ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης θὰ θαυμάσουν τὴν πραότητα καὶ φιλονθρωπίαν τῆς πόλεώς μας καὶ αἱ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς ἄνθρωποι, ὅταν μάθουν τὰ ἔσα συνέθρονον, θὰ μᾶς θαυμάσουσιν. 266 Ἄ Διὰ νὰ ἀπολαύσωμεν λοιπὸν τῶσων ἀγαθῶν ἃς προσπέσωμεν, ἃς παρακαλέσωμεν, ἃς δεηθῶμεν, ἃς ἐξαρπάσωμεν ἀπὸ τὸν κίνδυνον τὸν αἰκμάλιτον, τὸν φαγάδα, τὸν ἰκέτην, διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν καὶ ἡμεῖς τῶν μελλόντων ἀγαθῶν διὰ τῆς χάριτος καὶ φιλονθρωπίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν Ὅποιον ἀνέκει ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων Ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΥΤΡΟΙΜΟΝ

ΟΜΙΛΙΑ Β'

ΕΙΣ ΤΟ ΟΤΙ ΟΤΑΝ Ο ΕΥΤΡΟΙΜΟΣ ΑΠΗΜΑΡΤΗΝΘΗ Β' ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΣΤΗΝΚΑΘΗΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ ΚΑΙ ΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΤΟΝ ΠΑΡΕΣΤΗ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΕΚ ΔΕΞΙΩΝ ΣΟΥ· (Ψαλμ. 44, 10).

Ι. Εὐφορόσουν λειβάδι καὶ τερπνὸς κήπος, καὶ ἀκόμη πῶ γλυκὸ πρῆγμα εἶναι ἡ ἀνάγνωσις τῶν θείων Γραφῶν. Διότι ἐκεῖ μὲν ὑπάρκουσιν ἐνὸς καὶ μαραινόνται, ἐνῷ ἐδῶ νοήματα καὶ δὲν γηρόζουσι. Ἐκεῖ φωστὸ ὁ ζέφυρος, ἐνῷ ἐδῶ ἡ λεπτὴ αἶθρα τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐκεῖ ἀγκυβιωταὶ φράκτες προστατεύουσιν τὸν κήπον, ἐνῷ ἐδῶ ὑπάρκει ἡ θεῖα πρόνοια καὶ ἀσφαλίξις. Ἐκεῖ τὰ κήρυττα τραγουδοῦν, ἐνῷ ἐδῶ αἱ προσήται ψάλλουσιν. Ἐκεῖ εὐφροσύνη ἀπὸ τὸ θέαμα, ἐνῷ ἐδῶ ἀφέλεια ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. C Ὁ κήπος περιορίζεται εἰς ἓνα τόπον, ἐνῷ αἱ Γραφαὶ βίου διαδοθῆ καὶ ἐκτείνονται εἰς ἀλόκληρον τὴν οἰκουμένην. Ὁ κήπος ἀλλάσσει ἄσπον ἀνάλογα μὲ τὰς ἐποχὰς, ἐνῷ αἱ Γραφαὶ καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ καιροκαίρι ἔχουσιν τελοῦσαι φυλλάματα καὶ εἶναι γαμῆται ἀπὸ καρποῦς. Ἄς μελετῶμεν λοιπὸν μὲ πολλὴν προσοχὴν τὰς Γραφὰς. Διότι ὅταν μελετᾷς προσεκτικὰ τὴν Γραφήν, αὐτὴ σοὶ ἀπομακρύνει τὴν λύπην καὶ φυτεύει μέσα σοὺ τὴν καρὰν καὶ τὴν ἀγαλλίαν, ἀποβάλλει τὴν κακίαν καὶ ριζώνει τὴν ἀρετὴν καὶ κατὰ τὴν ἀναταραχὴν τῶν πραγμάτων δὲν ἐπιτρέπει νὰ ὑποφέρῃς τὰ παθήματα αὐτῶν καὶ θαλασσοδέρνονται. Ἡ θάλασσα μαίνεται ἐνῷ ἐσὺ ταξιδεύεις μὲ γαλήνην, διότι οὐ κυβερνᾷ ἡ μελέτη τῶν Γραφῶν. D Τὸ σκαίνι αὐτὸ δὲν τὸ κόπτει ἡ ἀναταραχὴ καὶ ἡ δοκιμασία τῶν περιστάσεων. Καὶ ὅτι δὲν λέγουσιν ψέματα, τὰ ἔσα τὰ πράγματα τὸ ἐπιβεβαιώνουσιν. Πρὶν ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐπολιορκίσθη ἡ Ἐκκλησία. Ἦλθε στρατὸς πολλὸς καὶ ἐσκορπούσε φωτὶν ἀπὸ τὰ μάτια καὶ παρὰ ταῦτα δὲν ἐράρανε τὴν ἐλαίαν. Τὰ ξίφη ἐγγυμνάθησαν καὶ κανεῖς δὲν ἐτραυματίσθη. Τὰ βασιλικά ἀνάκτορα

ἀγωνισθῶσαν ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία εὐρίσκειτο εἰς ἀσφάλειαν, ἐν καὶ ὁ πόλεμος τὴν εἴκε πληραίνει. Πράγματι ἐδῶ, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἀνεζητεῖτο ἐκεῖνος ποῦ εἴκε καταφεύγει εἰς ἀπὴν καὶ θρεῖς ἡμεῖς παρόντες χωρὶς νὰ φοβοῦμεθα τὸν θύμῶν τους. Διατί τάχα; Ἐσκορμεν ἀσφαλῆ ἐγγύθησαν τὸν λόγον τοῦ Χριστοῦ· «Σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ τούτῃ τῇ Πέτρα Ἐ οικοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν» καὶ πύλαι ἔδου οὐ κατακλύσουσιν αὐτήν (Ματθ. 16, 18). Καὶ ὅταν λέγω Ἐκκλησίαν, δὲν ἐννοῶ μόνον τὸν τόπον ἀλλὰ καὶ τὸν τρόπον. Δὲν ἐννοῶ τοὺς τοῖκους, ἀλλὰ τὴν νομοθεσίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὅταν καταφεύγῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, νὰ μὴ καταφεύγῃς ἐκεῖ τοπικῶς, ἀλλὰ πνευματικῶς. Διότι Ἐκκλησία δὲν εἶναι στέγη καὶ τοῖχοι, ἀλλὰ πίστις καὶ ζωὴ. Μὴ λέγῃς, λοιπόν, ὅτι αὐτὸς ποῦ παρεδόθη ἐπροδόθη ἀπὸ τῆν Ἐκκλησίαν. Αὐτὸς ἐάν δὲν ἐγκατέλειπε τὴν Ἐκκλησίαν δὲν θὰ ἐπροδίδετο. Μὴ λέγῃς ὅτι αὐτὸς, μολοντὶ ἐξήτησεν ἄστυλιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἐπροδόθη. Δὲν τὸν ἐγκατέλειψε ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ αὐτὸς τὴν ἐγκατέλειψε. Διότι δὲν συνελήφθη μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀλλὰ ἔξω. Διατί ἐγκατέλειψε ὅμως τὴν Ἐκκλησίαν; "Ἦθελες νὰ αὐθῆς, 387 Ἄ τότε ἔπρεπε νὰ παραμείνῃς μέσα εἰς τὸ θυσιαστήριον. Ἐδῶ δὲν ὑπῆρχαν προστατευτικὸι τοῖχοι ἀλλὰ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ποῦ οὐ ἐπροσπάτευε. "Ἦσαν ἁμαρτωλὸς; Ὁ Θεὸς δὲν οὐ ἐπύκνει. Διότι δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ καλέσῃ τοὺς δικαίους εἰς τὴν μετάνοιαν ἀλλὰ τοὺς ἁμαρτωλὸς (Ματθ. 9, 13). Ἡ πόρνη ἐσώθη ἐπειδὴ ἀγκάλιασε τὸ πόδι τοῦ Κυρίου. Ἡ κοίτασε τὸ σημεῖον ἀνάγνωσμα: Τὰ λέγω αὐτῷ διὰ νὰ μὴ διακατέκρουσιν ποτὲ ἀπὸ ἀμφιβολίαν ὅταν καταφεύγῃς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Νὰ μὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἡ Ἐκκλησία δὲν οὐ προδίδει. Ἐάν ὅμως φύγῃς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τότε δὲν πταίει ἡ Ἐκκλησία. Διότι ἐάν μὴν μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, τότε ὁ λόκος δὲν ἐκτρέχεται, ἐάν ὅμως θύγῃς ἔξω, τότε συλλημβάνεται ἀπὸ τὰ θηρία. Καὶ δι' αὐτὸ δὲν εὐθύνεται τὸ μανθρῶ, ἀλλὰ ἡ μικροψυχία σου. Τίποτε δὲν εὐθύνεται μὲ τὴν Ἐκκλησίαν. Μὴ μὸς ἀναφέρῃς τείχη καὶ ὅπλα. Β Διότι τὰ τείχη μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου παλαιώνουν, ἐνῶ ἡ Ἐκκλησία ποτὲ δὲν γερνᾷ. Οἱ βάρβαροι κρημνίζουν τὰ τείχη, ἐνῶ τὴν Ἐκκλησίαν δὲν τὴν καταβάλλουν οὕτε οἱ δαίμονες. Καὶ δι' τὰ λόγια μου δὲν εἶναι κόσμος κούκρη, τὸ ἐπιβεβαιώνουν τὰ ἴδια τὰ πράγματα. Πόσοι δὲν ἐπολέμησαν τὴν Ἐκκλησίαν; Καὶ ὅμως ἴσκειναι ποῦ τὴν κατεπολέμησαν ἔχουν ἐξαφανισθῆ. Αὐτὴ δὲ ἔχει ὑψωθῆ ποῦ ἐπάνω ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς. Τέτοιο εἶναι τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἐκκλησίας! Νική, ὅταν πολεμῆται, θριαμβοῦσι ὅταν

τὴν ἐπιδουλεύονται, γίνεται λαμπρότερα ὅταν ἰδρῖκεται. Τραυματίζεται ἀλλὰ δὲν ὑποκύπτει εἰς τὰ τραύματα, κλυδωνίζεται, ἀλλὰ δὲν καταποντίζεται, Ἐ δοκιμάζει τρικυμίας, ἀλλὰ δὲν ναυαγεί, παλαίει, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει τὴν ἦταν, κυγρᾷ, ἀλλὰ δὲν νικάται. Διατί λοιπὸν ὁ Θεὸς ἐπέτρεψε τὴν διαμάχην αὐτῆν; Διὰ νὰ κἀμῃ λαμπρότερον τὸ ἱερόσιον. "Ἦσοσθε παρόντες τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ἐλλέπατε πόσα ὅπλα ἐκινούντο καὶ πόσον ὁ θυμὸς τὸν στρατιωτῶν ἦταν φοβερότερος ἀπὸ τὴν φωτιῶν καὶ ἡμεῖς ἐτρέχαμεν εἰς τὰ βασιλικά ἀνάκτορα. Ἀλλὰ τί μ' αὐτὸ. Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ τίποτε ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα δὲν μὴς ἐφάσθαιεν.

2. Σὰς τὰ λέγω αὐτῷ διὰ νὰ τὰ μνησθε ἀσφαλῶς καὶ ἐσεῖς. Διατί ὅμως δὲν ἐτραμάξαμεν; Ἀπλοῦστα κανένα ἀπὸ τὰ τωρινὰ κακὰ δὲ μὴς φοβέει. Ἄλλωστε τί εἶναι φοβερὸν; Μήπως ὁ θάνατος; Ὅχι, ὁ θάνατος δὲν εἶναι κακόν, διότι πολὺ γρηγορὰ μὲ αὐτὸν μεταβαίνομεν εἰς τὸ γαλήνιον λιμῆν. Δ Μήπως αἱ δριμύσεις τῆς περιουσίας; εἴ τιμὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου, γυνὸς καὶ ἀπελεόσομαι (Ψαλμ. 1, 21). Ἀλλὰ μήπως αἱ ἐξορία; ἐτοῦ Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς (Ψαλμ. 23, 2). Μήπως αἱ συγκοφαντίαι; εὐχαίρετε καὶ ἀγαλλιάσθε, ὅταν εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα κοβ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ὅτι ὁ μῦθος ὑμῶν ποῦς ἐν τοῖς οὐρανοῖς (Ματθ. 5, 11-12). Ἐβλεπα τὰ ἔξω καὶ ἀναλογίζομαι τὸν οὐρανόν, ἀνέμενα τὸν θάνατον καὶ ἐστοκαζόμην τὴν ἀνάστασιν. Ἐβλεπα τὰ καθήματα ἐδῶ εἰς τὴν γῆν καὶ ἀριθμοῦσα τὰ θραβεία τοῦ οὐρανοῦ. Ἐβλεπα τὰς πανουργίας καὶ ἀναλογίζομαι τὸ οὐράνιον στεφάνωμα. Πράγματι ἡ ὑπόθεσις τῶν ἀγώνων ἦταν ἀρετῆ διὰ νὰ μὲ παρηγορῆ καὶ μὲ ἐνισπῆρ. Ε Μὲ ἔπῃραν ἀπ' ἐδῶ θιαῖς, ἀλλὰ δὲν ἐθεωροῦσα ἀτιμητικῶν τὴν ποῦξιν αὐτῆν, διότι ἀτίμως εἶνα μόνον πρᾶγμα εἶναι ἡ ἁμαρτία. Διότι καὶ ἐάν ὀλέκῃς ἡ οἰκουμένη οὐ ἰδρῖζει καὶ δὲν ἐπιόξῃς ἐπὶ ὁ ἔσιος τὸν ἑαυτῶν σου, δὲν εἶσαι ἐτιμος. Προδοσία εἶναι μόνον ἡ προδοσία τῆς συνειδήσεως. Μὴ προδίδῃς τὴν συνείδησιν σου καὶ κανεῖς δὲν οὐ προδίδει. Μὲ ἀδηγοῦσαν θιαῖς καὶ ἔβλεπα τὰ πράγματα ἢ καλύτερα τὰ λόγια μου νὰ γίνωνται πραγματικότητι, τὴν ὄμιλάν μου, ποῦ ἐγίνετο μὲ λόγια, νὰ ἐπαληθεύεται εἰς τὴν ἀγορὰν ἀπὸ τὴν ἴδιαν τὴν πραγματικότητι. 388 Ἄ Ποῖαν ὄμιλάν ἐννοῶ; Αὐτῆν τὴν ὁπίαν ἔλεγα πάντοτε. Ἐπνεύσα ἐνεργος καὶ ἐρριξε τὰ φύλλα. Ἐβράνθη τὸ καρτῆρ καὶ ἔπεσαν ἀπὸ ἐπάνω του τὸ ἐνός. Ἐ νύκτα ἐφυγε καὶ ἡ ἡμέρα ἦθε. Διελύθη ἡ ἀπατηλὴ σὰς καὶ ἐρανερώθη ἡ ὀλήθεια. Προηγουμένως ἀνέβηκαν ὡς τοὺς οὐρανοὺς καὶ τώρα κατέβηκαν ὡς τὸς πε-

διάδος. Τὰ φουσκωμένα κύματα υπεκάθισαν ἐμπρός ἐις τὸς ἀνθρώπους ἀνηξούστους. Πῶς συνέβη τοῦτο; Τὰ πράγματα ἦσαν ζωτικῆς δυσκολίας. Καὶ ἔλεγα εἰς τὸν ἑαυτὸν μου. Ἄραγε θὰ σκωρονισθοῦν οἱ ἄνθρωποι ὕστερα ἀπὸ αὐτά; Ἄραγε προοῖ περὶ δύο ἡμέρας θὰ ἔχουν λησμονηθῆ τὰ ὅσα ἔγιναν; Αἱ ὑπομνήσεις ἤκουσαν εἰς τὰ αὐτά. Καὶ πάλιν θὰ εἶπω καὶ θὰ ὁμιλήσω. Ποῖον τὸ ὄφελος; Μᾶλλον ὑπῆρξε κάποια ἀφέλεια. Διότι καὶ ἐν δὲν θὰ ἀκούσουν ὅλοι θὰ ἀκούσουν οἱ μοῖοι καὶ ἐν δὲν θὰ ἀκούσουν ὅστε οἱ μοῖοι θὰ ἀκούσῃ τὸ ἕνα τρίτον καὶ ἐν δὲν ἀκούσῃ ὅστω καὶ δέκα καὶ ἐν ὅστω δέκα, ὅστω πέντε καὶ ἐν ὅστω πέντε ἕως καὶ ἕνας. Καὶ ἐν δὲν ἀκούσῃ ὅτε ὁ ἕνας, ἐγὼ ἔκω ἀλόγῳ τὸν μοῖον μου. «Ἐξῆρσάνθη ὁ κέρτος καὶ τὸ ἄνθος ἔξῆρσε»· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Ψαλμ. 40, 9).

3. Εἶδате τὴν μηδαινότητά των ἀνθρώπων πραγμάτων; Εἶδате τὴν προσωρινότητα τῆς δυναστείας; Εἶδате τὸν πλοῦτον, τὸν ὅποιον ἀποκαλοῦσα πάντοτε δραπέτην καὶ οὐκ ἄλλο μόνον δραπέτην, ἀλλὰ καὶ ἀνθρωποκτόνον; Διότι δὲν ἐγκαταλείπει μόνον αὐτὸς, ποῦ τὸν ἔχουν, ἀλλὰ καὶ τοὺς φωνεῖ. C Πράγματι δταν κανεὶς με ἀφοσίωσιν δουλεύει εἰς αὐτὸν τότε πολλὸ περισσότερο προδίδεται ἀπὸ αὐτόν. Διὰ καταγίνεσσι με τὸσον ἕλην εἰς τὸν πλοῦτον, ὁ ὅποιος σήμερα εἶναι εἰς σὲ καὶ αὔριον εἰς ἄλλον; Διὰ δὲν κατογίνεσσι με πλουτισμὸν τὸν ὅποιον δὲν ἡμπορεῖ κανεὶς ποτὲ νὰ κατασέσῃ; Θέλεις νὰ δουλεύσῃς εἰς αὐτόν; Θέλεις νὰ τὸν ἀποκτήσῃς; Μὴ τὸν κρήνην εἰς τὸ κύμα, ἀλλὰ δὸς τὸν εἰς τὰ χέρια τῶν πτωχῶν. Ὁ πλοῦτος εἶναι θηρίον. Ὁταν τὸν κρατῆς, φεύγει, καὶ δταν τὸν σκορπῆρες, μένει. Ἐσκόρπισσε γάρ, λέγει, ἔδωκε τοῖς πέντην, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα (Ψαλμ. 111, 9). Σκόρπισε τὸν διὰ νὰ μείνῃ. Μὴ τὸν παρακώσῃς, διὰ νὰ μὴ σοῦ φύγῃ. Ποῦ εἶναι ὁ πλοῦτος; D Μὲ πολλὰν εὐχαρίστησιν θὰ ἐρωτοῦσα αὐτοὺς ποῦ ἔχουν ἀπέλθει ἀπὸ τὸν ναόν. Τὰ λέγω δὲ αὐτὰ χωρὶς νὰ ὀνειδίσω μὴ γένοιτο, καὶ χωρὶς νὰ ἀνακαίνω τὰς πληγὰς, ἀλλὰ διὰ νὰ κατασκευάσω με τὰ ναυάγια τῶν ἁλίων ἡμῶν δι' ἑσῶς. Ὁταν οἱ στρατιῶται καὶ τὸ εἶψῃ ἐκινούνητο, διὰν ἐκαίετο ἡ πόλις, δταν τὸ βασίλειόν στήμα δὲν εἶχε καρμῶν δύναμιν, δταν ἡ βασιλικὴ πορφόρα ἠμαρτίζετο, δταν ἡ τρέλλα δικατεῖε ὅλα, ποῦ ἦτο ὁ πλοῦτος; Ποῦ ἦτον τὰ δομηκὰ; Ποῦ τὰ ἀργυρὰ κρεβάτια; Ποῦ οἱ ὑπηρέται; Ὅλοι εἶχαν φύγει. Ποῦ ἦταν οἱ εὐνοεῖαι. Ὅλοι τοὺς εἶχαν δραπέτευσαι. Ποῦ ἦταν οἱ φίλοι; Ἄλλαξαν τὰ προσώπειά των. Ποῦ τὰ σπῆρα; Ἐκλειδύνοντο. Ποῦ τὰ κρη-

ματα; Αὐτὸς ποῦ τὰ κατεῖχε, ἔφυγε. Καὶ τὰ κρήματα εἰ ἀπέγιναν. E Παρακαθήθην. Ποῦ ἐκρόδη ὅλος αὐτὸς ὁ θησαυρός; Μήπως γίνονται ἐνοχλητικὸς, μήπως γίνονται δυσάρετος μετὰ τὸ νὰ λέγῃ πάντοτε διὰ τὸ πλοῦτος προδίδει αὐτοὺς οἱ ὅποιοι δὲν τὸν χρησιμοποιοῦν καλά; Ἐρῆσαν ὁ καιρὸς καὶ δεικνύει τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου. Διὰ τὸν κρατῆς ἐνῶ δὲν σὲ φερεῖ εἰς ἴππε δταν ἐφόσκει εἰς δοκιμασίας; Ἐν ἐκῆ δύναμιν, ἄς σοῦ συμπαρασταθῇ δταν οὐκ ἔναι νὰ ἐρῆσῃς εἰς δυσκολίας. Ἐν ὅμως τότε σὲ ἐγκαταλείπει, εἰ τὸν κρεάζεσαι; Τὰ ἴδια τὰ πράγματα τὸ ἐπιθεωροῦν. Ποῦ ἡ ἀφέλεια; Ἐν τὰ εἶψῃ ἔχουν ἀκονισθῇ, δταν ὁ θάνατος ἐρχεται ἀπειλητικὸς, δταν ὁ στρατιεὶ μαίνεται, ¹²⁹ A δταν ὑπάρχῃ ἀναμονὴ μὴς τέτοιας ἀπειλῆς, τότε ὁ πλοῦτος δὲν φαίνεται πούθεν. Ποῦ ἐπίγειον ὁ λιποτάκτης; Αὐτὸς σοῦ ἐδημιούργησεν ὅλα αὐτὰ καὶ δταν τὸν κρεάζεσαι ἐκεῖνος φεύγει, καὶ σ' ἐγκαταλείπει. Μολονοὶ πολλὰ με κατηγοροῦν μετὰ νὰ μοῦ λέγουν πάντοτε: πολλὸ ἐνοχλεῖς τοὺς πλουσίους. Ναι, θεαίως, διότι καὶ ἐκεῖνοι ἐνοχλοῦν τοὺς πτωχοὺς. Ἐγὼ πράγματι ἐνοχλῶ τοὺς πλουσίους, ἀλλ' ὅχι ἀπλῶς τοὺς πλουσίους, ἀλλὰ ἐκεῖνοὺς ἀπὸ αὐτοὺς ποῦ κἀμουν κακὴν χρῆσιν τοῦ πλοῦτος. Διὸ πάντοτε λέγω, διὰ δὲν κατηγορῶ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τὸν κλέπτην ποῦ ἄρπάζει. Ἄλλο πράγμα εἶναι ὁ πλοῦτος καὶ ἄλλο ὁ ἄρπαγας. Ἄλλο πράγμα εἶναι ὁ εὐπορος καὶ ἄλλο ὁ πλεονέκτης. Κάμω διάκρισιν ἀνθρώπων εἰς τὰ πράγματα καὶ μὴ τὰ συγκρίω αὐτὰ, τὰ ὅποια δὲν συγκρίονται. Εἶσαι πλοῦτος; Δὲν σὲ ἐμποδίζω νὰ εἶσαι, εἶσαι κλέπτης. B τότε σὲ κατηγορῶ. Ἐκεῖ τὰ δικὰ σου; Ἀπολαύσῃ τα. Παίρνεις αὐτὰ ποῦ ἀνήκουν εἰς ἄλλους; Τότε ἐγὼ δὲν θὰ αἰγῶ. Θέλεις νὰ με λιθοβολήσῃς; Εἶμαι ἔτοιμος νὰ κῶω καὶ τὸ αἶμά μου, ἀρκεῖ νὰ σὲ ἐμποδίσω ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Δὲν με ἐνοιάφει τὸ μῖσος, ὅτε ὁ πλεονεξία καὶ τὰ παύματα, ἀλλὰ ἕνα πράγμα με κἀνει, ἡ προκοπὴ αὐτῶν ποῦ με ἀκούουν. Καὶ οἱ πλοῦτοι εἶναι παιδιὰ μου καὶ οἱ πτωχοὶ εἶναι παιδιὰ μου. Διὸ ἡ ἕνα καλῆς καὶ τοὺς ὅσους ἐβάσταξε, με ὠδύνας καὶ αἱ ἴδια φέδινες ἐγέννησαν τὸν πλοῦτον καὶ τὸν πτωχόν. Ἐν λοιπὸν ἐνοχλεῖς τὸν πτωχόν σὲ κατηγορῶ. Ἄλλωστε ἡ ζημιὰ δὲν εἶναι ὅσον μεγάλη διὰ τὸν πτωχόν ὅσον εἶναι διὰ τὸν πλοῦτον. Διὸ τὸ πτωχὸς μὲν δὲν ὑφίσταται μεγάλην ἀδικίαν, διότι ζημιώνεται εἰς κρήματα, C σοῦ ὅμως ἐλάττωσαι εἰς τὴν ψυχὴν. Ὅποιος θέλει ἄς μοῦ πάρῃ τὸ κεφάλι, ὅποιος θέλει ἄς με λιθοβολήσῃ, ὅποιος θέλει ἄς με μισῇ. Διὸ αἱ ἐπιβουλαι αὐτὰ εἶναι δι' ἐμὲ ἐγγυῶσαι σφετέρων καὶ τὰ τραύματα πληθὸς θρασέων.

4. Δὲν φοβοῦμαι λοιπὸν τὴν ἀπειλήν. Ἐνα πρῶτον μόνον φοβῶμαι, τὴν ἁμαρτίαν. Ὁλόκληρος ἡ ἀκουμένη ἄς μὲ καταπολεμήσῃ ἀρκεῖ νὰ μὴ μὲ κατηγορήσῃ κανεὶς ἐξ ἁμαρτίαν. Διὰ αὐτὸς ὁ πόλεμος μὲ κίμαι λαμπρότερον. Ἔτσι καὶ ἔδες θέλω νὰ σὲ ἐκπαιδεύσω. Μὴ φοβείσθε λοιπὸν τὴν ἀπειλὴν τοῦ ἄρκοντος, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας νὰ φοβήσθε. Ἐάν ἐσὺ δὲν κτηνησῇς ὁ Ἰσος τὸν κούτην σου, κανεὶς ἀνθρώπος δὲν θὰ σὲ βλάψῃ. Ἐάν δὲν ἔχῃς κίμαι ἁμαρτίαν, σὺδεὶς σὲ ἀρπάξει καὶ ὅταν ἀκόμη εὐρίσκωνται γύρω σου ἀναρίθμητα ἕψη. **Δ** Ἐάν ὅμως ἔχῃς διαπράξει ἁμαρτίαν καὶ ἂν ἀκόμη εἶσαι εἰς τὸν παράδεισον, ἐξορκίσει ἀπὸ αὐτὸν. Ὁ Ἄδამ ἦταν εἰς τὸν παράδεισον καὶ παρὰ ταῦτα ἔπεσον. Ὁ Ἰᾶδ ὅμως ἐνῶ ἦταν εἰς τὴν κορυφάν, ἐδέχθη τὸν σέφανον. Εἰς τί ἀφέλθον ἐκεῖνον ὁ παράδεισος καὶ εἰς τί ἐβλάψεν αὐτὸν ἡ κορυφά; Ἐκεῖνον κανεὶς δὲν τὸν ἐπεβόλευσε καὶ ἐν τούτοις ἔπεσον, αὐτὸν ὁ διάβολος τὸν ἐπεβόλευσε καὶ παρὰ ταῦτα ἔσπεφάνθη. Δὲν τοῦ ἀφῆρεσε τὰ κρήματα; Τὴν εὐδοκίαν του ὅμως δὲν τὴν ἔβλαψε. Δὲν τοῦ ἄρπαξεν ὁ θάνατος τὰ παιδιὰ του; Τὴν πίστιν του ὅμως δὲν τὴν ἀεοδόλευσε. Δὲν τοῦ κατεῆρασε τὸ σπῆμα του; Δὲν εὗρεν ὅμως τὸν θησαυρὸν του. Δὲν ἀπῆλθον ἐναντίον του τὴν γυναῖκα του; Δὲν ἠπέταξεν ὅμως τὸν γενναῖον στρατιώτην. Δὲν ἐξετόξευσε ἐναντίον του τόξα καὶ βέλη; **Ε** Τραῦματα ὅμως δὲν ἐδέχθη. Ἐφερον ἐναντίον τοῦ πύργου μηχανήματα, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐκρήμνισε. Ἐψωσε κίματα, ἀλλὰ δὲν κατενόησε τὸ πλοῖον. Σὺς παρακαλῶ, τηροῦτε καὶ ἔδες αὐτὸν τὸν νόμον, καὶ πιστω ἑμπρὸς εἰς τὰ γνόστα σας, ἂν καὶ δὲν τὰ πᾶνω μὲ τὸ κέρι, τὰ ἐγγίω μὲ τὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς μου, καὶ δάκρυα κύματα τηροῦτε καὶ ἔδες τὸν νόμον αὐτὸν καὶ κανεὶς δὲν θὰ ἠμπορήσῃ νὰ σὲ βλάψῃ. Μὴ μακαρίζετε ποτὲ πλοῖον. Μὴ θεωρεῖτε ταλαίπωρον κανένα παρὰ μόνον τὸν ἁμαρτωλὸν. Μακαρίζετε τὸν δικαῖον. Διὰ δὲν εἶναι ἡ φύσις τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἡ γνώμην τῶν ἀνθρώπων κίμαι καὶ τὸν ἕνα καὶ τὸν ἄλλον. Μὴ φοβήσθε ποτὲ τὴ ἕψη ἐάν ἡ συνείδησίς σου δὲν σὲ κατηγορήσῃ. ²⁹⁰ **Α** Μᾶτε νὰ δοκιμάσῃς ποτὲ φόβον εἰς τὸν πόλεμον, ἐάν ἡ συνείδησίς σου εἶναι καθαρὰ. Πᾶς μου, ποῦ εἶναι αὐτὰ, ποῦ ἔχουν φύγει ἀπ' ἐδῶ; Δὲν ἔσκυβαν ὅλοι ἐνώπιόν των; Δὲν τοὺς ἐφοσόντο περισσότερον ἀπὸ ὅλους ἀκόμη καὶ οἱ ἄρκοντες; Δὲν τοὺς ὑπερετόυσαν; Ἄλλὰ ἦλθεν ἡ ἁμαρτία καὶ ὅλα ἐκρήθησαν. Καὶ ἔγινον δικασταὶ οἱ ὑπηρεταὶ καὶ ὄμηται οἱ κόλακες. Καὶ ἔκκειντο ποῦ καταφιλοῦσαν τὰ κέρια του, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὸν ἐτραποῦσαν ἀπὸ τὴν Ἐσκλησιαν καὶ ἐκεῖνος ποῦ χθὲς τοῦ

ἐφιλοῦσε τὸ κέρι, σήμερα ἔγινε ἐκθρὸς του. Διὰ τί; Διὰ τί οὕτε χθὲς ἐφιλοῦσε τὸ κέρι του μὲ εὐλικρίνεια. Διὰ τί ἦλθεν ἡ στιγμή καὶ διετρήθησαν τὰ προσώπειά. Χθὲς ἐσὺ δὲν καταφιλοῦσε τὰ κέρια του, καὶ δὲν τὸν ἀνύκαζες σωτήρα, κηδεμόνα καὶ ἐβεργέτην; **Β** Δὲν τοῦ ἐβλεπες πλῆθος ἐγκωμιῶν; Διὰ τί σήμερα τὸν κατηγορεῖς; Χθὲς ἦσουν ἐγκωμιστῆς καὶ σήμερα ἔγινες κατηγορὸς; Χθὲς τὸν ἐγκωμισάζες καὶ σήμερα τὸν ἐνακοποῦεις; Διὰ τί ἡ μετοβολὴ αὐτῆ, διὰ τί ἡ μετώπιασις αὐτῆ εἰς τὰ αἰσθήματα;

5. Ἄλλ' ἐγὼ δὲν εἶμαι τέτοιος. Ἐγὼ ὁ ὁποῖος ἤμουν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐπιβολῶν σκεδῶν του, ἐγὼ ἔγινον ὁ προστάτης. Ἐπέφερα ἀναρίθμητα βενιά, ἀλλὰ δὲν ἤλλαξα διάθεσιν. Διὰ τί μισοῦμαι τὸν δεσπότην μου, ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἦταν ἄπιστος εἰς τὸν σταυρὸν, ἔλεγε· «ἄφες αὐταῖς; οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσιν» (Λουκ. 23, 34). Καὶ τὰ λέγω αὐτὰ διὰ νὰ μὴ διαφθείρεσθε ἀπὸ πονηρὰς ὑποψίας. Ποσοὶ μετοβολὰ ἔχουν συμβῆ ἀπὸ τότε ποῦ ἔγινον ἐπίσκοπος τῆς πόλεως, καὶ ὅμως κανεὶς δὲν σαρφρονίεται; **Γ** Ὅταν δὲ λέγω, κανεὶς δὲν καταδικάζω ὅλους. Μὴ γένοιτο! Δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ ἡ πλοῦσια γῆ ποῦ ἐδέχθη τοὺς σπόρους, νὰ φέρῃ καὶ καρπὸν. Ἐγὼ ὅμως εἶμαι ἀκόρτατος, δὲν θέλω νὰ σωθῶν μόνον ὄλησι, ἀλλὰ ὅλοι. Καὶ ἐάν ἕνας ἀπομείνῃ χαρμῆνος, ἐγὼ χάνομαι. Νομίζω δὲ ὅτι μισοῦμαι τὸν πομπῆ ἐκείνον, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐνενηνταεπένδε πρόβατα καὶ ἔστρεψε νὰ εἴρῃ τὸ ἕνα ποῦ εἶχε καθῆ. Μέχρι πότε θὰ ὑπάκουον τὰ κρήματα; Μέχρι πότε ὁ ἀργυρὸς καὶ ὁ χρυσοῦς; Μέχρι πότε τὸ κρασί ποῦ κύνεται; Μέχρι πότε αἱ κολακαῖαι τῶν δούλων; Μέχρι πότε τὰ ἀνθοστύλατα βάζα; Μέχρι πότε τὰ σατανικὰ γεύματα, καὶ τὰ γεύματα ἀπὸ διαβολικῆν ἐπενέργειαν; **Δ** Δὲν γνωρίζεις ὅτι ἡ παρούσα ζωὴ μοιάζει μὲ ἀποδημίαν; Διὰ τί μῆπως εἶσαι πολίτης; Ὅχι, εἶσαι διαδότης. Κατάλαβες τί εἶπα; Δὲν εἶσαι πολίτης, ἀλλὰ διαδότης εἶσαι καὶ ὀδοφόρος. Μὴ λέγῃς ὅτι ἕως σὺτῆν ἡ τὴν ἄλλην πόλιν. Κανεὶς δὲν ἔχει πόλιν. Ἡ πόλις εἶναι εἰς τὸν οὐρανόν. Ἡ παρούσα ζωὴ εἶναι πορεία, εἶναι ὁδὸς. Καθημερινῶς λοιπὸν βαδίζομεν τὸν δρόμον μας, μέχρις ὅτου ἡ φύσις συνελθῆ νὰ ζῆ. Ὑπάρχει κανεὶς ποῦ ἐνῶ εἶναι καθ' ὁδὸν ἀποθηκεύει κρήματα, ὑπάρχει κανεὶς ποῦ ἐνῶ εἶναι καθ' ὁδὸν παρακάνει χρυσοῦρι; Ὅταν λοιπὸν εἰσελθῆς εἰς πανδοχεῖον, πῆς μου, καλλυπτίεις; τὸ πανδοχεῖον; Ὅχι, ἀλλὰ τρώγεις; καὶ πίνεις καὶ θιάζεσαι νὰ ἐξέλθῃς. Πανδοχεῖον εἶναι καὶ ἡ παρούσα ζωὴ. **Ε** Εἰσελάθομεν καὶ διαβαίνομεν τὴν παρούσαν ζωὴν. Ἄς φροντίζομεν νὰ ἐξέλθομεν μὲ καλὴν ἐλπίδα, ἄς μὴ ἀφήσωμεν τίποτε ἐδῶ διὰ νὰ μὴ τὸ χάσωμεν

ἐκεῖ. Ὅταν εἰσέρχῃς εἰς τὸ πανδοχεῖον, τί λέγεις εἰς τὸν ὑπηρέτην; Πρόσεξε πῶς θάξεις τὰ πράγματα, διὰ τὸ μὴ ἀφήσῃς τίποτε ἐδῶ, διὰ τὸ μὴ κατῆ τίποτε, οὔτε μικρὸν οὔτε μηδὲ μινόν, ὥστε ὅλα τὰ ἐπιαναφέρωμεν εἰς τὸ σπίτι. Ἔτσι καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν. Ἄς βλέπωμεν ὡς πανδοχεῖον τὸν παρόντα θῆον καὶ ἄς μὴ ἐγκαταλείρωμεν τίποτε ἐδῶ εἰς τὸ πανδοχεῖον, ἀλλ' ὅλα τὰ ἐπιαναφέρωμεν εἰς τὴν μητέρα πάλιν. Εἶσαι διαβάτης καὶ ὁδοπόρος, μᾶλλον δὲ καὶ πάλυ πῶς κατὰ τὸν διαβάτην. Καὶ τὸ πῶς, ἐγὼ θὰ τὸ ἐξηγήσω. ³⁹¹ Α' Ὁ διαβάτης γνωρίζει πότε εἰσέρχεται εἰς τὸ πανδοχεῖον καὶ πότε ἐξέρχεται. Διὰ τί εἶναι κύριος καὶ διὰ τὸ εἰσελθεῖν καὶ τὸ ἐξέλθῃ. Ἐγὼ ὅμως εἰσερχόμενος εἰς τὸν παρόντα θῆον, ὡπὸν εἰς πανδοχεῖον, δὲν γνωρίζω πότε ἐξέρχομαι ἀπὸ αὐτόν. Καὶ κάποτε ἐνῶ προετοιμάζω τροφὰς διὰ πολλὸν χρόνον ζωονικά με καλεῖ ὁ Δεσπότης, λέγων: «Ἄσπιον, ἡ ἡτοίμασας, τίμ ἔσαι; Τῆ νικτὶ γὰρ τούτῃ λαμβάνουσι τὴν ψυχὴν σου» (Λουκ. 12, 20). Ἡ ἔξοδος λοιπὸν δὲν εἶναι φανερά, ἢ ἀπέκτησε εἶναι ἀθεοεῖα, πολυάρθμοι κερμαὶ καὶ ἐπὶ παντοῦ κέρματα ἐγγείρονται. Διὰ τί τρελλοῦνται διὰ τὸ σκωδῆ. Διὰ τί ὠνηγεῖς τὴν ἀλήθειαν καὶ τρέχεις πρὸς τὰ σκωδῆ πράγματα;

6. Αὐτὰ λέγω καὶ δὲν θὰ πύσω νὰ τὰ λέγω καὶ νὰ προξενῶ διαρκῆ πόνον καὶ νὰ ἐπουλῶνω τὰ τραύματα. Καὶ τοῦτο οὐκ εἶ ἀτούτος πού ἔχουν πέσει, ἀλλὰ εἰς ἐκείνους πού στέκονται ὀρθοί. Β' Διὸ ἐκείνοι ἔχουν ἀπέλθει καὶ ἔχουν τελειώσει. Αὐτὰ ὅμως πού στέκονται ἔχουν γίνε ἀσφαλέστεροι μὲ τὰς συμφορὰς ἐκείνων. Καὶ τί θὰ κάμωμεν, λέγει. Ἔνα πράγμα μόνον προῖξε: μίσησε τὰ κέρματα καὶ ἀγάπησε τὴν ζωὴν σου. Πῆξε κάτω τὸ ὑπάρχοντα, δὲν ἔνοῦ ὅλα, ἀλλὰ νὰ περικύβησε πύτὰ πού εἶναι περιττὰ. Μὴ ἐπιθυμῆς τὰ πράγματα τῶν ἄλλων, μὴ ἀπαγυμνάσῃς τὴν κήραν γυναικῆ, μὴ κλέψῃς ἀπὸ τὸν ὄφρανον, μὴ πᾶρῃς τὸ σπίτι του. Δὲν ἀνοφέρω πρόσωπα, ἀλλὰ πράγματα. Ἐάν δὲ κάποιον τὸν ἐλέγχει ἡ συνειδήσις του, δὲν εἶναι ὁ λόγος μου ὁ σίτος, ἀλλὰ ὁ ἴσιος ὁ εαυτός του. Διὰ τί ἀρπάξεις πράγματα πού προκαλοῦν τὸν φθόνον; Ἄρπαξε αὐτὰ πού φέρουν στεφάνια. Μὴ ἀρπάξῃς τὴν γῆν, ἀλλὰ ἄρπαξε τὸν οὐρανὸν ἐπισιτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ οἱ θιασαὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν» (Ματθ. 11, 12). Διὰ τί ἀρπάξεις ἀπὸ τὸν πτωχὸν τὸ πὲ κατηγορεῖ; Ἄρπαξε ἀπὸ τὸν Χριστόν, ὁ ὁποῖος ἐπαυνεῖ. Εἶδες πῶς ἀγνωμοσύνη καὶ πῶς τρέλλοι ὑπάρχει; Ἄρπάξεις ἀπὸ τὸν πτωχόν, πού ἔχει ὄλιγον. Ὁ Χριστὸς λέγει ὁρπαξε ἀπὸ ἐμένα καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ κρυσιῶ κάριν διὰ τὴν ὀρπαγὴν αὐτήν. Ἄρπαξε καὶ γίνε βασίτης τῆς βασιλείας

μου. Ἐάν θελήσῃς νὰ ἀρπάξῃς τὴν ἐπίγειον βασιλείαν, ἢ καλύτερα καὶ ἐν ἀκόμῃ θελήσῃς νὰ διανοήσῃς κατὰ τέτοιο, πτωρεῖσαι. Ἐάν ὅμως δὲν ἀρπάξῃς τὴν οὐράνιον βασιλείαν, τότε πτωρεῖσαι. Ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουν τὰ θιασικά, ἐκεῖ ὑπάρχει καὶ ὁ φθόνος, ὅπου δὲ ὑπάρχουν τὰ πνευματικά ἀγαθὰ, ἐκεῖ ὑπάρχει ἀγάπη. Αὐτὰ νὰ σκέπτεσαι καθημερινῶς καὶ νὰ μὴ παρακῆς καὶ θορυβηθῆς ὅταν κῆς πάλιν μετὰ δύο ἡμέρας κάποιον ἄλλον νὰ φέρεται ἐπάνω εἰς ὄραμα. Δ' νὰ φορᾷ μεταξὺ τῶν ἐνδομῶν καὶ νὰ ἀνέρεται εἰς τὰ ἀξιώματα. Μὴ ἐπαίνης τὸν πλοῦσιον, ἀλλὰ τὸν δικαίον μόνον. Μὴ κοκκίης τὸν πτωχόν, ἀλλὰ μᾶθε νὰ κρίνῃς ὀρθὰ καὶ σταθερὰ τὰ πράγματα. Μὴ ἀπορακρύνῃσαι ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, διὸ τίποτε δὲν εἶναι ἰσχυρότερον ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἐλπίδα σου εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ἡ σωτηρία σου ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ καταφυγιόν σου ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὴ κείται πῶς ὑψηλὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ εἶναι ἔκτενεστέρο ἀπὸ τὴν γῆν. Πιτὲ δὲν γράζει, πάντοτε εἶναι νέα εἰς τὴν ἡλικίαν. Διὰ τοῦτο ἡ Γραφή, διὰ τὸ δηλώσῃ τὴν στερεότητα καὶ τὴν σταθερότητα τῆς τὴν ἀποκαλεῖ θρος, τὴν ὀνομάζει παρθένον διὰ τὸ δεικνῆ τὸ ἀδιάφθορον αὐτῆς, βασίλισσαν διὰ τὴν πολυτελείαν τῆς, θυγατέρα διὰ τὴν συγγενείαν τῆς πρὸς τὸν Θεόν, Ἐ τὴν ὀνομάζει στείραν, πού γεννᾷ ἐπτά, διὰ τὸ δεικνῆ τὴν πολυτεκνίαν καὶ διὰ τὸ παραστήσῃ τὴν ἐυγένειαν τῆς τὴν ὀνομάζει μὲ πολυάρθμοι ὀνόματα, διὰ καὶ ὁ Κύριός τῆς ἔχει πολλὰ ὀνόματα. Ἀποκαλεῖται πατέρας, ὁδός, ζωὴ, φῶς, βραχίων, ἰλασμός, θεμέλιος, θύρα, ἀναμάρτητος, ἠσασαυρός, κύριος, Θεός, Υἱός καὶ Μονογενής, μορφή Θεοῦ καὶ εἰκὼν Θεοῦ. ³⁹² Α' Μήπως ὀρεῖ ἔνα ὄνομα διὰ τὸν χαρακτήρισον τὸ ὄλον; Κοκόλου! Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ὑπάρχουν τόσα πολλὰ ὀνόματα διὰ τὸ μάθειμεν κατὰ, ἔτσι καὶ ἐλάκιστον, διὰ τὸν Θεόν. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ Ἐκκλησία μετὰ πολλὰ ὀνόματα ὀνομάζεται. Παρθένος λέγεται ἔν καὶ ἦταν πόρνη προηγουμένως. Διὰ τί τοῦτο εἶναι τὸ ἀξιοθαύμαστον διὰ τὸν νυμφιον, ὅτι ἔλαβε ὡς σῶζον πόρνην καὶ τὴν κατέπτεσε παρθένον. Ὅτι πῶσον καινοσώγῳ καὶ παράδοξα πράγματα συμβαίνουσι. Ὁ γάμος μετὰ τῶν ἀνθρώπων καταστρέφει τὴν παρθενίαν, ὁ γάμος εἰς τὸν Θεὸν ἀποκοθατῆ τὴν παρθενίαν. Εἰς ἡμᾶς ἡ παρθένος πού ἰσπανδρεῖται, δὲν παραμένει παρθένος, εἰς τὸν Χριστὸν αὐτὴ πού ἦταν πόρνη καὶ ἔρχεται εἰς γάμον πνευματικὸν ἔχει γίνε παρθένος.

7. Β' Ὁ ἀρετικὸς, πού παρεργάζεται τὴν οὐράνιον γέννησιν καὶ λέγει: πῶς ἐγέννησεν ὁ πατήρ, ἄς ἐρηνησῶσῃ τοῦτο μόνον. Πῆς του πῶς ἡ Ἐκκλησία, ἐνῶ ἦταν πόρνη ἔγνε παρθένος; καὶ πῶς αὐτὴ πού ἐγέννησε, παραμένει παρ-

θεός: «Ζηλώ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω» λέγει ὁ Παῦλος (Β' Κορ. ΙΙ, 2). «Ἠρρωσήμεν γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ (Αὐτῷ). Ἦ πόση σοφία καὶ πόση σύνεσις! Ζηλώ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω». Τί σημαίνει αὐτό; Ἐἴηαι ζηλότυπος λέγει. Ἐὖθι ποῦ εἶσαι πνευματικῶς εἶσαι ζηλότυπος; Διὰ τί ζηλεύει, λέγει, ὅπως ζηλεύει καὶ ὁ Θεός. Ζηλεύει καὶ ὁ Θεός; Ναί, ζηλεύει, ὅτι ἀπὸ πάθος, Ἐ ἀλλὰ ἀπὸ ἀγάπης καὶ ζήλων. «Ζηλώ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω». Νὰ σοῦ εἶπω πᾶς ὁ Θεός ζηλεύει; Ἐἶδεν ὁ Θεός τὴν γῆν νὰ διαφθείρηται ἀπὸ τοὺς δαιμονιακοὺς καὶ προσέφερε τὸν Υἱὸν του. Διὰ τί αἱ λέξεις ὄντων ἀναφέρονται εἰς τὸν Θεὸν δὲν ἔχουν τὴν ἴδιαν ἰσχύον. Παραδείγματός χάριν, ὁ Θεός ζηλεύει, ὁ Θεός ὀργίζεται, ὁ Θεός μετανοεῖ, ὁ Θεός μισεῖ. Οἱ λόγοι αὗτοι εἶναι ἀνθρώπινοι, ἀλλὰ τὰ νοήματά τους ἀρμόζουν εἰς τὸν Θεόν. Πᾶς ζηλεύει ὁ Θεός; «Ζηλώ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλω». Ὀργίζεται ὁ Θεός; «Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξῃς με» (Ψαλμ. 8, 1). Τί λοιπὸν καὶ κοιμᾶται ὁ Θεός; «Ἀνάστηθι, Ἰσραὴ ὑπὸ τοῖς, Κύριε!» (Ψαλμ. 43, 24). Μετανοεῖ ὁ Θεός; Ἐ «Μετανοήσα διὰ ἐπιτοίαν τὸν ἄνθρωπον» (Γεν. 6, 7). Μισεῖ ὁ Θεός; «Τὰς ὁρτὰς ἡμῶν καὶ τὰς νεμερτὰς ποσὴ ἡ ψυχὴ μου» (Ἠσ. 1, 14). Μὴ ὄδῃς προσοχὴν εἰς τὴν εὐτέλειαν τὸν λέξων, ἀλλὰ νὰ ἐκλόθῃς τὰς ἐννοίας ὅσας ἀρμόζει εἰς τὸν Θεόν. Ζηλεύει ὁ Θεός ἀπὸ ἀγαπῆ. Ὁ Θεός ὀργίζεται, ὅτι ὅσως ἀπὸ πάθος, ἀλλὰ κατὰ τὸν λόγον τῆς τιμωρίας καὶ τῆς κολάσεως. Κοιμᾶται ὁ Θεός, ὅτι κοιμώμενος, ἀλλὰ μακροθυμῶν. Διάλεγε τὰς λέξεις. «Ἔτσι καὶ ὄντων ἀκούσῃς διὰ ἐγενῆς ὁ Θεός, μὴ νομίσης ὅτι τέμνεται ἡ θεότης, ἀλλὰ νὰ ἐννοήσῃς τὴν ὁμοουσιότητα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός ἐκχρησιμοποίησε πολλὰς λέξεις ποὺ ἀρμόζουν εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἡμῶν καὶ τὴν ἀρμόζουν εἰς αὐτόν, διὰ νὰ τιμηθῶμεν.

8. Κατάλαθος τί εἶπα; Ἐ Ἀγαπητὲ μου, πρόσκε με πολλὴν ἐκρίθειαν. Υπάρχουν ὀνόματα θεῶν καὶ ὀνόματα ἀνθρώπων. Ἐλάβε ἀπὸ ἐμὲ καὶ ποῦ ἔδωκεν αὐτός. Δός μου τὰ δικά σου καὶ πάρε τὰ δικά μου, λέγει. Ἐκεῖ ἀνάγκη ἀπὸ τὰ δικά μου. Ἐγὼ δὲν ἔχω ἀνάγκη, ἀλλὰ ἐσύ. Διὸτι ἡ οὐσία μου εἶναι ἀμειψή, ἐσὺ ὅμως εἶσαι ἄνθρωπος καὶ εἶσαι συνδεδεμένος μετ' ὅσων καὶ ζητᾷς σαρκιακὰς λέξεις, ὥστε ἐσὺ ποῦ εἶσαι συνδεδεμένος μετ' ὅσων, σφιγόμενος εἰς τὰς γνωστάς σου λέξεις, νὰ κατανοήσῃς τὰ νοήματα ποῦ ὑπερβαίνουν τὴν διάνοιάν σου. Ποῖα ὅμως ὀνόματα ἐπιτρεῖ ἀπὸ ἐμὲ καὶ ποῖα ποῦ ἔδωκεν ἐκεῖνος; Αὐτός εἶναι Θεός καὶ ὑνόμισσε καὶ ἐμένα Θεόν. Ἐκεῖ πρόκειται περὶ φυσικοῦ πράγματος, ἐνθ' ἐδῶ περὶ πνευματικῆς ὀνομασίας: Ἐγὼ εἶπα Θεοὶ ὄντες καὶ Υἱοὶ ὑψίστου πάντες» (Ψαλμ. 82, 8). Ἐδῶ εἶναι

ἀπλοὶ λόγοι, ἐνθ' ἐκεῖ πράγματα φυσικά. 9. Αὐτὸς ἀπεκάλεσε Θεόν, διὸτι μετ' ἐθήησε. Αὐτὸς ὀνομάσθη ἄνθρωπος, ὀνομάσθη υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὀνομάσθη ὁδός, ὀνομάσθη θύρα, καὶ πέτρα. Αὐτὰ τὰ ἐδανείσθη ἀπὸ ἐμὲ, καὶ αὐτὸς ποῦ ἔδωκε ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα. Διὰ τί ὀνομάσθη ὁδός; Διὰ νὰ μάθῃς ὅτι μὲσω αὐτοῦ ἀνερχόμεθα πρὸς τὸν πατέρα του. Διὰ τί ὀνομάσθη πέτρα; Διὰ νὰ διδαχθῆς τὴν ἀκρελιότητα καὶ τὴν στερεότητα τῆς πίστεως. Διὰ τί ὀνομάσθη θερμῆλος; Διὰ νὰ μάθῃς ὅτι βαστάζει ὅλα. Διὰ τί ὀνομάσθη οἶκος; Διὰ νὰ μάθῃς ὅτι ἀνοήθῃς ἐπ' ὅσων μένομεν εἰς αὐτόν. Διὰ τί ὀνομάσθη ποιμὴν; Διὸτι μὲς ποιμᾶναι καὶ μὲς τρέπει. Διὰ τί ὀνομάσθη πρόβατον; Διὸτι πρὸς χάριν μας ἐδουλώθη καὶ ἔγινε μέσον ἐξιλείσεως. Διὰ τί ὀνομάσθη ζῆλῆς; Διὸτι μὲς ἀνστήγει ἐνθ' ἡμεῖς νεκροί. Διὰ τί ὀνομάσθη φῶς; Διὸτι μὲς ὄδηγε ἀπὸ τὸ σκοτάδι. Διὰ τί ὀνομάσθη βραχίον; Διὸτι εἶναι ὁμοουσιος μετ' ὁ πατέρα του. Διὰ τί ὀνομάσθη λόγος; Διὸτι ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν πατέρα του. Διὸτι ὅσως ὁ λόγος μου γεννᾶται ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου ἔτσι καὶ ὁ Υἱὸς ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Θεόν πατέρα. Διὰ τί ὀνομάσθη ἰμάτιον; Διὸτι μετ' ὁ δάπτωμα ἔχει ἐνδύθη αὐτόν. Διὰ τί ὀνομάσθη τράπεζα; Διὸτι τρώγει αὐτόν μετ' ὁ νὰ λάβω μέρος εἰς τὰ μυστήρια. Διὰ τί ὀνομάσθη οἶκος; Διὸτι κατοικῶ εἰς αὐτόν. Διὰ τί ἔνοικος; Διὸτι γινόμεθα ναὸς του. Διὰ τί ὀνομάσθη κεφαλὴ; Διὸτι ἔγινε μέλος τοῦ σώματος του. Διὰ τί ὀνομάσθη νυμφίος; Ἐ Διὸτι συνδέθη μαζί μου ὡς νὰ εἶμαι νύμφη του. Διὰ τί ὀνομάσθη ἀγνός; Διὸτι μετ' ἐπῆρεν ὡς παρθένον. Διὰ τί ὀνομάσθη δεσπότης; Διὸτι εἶμαι δούλη του.

9. Βλέπε λοιπὸν, αὐτὸ ποῦ ἔλεγα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι ἄλλοτε δηλαδὴ εἶναι νύμφη, ἄλλοτε θυγατέρα, ἄλλοτε παρθένα, ἄλλοτε δούλη, ἄλλοτε βασίλισσα, ἄλλοτε στείρα, ἄλλοτε ὄρος, ἄλλοτε κῆπος, ἄλλοτε πολυτεκνος, ἄλλοτε κρίνον καὶ ἄλλοτε πηγή. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὅλα αὐτὰ. Διὰ τοῦτο ὄντων ἀκούσῃς αὐτῆς, παρακαλῶ, μὴ νομίσης ὅτι εἶναι σαρκιακὰ, ἀλλὰ νὰ ἐντείνῃς ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς διανοίας σου, διὸτι τὰ σαρκιακὰ πράγματα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι τέτοια. Παραδείγματός χάριν: τὸ ὄρος δὲν εἶναι παρθένα, Ἐ ἡ παρθένα δὲν εἶναι νύμφη, καὶ ἡ βασίλισσα δὲν εἶναι δούλη. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὅλα αὐτὰ. Διὰ τί; Διὸτι αὐτὰ δὲν ἀναφέρονται εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ εἰς τὴν ψυχὴν. Διὸτι αὐτὰ ἀναφέρονται εἰς τὸ σῶμα ἔχουν μεγάλην στενότητα, ἐνθ' ἀναφέρονται εἰς τὴν ψυχὴν ἔχουν μεγάλην ἐστέρτητα. Ἐκείνη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου (Ψαλμ. 44, 10). Βασίλισσα; Πῶς ἔγινε βασίλισσα αὐτὴ ἡ τοσλοπατημένη καὶ πτωχὴ; Καὶ ποῦ

ἀνέθηκε· Αὐτὴ ἡ βασιλῆα ἐφωτίθη. Πῶς; Διότι ὁ βασιλεὺς ἔγινε δοῦλος· δὲν ἦταν προηγουμένος, ἀλλὰ ἐγινεν ὑπερα. Μάθε λοιπὸν τὰ σκετικὰ μὲ τὴν θεότητα καὶ στοκάσου τὰ πράγματα τῆς θείας οἰκονομίας. Ἐ Μάθε ποῖος ἦταν καὶ τί ἔγινε πρὸς κάρην σου καὶ μὴ συγκέχης τὰ πράγματα καὶ μὴ κάρης τὴν ὑπόθεσιν τῆς φιλοθεραπείας τοῦ Θεοῦ ἀφορμὴν διὰ βλασφημίαν. Αὐτὸς ἦταν ὑψηλὸς καὶ ἐκεῖνη ἦταν ταπεινή. Ἦταν ὑψηλὸς ὅτι κατὰ τὸν τόπον ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν. Ἦταν ἄμνητός, ἀδιόφθορος ἡ οὐσία του, ἄφθορος ἡ φύσις του, ἀπερινήτος, ὁράτος καὶ ἀκατάληπτος. Πάντοτε ὑψίκε καὶ ὑψίκε πάντοτε κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὑπερέβαινε τοὺς ἀγγέλους. Ἦταν ἀνώτερος ἀπὸ τὰς οὐρανοῦς δυνάμεις, καὶ ὑπέρτερος ἀπὸ κάθε λογισμῶν καὶ κάθε σκέψαν· δὲν ἦταν δυνατόν νὰ θεαθῆ παρὰ μόνον νὰ πιστευθῆ. Οἱ ἄγγελοι τὸν ἐβλέπαν καὶ ἔτραμον καὶ ὅλα τὰ Κερουβεὶμ ἀπὸ φόβου ἐκαλύπτοντο μὲ τὰ περὰ των. Ἔραμνε τὸ βλέμμα του εἰς τὴν γῆν καὶ τὴν ἔκαμε νὰ τρέμῃ, ³⁹⁴ Ἄ ἀπειλοῦσε τὴν θάλασσαν καὶ ἐκεῖνη ἐξαρῶντο καὶ ἀπὸ τὴν ἐρημον ἔκαμε νὰ ἀναβλύσουν ποταμοί. Αὐτὸς ἔθεσε ὄρια εἰς τὰ θουινὰ καὶ μέτρα εἰς τὰ φαραγγία. Πῶς νὰ ἐκρασθῶ; Πῶς νὰ παραστήσῃ τὰ πράγματα; Ἦ μεγαλωσὴν του δὲν ἔχει νὰ παραστήσῃ, ἡ σοφία του δὲν ἀοριμαίται, αἱ κρίσεις του εἶναι ἀνεξικνίαστοι καὶ οἱ δρόμοι του ἀνεξερευνήτοι. Αὐτὸς εἶναι ὁ τὸσον μεγάλος καὶ αἰώνιος, ἔάν εἶναι ἀσφαλὲς νὰ μεταχειρισθῶ καὶ τὸς λέξεις αὐτάς. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Ἀνθρώπος εἶμαι καὶ ὄμιλῶ μὲ ἀνθρώπινα κριτήρια. Ἦ γλώσσῳ μου εἶναι ἀπὸ πηλῶν καὶ ἴζηπῳ συγγνίμῳ ἀπὸ τὸν Δεσπότην. Διότι δὲν μεταχειρίζομαι τὰς λέξεις αὐτάς ἀπὸ ἑλληνικῶν ὀρθῆς ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ ἐξ εἰτίας τῆς δυσκολίας ποὺ πρόσκειται ἀπὸ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσας. Ἐ Νὰ εἶσαι εὐμενὴς Δεσποτὰ μου, διότι δὲν λέγω τὰς λέξεις αὐτάς ἀπὸ ἑλληνικῶν αἰσθήσεως τοῦ πράγματος, ἀλλὰ διότι δὲν ἔχω ἄλλας. Καὶ ὅπως δὲν περιορίζομαι εἰς τὴν εὐτέλειαν τῆς λέξεως ἀλλὰ ἀνοαίνομαι μὲ τὰ περὶ τῶν νοημάτων. Ὁ τὸσον μεγάλος καὶ αἰώνιος, λέγω αὐτὰ διὰ τὸ μὴ, παραμένον εἰς τὰς λέξεις καὶ εἰς τὴν πικραίαν τῶν λεγμένων, μᾶλλον καὶ ἐοὺ νὰ κάρηνς τὸ Ἰοῦν. Διότι ἀπορεῖ, ἔάν ἐγὼ κάμω τοῦτο, ὅπως θέθαια καὶ αὐτ' ἔστιν ὅβλη νὰ παραστήθῃ κάτι ποὺ ὑπερέβαινε τὰ ἀνθρώπινα; Ἐπειδὴ ὄμιλεῖ πρὸς ἀνθρώπους χρησιμοποεῖ καὶ ἀνθρώπινας εἰκόνας, οἱ ὅποιοι δὲν ἀρκούν θέθαια νὰ παραστήσουν τὸ λεγόμενον Ἐ οὐτε ἤμπορὸν νὰ φέρουν εἰς τὸ μέσον τὸ ὅλον πλῆρημα, ἀρκούν ὅμως διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν ἀκροατῶν.

10. Συγκεντρώσου, μὴ ἀποκάνης λόγῳ τῆς ἐκτίσεως

τοῦ λόγου. Διότι ὅπως ἔστιν ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται δὲν φαίνεται ὅπως εἶναι, οὕτε γινὴν φαίνεται ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ (διότι κανεὶς δὲν εἶδε τὸν Θεόν, αὐτὸ ποὺ εἶναι μὲ τὴν συγκατάθαιαν καὶ μόνον ἔτρεμον τὰ Κερουβεὶμ. Συγκαταθαινει ὁ Θεὸς καὶ κοινίζουν τὰ ὄρη, συγκαταθαινει καὶ ἡ θάλασσα ἐξαρῶνεται, σιγκαταθαινει καὶ ὁ οὐρανὸς σαλεύει. Καὶ ἐάν ὁ Θεὸς δὲν ἐφανερῶντο κατὰ σιγκατάθαιαν, ποῖος θὰ ἤμπορῶσε νὰ ἀνέβῃ τὴν παρουσίαν του;), ἔστι λοιπὸν δὲν ἐφανερῶνται, ὅπως ἀκριβῶς εἶναι, ἀλλὰ ὅπως ἤμπορεῖ νὰ τὸν ἰδῆ αὐτὸς ποὺ τὸν θέλει. Διὰ τοῦτο ἄλλοτε μὲν ἐφανερῶνται ὡς γέρων, ἄλλοτε ὡς νέος, ἄλλοτε ἐφανερῶνται εἰς τὸ πῶρ, καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν αἰθραν, ἄλλοτε εἰς τὸ νερὸ, ἄλλοτε ἐνοπλος, κωρὶς νὰ μεταβάλλῃ τὴν οὐσίαν του, ἀλλὰ σκηματίζει τὴν μορφήν του ἀνάλογα μὲ τὴν ποικιλίαν τῶν διαφόρων ὑποκειμένων. Ἐστὶ λοιπὸν καὶ ἐστιν θέλη νὰ εἴπῃ κάτι περὶ αὐτοῦ, μεταχειρίζεται ἀνθρώπινας εἰκόνας. Παραδειγματὸς κάρην, ἀνέθηκε εἰς τὸ ὄρος καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς τὸ φῶς, τὰ δὲ ἴματα αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ ὡσεὶ χιῶν» (Ματθ. 17, 2). Ἐφανέρωσε, λέγει, ὄλιγον ἀπὸ τὴν θεότητά του, εἰδείεν εἰς αὐτοὺς τὸν Θεὸν ποὺ ἐνοκοῦσε μέσω του καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν. Δώσατε μεγάλην προσοκῆν εἰς τὸν λόγον. Λέγει: «Καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν Ἐ καὶ ἔλαμψε τὸ ἴματια αὐτοῦ ὡς τὸ φῶς καὶ ἡ ὄψις, ὡς ὁ ἥλιος». Ἐπειδὴ εἶπα παραπάνω τὸσον μεγάλος καὶ τὸσον οἰκόνιος καὶ εἶπα, γίνε εὐμενὴς Δεσποτὰ μου, (διότι δὲν παραμένω εἰς τὸ γράμμα τῆς λέξεως, ἀλλὰ ἀδυνατῶ καὶ δὲν διαθέτω ἀλλῆν λέξιν κατὰλληλον), ἐπιθυμῶ νὰ μᾶλλον ὅτι ἀπὸ τὴν Γραφήν ἔχω διδαχθῆ αὐτό. Ἠθέλησε λοιπὸν ὁ Εὐαγγελιστὴς νὰ δεῖξῃ τὴν λάμψιν του καὶ λέγει: «ἔλαμψε». ³⁹⁵ Ἄ Πῶς ἔλαμψε, πῆς μου; Πολὺ δυνατὰ. Καὶ πῶς τὸ λέγεις; «Ὡς ὁ ἥλιος». Ὡσὸν τὸν ἥλιον, λέγεις; Ναι. Διότι δὲν ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν μου ἄλλο ὄπτρον λαμπρότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον. Καὶ ἦταν λευκὸς ὡς χιῶν. Διότι ὡς χιῶν, διότι δὲν ἔχω ἀλλῆν οὐσίαν λευκότεραν ἀπὸ τὸ χιῶν. Ὅτι θέθαια δὲν ἔλαμψεν ἔστι **κοῦτα** γίνεται φανερόν ἀπὸ τὸ εἶξῃ. Καὶ οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν κοπὰ γῆς (Ματθ. 17, 6). Ἐάν ἔλαμψεν ὅπως λάμπει καὶ ὁ ἥλιος, τότε οἱ μαθηταὶ δὲν θὰ ἔπιπτον κάτω. Διότι τὸν ἥλιον οὐν ἐβλέπον καθημερινῶς καὶ δὲν ἔπιπτον. Ἐπεσον ὅμως ἐπειδὴ ἔλαμψε περισσότερο ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπὸ τὴν λευκότητα τοῦ χιουνοῦ καὶ δὲν ἤμπορῶσαν νὰ ἀνέξουν τὴν λάμψιν.

11. Πῆς μου λοιπὸν, Εὐαγγελιστὰ, Ἐ ἔλαμψε περισσότερον ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἐοὺ λέγεις ὡς ὁ ἥλιος. Ναι! Ἐπειδὴ

ἐπαθῆμι νὰ σοὺ γνωρίσω τὸ φῶς τῆς θεότητος, δὲν ἔκω ἄλλο ἄστρον μεγαλύτερον, δὲν ἔκω ἄλλην εἰκόνα ἀπὸ αὐτῆν τοῦ ἡλίου, ποὺ εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν ἀστρῶν. Τὰ εἶπα αὐτὰ διὰ νὰ μὴ παραμείνης εἰς τὴν εὐτέλειαν τῆς λέξεως. Σοὺ δεῖκε τὸ πέσιμον τῶν μαθητῶν. Ἔπασαν κάτω καὶ ὑπὸνῆσαν ὄσους εἰς τὴν κεφαλὴν των καὶ κατεσκεπάζοντο. «Ἀνάστητε, λέγει, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἦσαν ζαλισμένοι. Ἐπειὶ δὲν ἠμπούρουσαν νὰ ἀπαρέουσαν τὴν ὑπερφολικὴν λάμπην καὶ ἓνα δάρος κατέλασε τὰ μάτια των. Ἔτσι τὸ φῶς ποὺ ἐφανερώθη ἦταν δυνατώτερον ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ὁ εὐαγγελιστὴς ὁμοίως εἶπεν «Ὡς ὁ ἥλιος, ἐπειδὴ τὸ ἄστρον αὐτὸ εἶναι γνωστὸν εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ ὑπερέκει ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἄστρα. Ἀλλὰ αὐτὸ τὸ ὄπισθον ἔλεγα εἰς αὐτὸ ἐπανέρχομαι, δηλαδὴ αὐτὸς ποὺ εἶναι τόσοον μεγάλος καὶ τόσοον αἰώνιος, ὡς αὐτὸς ἐπεθύμησε νὰ ἐνωθῆ με πόρνην. Πόρνην ἐπεθυμοῦσεν ὁ Θεός; Μάλιστα πόρνην, ἐννοοῦ τὴν φύσιν μας. Ὁ Θεὸς ἐπεθυμοῦσεν πόρνην; Ὁ ἄνθρωπος διὰν πόρνην καταδικάζεται, καὶ ὁ Θεός, λέγει, ἐπιθυμεῖ πόρνην; Βεβαίωτατα. Ὁ ἄνθρωπος ποθεῖ τὴν πόρνην διὰ νὰ γίνῃ πόρνος, ὁ Θεὸς ὁμοίως ἐπιθυμεῖ τὴν πόρνην διὰ νὰ μεταβάλλῃ τὴν πόρνην εἰς παρθένον. Ὅποτε λοιπὸν ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου γίνεται αἰτία καταστροφῆς διὰ τὴν ποθυμένην, ἐνῶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ γίνεται αἰτία σωτηρίας διὰ τὴν ἐπιθυμούμενην. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ὁ τόσοον μεγάλος καὶ αἰώνιος ἐπέθυσε πόρνην; Καὶ διατί; Διὰ νὰ γίνῃ νυμφίος. Τί κάμνει; Δὲν ἀποστέλλει πρὸς αὐτὴν κανένα ἀπὸ τοὺς δούλους του, **D** δὲν ἀποστέλλει κανένα ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους του πρὸς τὴν πόρνην, οὔτε ἀρχάγγελον, οὔτε τὸ Ἱεροῦσθεμ οὔτε τὸ Σεραφεῖμ ἀποστέλλει. Ἀλλ' ἔρχεται πρὸς αὐτὴν ὁ ἑραστής. Καὶ τώρα ποὺ ἀκούεις τὴν λέξιν ἔρωτα μὴ νομίσης αὐτὸν ὡς ἔρωτα αἰσθησιακόν. Ἀπὸ τὰς λέξεις διάλεγε τὰ νοήματα, ὡσάν ὁρίστη μέλισσα ποὺ πετᾷ εἰς τὸ λουλούδι καὶ παίρνει τὸ κηρὶ καὶ ἀφήνει τὰ βότανα. Ἐπέθυσε λοιπὸν πόρνην καὶ τί πράττει. Δὲν τὴν ἀνεβάζει ἐπάνω, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἀνεβάσῃ εἰς τὸν οὐρανὸν μίαν πόρνην, ἀλλὰ ὁ ἴδιος κατεβαίνει εἰς τὴν γῆν. Ἐπειδὴ λοιπὸν αὐτὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀνεβῆ εἰς τὸν οὐρανὸν κατέθηκε ἐκεῖνος εἰς τὴν γῆν. Ἐρχεται πρὸς τὴν πόρνην καὶ δὲν ἐντρέπεται δι' αὐτὴν. Ἐρχεται καὶ τὴν ἐπισκέπτεται εἰς τὸ καλὸν τῆς. **E** Τὴν ἀνταρᾷζει μεθυσμένην. Καὶ με πόσον τρόπον ἔρχεται; Δὲν ἔρχεται με γυμνὴν τὴν οὐσίαν του, ἀλλὰ γίνεται, αὐτὸ ποὺ ἦταν ἡ πόρνη, ὅτι κατὰ τὴν προαίρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν φύσιν γίνεται τὸ ἴδιο, διὰ νὰ μὴ ἀφῶσθ τὸν ἴδιον, φοβηθῆ, διὰ νὰ μὴ ἀποκαρτήσῃ καὶ φύγῃ. Ἐρχεται λοιπὸν εἰς τὴν πόρνην καὶ γίνεται ἄνθρωπος. Καὶ με

ποῖον τρόπον γίνεται ἄνθρωπος; Συλλαμβάνεται εἰς κοιλίαν γυναικός, σὺζάνεται ὀλίγον καὶ ὀλίγον, καὶ ἀκολουθεῖ τὰ στάδια ἀναπτύξεως τῆς ηλικίας μου. Ποῖος; Ἡ οἰκονομία καὶ οὐκ ἡ θεότης, ἡ μορφὴ τοῦ δούλου καὶ οὐκ ἡ μορφὴ τοῦ δεσπότη, **39**. **A** ἡ οὐρκα μου καὶ οὐκ ἡ οὐσία ἐκεῖνου. Ἀβάνεται ὀλίγον καὶ ὀλίγον καὶ συναναστρέφεται με τοὺς ἀνθρώπους, μολονοῦ ἐύρισκει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, γεμάτην ἔλκη, ἀποθηρωμένην καὶ φορτωμένην ἀπὸ δαίμονας. Καὶ τί κάμνει. Προσέρχεται εἰς αὐτὴν. Ἐκείνη τὸν εἶδε καὶ ἔφυγε. Ἐκεῖνος προσκαλεῖ τοὺς μάγους. Διατί φοβείσθε; Δὲν εἶμαι κρυφός, ἀλλὰ ἱατρός. «Ὅτι ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον» (Ἰω. 12, 47). Ἀπίως ἐκεῖνος καλεῖ τοὺς μάγους. Ὅτι τόσοον κινούργια καὶ παράδοξα πράγματα συμβαίνουν! Οἱ μάγοι γίνονται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ὀπαδῶν του. Αὐτὸς ποὺ βαστάζει ὀλόκληρον τὸν κόσμον εὐρίσκειται μέσα εἰς μίαν φάτιγην καὶ αὐτὸς ποὺ περιβάλλει τὸ κάθε τι ἐκεῖ φορέσει τὰ σπάργανα. Ὁ νόος κείται καὶ ὁ Θεὸς ἐνοικεῖ εἰς αὐτόν. Καὶ οἱ μάγοι ἔρχονται ὁμῶς καὶ τὸν προσκυνοῦν. **B** Προσέρχεται ὁ τελώνης καὶ γίνεται εὐαγγελιστὴς, προσέρχεται ἡ πόρνη καὶ γίνεται παρθένος, προσέρχεται ἡ Κανανναῖα καὶ ἀπολαμβάνει τὴν φιλανθρωπίαν του. Εἶναι χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ ἑραστοῦ νὰ μὴ ἀκητῆ εὐθύνως διὰ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ νὰ συγκαρῶ τὰς πράξεις τῶν παρρησιωμάτων. Καὶ τί κάμνει; Τὴν παίρνει καὶ τὴν κάμνει γυναῖκα του. Καὶ τί προσφέρει εἰς αὐτήν; Προσφέρει δακτυλίδα. Τί εἶδους δακτυλίδα; Τὸ ἄγρον Τινεῦρα. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Παῦλος «Ὁ δὲ δεδαῖων ἡμᾶς σὺν υἱῶν Θεοῦ ὁ καὶ σφραγισμένος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος» (Β' Κορ. 1, 21-22). Τῆς οἶδες τὸ Πνεῦμα. Ἔπειτα λέγει, Δὲν σὲ ἐφύτευσα εἰς τὸν παράδεισον; Ναί, λέγει. Καὶ πῶς ἐθνήκεις ἀπὸ ἐκεῖ; **C** Ὁ διάβολος ἦλθε καὶ με ἐπῆρε ἀπὸ τὸν παράδεισον. Ἐφωτερώθης εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἐκεῖνος σὲ ἐθῆγαλε ἔξω, νὰ ἴδωμαι τώρα ἐγὼ σὲ φυτεύεις εἰς τὸν ἐαυτὸν μου, ἐγὼ σὲ βαστάζω Πᾶς; Δὲν τολμᾷ νὰ προσέλθῃ εἰς ἐμέ. Δὲν σὲ ἀνεβάζω εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἐδῶ εἶναι καλύτερα ἀπὸ τὸν οὐρανόν, διότι σὲ βαστάζω εἰς τὸν ἐαυτὸν μου ποὺ εἶμαι ὁ δεσπότης τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ Ποιμὴν σὲ κρατᾷ καὶ ὁ Λόκος δὲν τολμᾷ νὰ ἐλθῇ πλῆον. Ἡ καλύτερα θὰ τοῦ ἐπιτρέψω νὰ ἔλθῃ. Βαστάζει ὁ Θεὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μας καὶ ὁ διάβολος προσέρχεται, ἀλλὰ νικεῖται. Σὲ ἐφύτευσα εἰς τὸν ἐαυτὸν μου. Διὰ τοῦτο λέγει «Ἐγὼ ἡ ρίζα, ἡμεῖς τὰ κλήματα» (Ἰω. 15, 5) καὶ ἐφύτευσεν αὐτὴν εἰς τὸν ἐαυτὸν του. Καὶ ἔπειτα λοιπὸν; Εἶμαι ἁμαρτωλός, λέγει, καὶ ἀκαθάρτος. **D** Μὴ σὲ νοιάζει, ἐγὼ εἶμαι ἱατρός. Γνωρίζω καλὸ τὸ σκεδός

μου και πολύ καλὰ γνωρίζω τὴν καταστράφη. Πρὶν ἀπὸ αὐτὸ ἐδῶ, ἦταν πῆλιγο και καταστράφη. Τώρα τὸ ἀναπλάσσει με τὸ ἀναγεννητικὸν βάπτισμα και τὸ παραδίδοι εἰς τὴν φωτιάν. Βλέπε λοιπὸν, Ἐπίφηρ κίμα ἀπὸ τὴν γῆν και ἐδημιούργησε τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἔπλασε. Ἦλθεν ἔπειτα ὁ διάβολος και τὸν διέφθειρε. Ἦλθε πάλιν ὁ Θεός, τὸν ἀνάλαβε, τὸν ἔκαμε νέον φάριμα, τὸν ἀνεκίνησεν εἰς τὸ βάπτισμα, ἀλλὰ δὲν ἔφησεν εἰς αὐτὸν νὰ εἶναι κεράμιον τὸ σῶμα, ἀλλὰ τὸ ἔκαμεν ὀστράκιον. Παρέδωκε τὸν πηλὸν εἰς τὸ πῦρ τοῦ ἁγίου Πνεύματος: «Αὐτὸς ἦρθε βαπτίζει ἐν Πνεύματι ἁγίῳ και πυρὶ» (Ματθ. 3, 11), εἰς τὸ νερὸ διὰ τὸ ἀναπλάσσει. Ε και εἰς τὸ πῦρ διὰ νὰ στερεώθῃ. Διὰ τοῦτο ὁ προφήτης προφητικὰ κάποτε ἔλεγεν: «Ὡς σκευὴ κεραμικῆς συντίψεις αὐτοῦ» (Ψαλμ. 2, 9). Δὲν εἶπε ὡσαν σκευὴ ὀστράκινα, ποὺ κατέχει ὁ κηθέας ἀπὸ ἡμᾶς. Διὰ ἵπάρχουν σκευὴ κεραμικὰ, και εἶναι αὐτὰ ποὺ κατασκευάζει ὁ κεραμοποιὸς εἰς τὸν τροχόν. Τὰ σκευὴ τοῦ κεραμοποιῦ εἶναι κεράμινα, τὰ δικά μας ἄμας εἶναι ὀστράκινα. Προαναγγέλλων λοιπὸν τὴν ἀναγέννησιν διὰ τοῦ βαπτίσματος, λέγει: «Ὡς σκευὴ κεραμικῆς συντίψεις αὐτοῦ». Ἀναπλάσσει, λέγει, και κινεῖται. Βυθίζομαι εἰς τὸ νερὸ τοῦ βαπτίσματος και ἀναπλάσσειται τὸ σῶμα μου, τὸ ἀνακινεῖται τὸ πνευματικὸν πῦρ και τὸ κάρνει ὀστράκιον. **397** Α. Ὅτι δὲ τὰ λόγια μου δὲν εἶναι κούφια ἀλαζονεία ἔκουσε τὸν Ἰωβ ποὺ λέγει: «Ἐποίησε δὲ ἡμᾶς πηλόν» (Ἰωβ 10, 9) και τὸν Παῦλον: «ἔχοντες δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστράκινῳ σκεύεσσιν» (Β' Κορ. 4, 7). Ἀλλὰ κῆραξε ἄμας τὴν ἀντοχὴν τοῦ ὀστράκου. Διότι δὲν ᾔνηται εἰς τὴν φωτιάν, ἀλλὰ εἰς τὸ Πνεῦμα. Πᾶς εἶναι ὀστράκιον: «Πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ μίαν ἔλασεν, τρις ἑξαβδύσθη, ἑκατὲ ἑξαβδύσθη» (Β' Κορ. 11, 24-25) και με ἄλλα αὐτὰ τὸ ὀστράκιον σκευὸς ἔθηκε και δὲν ἔσπασε: «Νυχθημερινὸν ὀστράκιον σκευὸς ἔθηκε και δὲν ἔσπασε». Ἐγινε ναυαγὸς και ὁ θησαυρὸς δὲν ἐκόπη. Τὸ πᾶσιον ἐβυθίσθη και ἄμας τὸ φορτίον ἐπέπλευσε. «Ἐκοντες δὲ τὸν θησαυρὸν». Ἰσοῖον θησαυρὸν, ἔννευσεν: Τὴν κορηγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, τὴν δικαιοσύνην, τὸν ἀγιασμὸν και τὴν ἀπολύτρωσιν. Πές μου, ποῖον. **Β** «Ἐν τῷ ὄναμιτι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἔγεννηται και περιπάτει, Αἰνέει, ἰθαί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Σοὶ λέγει, τὸ πονηρὸν πνεῦμα, ἔπιθε ἐπ' αὐτοῦ» (Πράξ. 3, 6-9, 34-18, 18).

18. Εἶδες θησαυρὸν, ποὺ εἶναι λαμπρότερος ἀπὸ τοὺς βασιλικούς θησαυρούς; Διότι ἡμπορεῖ νὰ κίμη ὁ βασιλικὸς πορφυρίτης αὐτὸ τὸ ὄψιον κάρνιον τὸ ἀπιστολικά λόγια:

Ἐβλε ἐπάνω εἰς τοὺς νεκρούς μυριάδας ἀπὸ βασιλικὰ διαθήματα και θὰ ἴδης ὅτι κανεὶς ἀπὸ αὐτῶν δὲν ἀνοσταίνεται, ἕνας ἄμας λόγος ἐθίγη ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀποστόλου και ἐπανάφερε τὴν ἐπαναστατημένη φύσιν τοῦ ἀνθρώπου και τὴν ἀποκατέστησεν εἰς τὸ ἀρχαῖον κάλλος τῆς. «Ἐκοντες τὸν θησαυρὸν τοῦτον» (Β' Κορ. 4, 7). «Ὁ θησαυρὸς, ποὺ δὲν φυλάσσει μόνον ἀλλὰ και φυλάσσει τὴν σκίαν ὅπου ἀποστῆται. Κατάλαβε τί εἶπα; Ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς και οἱ ἄρχοντες, διὰν ἔκουν θησαυρούς, Ὁ κατασκευάζουν μεγάλα οἰκίματα, κονδρούς τοίχους, μοκλοῦς, θόρας, φύλακας και κλειδιά διὰ νὰ φυλακῆ ὁ θησαυρὸς. Ὁ Χριστὸς ἔκαμεν τὸ ἀντίθετον. Ἐβαλε τὸν θησαυρὸν οὐκ εἰς λίθινον ἀλλὰ εἰς ὀστράκιον σκευὸς. Ἐὰν ὁ θησαυρὸς εἶναι μεγάλος, διὰ τὸ σκευὸς νὰ εἶναι ἄσθενικόν. Ἀλλὰ τὸ σκευὸς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν εἶναι ἄσθενικόν, ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ θησαυρὸς εἶναι μεγάλος, διότι αὐτὸς δὲν φυλάσσει ἀπὸ τοῦ σκευὸς ἀλλὰ φυλάσσει ὁ ἴσως τὸ σκευὸς. Ἐγὼ καταθέτω ἐκεῖ τὸν θησαυρὸν, ποῖος λοιπὸν ἡμπορεῖ νὰ τὸν κλέψῃ; Ἦλθεν ὁ διάβολος, ἦλθεν ἀλόκληρος ἢ αἰκουμένη, ἦλθεν μυριάδες και κανεὶς δὲν ἡμπέρεσε νὰ κλέψῃ τὸν θησαυρὸν. Ἐρασιγώθῃ και ἄμας ὁ θησαυρὸς δὲν ἐπροδόθη. Κατεποντίσθη εἰς τὴν θάλασσαν και ἄμας δὲν ἐναυάγησε. Ἀπέθανε και ἄμας ὁ θησαυρὸς παραμένει. **Β** Ἐδωκε λοιπὸν τὸν ἀραβῶνα του. Ποῦ εἶναι αὐτοὶ ποὺ θαλασφημοῦν τὴν τιμὴν τοῦ ἁγίου Πνεύματος; Προσέχετε: Ὁ δὲ θεσπῶν ἡμᾶς σὺν ἡμῖν εἰς Χριστὸν Θεός, ὁ και δοῦς τὸν ἀραβῶνα τοῦ Πνεύματος» (Β' Κορ. 1, 21-22). Ὅλοι σας γνωρίζετε ὅτι ὁ ἀραβῶν εἶναι μικρὸν μέρος ἀπὸ τὸ ὄλον. Και πῶς, ἔκουε. Πηγαίνει κάποιος διὰ νὰ ἀγοράσῃ σπῆτα ποὺ ἀξίει πολὺ και λέγει: Δός μου ἀραβῶνα, διὰ νὰ εἶμαι σίγουρος. Πηγαίνει κάποιος διὰ νὰ ζητήσῃ γυναικα εἰς γάμον, συμφωνεῖ εἰς τὴν προίκα και τὸ πρῶγμα και ἔπειτα λέγει δός μου ἀραβῶνα. Πρόσπετε ἀκόμη! Και κατὰ τὴν ἀγορὰν δοῦλου και εἰς ἄλλα τὰς ἐμπορικὰς συναλλαγὰς δίδεται ἀραβῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν και ὁ Χριστὸς ἔκαμε συναλλαγὴν με ἡμᾶς (διότι ἐπρόκειτο νὰ με γνωμευθῆ) Ε και ὡς προίκα συμφωνεῖ δὲ κῆραμα, ἀλλὰ ἄμα. Μοῦ δίδει φωνὴν τὴν ἀναπέδωσιν πᾶν ἀγαθόν: «Ἄ ἀγαθὸς οὐκ ἐβδε και οὐκ οὐκ ἔκουσε και ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέστη» (Α' Κορ. 2, 9). Ἀνέγραψε δὲ εἰς τὴν προίκαν τὴν ἀθανάσιαν, τὸν ἔμνον μαζί με τοὺς ἀγγέλους, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὸν θάνατον, τὴν ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν, τὴν κληρονομίαν τῆς βασιλείας (ὁ πλοῦτος εἶναι πλοῦτος), τὴν δικαιοσύνην, **398** Α τὸν ἀγιασμὸν μας, τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τὰ παρόντα, τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Μεγάλῃ

ήταν δι' ἐμὲ ἡ προίκα. Προίκα μὲ ἀκρίβειαν. Κόπταζε τί πράττει. Ἦλθε νὰ νυμφευθῆ τὴν πόρνην, ἐνώπιον ἑξῆς αὐτήν, ὅπως ἦταν ἀκάθαρτος, διὰ τὸ μᾶλλον τὸν ζῶντα τοῦ γαμβροῦ. Ἦλθε, μὲ ἐνυμφεῖσθαι καὶ μὲ προικίζει. Λέγει, Σοὺ δίδω τὰ πλοῦτή μου. Πῶς, Ἐκαστος, λέγει, τὴν παράδεισαν, Πάρε τον πῶς. Ἐκαστος, λέγει, τὴν διαφορὴν σου, πάρε τὴν πῶς. Πάρε τὰ ὅλα. Ἡ προίκα ὅμως δὲν μοῦ ἐδόθη ἐδῶ.

13. Πρόσπεξε, διὰ τοῦτο προφητικὰ ἤμλει διὰ τὴν προίκα στήν. Μοῦ ἀνέγραψεν εἰς τὴν προίκα τὴν ἀνάστασιν τῶν σωμάτων, καὶ τὴν ἀφάρτησιν, Δῶσι ὁπωσδήποτε ἡ ἀφάρτησι δὲν ἀκολουθεῖ τὴν ἀνάστασιν. **Β** Ἐδῶ ἔκομεν δύο πράγματα. Διότι πολλοὶ ἀναστήθηκαν, ἀλλὰ καὶ πάλιν ὄψθηναν, ὅπως π. χ. ὁ Λάζαρος καὶ τὰ σῶματα τῶν ἁγίων. Αὐτὸς ὅμως ὄχι κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, ἀλλὰ ὑπόκειται τὴν ἀνάστασιν, τὴν ἀφάρτησιν, τὴν συναντησὴν μὲ τὸν κορὸν τῶν ἀγγέλων, τὴν συνάντησιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν νέφην καὶ τὴν αἰώνιον ἐπικοινωνίαν μὲ τὸν Κύριον (**Α'** Ἐπιστ. 4, 17), τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν θάνατον, τὴν ἀπελευθέρωσιν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν καὶ τὴν καταστραφὴν τοῦ θανάτου. Τί σημαίνει ὅμως αὐτὸς ὁ λόγος; «**Α'** ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίᾳ ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὃ ἤσκησεν ὁ Θεὸς τοῖς ἁγαπῶσιν αὐτῶν» (**Α'** Κορ. 2, 9). Μοῦ δίδει ὁ γὰρ, τὸ ὅποιο δὲν γνωρίζω; Ναι, λέγει. **Γ** Ἐδῶ σὲ νυμφεύωμαι, ἐδῶ ἀγάπη με. Διατί δὲν μοῦ δίδει ἐδῶ τὴν προίκα. Θὰ σοὺ τὴν δώσω ὅταν ἔλθῃς εἰς τὸν πατέρα μου, διὰ τὴν ἔλθῃς εἰς τὰ βασιλικά παλάτια. Ἐγὼ ἦλθα κοντὰ σου. Μήπως ἐπὶ ἦλθεσ προὸς ἐμὲ; Ἦλθε ὄχι διὰ τὸ μείνει, ἀλλὰ διὰ τὸ σὲ πάραι καὶ νὰ ἀνεβῶ. Μὴ ζητᾷς ἐδῶ τὴν προίκα. Ὅλα ἐδῶ σοὺ δίδονται μὲ τὴν ἐλπίδα καὶ μὲ τὴν πίστιν. Καὶ δὲν μοῦ δίδουν τίποτε ἐδῶ; Πάρε ἀρραβῶνα, μοῦ λέγει, διὰ τὸ μὲ πιστέψῃς, καὶ διὰ τὸ μελλοντικὰ. Πάρε ἀγγηγήρια, πάρε καὶ τὰ ἐνδεικτικὰ τῆς μνηστειαίας. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει ἐρημοσίην γὰρ ὕμᾶς (**Β'** Κορ. 11, 2). Μὰς ἔδωκεν ὡς ἐνέχυρα ὁ Θεὸς τὰ παρόντα ἀγαθὰ. Ἐνέχυρα εἶναι τὰ παρόντα, εἶναι ὁ ἀρραβῶν. Ὁλόκληρος ἡ προίκα παρεμνεῖ ἐκεῖ. Καὶ πῶς, διερωτῶμαι ἄγος; Ἐδῶ γρη῏α, ἐνῶ ἐκεῖ δὲν γρη῏α. **Δ** Ἐδῶ πεθαίνω, ἐνῶ ἐκεῖ δὲν πεθαίνω. Ἐδῶ λοιποῖμαι, ἐνῶ ἐκεῖ δὲν λοιποῖμαι. Ἐδῶ πτώσκω καὶ ἀρρώστια καὶ κίνδυνος, ἐνῶ ἐκεῖ τίποτε δὲν ὑπάρχει. Ἐδῶ σκοτάδι καὶ φῶς μαζί, ἐνῶ ἐκεῖ μόνον φῶς. Ἐδῶ ἐπαθουλή, ἐκεῖ ἐλευθερία. Ἐδῶ ἀσθένεια, ἐκεῖ ὕγεια. Ἐδῶ ζωὴ πρὸς τελευτήν, ἐκεῖ ζωὴ ἀτελείωτος. Ἐδῶ ἁμαρτία, ἐκεῖ δικαιοσύνη καὶ μισθὸν τῆς ἀμαρτίας. Ἐδῶ φθόνος, ἐκεῖ τίποτε τέτοιο. Δός μοῦ τα, λέγει αὐτὰ. Περιμένε, διὰ τὸ σωθὸν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου, περι-

μένε; **Ε** Ὁ θεσπῶν ἡμᾶς καὶ δοῦς ἡμῖν τὸν ἀρραβῶνα. Ποῖόν ἀρραβῶνα, ἐννοεῖς; **Ε** Τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὴν κορηγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἀλλὰ θεὸς ὀμιλήσας διὰ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἐδῶκεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς ἀποστόλους τὸ δοκτυλῆδι, ἀφοῦ εἶπε; λάθετε καὶ δώσατε εἰς ὅλους. Τρακίζεται τὸ δοκτυλῆδι; Μοιράζεται ἀλλὰ δὲν χαιρεῖται, μοιράζεται, ἀλλὰ δὲν ἐκδοῦεται. Μάθε λοιπὸν τί σημαίνει κορηγία τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἐλαθεν ὁ Πέτρος, ἔλαθε καὶ ὁ Παῦλος ἅγιον Πνεῦμα. Περιώδευσεν εἰς ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην, ἀπελευθέρωνε τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα, ὁπωσδήποτε τοὺς κωλοὺς, ἐνέδωκε τοὺς γυνῶνας, ἀνέστασε τοὺς νεκροὺς, ἐκαθάριζε τὴν λέπραν ἀπὸ τοὺς λεπροῦς, ἀποστόμωνε τὸν διάβολον, κατεπόντιζε τὰ δαιμόνια, συναμιλοῦσε μὲ τὸν Θεόν, ἵδρυσεν Ἐκκλησίαν, **399** Ἄ κατεδάφισεν ναοὺς, ἀντίμενε θωρούς, διέλυσε τὴν κακίαν, ἐφάρτευσεν τὴν ἀρετὴν καὶ μετέβαλε τοὺς ἀνθρώπους εἰς ἀγγέλους.

14. Ὅλα αὐτὰ ἦταν ὁ δικός μας κόσμος. Μὲ τὸν ἀρραβῶνα εἶς ὑποσέσεως ἐγένετο ὀλόκληρον τὴν οἰκουμένην. Καὶ διὰ λέγω ὀλόκληρον, ἐνώσω, ὅσην γῆν θάλει ὁ ἥλιος, τὴν θάλασσαν, τὰ νησῖα, τὰ βουνὰ, τὰ φαράγγια καὶ τοὺς λαφισκοὺς. Περιώδευσεν ὁ Παῦλος, ὡσὸν πτεροπτόν, μὲ ἕνα σῆμα ἀγωνιζόμενος ὁ σκηνοποῖός, αὐτὸς ποδ ἐκρητισμοποῖσεν σακωρράμαν καὶ ἔραβε δέρματα. Καὶ ἡ τέχνη αὐτῶν δὲν ἰσχυρότερος εἰς τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ ὁ σκηνοποῖός ὑπῆρξεν ἰσχυρότερος ἀπὸ τοὺς δαίμονας καὶ αὐτὸς ποδ ἦταν ἀνιδεῖτος ὑπῆρξε ποδ σφοδρὸ ἀπὸ τοὺς φιλοσόφους. **Β** Ἀπὸ τοῦ ὅλα αὐτὰ; Ἐπῆρε τὸν ἀρραβῶνα, ἐκράτισε τὸ δακτυλῆδι καὶ τὸ περιέφερε παντοῦ. Ὅλοι ἔβλεπον ὅτι βασιλεὺς ἦταν αὐτὸς ποδ ἐνιμερῶσθαι τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μας. Εἶδε καὶ ὁ ἡμῶν καὶ ἔφραγε. Εἶδε τὸν ἀρραβῶνα καὶ ἔφραγε καὶ ὑποκυροῦσε. Ἐβλεπεν ἐνδύματα καὶ ἔφραγεν ὡσὸν σφῆρα. Ὡ μῶσθ εἶναι ἡ δόνησις τοῦ ἁγίου Πνεύματος! Δὲν ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν μόνον εἰς τὴν φυσικὴν, εἰς τὸ σῶμα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἐνδύματα. Καὶ ὄχι μόνον εἰς τὰ ἐνδύματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ψαῖν. Περιώδευεν ὁ Πέτρος καὶ ἡ σκιά του ἐφραγέκε ὡς ἀσθενείας, ἀπεμάκρυνε τὰ δαιμόνια καὶ ἀνέστηνε νεκροὺς. Περιήρκετο ὁ Παῦλος τὴν οἰκουμένην καὶ ἐξερρίζωνε τὸ ἀγκάθια τῆς εὐσεβείας καὶ ἐφάρτευσεν τὸ σπέρματα τῆς εὐσεβείας, ὡσὸν ἄριστος γεωργός, κρατῶν τὸ ἀλῆτρι τῆς διδασκαλίας. **Γ** Καὶ εἰς τοῖους ἐπῆγε; Ἐπῆγεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, τοὺς Σκύθας, τοὺς Ἰνδοὺς, τοὺς Μαῦρους, τοὺς Σαρδωνίους, τοὺς Γότθους, ποὺ ἦταν ἄγρια θῆρια καὶ ἄλλαξε τὰ πάντα. Ἀπὸ ποῦ ὅλα αὐτὰ. Ἀπὸ τὴν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος. Πῶς ἠμπόρεσε νὰ ἐπαρκῆσθαι ὅ' ὅλα αὐτὰ; Μὲ τὴν

κάρην τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἦσαν ἀπλοῦς πολιτείας, γυμνός και ἀνυπόδητος, αὐτὸς ποὺ ἔδωκε τὸν πνευματικὸν ἀρροβῶνα. Διὰ τοῦτο λέγει: «Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός;» (Β' Κορ. 2, 16). «Ἄλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ θε καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνοῦς καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ Πνεύματος» (Β' Κορ. 3, 5-6). Κύριταξε τί ἐπέτελεσε τὸ ἅγιον Πνεῦμα. Ἐδῶθηκε τὴν γῆν γεμάτην δαμνία και τὴν μετέβαλεν εἰς οὐρανόν. Μὴ βλέπετε θέβαια τὰ τορινὰ πράγματα, ἀλλὰ ἀναλογισθετε τὴν τότε κατάστασιν. **Δ** Τότε ὑπῆρχε θῆνος, τότε παντοῦ ὑπῆρχον θωμοί, ὅπὸ παντοῦ ὑψάνοντο καινοὶ τῶν θυσιαστηρίων, παντοῦ μυριαδὲς κοιμημένων κρεάτων, παντοῦ ἐγένοντο πορνείαι, παντοῦ ἐτελοῦντο τελεταί, παντοῦ ἐγένοντο θυσίαι, παντοῦ δαμνία μεθυσμένα, παντοῦ ἐβασιλευε ὁ διάβολος, παντοῦ ἡ πορνεία ἑοτεφανώοντο. Καὶ μέσα εἰς ὅλα αὐτὰ ἓνας ἦταν ὁ Παῦλος.

Πῶς δὲν κατεποντίσθη, πῶς δὲν διελεύθη, πῶς ἀνοίξε τὸ του. Εἰσῆλθεν εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα και ἔκαμε μωθητὴν του. Εἰσῆλθε εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα και ἔκαμεν μωθητὴν τοῦ Χριστοῦ τὸν βασιλέα. Εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον και ὁ δικαστὴς τοῦ εἶπε: «Παρ' ὄλιγον με πείθεισ κρισπανὸν γενέσθαι» (Πράξ. 26, 28). Καὶ ὁ δικαστὴς ἐγινε μωθητὴς. Εἰσῆλθεν εἰς τὴν φιλικὴν και ἔκαμε δικὸ του τὸν θεσμοφύλακα (Πράξ. 16). **Ε** Ἐπῆγεν εἰς τὸ θρησκευτικὸν νησί και μετέβαλεν εἰς διδασκαλίαν τὴν ἁγίαν (Πράξ. 28). Ἐπῆγεν εἰς τὸν λαὸν τῶν Ρωμαίων και ἐπῆρε μετ' ἑμέρος του τὴν συγκλήτων. Ἐπῆγεν εἰς ποταμούς και εἰς ἐρήμους τόπους, εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης. Ὅστε ἡ γῆρά, οὔτε ἡ θάλασσα παρέμειναν ἀμέτακοι εἰς τὰ κατορθωμάτα του. Ἐπρόσφερε λοιπὸν τὸ δακτυλίδι τοῦ ἀρροβίου και ἀφοῦ ἔδωκε τὸν ἀρροβῶνα λέγει: Ἄλλα μὲν σοῦ δίδω πῦρα, ἄλλα δὲ σοῦ τὸ ἰσχύομαι. Διὰ τοῦτο λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ προφήτης: **400** Ἄ Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διακρύψας (Ψαλμ. 44, 10). Δὲν ἐννοεῖ τὸ ἔνδυμα ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο ἡ Γραφὴ ἄλλοῦ πάλιν λέγει: «Πῶς εἰσῆλθες ὡδε μὴ ἔκων ἔνδυμα γάμου;» (Ματθ. 22, 12). Ὅστε λοιπὸν, δὲν ἐννοεῖ τὸ ἔνδυμα, ἀλλὰ τὴν πορνείαν και τὴν ρυπαράτην και ἀκάθαρτον προξίν. Ὅπως λοιπὸν τὰ θρωμερὰ ἔνδύματα τὰ παίρνει διὰ τὴν ἀλάσχη τὴν ἀμαρτίαν ἔτσι και τὰ χρυσὰ και μεταξωτὰ μαζὶ, διὰ τὴν ἀλάσχη τὴν ἀρετὴν. Ἄλλὰ τὸ ἔνδυμα τοῦτο ἦταν βασιλικόν. Ὁ Βασιλεὺς τῆς ἔδωκε και ἔνδυμα, διότι ἦταν γυμνὴ, γυμνὴ και ἔξοτισπιση. «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διακρύψας». Δὲν ἐννοεῖ τὰ φορέματα ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν. Δὲν εἶπε «ἐν χρυσοῦ». Πρόσεξε. Καὶ ἡ λέξις αὐτὴ ἔχει πολλὴν εὐνείαν νοσημάτων. Δὲν εἶ-

πεν «ἐν χρυσοῦ», ἀλλὰ «διακρύψας». **Β** Ἄκουε με προσοχὴν διὰ τὴν καταλήθη. Τὸ χρυσὸν φορέμα, εἶναι ἀλόκληρον ἀπὸ χρυσοῦ, ἐντὶ τὸ «διακρύψων», ἔχει ἄλλα μέρη χρυσοῦ και ἄλλα μέρη μεταξωτῆ. Διὰ τοῦτο δὲν εἶπεν οὐκ ἡ νόμιμη φορεῖ χρυσὸν φορέμα ἀλλὰ «διακρύψων»; Πρόσεξε τὸ πᾶγμα με ἀκρίβειαν. Ἐννοεῖ με αὐτὸ τὴν πολυποικίλον ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ, θέβαια, δδοι μας δὲν διάγομεν ἓνα τρόπον ζωῆς, ἀλλὰ ἄλλος μὲν τὴν παρθενικὴν ζωὴν, ἄλλος τὴν κηρείαν και ἄλλος ὁσκει τὴν εὐσέβειαν. Τὸ ἔνδυμα τῆς Ἐκκλησίας σημεῖνει τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

15. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἐγνώριζε πολὺ καλὰ ὁ Δεσπότης μας, ὅτι ἐὰν παρήχη ἓνα μόνον δρόμον, πολλοὶ θε ἐπεδείκνυνον ἀκηρίαν, ἔκαρτε πολλοὺς δρόμους. **Γ** Δὲν ἤμπορεῖς νὰ ζῆσης τὸν παρθενικὸν δρόμον. Βάδιζε τὸν δρόμον τῆς μοναγίας. Δὲν ἤμπορεῖς οὔτε μετ' ἡ κηρείαν. Τότε προκάραι και εἰς δεῦτερον γάμον. Δὲν δύνασαι νὰ ζῆσης με ἐγκράτειαν, τότε βάδιζε τὸν δρόμον τῆς ἐλεημοσύνης. Ἄδυναταις νὰ πράξης τὴν ἐλεημοσύνην, τότε βάδιζε τὸν δρόμον τῆς νηστείας. Δὲν δύνασαι οὔτε αὐτὴν; τότε ἔλα εἰς ἀκείνην. Δὲν ἤμπορεῖς οὔτε ἐκείνην, τότε ἔλα, βάδιζε τὴν ἄλλην. Διὰ τοῦτο λοιπὸν δὲν βδειξεν ὀλόκρυσον τὸ ἔνδυμα, ἀλλὰ χρυσομέταξον. Τὸ βασιλικὸν ἔνδυμα δὲν εἶναι παρὰ ἡ μεταξωτὸν ἡ κόκκινον ἢ χρυσόν. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι χρυσός, τότε γίνε μεταξωτός. **Σ** δὲ δέχομαι μόνον ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἔνδυμα. Διὰ τοῦτο και ὁ Παῦλος λέγει: «Εἰ τις ἐπιποδοῖται ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον, χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίας» (Α' Κορ. 3, 12). **Δ** Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι ὁ τιμὸς λίθος; Τότε γίνε κρυσοός. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι χρυσοός; Τότε γίνε ἄργυρος, με μόνην τὴν προϋπόθεσιν νὰ εἶσαι ἐπάνω εἰς τὸν θεμέλιον. Καὶ ἄλλοῦ πάλιν λέγει: «Ἄλλη δοξα ἥλιου και ἄλλη δοξα οὐρανῆς και ἄλλη δοξα ἀστέρων» (Α' Κορ. 15, 41). Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι ἥλιος; Τότε γίνε οὐρανῆς. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι οὐρανῆς; Τότε γίνε ἄστρον; Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι μεγάλο ἄστρον; Τότε γίνε ἔστω και μικρὸ, ἀλλὰ εἰς τὸν οὐρανόν. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι παρθένος; Τότε ἔλα με σωφροσύνην εἰς κοινωνίαν γάμου, ἀλλὰ μόνον μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Δὲν ἤμπορεῖς νὰ εἶσαι κυρὸς κτήματα; Ὅμως ἐλεημοσύνην, παραμένων μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, μόνον κάτω ἀπὸ τὸ ἔνδυμα τῆς, μόνον κάτω ἀπὸ τὴν βασιλίαν. Τὸ φορέμα εἶναι χρυσομέταξον, εἶναι ποικίλον. **Ε** Δὲν σοῦ κλέω τὸν δρόμον, διότι ἡ ἀφθονία τῶν ἀρετῶν ἔκαμεν ἐπικολον τὴν οικονομίαν τοῦ Βασιλέως. «Ἐν ἱματισμῷ διακρύψω περιβεβλημένην, περιποικιλμένην». Τὸ φορέμα τῆς εἶναι ποικίλον. Καὶ ἐὰν θέλῃς, προκάραι εἰς τὴν ἐξήγησιν τοῦ νοή-

ματος του λόγου που έλαβε και εξέταζε το χρυσομέταλλον φέρεμα. Διότι εδώ άλλοι μὲν ζούν τον μοναχικόν θεόν, άλλοι άκουόν τον σερμόν γάμων και δέν υπολείπονται παλὸ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς και ἄλλοι μὲν παρμένοντες εἰς ἕνα γάμον, ἄλλοι δὲ παρμένοντες διαρκῶς κήρα. Διατί παράδεισος; Διατί ποικίλος; Ἐπειδὴ ἔχει διάφορα ἄνθη και δένδρα και πολλὰ μαργαριτάρια. Πολλὰ εἶναι τὰ ἀστέρια, ἄλλὰ ἕνας εἶναι ὁ ἥλιος. Πολλοὶ τρόποι ζωῆς, ἄλλὰ ἕνας εἶναι ὁ παράδεισος. 401 **A** Πολλοὶ νοοὶ ὑπάρχουν, ἄλλὰ μίος εἶναι ἡ μητέρα Ἐκκλησία. Ἄλλο μὲν εἶναι τὸ σῶμα, ἄλλο δὲ τὰ μάτια, και ἄλλο ὁ δάκτυλος, ἄλλὰ ὅλοι εἰσθεὶς τὸ ἴδιον και ἕνα σῶμα. Τὸ ἴδιον λοιπὸν ἰσχύει και διὰ τὸ μικρὸν και τὸ μέγαν και τὸ εὐαχίον. Ἡ παρθένος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἔγγαρον γυναῖκα, διότι και ἡ παρθένος εἶναι καρπὸς τοῦ γάμου, διὰ νὰ μὴ περιρροῖ ἰδὸν γάμον. Ἡ παρθένος εἶναι ἡ ρίζα τοῦ γάμου. Ὅλα εἶναι συνδεδεμένα μεταξύ των, τὰ μικρὰ μὲ τὰ μέγαν και τὰ μέγαν μὲ τὸ μακρὰ. Ἐπαρῆτι ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου, ἐν ἰρατισμῷ διακροῦσθαι περιβεβλημένη, πεποιτημένη. Λοιπὸν ἄκουσον, θύγατερ» (Ψαλμ. 44, 4). Ὁ νυμφαγωγὸς λέγει. **B** ὅτι πρόκειται νὰ ἐξέλθῃς εἰς συνάντησιν τοῦ νυμφίου, ὁ ὁποῖος ὑπερτερεῖ ἀπὸ ὁσῶν κατὰ τὴν οὐσίαν και τὴν φύσιν. Ἐγὼ εἶμαι νυμφαγωγός· «Ἄκουσον θύγατερ». Καὶ ἁμέσως ἡ θυγατρὶς ἔγινε σύζυγος. Ναὶ ἁμέσως, διότι ἴπποτε τὸ σωματικὸν ὑπάρκει ἐδῶ. Πράγματι ὡς σὺζυγον τὴν ἔλαβε, και τὴν ἀγαπᾷ ὡς θυγατέρα και τὴν φροντίζει ὡς δούλην και τὴν φυλάσσει ὡς παρθένον και τὴν περιφρονεῖ ὡς κήρον και ὡς μέλος τὴν περιποιεῖται και ὡς κεφαλὴν τὴν φροντίζει, και ὡς ρίζαν τὴν φυτεῖται και ὡς ποιὴν τὴν θάσσει και ὡς γαμβρὸς συνάπτειται μαζί της και ὡς ἐξ-λέσκου; προαφέρειται και τὴν συγκυρεῖ, και ὡς πρόσοτον θισιάζεται και ὡς γαμβρὸς τὴν διατρεῖ εἰς τὴν δημοσίαν της και ὡς σύζυγος τὴν φροντίζει και τὴν διαφεντεῖται. Εἶναι πολλὰ τὰ νοήματα, διὰ νὰ ἀπαλαύσωμεν ἑστίαι και μικρὸν μέρος ἀπὸ τὴν θεῖαν ὁικονομίαν. **C** «Ἄκουσον, θύγατερ» και εξέταζε προαικτικὰ τὸ γαμικὸ και πνευματικὸν πράγμα. Ἄκουσέ μου κήρη μου. Πρῶτα αὐτὴ ἦταν κήρη τῶν δαιμόνων, κήρη τῆς γῆς, ἀνάθε δια τὴν γῆν, και τώρα ἔχει γίνῃ κήρη τοῦ βασιλέως. Ἔτσι ἠβέλησεν ὁ ερασιῆς της νὰ γίνῃ αὐτὴ. Διότι ὁ ερασιῆς δέν εξέταζε τὴν διαγογιάν. Ὁ ερωτας δέν βλέπει τὴν ἀσχημίαν, διὰ τοῦτο ὀνομάζεται ερωτας, διότι πολλὰς φορὰς ἀγαπᾷ και τὴν ἀσχημίαν. Ἔτσι και ὁ Χριστὸς ἔκαμε. Εἶδεν ἀσχημον τὴν Ἐκκλησίαν (δέν θὰ ἠμποροῦσα θέσσαι νὰ τὴν ὀνομάσω ερωτασον) και τὴν ερωτεύθη και τὴν κάμνει νέαν, χωρὶς νὰ ἔχη ψεγάδι και ροιτὸ. Ὡ πόσον ε-

ξοκος εἶναι ὁ γαμβρὸς που καλλιωθεῖ τὴν ἀσχημίαν της νόμφης! «Ἄκουσον, θύγατερ, ἄκουσον και ἴδε». **D** Ἀναφέρει δύο τὸ ἄκουσον» και τὸ ἔλαβε» και τὰ δύο αὐτὰ τὰ παίρνει ἀπὸ ἀπένα και τὸ μὲν ἕνα ἀναφέρεται εἰς τὴν ἄρασον, τὰ μάτια, τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὴν ἀκοήν. Καὶ τοῦτο διότι τὴν προῖκα της μόνον τὴν ἴκουσον. Μολονότι μερικὰ ἀντελήφθησαν μὲ περισσοτέραν δέξονσαν τὰ πράγματα, ἀε ἀναμείνουν λιγάκι και τοὺς πὰ δύνάτους. Καὶ ἔως μὲν που τὰ ἔχετε κατανοήσει ὡς ἑταιρῶν και ἑκείνου δὲ που ἀκολουθοῦν τοὺς συγχαρῶν. Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ προῖκα ἴταν μόνον εἰς τὴν ἀκοήν (τὶ σημαίνει θύας εἰς τὴν ἀκοήν; Εἰς τὴν πίστιν. «Ἡ γὰρ πίστις ἐξ ἀκοῆς» (Ρωμ. 10, 17); διὰ τῆς πίστεως και διὰ διὰ τῆς ἀπολαύσεως και τῆς ἰδοκλιμωμένης ἁμπερίας), προεῖπα διὲ εἰς δύο μέρη ἐκώμασε τὴν προῖκα της και ἄλλα μὲν της ἔδωκε ὡς προκαταβολήν, ἄλλα δὲ της τὰ ὑπεπέθε νὰ τὰ δώσει εἰς τὸ μέλλον. Τὶ της ἔδωκε; της ἐπρόσφερε τὴν συγκύριον τῶν ἀμαρτημάτων, τὴν ἀρετὴν της κολάσεως, τὴν Ἐ δικαιοσύνην, τὸν ἁγιασμόν, τὴν ἀπολύτρωσιν, τὸ δεσποτικὸν σῶμα, τὴν θέλαν και πνευματικὴν τρέψαν, τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν. Ὅλα αὐτὰ τὰ κατέχων πὶ ἀποστολοῖ. Λοιπὸν ἄλλα μὲν ἔδωκε. ἄλλα δὲ ὑπεπέθε διὲ τὰ τὸ δώσει, και τὰ μὲν ἔδοκρεσε και ἀπέλαυσε, τὰ δὲ τὰ ἔχει διὰ της ἔλπιδος και της πίστεως. Καὶ ἔκαυσε, ἴαρά, τὶ ἔδωκε. Ἐδωκε τὸ βάπτισμα και τὴν θέσαν, που εἶναι ἡ θεῖα εὐχαριστία. Αὐτὰ εἶναι ἀγαθὰ που τὸ δοκιμάζει ἁμπερικὰ. Βλέπε ἴαρά τὶ ἔχει ὑπεπέθε. Ὑπεπέθε τὴν ἀνάστασιν, τὴν ἀπθαρσίαν τῶν σωμάτων, τὴν ἔνωσιν μὲ τοὺς ἀγγέλους, τὴν συντροφίαν μὲ τοὺς ἀρχαγγέλους, τὴν ζωὴν μαζί του, τὴν καθαρὸν ζωὴν, τὰ ἀγαθὰ τὰ ὀφθαλμῶν; οὐκ εἶθε και οὐκ οὐκ ἴκουσε και ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέθε, ἡ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τὰς ἀγαθῶν αὐτόν».

16. Καταλάβετε καλὰ αὐτὸ που λέγεται και μὴ τὸ κάσπετε. Διὰ τοῦτο κουράζομαι, διὰ νὰ κατανοήσετε. Ἡ προῖκα της ἴταν χωρισμένη εἰς δύο μέρη εἰς τὰ τωρινὰ ἀγαθὰ και εἰς τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ, εἰς αὐτὰ που βλέπονται και εἰς αὐτὰ που ἀκούονται, εἰς αὐτὰ που ἔχουν βοθη και εἰς αὐτὰ που πιστεύονται, εἰς αὐτὰ που δοκιμάζονται και ἀπολαμβάνονται ἁμπερικὰ, ἠλοθὴ εἰς αὐτὰ της παρούσης ζωῆς και εἰς ἐκεῖνα, που θὰ ἀκολουθήσουν μετὰ τὴν ἀνάστασιν. Αὐτὰ μὲν τὰ ἐλέπε, ἐκεῖνα δὲ τὰ ἀκούει. Κάτωσε λοιπὸν τὶ λέγει εἰς αὐτὴν, διὰ νὰ μὴ νομῆσι ὅτι ἔλαβε μόνον αὐτὰ, ἐν και ἴταν μέγαν και μακρικὰ και πρῶτα που ἔμενον κἀθε σέβην. «Ἄκουσον, θύγατερ, και ἴδε». Ἄκουσε ἐκεῖνα τὰ μελλοντικὰ, και κάτω αὐτὰ, της παρούσης ζωῆς, διὰ νὰ

μη λέγης πάλιν με την ἐλπίδα· πάλιν με την πίστιν· πάλιν εις τὸ μέλλον· Καὶ κόττα, ἄλλο μὲν δίδω τάρα, ἄλλα δὲ ὑπόκομαι καὶ τὰ ὑποσχόμενα εἶναι ἀγαθὰ, ποῦ ἐλάττωσεν, ἐπιθὰ τὰ λάθωμεν, αὐτὰ δὲ, τὰ παρόντα, λάθε τα ὡς ἐγγύθωσιν. Λάθε τα ὡς προκαταβολήν, πάρε τα ὡς ἀπόδειξιν. Σοῦ ὑπόκομαι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πιστεψέ με ἀπὸ τὰ παρόντα, δός μου ἑμπιστοσύνην. Μοῦ ὑπόκειται οὐράνιον βασιλείαν· Ναί. Σοῦ ἔδωκα τὸ πῶδ μεγάλο, τὸν Δεσπότην τῆς βασιλείας· «ὅς γε τοῦ ἰδίου Υἱοῦ οὐκ ἐφείσαστο, **C** ἄλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν· πῶς οὐκ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῶν χαρίσεται;» (Ρωμ. 8, 32). Ὑπόκειται ἀνάστασιν τῶν σωματίων· Ναί. Σοῦ ἔδωκα τὸ πῶδ μεγάλο. Ποῖον εἶναι αὐτό; Ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ πῶς αὐτό εἶναι τὸ πῶδ μεγάλο; Διότι ἡ ἁμαρτία ἐγέννησε τὸν θάνατον. Ἐσφαξα τὴν μητέρα καὶ δὲν θά φονεύσαι τὸν υἱόν της; Ἀπελήθησαν τὴν ρίζαν καὶ δὲ θά καταστρέψω τὸν καρπὸν· «Ἄκουσον, θύγατερ καὶ ἴδε». Τί νὰ ἴδω; Τοὺς νεκροὺς ποῦ ἐγειρόνται, τοὺς λεπροὺς ποῦ καθαρίζονται, τὴν θέλωσαν ποῦ ὑποτάσσεται, τὸν παραλυτικὸν ποῦ κραταιώνεται, τὸν παραδεισον ποῦ ἀνοίγεται, τοὺς ἄρτους ποῦ πολλαπλασιάζονται, τὰ ἁμαρτήματα ποῦ συγκυρωθῆναι, τὸν κολλῶν ποῦ ἀναπηδῶ, τὸν λιγιστὴν ποῦ γίνεται πολίτης τοῦ παραδείσου, τὸν τελώνην ποῦ γίνεται εὐαγγελιστὴς, τὴν πόρνην ποῦ γίνεται σεμνοτέρα ἀπὸ τὴν παρθένον· «Ἄκουσον καὶ ἴδε». **D** Ἄκουσε ἐκεῖνα, τὰ μελλοντικά, καὶ κίττα αὐτὰ, ποῦ εἶναι παρόντα. Ἀπὸ τὸ ταρινὰ πάρε τὴν ἀπόδειξιν διὰ τὰ μελλοντικά, διὰ τὰ ὅποια σοῦ ἔδωκα ἐνέχυρα. Αὐτὰ εἶναι ἀντίπερα ἀπὸ ἐκεῖνα. Καὶ τί θέλεις νὰ εἴπω ἀκόμη; Αὐτὰ εἶναι δικὰ μου· «Ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε». Αὐτὰ εἶναι ἡ προίκα σου. Πι προσφέρει ἡ νύμφη; Ἄς ἴδωμεν. Καὶ ἐσὺ πρέπει νὰ εἰσφέρεις. Διὰ νὰ μὴ παρεμείνης κάποιο χωρὶς προίκα. Τί ἐκεῖ ἐγὼ, λέγει, νὰ προσφέρω ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς, ἀπὸ τὴν μυριάδων τῶν καμμένων κρεάτων, ἀπὸ τὰ θαυμάσια; Τί ἡμπορῶ νὰ προσφέρω; Τί; τὴν βούλησιν σου καὶ τὴν πίστιν σου· «Ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε». Καὶ τί θέλεις νὰ πράξω; Ἀφρόνησε τὸν λαόν σου. **E** Ποῖον λαόν ἐννοεῖς; Τὸν λαόν τῶν δαιμόνων, τῶν εἰδώλων, τοῦ καινοῦ, τῆς κνίσεως καὶ τοῦ αἵματος. «Καὶ ἴδε καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ Πατρὸς σου» (Ψαλμ. 44, 11). Ἄφρονε τὸν πατέρα σου καὶ ἔλα εἰς ἐμένα. Ἐγὼ ἀφρονε τὸν πατέρα μου καὶ ἦλθα κοντὰ σου καὶ ἐσὺ δὲν ἐγκαταλείπεις τὸν πατέρα σου; Ἀλλὰ τὸ «ἀφρονε» εἰς τὴν περιπτώσιν τοῦ Υἱοῦ, μὴ νομίσῃς ἐπι σημαίνει ἐγκαταλείπειν. Ἐγὼ ἔσω κάμει συγκρατῶσιν, οικονομίαν, με τὸ νὰ λάθωσιν σάρκα. Αὐτὸ εἶναι τὸ ἔργον τοῦ γαμβροῦ καὶ τῆς νύμφης, νὰ

ἐγκαταλείψω τὸς γονεῖς καὶ νὰ ἐνωθῶν μετὰ τῶν. «Ἄκουσον, θύγατερ καὶ ἴδε καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου». **403 A** Καὶ τί μοῦ δίδεις ἐάν τοὺς ζήκωσι; «Καὶ ἐπιθυμῆσαι ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου» (Αὐτόθι 5, 12). Ἔχεις ἐραστήν τὸν Δεσπότην. Ὅταν ἐκῆς ἐκείνον ἐραστήν, ἔχεις καὶ τὰ δικὰ του πράγματα. Μακάρι νὰ ἡμπορούσατε νὰ καταλάβετε τὸ λεγόμενον. Διότι εἶναι λεπτόν τὸ νόημά του καὶ θέλω νὰ ράψω τὴν γλώσσαν τῶν Ἰουδαίων. Ἀλλὰ, πρὸς χάριν μου, ἐντέναιτε τὴν προσοχήν σας, διότι ἐγὼ εἶπε προσέχει κάποιος εἶπε δὲν προσέχει, σκάπτω καὶ ὀργάνω τὸ χωρὶς. «Ἄκουσον, θύγατερ καὶ ἴδε καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐπιθυμῆσαι ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου». Ὁ Ἰουδαῖος ἐδῶ ἐννοεῖ τὸ αἰσθητὸν κάλλος, τὸ σωματικὸν καὶ ὄχι τὸ πνευματικόν.

17. B Πρόσεξε, δε μῦθωμεν τί εἶναι τὸ σωματικὸν κάλλος καὶ τί εἶναι τὸ πνευματικόν. Ὑπάρχει ψυχὴ, ὑπάρχει καὶ σῶμα καὶ ἐπι ἔχομεν δύο οὐσίας. Ὑπάρχει σωματικὸν κάλλος, ὑπάρχει καὶ ψυχικὸν κάλλος. Τί εἶναι τὸ σωματικὸν κάλλος; Φυδὴ μεγάλη, μάτι καρογελαστόν, μάγουλα κοκκινωτά, κόκκινα κεῖλη, ὑψηλὸς λαμῆς, κόμη κυρτωπτή, δάκτυλα μακριὰ, λιγυρὸ κορμὴ καὶ ἀνθρώρῳ λευκότης. Τὸ σωματικόν αὐτὸ κάλλος τὸ δημιουργεῖ ἡ φύσις καὶ ὄχι ἡ προσέριος. Ἐκεῖ ἀπολογηθῆ ἔτι εἶναι φυσικόν. Πρόσεξε διὰ νὰ μῆθῃς τὰ νοήματα τῶν φιλοσόφων. Αὐτὸ τὸ κάλλος, τοῦ προσώπου, τοῦ μαποῦ, **C** τῆς κόρης, τοῦ μετώπου γίνεται ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν θέλησιν. Εἶναι ὁλοφάνερον ἐπι εἶναι δαιμον τῆς φύσεως. Διότι ἡ δόσομορφη καὶ ἀν ἀκόμη χρησιμοποίησι πελὴβάρων ἀπὸ τεχνικὰ μέσα δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ὁμορφη εἰς τὸ σῶμα. Διότι τὰ φυσικὰ πράγματα εἶναι ἀμετακίνητα, ἔχουν δεθῆ με νόρους καὶ δὲν ἀλλάσσουσι. Ἡ καλὴ λοιπὸν εἶναι πάντοτε καλὴ καὶ δειαν δὲν ἐπιτηδεύεται. ἐνθῷ ἡ ἀσχημὴ δὲν δύναται νὰ γίνῃ ὁμορφη οὔτε ἡ ὁμορφη ἀσχημη. Διότι; Διότι αὐτὰ εἶναι φυσικὰ πράγματα. Εἶδες λοιπὸν τὸ σωματικὸν κάλλος; Ἐμπρὸς τῶρα δε ἔλθωμεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὴν ψυχὴν. Ἡ ὑπέρτεια δε ἔλθῃ πρὸς τὴν κυρίαν. Ἄς ἐλθῶμεν εἰς τὴν ψυχὴν. Κίτταδε τὸ κάλλος ἐκεῖνο ἢ καλύτερα ὅπως τὸ κάλλος ἐκεῖνο, διότι δὲν ἡμπορεῖς νὰ τὸ ἴδῃς αὐτὰ, διότι εἶναι ὄρατον. Ἄκουε διὰ τὸ κάλλος ἐκεῖνο. **D** Τί εἶναι λοιπὸν τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς; Σωφροσύνη, ἐπιεικεία, ἐλεημοσύνη, ἀγάπη, φιλαδελφία, φιλοσοργία, ὑπακοὴ εἰς τὸν Θεόν, τήρησις τοῦ νόμου, δικαιοσύνη μετόνοια. Ὅλα αὐτὰ εἶναι τὰ κάλλη τῆς ψυχῆς. Αὐτὰ λοιπὸν δὲν εἶναι φυσικὰ, ἀλλὰ προαιρετικά. Καὶ αὐ-

τὸς ποὺ δὲν τὰ ἔχει ἡμπορεῖ νὰ τὰ ἀποκτήσῃ, αὐτὸς δὲ ποὺ τὰ ἔχει, ἐὰν ἀδαοφρήσῃ, τὰ κάνει. Αὐτὸ ἀκριβῶς ποὺ ἔλεγα διὰ τὸ σῶμα, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἡμπορεῖ ἡ ἀσχημὴ νὰ γίνῃ δμορφῆ, ἔτσι καὶ εἰς τὴν περίπτωση τῆς ψυχῆς λέγω τὸ ἀντίθετον, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀσχημὴ ψυχὴ ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ δμορφῆ. Τὶ λοιπὸν δμορφώτερον ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ Παύλου διὰν ἀκμὴ ἦταν θλασμένος καὶ ὀβρισιῆς καὶ τί ποὺ δμορφὸν ἀπὸ αὐτὸν διὰν ἔλεγε: «Τὸν ἀγῶνα τῶν καλῶν ἠγωνίσμαι, τὸν ἔδραμον τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα;» (Β' Τιμ. 4, 7). Ἐ Τὶ ποὺ δμορφὸν ἀπὸ τὴν ψυχὴν τοῦ ληστοῦ, ἀλλὰ καὶ τί ποὺ δμορφὸν ἀπὸ αὐτὸν ἔγινε, διὰν ἔκουσε: «Ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῇ παραδείσῳ;» (Λουκ. 23, 43). Τὶ ποὺ δμορφὸν ἀπὸ τὸν τελώνην διὰν ἄρπαξε, ἀλλὰ καὶ τί ποὺ δμορφὸν διὰν ἐπρόσφερε τὸ δικὸν τοῦ θέλημα εἰς τὸν Χριστὸν; Βλέπωε ὅτι δὲν ἡμπορεῖς νὰ μεταβάλλῃς τὴν σωματικὴν ἀσχημίαν. Διότι δὲν εἶναι προαιρετικὸν πρᾶγμα, ἀλλὰ φυσικόν. Ἡ δμορφιά τῆς ψυχῆς ἀνακτᾶται μὲ τὴν προαίρεσίν μας. Ἐλαθεὶς τοὺς νόμους, Ποίους νόμους; Ὅτι ἡ δμορφιά τῆς ψυχῆς ἀφείλεται εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Θεοῦ. ⁴⁰⁴ Ἀ. Ἐάν λοιπὸν ἡ ἀσχημὴ ψυχὴ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Θεόν, ἀποβάλλει τὴν ἀσχημίαν τῆς καὶ γίνεται δμορφῆ, «Σούλε, Σούλε, τί μὲ διακέεις; Ὁ δὲ, καὶ εἰς εἰ, Κύριε; Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς» (Πράξ. 9, 4-5). Καὶ ὑπήκουσε εἰς τὴν φωνὴν καὶ ἡ ὑπακοὴ ἔκαμε τὴν δμορφὸν ψυχὴν δμορφῆν. Καὶ πάλιν λέγει εἰς τὸν τελώνην: «Δεῦρο, ἀκολούθει μοι» (Ματθ. 19, 21). Καὶ ἐσηκώθη ὁ τελώνης καὶ ἔγινεν ἀπόστολος καὶ ἡ ἀσχημὴ ψυχὴ του ἔγινε δμορφῆ. Πῶς; Μὲ τὴν ὑπακοήν. Ἐπίσης ἔλεγεν εἰς τοὺς φαρῶδες: «Δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων» (Ματθ. 4, 19). Καὶ μὲ τὴν ὑπακοήν, ποὺ ἔδειξαν, ἡ διάνοιά τους ἔγινε δμορφῆ. Ἀς ἴδωμεν ἐκὼ ποῖον κάλλος ἐννοεῖ. «Ἀκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε, καὶ ἐπιλάβου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐπιθυμήσει Β ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου». Ποῖον κάλλος θὰ ἐπιθυμήσῃ; Τὸ φυσικόν. Διὰ τὸ αὐτὸ: Διότι ἐλπιόμηνσε. «Ἀκουσον οὖν καὶ ἐπιλάβου», λέγει. Αὐτὰ ἐξορτώνται ἀπὸ τὴν θέλησίν μας. «Ἀκουσον», εἶπε. Ὁ δμορφὸς ἀκούει, ἀλλὰ ἡ σωματικὴ του ἀσχημία δὲν διαλύεται. Πᾶς εἰς τὸν ἡμερικῶν «ἐπινοσον» καὶ ἐὰν προσέξῃ καὶ ὑπακούσῃ, κίττα, ὅποια ἡ δμορφιά του! Ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ ἀσχημία τῆς νόμους δὲν ἦταν φυσικὴ, ἀλλὰ θεληματικὴ (διότι δὲν ὑπακούσεν εἰς τὸν Θεόν καὶ ἔγινε παραβάτης), διὰ τοῦτο μὲ ἄλλο φάρμακον τὴν δόνηε. Ἐγίνετο λοιπὸν δμορφὸς οὐκ ἀπὸ τὴν φύσιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν θέλησίν σου C καὶ μὲ τὴν ὑπακοήν σου ἔγινετο πάλιν δμορφῆ. «Ἀκουσον, θύγατερ,

καὶ ἴδε καὶ ἐπιλάβου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου». Ἐπειτα διὰ νὰ μάθῃς ὅτι τίποτε τὸ ἀσχημὸν δὲν λέγει, διὰν ἀκούσῃς νὰ ὁμολῇ διὰ τὸ κάλλος, μὴ νομίμης διὰν λέγῃ, διὰν ἀκούσῃς νὰ ὁμολῇ διὰ τὸ κάλλος, τῆς πίστης, τοῦ σῶματος, τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ διὰ τὸ κάλλος τῆς εὐλαβείας, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, διὰ τὰ ἐσωτερικὰ κάλλη. «Ἦκου γὰρ ἡ δόξα τῆς θουγατρὸς τοῦ θουιλῆους ἴσθαι» (Ψαλμ. 44, 14). Δι' ὅλα αὐτὰ εἰς εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ποὺ εἶναι ὁ δότης, διότι εἰς αὐτὸν μόνον ἀμύσσει ἡ δόξα, ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Γένοιτο!